הארץ

1.10 ש"ח, יום ו' י"ז באדר ב' תשמ"ו, 28 במרס VOL. 68/20339 MARCH 28 1986

לנדרי משראל!!
ריהוט אקסקלוסיבי מהונגריה
לרגל חידוש יחסי המסחר עם הונגריה!! קבלנו מציות בלעדית להיטי היקרה.
פינות ישיבה מרופדות בד גובלן עבודת יד
• סלונים מעור • חדרי שינה
פתוח מוצאי השבת
ARTEX
פורמה ככר השעון יפו, רח' רזיאל 18 - 03-825546

דאגה במערכת הביטחון מהתחזקות המחבלים בדרום לבנון — בכירים בצה"ל מביעים צורך בקביעת "קו אדום"

חיל האוויר הפציץ וצד"ל פעל בעקבות הירי על קרית שמונה

החמרה במצבו של אחד מפצועי הקטיושה

מאת מנחם הורוביץ וראובן פדהצור סופרי "הארץ"

כוחות גדולים של צה"ל, מלווים בנגמ"שים, תקפו אתמול מטרות שונות בדרום לבנון, משם נורה טיל הקטיושה לעבר קרית־שמונה. התוקפו מטרות שונות מערבית לקרית־שמונה. בצפון תחום רצועת הביטחון ומחוץ לרצועה, משם נורה טיל הקטיושה בקוטר 122 מ"מ, שנפל בחצר בית־ספר בעיר וגרם לפציעתם של ארבעה אזרחים — שלושה תלמידים ומורה.

שלושה מהפצועים נשלחו לבתיהם לאחר טיפול. במצבו של הרביעי חלה החמרה: תום ג'אמיל (14.5) תלמיד כתה ט' בתיכון רנציגר אושפז אמש במחלקה הנוירו־כירורגית בבית החולים רמב"ם בחיפה ונותח שם. הילד הועבר תחילה לבית החולים בצפת ונותח. כי רסיס קטיושה שבר את עצם הגולגולת וחדר למוח.

הופצצו יעדי מחבלים

מטוסי חיל־האוויר תקפו אתמול לפני הצהרים שני יעדי מחבלים של ארגון הפת"ח בלבנון, דרומית־מזרחית לצידון. הטייסים דיווחו על פגיעות טובות במטרה. כל המטוסים שבו בשלום.

בתקיפה נפגעו שני מוקדי יעדים. אחד, באיזור מחנה הפליטים מיה מיה, כלל שני מבנים אשר שימשו את ארגון הפת"ח כמפקדות. השני, מחנה אימונים של הארגון הממוקם דרומית למיה מיה.

תקיפת מטוסי חיל־האוויר באה לאחר תקופה ממושכת בה חלה התארגנות צבאית הולכת וגוברת של מחבלים פלשתינאים באיזור צידון. עד עתה התמקמו באיזור צידון כ־1,000 לוחמי פלשתינאים מכל האירגונים, רובם מאירגון הפתח — נאמני ערפאת.

במערכת הביטחון עוקבים בתקופה האחרונה בדאגה, אחר תהליך התחזקות המחבלים בגיזרה המערבית של דרום לבנון. גורמים בכירים בצה"ל הביעו לא אחת את הצורך בקביעת "קו אדום" בתהליך ההתחזקות הזה, שמעבר לו ייאלץ צה"ל לפעול.

אותם גורמים הדגישו אתמול שוב, כי אין כל אפשרות למנוע באופן מוחלט ירי קטיושות לעבר ישובי הצפון.

זו הפעם הראשונה מאז שצה"ל נסוג מלבנון לפני תשעה חודשים והתייצב לאורך גבול לבנון, שאזרחים נפגעים בגבול לבנון כתוצאה מירי קטיושות. קציני צה"ל בפיקוד צפון אמרו אתמול, כי עדיין לא ברור אם חל שינוי במדיניות המחבלים בדרום לבנון, וזאת בעקבות הירי אתמול לעבר קרית־שמונה והירי לפני שלושה ימים לעבר אצבע הגליל.

לפחות 8 הרוגים ו־30 פצועים בהתקפת חיל האויר

לפחות שמונה אנשים נהרגו ו־30 נפצעו, כאשר מטוסי קרב ישראלים תקפו מחנות פליטים פלשתינים בקירבת נמל צידון.

צוותי הצלה ניסו להגיע אל אזורים הלכודים מתחת להריסות בניין בן שש קומות במחנה הפליטים עין אל חילווה, במזרח העיר.

עדי ראיה בצידון מסרו כי ששה מטוסי סילון ישראלים הגיעו ביעף מהים התיכון בסביבות השעה 11:15. שלושה חיפו על שלושת האחרים שעברו שש פעמים מעל עין אל חילווה והגבעות הסמוכות, וירו בכל גיחה שני טילים.

ההתפוצצות גרמה נזק רב למכוניות וניפצה חלונות בקוטר של 300 מטר.

המטוסים הישראליים פיזרו עשרות בלונים תרמאליים בוערים, כדי להסיט טילים מתבייתים על מקורות חום.

בביירות גינה ראש ממשלת לבנון ראשיד כראמה את התקיפה, וטען כי היא קשורה בתמרונים האמריקאים בקירבת חופי לוב.

נשיא לבנון אמין ג'מאייל הביע ביום רביעי תמיכה בלוב, בשי־

(ראה תגובות בעמוד 2)

עדות ראיה / מנחם הורוביץ

נס פורים מאוחר

בית הספר בקרית שמונה חוזר לחיי שיגרה לאחר נחיתת הקטיושה בתחומו

"זה נס גלוי. תראה איזה פגז גדול" מלמל אתמול מורה בתיכון בקרית־שמונה שבחצרו נחת טיל הקטיושה. "לא שמעתי שריקה, לא שמעתי כלום. היה פיצוץ אדיר, המהומה רעדה. הילדים נכנסו להלם. וזכוכיות נשברו", סיפר אתמול איציק מנחם, תלמיד בית־הספר. אנשי המעבדה המיוחדת של המשטרה נעזרו במנוף גדול, כדי להוציא את טיל הקטיושה מתוך האדמה. עופר אלמליח, תלמיד, קובע: "פגז כזה גדול זה בטח טיל קטיושה בקוטר 122 מ"מ". המבלך ממשטרת קרית־שמונה מאשר.

הקטיושה נחתה ב־9.30 בבוקר. מרבית התלמידים היו בבית־הספר. אחרים משם שהו בחצר. "ישבתי במגרש הספורט. נפלה הקטיושה והספגתי זכוכיות בגוף, תראה מה יצאו לי ממשחק כדורסל. המורים פינו אותי מהמקום", מספר יניב בסיקה, אחד הפצועים. חברו ג'קי אברג'ל שהה יחד עם חבריו בחדר ההתעמלות. "שמענו הדף חזק. השערות עפו לנו מרוב פחד. חשבנו שזו דלת שנטרקה. אבל התברר שזו היתה קטיושה."

למקום מוזעקים כוחות הביטחון ומגן דוד אדום שהעביר את הפצועים לתחנת מגן דוד בקרית־שמונה. החיים בקרית־שמונה מתנהלים כרגיל. רבים חוזרים לשוק כדי לסיים שם את הקניות לקראת השבת. בית־הספר מוקף בעיתונאים וצלמים. יחזן שוד המנהל מרגיע: "חוזרים במהירות לחיי שיגרה. אנחנו מרגישים הקלה רבה. נמנע כאן אסון כבד". בבית־הספר מתחילים לתקן את הנזקים. זגגיות רבות מפוחדות בכמה כיתות. בכל השמאלי נותק. כתבי טלוויזיה שולחים במסוקים את החומר המצולם להרצליה ומשם בלוויין לארה"ב. "נס פורים באיחור של יום", מגדיר את המצב אחד העיתונאים.

הרצוג שוחח עם וילנר על חידוש היחסים עם בריה"מ

מאת גדעון אלון סופר "הארץ"

נשיא המדינה חיים הרצוג שוחח אתמול עם מזכ"ל מק"י ח"כ מאיר וילנר על אפשרות חידוש היחסים הדיפלומטיים בין ישראל וברית־המועצות. בפגישה שהתקיימה במשכן הנשיא ביוזמתו של הרצוג, סיפר ח"כ וילנר, שחזר ממוסקווה, שם השתתף בועידת המפלגה הקומוניסטית, כי להערכתו יש סכויים למפנה ביחסם של ראשי הקרמלין כלפי ישראל, רק אם תסכים ישראל לקיומה של ועידה בינלאומית על המזרח התיכון בחסות האו"ם ובהשתתפות נציגות של אש"ף.

דובר הנשיא עמי גלוסקא, אמר אמש כי פגישתו של הרצוג עם ח"כ וילנר התקיימה במסגרת הפגישות שהוא מקיים עם ראשי הסיעות בכנסת, לדבריו, אין זו הפעם הראשונה שהנשיא נפגש עם ח"כ וילנר.

טמיר סותר את דברי שמיר: התקדמות ניכרת בשיחות טאבה

מאת עקיבא אלדר סופרו המדיני של "הארץ"

מול דבריו של שר החוץ יצחק שמיר שאמר כי לא חלה שום התקדמות בשיחות עם מצרים, אמר אתמול ראש המשלחת לשיחות אברהם טמיר, כי ניתן להצביע על התקדמות ראויה לציון בשיחות ואין להגדיר את המצב כ"משבר". הוא ציין עם זאת, כי יש לנהוג שמספר נושאים יובאו להכרעה בדרג המדיני "ואין לראות בכך אסון". שר הבינוי והשיכון, יצחק רבין, דורש לקיים דיון דחוף בקבינט, מחשש שהבעיות הפנימיות של מצרים יפגעו בסיכוי לשיפור היחסים בהעדר הסכמה בנושא שטר הבוררות.

סיבוב השיחות השמיני הסתיים אתמול ולאור ההתפתחויות בועדת המשנה העוסקת בניסוח שטר הבוררות הוחלט לקיים סיבוב נוסף בקאהיר בהשתתפות המשפטנים משני הצדדים. טמיר היוצא עם רוה"מ לארה"ב לא ישתתף בסיבוב זה ונראה כי גם מנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי ייעדר. מניחים, כי יהיה זה הסיבוב האחרון לפני שהמחלוקת תובא לקבינט.

השר צור צופה הכפלת העליה מדרום אפריקה

נפגש עם יהודים בקייפטאון וביוהנסבורג

מאת גדעון אלון סופר "הארץ"

שר הקליטה, יעקב צור, אמר אמש, כי יהודים רבים עמם נפגש ביוהאנסבורג ובקייפטאון במהלך ביקורו בדרום אפריקה, גילו התעניינות באפשרות עלייה לישראל. בשיחה ל"הארץ" מקייפטאון אמר שר הקליטה, כי הוא צופה שהשנה יוכפל מספר העולים מדרום אפריקה לישראל. אף כי אין שינוי דרמטי ביחסם של היהודים לעליה.

צור הדגיש, כי בשיחותיו עם קבוצות של יהודים התרשם שרבים מהם בוחנים אפשרות להגר לארצות אחרות. "השתדלתי להדגיש בכל פגישותי, שהעליה לישראל היא הברירה האמיתית ולהזהיר אותם מפני הגירה לארץ אחרת והחלפת גולה בגולה."

משה שטרן הגיע והועבר למעצר

(ע.) משה שטרן, לשעבר מנהל סניף ירושלים של בנק צפון אמריקה, החשוד במעילה של מיליוני דולר מקופת הבנק, הגיע אמש לנמל התעופה בן גוריון, בטיסת "אל על" מפאריס, לאחר שהוסגר מצרפת לפי בקשת ישראל. היום יובא שטרן לבית משפט השלום בתל אביב להארכת מעצרו.

משה שטרן, שלבש חליפה שחורה וחבש כיפה, ירד מכבש המטוס כשהוא מלווה בקצין מהיחידה לחקירת פשעי הונאה במשטרת ישראל. ליד כבש המטוס ניגש אליו סגן ניצב יעקב גרוסמן, גם הוא מן היחידה הזאת, והציג בפניו פקודת מעצר. לאחר הצגת פקודת המעצר ניגש אל שטרן רב־פקד אלזות, מן היחידה לחקירות הונאה, והודיע לו, כי יילקח לבית המעצר באבו כביר.

לעיתונאים, שעקבו בנמל התעופה אחרי התהליך, לא ניתן להתקרב או להציג שאלות לעציר, שכיסה את פניו שעה שהוכנס למכונית המשטרה.

יחד עם שטרן הגיע סניגורו דן שינמן, שיצא ביום ד' לפאריס למטרה זו.

נמסר, כי שטרן פנה גם לעו"ד ח"כ דוד ליבאי, כדי שייגן עליו.

שוק ההון / יהודה שרוני

המניות ממשיכות לעלות

שערי המניות בבורסה ממשיכות לעלות תוך גידול במחזורי המסחר. קרנות הנאמנות צברו במהלך השבוע 20 מיליון דולר, והפנו חלק מעודפי המזומנים לרכישת מניות חופשיות ומניות הסחר.

קונצרן כלל פירסם אתמול את התוצאות העסקיות של חמש חברות מקבוצתו. מדובר בחברות אורה, אי.פי., מגדל בטון, מדול ישראל, נייר חדרה, וגליל טכנולוגיה. הרווחים בחלק האדי של חברות אלה היו נמוכים מהצפוי.

בנק ישראל גייס אתמול 35 מיליון ש"ח באמצעות הנפקה שתי סדרות חדשות של אג"ח.

מודעי: עדיף משבר ממשלתי על אישור התקציב כשהקרדיט על הגנת החלשים יהיה של המערך

פרס: ללא תמיכת ח"כי הקואליציה בתקציב תחדל הממשלה להתקיים

פרס ומודעי תובעים מחברי סיעותיהם לתמוך בתקציב

מאת דן מרגלית ויהושע מאירי סופרי "הארץ"

ראש הממשלה ושר האוצר הציגו אתמול עמדה אחידה אל מול חברי סיעותיהם המאיימים, כי לא יתמכו בתקציב אם לא ישונו בו מספר סעיפים. פרס הביע תמיכה מוחלטת במודעי והודיע, כי אם לא יתמכו בתקציב חברי הקואליציה, תחדל הממשלה מלהתקיים.

השר מודעי שדיבר אתמול בכינוס סיעת הליכוד אמר, כי בין משבר ממשלתי או אישור התקציב כשהקרדיט על הגנת החלשים יהיה של המערך, הוא מעדיף את האלטרנטיבה הראשונה. ח"כ יהושע מצא אמר, כי ההצבעה על התקציב תהיה כמיקשה אחת ואם חברי המערך ימשיכו להתנגד לסעיפים מסויימים — יעלה הליכוד התנגדויות לסעיפים אחרים.

בכינוס כל חברי הקואליציה הסבירו ראש הממשלה ושר האוצר את אילוצי תקציב המדינה, ושמעו ביקורת מפי חכ"ים משתי הסיעות הגדולות. בין מותחי הביקורת על הממשלה בלטו אהרן נחמיאס, יורם אבירור ויעקב שמאי. גם ח"כ מאיר שטרית מהליכוד הודיע, כי לא יצביע בעד התקציב אם תוטל אגרת הרדיו. אך השר משה שחל אמר, כי ההצבעה בעד התקציב אינה תמיכה בסעיפים אלה.

לאחר מכן התכנסה הנהלת סיעת המערך והודיעה על התנגדותה להטלת אגרת חינוך ופגיעה בגימלאים. כן תבעה להוסיף למשרד הבריאות 18 מיליון דולר. יושב ראש סיעת המערך ופדי אדרי הוסמך לבוא בדברים עם ראש הממשלה. פרס תבע מהקואליציה הצבעה פה אחד בעד התקציב.

הנהלת סיעת הליכוד הביעה תמיכה מלאה בשר מודעי. זאת, לאחר שמודעי — בעצה אחת עם פרס — החליט שלא להפחית את תוספת החוזק לגימלאים.

יו"ר הקואליציה ח"כ חיים קופמן הגדיר את רשימת המיסים החלופיים שהציגו חברי המערך כ"מגילת אסתר" שתביא לאבדלמוסיה בבדשק. הוא טען, כי על הקואליציה כולה לגלות אחריות ולתמוך בתקציב. חברים נוספים מהליכוד טענו, כי לא יתמכו שיתהוה מצב בו יראו פני סיעת המערך כמגיני הציבור ואילו חברי הליכוד ייאלצו לתמוך בתקציב.

עיכובים בחוק גולדשטיין

גם במשך השבוע הבא לא יועלה על סדר יומה של ועדת הכלכלה החוק שעבר קריאה טרומית, על פיו יבוטל כל הצמדת החריגות במשק. על פי אומדנים שונים, אם יאושר החוק, ייחסכו בין 200 ל־300 מיליון דולר בשנה. ח"כ דן תיכון (ליכוד) האשים אמש את המערך ואת ההסתדרות כי הם לוחצים שלא להביא לפי שעה את החוק לדיון. תיכון טוען כי ההסתדרות וחברי המערך בכנסת חוששים לפגוע בהסכמות הנעשות במשק ולכן מעכבים את המשך הדיון בחוק. מזכיר ועדת הכלכלה, דוד לב, מסר ל"הארץ" כי במשך השבוע החולף לא ניתן היה להביא את החוק לדיון וכך גם בשבוע הבא ולאור זאת כיוון שסדר היום של הוועדה עמוס בחוקים דחופים אחרים.

השקעות ביו"ש

ועדת הכספים אישרה אתמול

(סוף בעמוד 2, טור 6)

יוון עצרה אניה החשודה בהובלת נשק מישראל לאמריקה הלטינית

איוס ניקולאוס. יוון (עי"ט) שלטונות יוון עצרו אניה המובילה מטוק, מקלעים, וחומרי נפץ שהיתה כנראה בדרכה מישראל לאמריקה הלטינית. על כך מסר אמש משרד הספנות היווני.

המיניסטריון מסר כי האניה "הוסט לאוקן", בת 3,000 טונות, נעצרה בנמל איוס ניקולאוס שבכרתים. המשטרה חוקרת את רב החובל היווני ואת שבעת הטורקים שהם אנשי הצוות.

לפי מסמכי הספינה היא הובילה 80 טונות תחמושת, 200 טונות [illegible], 24 תת מקלעים עוזי ומטוק.

אנשי הצוות מסרו כי הם משייטים את המטען מישראל לפורטוגל, גואטמאלה ומשם למדינות באמריקה הלטינית.

ספינת פטרול של הנמל ראתה את הצוות כשהוא משנה את שם הספינה ובכך נתעורר החשש של ספינת הפטרול.

הוועדה לבחינת שעון קיץ דחתה טענת יועץ דתי כי השעון מגביר התאונות

הכרעה סופית בוועדה — ביום שלישי בשבוע הבא

מאת יפעת גבר סופרת "הארץ"

לאחר כשבע שעות של דיונים, החליטה אתמול הוועדה לבדיקת הנהגת שעון הקיץ לדחות את החלטתה ליום שלישי בשבוע הבא. זאת, לאחר שאחד מחברים הדתיים הביא יועץ דתי, שלמה וייס, שבאמתחתו היו נתונים, לפיהם שעון הקיץ מגביר את תאונות הדרכים. מימצאים אלה סותרים לחלוטין בדיקה שנעשתה על ידי מומחה מהטכניון ומומחה ממוסמך לבטיחות בדרכים, המצביעים כי שעון הקיץ הסך באופן משמעותי קטל בדרכים, בעיקר בקרבנות מקרב הילדים.

הדיון אתמול נסב בעיקר על השאלה, האם מדובר ב"פיקוח נפש" לעומת "חילול שבת". המומחה הדתי, שהוצג לפני חברי הוועדה כיועץ מס, לא הבהיר את כישוריו בניתוח תאונות הדרכים.

הוא הציג "חתכים שונים" של נתונים, לפיהם מספר התאונות עלה בתקופת שעון הקיץ. הוא נאלץ לעמוד מול הביקורת של המומחה מהטכניון הד"ר משה בקר שהשתתף בבדיקה המדעית שמימצאיה מלמדים על ירידה ניכרת בתאונות.

לבסוף, החליטה הוועדה ברוב רחוק לדחות את מימצאיו של היועץ הדתי וקבעה, כי אין בהפעלת שעון הקיץ כדי להגדיל את התאונות, אבל לא התייחסה למימצאים של מומחי הטכניון והמכון לבטיחות בדרכים.

חבר הוועדה גדעון שור העלה אתמול הצעה, לבדוק את נכונות הציבור להנהגת שעון קיץ על ידי עריכת סקר דעת קהל. הצעתו נדחתה על ידי יו"ר הוועדה, בנימוק כי למשרד הפנים אין תקציב לכך. אחד מחברי הוועדה העיר, כי אילו היה מדובר בסקר לבחינת הנושא בקרב הציבור הדתי, היה נמצא לכך תקציב מיידי.

ביום ראשון עתידים השרים משה שחל ואמנון רובינשטיין להעלות את הנושא בישיבת הממשלה.

תפסיק לשלם כפול!
דירות • מכוניות • עבודה
עכשיו
רק 28 ש"ח למודעה
ראה בעמוד 5

האוצר אישר לסו"ב הנפקת אג"ח ב־20 מיליון דולר

מניות החברה תמחקנה מהמסחר בבורסה ★ הפגנה סוערת של פועלי סולל בונה מול בניין הוועד הפועל; מאיימים לשבש יציאת פרס לארה"ב

הפגנת פועלי סולל בונה, אתמול מול בניין הוועד הפועל (תצלום: עודי קרן)

מאת יהודה שרוני, צבי זרחיה, אריה לביא, וזוהר בלומנקרנץ סופרי "הארץ"

משרד האוצר אישר לחברת סולל בונה להנפיק אגרות חוב בהיקף של 20 מיליון דולר. המדובר באגרות שיונפקו במסגרת תכנית ההבראה של הקונצרן, והן נועדו לממן חלק מתשלום פיצויי הפרישה של העובדים שיפוטרו במסגרת תכנית ההבראה.

אגרות החוב יהיו צמודות לדולר או למדד, בריבית של ליבור + 1 אחוז, או בריבית שנתית צמודת מדד של שמונה אחוז. על פי תנאי ההנפקה, ניתן יהיה לפדות אגרות אלה בחמישה תשלומים החל משנת 1996 ועד שנת 2000. אגרות החוב לא תהיינה בשלב הראשון סחירות, והן תאושרה למסחר בבורסה רק במהלך השנים הקרובות.

סולל בונה ביקשה לגייס בבורסה, לפני מספר חודשים, אגרות חוב בהיקף של 6 מיליון דולר. הנפקה החברה לא אושרה באותה עת. כי הבטחונות שהוצעו להנפקה לא היו נאותים. לא ברור אם הבטחונות שהחברה תציע בהנפקה זו ייענו על דרישות הבורסה.

דירקטוריון הבורסה החליט אתמול למחוק בסוף חודש אפריל את מניות סולל בונה מהמסחר בבורסה. חברת האם מקימים ומיידים תצא בהצעת רכש לציבור בעלי המניות. בעלת המניות העיקרית היא לאומי פיא שתמכור את מניותיה לפי מחיר של 300, ג. גם בעלי המניות האחרים שמכרו לפני מספר חודשים את מניותיהם לפי 500, 4 נקודות יהיו זכאים למכור את המניות לפי המחיר החדש.

פרס יבקש אישור הסיוע

ראש הממשלה שמעון פרס יבקש מהממשלה בישיבתה הקרובה ביום ראשון, לאשר תכנית לפריסת חובותיה של "סולל בונה". על פי הצעתו תאשר הממשלה לפרוס חובות של הקונצרן בהיקף של 120 מיליון ש"ח.

בממשלה צפוי ויכוח על אופן הסיוע ל"סולל בונה".

ראש הממשלה גם יציע לממשלה להקים ועדת שרים בראשותו שתעודד קידום פרוייקטים גדולים

הפגנה סוערת מול הוועד הפועל

עובדי סולל־בונה פתחו אתמול במאבק אלים נגד תכנית ההבראה שגיבשה הנהלת החברה, בניסיון לכפות על החברה ועל חברת העובדים, שינויים בתכנית ההבראה.

כאלף מעובדי סולל־בונה, העובדים באיזור תל־אביב, ערכו אתמול בצהריים הפגנה אלימה ליד בניין הוועד הפועל של ההסתדרות. העובדים איימו להתפרץ לבניין הוועד הפועל בכוח, כאשר רק בעזרת אנשי משמר הגבול והשוטרים נמנעה התפרצותם לבניין.

כבר בשעות הבוקר הגבירה המשטרה את השמירה סביב בניין הוועד הפועל. העובדים הגיעו להפגנה עוד לפני מועד ההתחלה המתוכנן בשעה 12 בצהרים. הם הבהירו שההפגנה היא רק תחילתו של המאבק שמטרתו להכניס שינויים בתכנית ההבראה ולאלץ את הממשלה לסייע לסולל־בונה. אחדים מראשי הוועדים שנאמו בעת ההפגנה התקבלו בקריאות התנגדות מצד העובדים שטענו שהם מביעים דיעות מתונות מדי. מזכיר ההסתדרות, ישראל קיסר, ומזכיר חברת העובדים, דני רוזוליו, שיצאו אל העובדים בניסיון להרגיעם, נתקבלו בשריקות ובצעקות.

עובדי סולל־בונה מאיימים, כי אם לא יושג הסדר עד יום שני, הם יפגינו בעזרת בולדוזרים בשדה התעופה בן־גוריון, על מנת למנוע את יציאתו של ראש הממשלה, שמעון פרס, לארה"ב, כמתוכנן ביום שני.

ביצוע חד צדדי

הנהלת סולל־בונה איתנה בדעתה להתחיל כבר בשבוע הקרוב בביצוע חד־צדדי של לפחות חלק מתכנית ההבראה של החברה.

ועדת מומחים תגיש לממשלה תוכנית הבראה לקופ"ח

ההסתדרות לא תתנגד להיטל בריאות ממשלתי למימון ההבראה

מאת זוהר בלומנקרנץ סופר "הארץ"

ועדת מומחים, בראשות יעקב גריש, תתכנס היום בביתו של היו"ר, בקבוצת יבנה, כדי לסכם את המסמך שיוגש מחר לממשלה בנושא תכנית ההבראה והרמת התקציבים לקופת חולים הכללית. החלטה על כך התקבלה בתום ישיבה שנמשכה שלוש שעות בה השתתפו ראש הממשלה, שר האוצר, מזכיר ההסתדרות, שר הבריאות ויו"ר הנהלת קופת חולים הכללית. פרס עמד בישיבה על כך שהנושא יסוכם סופית בישיבת הממשלה הקרובה.

בוועדה חברים גזבר קופת חולים כללית אלי שפניר, חשב משרד הבריאות שרגא הבר, חשב משרד האוצר משה הבר והממונה על הביטוח הסוציאלי דב פלג.

בישיבה אתמול נדונו הסעיפים השונים של דו"ח גריש וההמלצות הכלולות בו. היום יצרכו המשתתפים להגיע לכלל הסכמה לגבי הדרך שבה יימכרו 500 דירות שירות שתמורתן תועבר לקופת חולים; הצורה בה יצומצם מספר העובדים בתוך שנתיים ב־1,700 עובדים, והדרך לפרוס את חובות הקופה לבנקים; העלאת המס־האחיד־ואיזה סכום יוזרם בסופו של דבר להבראת קופת החולים. דו"ח גריש ממליץ על הזרמה של 175 מיליון דולר.

דובר ההסתדרות מסר, כי מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, הודיע באוזני חברי משלחתו כי ההסתדרות מתנגדת בתוקף להטלת תשלום מיוחד נוסף על חברי קופת־חולים, כדי לגבות 15 מיליון דולר החסרים עדיין, לפי דו"ח גריש לאיזון התקציב של קופת־חולים.

בתשובה לשאלת שר האוצר מר מודעי, מאין יילקח בכל זאת הסכום של 15 מיליון דולר, השיב קיסר, כי שאין זה צודק להטיל תשלום מיוחד רק על חברי קופ"ח הכללית, בנוסף על העלאת המס האחיד שכבר הוסכם עליה, ולכן אם הממשלה תחליט להטיל היטל בריאות של כחצי אחוז על כלל משלמי המס בישראל עבור בריאות לא תתנגד לכך ההסתדרות.

חדשות הארץ

שיחות היום

עם: זהר גינזל, מנהל מרכז ההשונה לעדי פיתוח
על: מבצע ההתיישבות בשומרון בשיתוף עם משכן
דרות־ביתי"ד (עמ' 2)

★ המוסד לביטוח לאומי חשף ניסיונות הונאה של הבדואים בנגב (עמ' 3)

★ התיקון החדש לחוק ההסדרים במשק מאריך את תוקפן של הגזירות הכלכליות ב־6 חודשים (עמ' 3)

★ התקדמות מועטה בלבד הושגה בסיבוב השמיני של שיחות טאבה (עמ' 3)

★ סאיטקס הציגה דור חדש של מוצרים (עמ' 6)

★ חברות האשראי מתחרות ביניהן לקראת החיוב החד־חודשי (עמ' 6)

★ התיירת מרים שטוקר מתה מפציעה (עמ' 12)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע.) מעונן חלקית. הטמפרטורות גבוהות מהרגיל. הלחות תהיה נמוכה. תחזית לשבת: חם ויבש. אחרי הצהריים אוויר יותר קריר ולח יחדור לאזורנו.

הטמפרטורות החזויות: ירושלים 15—25, חיפה 17—26, תל־אביב 16—25, הגולן 14—26, צפת 12 — 23, טבריה 18—31, נצרת 16 — 27, עפולה 12—30, שומרון 16—27, לוד 15—29, יריחו 17—34, עזה 16—24, באר שבע 14—29, אילת 18—33.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.4969	+0.0043
נוסעים	1.7792	+0.0051
שחור	1.6100	—

בגליון זה 20 עמ' בתוספת 44 עמ' מוסף

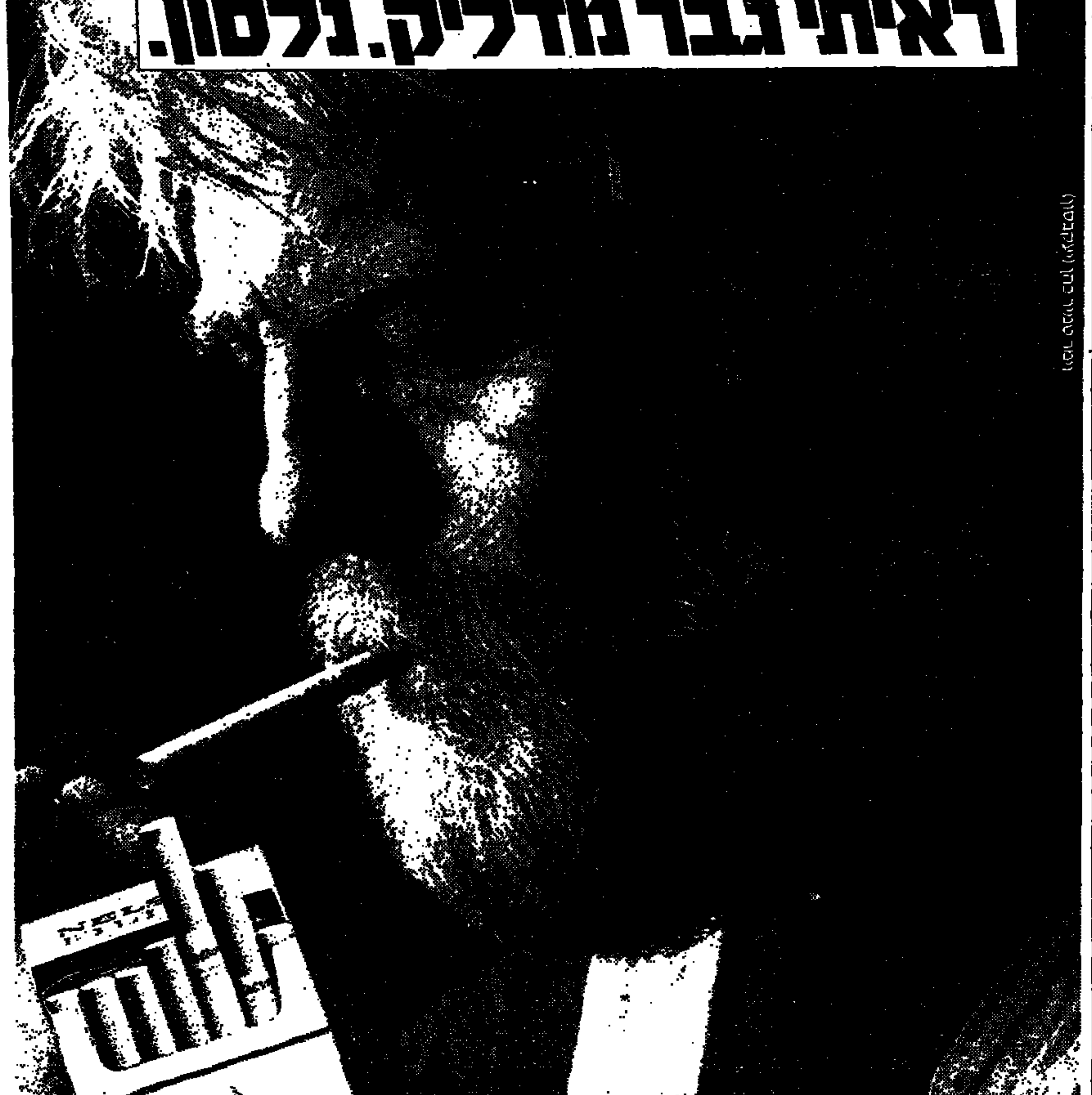

אזהרה – משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות.

ראיתי שמעתי

אמוראי עושה פיליבסטר

מי שנכנס אתמול לאולם המליאה של הכנסת באמצע באותו המסכם הראשון של סגן שר האוצר, עדי אמוראי, התפלא אולי לשמוע אותו סוקר בהרחבה את מה שאירע לאינפלציה בארגנטינה, ומפליג ומסביר את עקרונות העזרת בך שתר ביחס לזיכויים הניכויים ממס הכנסה. "האם נרשה לעצמנו שכל עמלנו יהיה לשוואי", שאל בדרמאטיות. "האם ניתן לקצר-הרוח לחבל בקירוס?"

ואולם מבט חטוף לעבר קומץ הח"כים באולם גילה את הסיבה לנאום רחב-האופקים של אמוראי. היו שם שישה ח"כים חברי האופוזיציה, ורק ארבעה ח"כים מן הקואליציה. לו נערכה הצבעה בעניין תיקון לחוק ההסדרים במשק מיד, היתה ההצעה הממשלתית נופלת.

אמוראי המשיך בפתולי נאומו עד אשר ראה די אנשי קואליציה באולם, ואז סיים — והממשלה זכתה להצבעה החיובית לה ציפתה.

ע. בר

אם לא אוסקר — אז לפחות ישראל

לאחר שלא זכה באף לא אחד מפרסי האוסקר, בתחום הבימאי והמפיק סטיבן שפילברג ("א.טי" "בחזרה לעתיד"), שהיה מועמד ל-11 פרסי אוסקר, בישראל. הוא מגיע ארצה היום ויצטרף לאשתו, איימי אירווינג, ובנם התינוק, הממתינים לו במלון ימית על הטיילת בתל-אביב.

בימאי מאוהב כסטיבן שפילברג

לשפילברג אין תוכניות. הוא מבקש לבלות חופשה אינקוגניטו בשמש. אשתו, לעומת זאת, נמצאת כאן בענייני עבודה ומשתתפת בימים אלה בהפקה של גולדגלובוס — "עוץ לי גוץ לי" — בתפקיד בת הטוחן.

שולמית קיסרי

מאחורי הקלעים פחות סוער

שחקני המחזור "זה כלכותה" שיתחילו הערב את הופעותיהם, נהנים מן השמש הישראלית אחרי הקור הנורווגי שבו הופיעו חלקם לאחרונה. ארבע הנשים וארבעה גברים המשחקים במחזה, שבמהלכו מופיעים חלקם בעירום, הם להקה שמעולם לא הופיעה ביחד, למרות שכמה מהם צברו הרבה שנות ניסיון ויותר מאלף הופעות ב"זהו כלכותה". ריקארדו למשל, נלקח מההצגה הברזילית, ואילו שריל הארמלי הופיעה בהפקה האמריקאית יותר מ-3,500 פעם.

השחקנים השיבו בחופשיות על הבעיות המבוכות של הופעה בעירום, אך רובם סיפרו שמאחורי הקלעים יש הרבה פחות "התעסקויות" מאשר בהצגות שבהן כולם לבושים.

ב.ש.

אנדרטת חטיבת הנגב בבול יום הזיכרון

אנדרטת חטיבת הנגב, הניצבת על ראש גבעת כתף בבאר שבע, בכניסה הצפונית לעיר, תופיע על בול יום הזיכרון לחללי צה"ל שיתפרסם השנה בחודש מאי. מתכנן האנדרטה ומעצבה הוא האדריכל והפסל דני קרוון. הוא ביקש לא רק להקים גלעד לנופלים, אלא לתאר את סיפור חטיבת הנגב וישובי הנגב הנצור ולהנציח את פעלם.

הבול החדש, בערך של 20 שקל חדש, צויר בידי הצייר רפי דייגי, והודפס בדפוס לויך אפשטיין בבת-ים.

חיים גלאון

רוטציה ב"סיבה למסיבה"

דודו טופז ינחה את תוכנית "סיבה למסיבה", שתשודר באמצע אפריל. טופז ינחה את התכנית באופן חד-פעמי, אחריו תנחה אותה רבקה מיכאלי, ואחריה מנחים נוספים.

אתמול זומן כבר טופז לישיבת מערכת ראשונה של "סיבה למסיבה". הביע הסכמתו להיות ראשון המנחים במתכונת החדשה, שבה יתחלפו המנחים מתוכנית לתוכנית.

במסגרת התוכנית שינחה טופז ישולב, ככל הנראה, שעשועון קצר ושיר מקורי שייכתב במיוחד.

ש.גרעה

בעריכת עירית רוזנבלום

זכו בפיס

בהגרלת רב-פיס מצטבר של מפעל הפיס מס. 13/86 שהתקיימה ביום 27.03.86 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 150,000.00 ש"ח זכה המספר 522687.

כרוז המזל לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 270,000.00 ש"חים עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 520,000.00 ש"חים (כולל צבירה).

בסך 7,500.00 ש"ח זכה המספר: 341374.

בסך 4,000.00 ש"ח זכו המספרים: 356518; 449646.

בסך 200.00 ש"ח זכו המספרים:
030711; 066713; 128264;
16127; 166033; 170368;
236350; 300236; 321560;
327291; 338474; 347670;
398265; 460821; 467953;
506516; 511695; 531737;
536362; 542684; 546984;
554522; 570828; 645900;
646082; 686428; 707292;
726278; 768480; 898007.

בסך 100.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 8056; 8897.

בסך 18.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 527; 560.

בסך 12.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 044, 376, 434.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 9 זכו בסך של 1.80 ש"ח.

בסך 3.60 ש"ח זכו המספרים התלת-ספרתיים:
201; 248; 252; 320; 389; 415;
429; 432; 449; 469; 491; 528;
614; 617; 618; 658; 703; 729;
736; 798; 836; 843; 844; 920;
946; 977.

בסך 1.80 ש"ח זכו המספרים הדו-ספרתיים: 08; 16; 19; 28; 32; 35;
36; 38; 44; 47; 51; 60; 61; 65; 68;
70; 77; 78; 80; 90; 91; 95; 98.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

תפסיק לשלם כפול!

דירות • מכוניות • עבודה

עכשיו

רק 28 ש"ח למודעה

ראה בעמוד 5

ראה בעמוד 5

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתה של אמנו וסבתנו היקרה

אסתר לונפ ז"ל

ההלוויה תתקיים היום יום שישי י"ז אדר ב' תשמ"ו 28.3.86 בשעה 10.00 לפנה"צ בבית העלמין הישן בחוף הכרמל חיפה.

המשפחה המתאבלת

יקירנו

עקיבא לנדן

איננו

ההלוויה תצא היום יום שישי י"ז אדר ב' תשמ"ו 28.3.86 בשעה 12.00 בצהריים מבית ההלוויות העירוני רח' דפנה 5 ת"א לבית העלמין הדרום בגבול חולון בת-ים. אוטובוס יצא בשעה 11.30 לפנה"צ מבית המנוח רח' הרצוג 10 גבעתיים.

המשפחה

הסתיים התרגיל האמריקאי מול חופי לוב

אי נוחות בממשל מתגובת פרס על פעילות ארה"ב בסידרה

הממשל מבקש להבהיר כי אין מדובר בפעילות עונשין

מאת צבי בראל שליח "הארץ" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל"הארץ") פקידים אמריקאים הביעו אי נוחות ואף כעס על דברי ראש הממשלה שהתייחס לפעילות ארה"ב במפרץ סידרה. ראש הממשלה יצא בקריאת תמיכה בממשל ודיבר על הצורך להעניש את קדאפי על פעילותו הטרוריסטית. הממשל האמריקאי, לעומת זאת, מנסה במשך כל ימי הפעילות להדגיש, כי לא מדובר בפעולת ענישה נגד קדאפי או בפרובוקציה נגדו כי אם בצורך "לממש את זכותה של ארה"ב לנוע במים בינלאומיים". הממשל מבקש לרמוז בכך בעיקר למדינות אירופה, כי מדובר בפעילות הרצויה גם מבחינתם. לאחר שאלה סרבו לשתף פעולה בתחום ענישה על טרור.

"ופתאום באה ישראל וקושרת את הפעילות שלנו לטרור" אמר פקיד אמריקאי בכעס "אנחנו מעריכים את רצונה של ישראל להיות לעזר, אך כדאי שבתחום רגיש כזה ובמיוחד כאשר ידועה עמדתנו, יגלה מישהו מידה רבה יותר של טקט".

"לא נרתע להגיב צבאית"

הממשל סיים אתמול את התרגיל הימי, אך הזהיר, כי לא יהסס להגיב באורח צבאי אם תהיה התנכלות מצידה של לוב. גורמים צבאיים אמריקאיים מסרו כי מבחינתה של ארה"ב "מעניין היה המפגש הראשון עם הטיל אס.אי 5". זוהי הפעם הראשונה בה נתקלים כוחות המערב עם הטיל הזה בפעולה וזהי גם הפעם הראשונה בה הופעל באופן מבצעי הטיל הימי הפוך נגד אניות וטיל אוויר אוויר "הארפון" נגד מתקני הראדאר. ארה"ב מתכוננת אגב, למכור טילי הרפון לסעודיה במסגרת עסקת הנשק החדשה, שככל הנראה תאושר בחודש הקרוב.

גורמים צבאיים לא שללו את האפשרות של שיתוף פעולה מודיעיני בין ישראל לארה"ב, לאחר סיום התרגיל בסידרה, במיוחד בנושא המגע עם הטילים הסובייטיים והשמדת בסיס הטילים.

ארה"ב הודיעה אתמול לאיטליה, כי תמרוני הצי האמריקאי השישי במפרץ סירטה נסתיימו.

מתגברים אמצעי הביטחון

בינתיים הולכת ארה"ב לתגבר את אמצעי הביטחון בנציגויותיה ברחבי העולם, לקראת אפשרות של פעולות-תגמול מצד מועמר קדאפי. פקידים במימשל רייגן הודיעו כי סוכנים לוביים עוקבים זה שבועות מספר אחר מתקנים אמריקאיים בחו"ל.

אוסטריה, איטליה ומערב גרמניה הגבירו את השמירה על השגרירויות האמריקאיות שבתחומן.

מזכ"ל ש"ס מבקש להקדים גיוסו — כך שיוכל לנהל את משרד הפנים מיוני

שבוע לאחר שהסדיר לעצמו דחיית גיוס — פנה אריה דרעי וביקש לגייסו לאלתר

מאת עקיבא אלדר סופר "הארץ"

המיועד לתפקיד מנכ"ל משרד הפנים, אריה דרעי (26), מבקש עתה להקדים את גיוסו לצה"ל על מנת שיוכל להיכנס לתפקידו בחודש יוני. מלשכת שר הביטחון נמסר אתמול לסופר "הארץ", כי שבוע לאחר שהסדיר עוזר שר הביטחון, חיים ישראלי, את דחיית שירותו בפעם השלישית, פנה אליו דרעי שוב וביקש לגייסו לאלתר. ישראלי הודיע לדרעי, כי מחזור הגיוס של הפלטים מהישיבות כבר גוייס, ועל כן יהיה עליו להמתין עד לגיוס המחזור הבא בחודש יולי.

יומיים לפני מועד גיוסו הקודם, בסוף חודש פברואר, פנה דרעי, המשמש מזכ"ל תנועת ש"ס, אל ישראלי, בשמו של שר הפנים יצחק פרץ, וביקש לדחות את שירותו. לישראלי היה ידוע רק על פניה קודמת אחת של דרעי באותו עניין, והוא הסדיר את דחיית השירות עד למועד גיוסו של המחזור הבא.

סופר "הארץ" מציין, כי בתשובה לשאילתא של ח"כ יוסי שריד באותו נושא, השיב שר הביטחון, יצחק רבין, כי לא ידוע לו מי הסדיר את דחיית שרותו של דרעי. לאחר בירור העניין בלשכתו, הודיע רבין לשריד, כי עוזרו, חיים ישראלי, פעל לדחיית השרות, ותשובה מפורטת תועבר השבוע לשריד.

ראש המועצה בגני תקווה הודה בקבלת דבר במרמה

החקירה נגד מרדכי וייס — חלק מ"תיק אפרסק" ★ הסניגור: וייס קורבן השיטה ופעל בידיעת השלטונות

מאת צבי הראל סופר "הארץ"

מרדכי וייס (60), ששימש בעבר ראש המועצה המקומית גני-תקווה, הורשע אתמול על פי הודאתו בשורה של עבירות — במסגרת עסקת טיעון עם התביעה. התיק נגד וייס הוא חלק מחקירת המשטרה נגד פעילים בכירים במפד"ל, הידועה כ"תיק אפרסק".

וייס הורשע על-פי הודאתו בקבלת דבר במרמה ממשרד הפנים ובשישה אישומים של הפרת אמונים. נגד וייס הוגש כתב אישום מתוקן במסגרת עסקת טיעון עם התביעה.

למרות זאת בטענות לעונש אמר סניגורו של וייס, עו"ד אריה קמר, כי וייס הוא קורבן השיטה ופעל בידיעת השלטונות.

בשלב זה הפסיקו השופט אהרן שטרוזמן והציע לו לשקול אם כדאי לו להודות בכתב האישום המתוקן. השופט פתח בפניו את הדרך לחזור בו מההודאה כדי להוכיח את חפותו של מרשו. המשך המשפט נדחה לשמונה אפריל, ואז יוכל עו"ד קמר לתת את תשובתו.

קדמו לטיעוניו של הסניגור הטיעונים לעונש של התובעת, עו"ד הלנה ביילין, שהדגישה, כי למרות חומרת מעשיו של הנאשם יש להתחשב בעובדה, כי הנאשם התפטר מתפקידו לאחר שהוגש נגדו כתב אישום לפני כשלוש וחצי שנים, וכי לא נטל כספים לכיסו. התובעת דרשה להטיל על וייס מאסר בפועל לשלושה חודשים, כפי שהוסכם בין הצדדים בעסקת הטיעון.

סערת רוחות בוועדה המכינה במפלגת העבודה:

פרס דרש מיתון הקו נגד הכפיה הדתית "כדי לאפשר לדתיים לבחור בעבודה"

מאת עקיבא אלדר סופר "הארץ"

סערת רוחות פרצה אתמול בדיוני הוועדה המכינה של מפלגת העבודה, כאשר הצעת ועדת המשנה לענייני דת ומדינה בראשות חיים צדוק נתקלה בהתנגדות חריפה של ראש הממשלה שמעון פרס וחברים אחרים.

חלק מחברי הוועדה דרשו לנקוט קו חריף יותר נגד הכפיה הדתית ואילו פרס עמד על נקיטת קו מתון וכללי הרבה יותר. הוא עמד בתוקף על כך שמפלגת העבודה "לא תצטייר כמפלגה אנטי דתית ובכך תאפשר לבוחרים דתיים ומסורתיים לבחור בה".

בוויכוח שנמשך שעתיים תמכו המזכ"ל עוזי ברעם ויו"ר הוועדה המכינה דוד ליבאי בעמדתו של פרס.

לבסוף העמיד ליבאי את הצעת ראש הממשלה להצבעה והחליט להעביר את הנושא לוועדה מיוחדת בראשותו של צדוק. סוכם, כי הוועדה תגבש הצעה כללית ובאותה ...

הוועדה לענייני דת ומדינה המליצה בין השאר להעניק מעמד שווה לכל הזרמים ביהדות ובמדינה ... לרבות בנושא הגיור על פי חוק השבות הקיים. בשני הנושאים אלה תקפו פרס ותומכיו.

לוי: על הליברלים לוותר על שריון בכנסת אם ברצונם לבחור במועמדי חרות

מאת עקיבא אלדר סופר "הארץ"

סגן ראש הממשלה, דוד לוי, שהגה יחד עם השר משה נסים את הצעת האיחוד בין חרות לליברלים, תובע מהאחרונים לוותר על שריון המקומות לכנסת — אם ברצונם לבחור גם במועמדי חרות. לוי אמר ל"הארץ", כי הליברלים אינם יכולים ליהנות משני העולמות. הוא רואה גם את הכרזתו של שר האוצר יצחק מודעי, בדבר כוונתו להתמודד לאחר האיחוד על הנהגת הליכוד.

נושא האיחוד יעלה גם בדיוני הצוותים מטעם המפלגות בחרות, שיפתחו הבוקר בתל אביב. מחנה לוי-שרון הביע נכונות לאמץ את הצעת מחנה שמיר-ארנס להכריז על ועידת חרות כעל מרכז התנועה. מוסכם על הצדדים, כי ארבעת השרים הבכירים יהוו פורום קבוע של הנהגת התנועה. לעומת זאת, ...

אבו ג'יהאד מכחיש ידיעה על סגירת משרדי אש"ף בירדן

רבת עמון (ע"צ וע"ד). סגן מפקד כוחות אש"ף, חליל אל ואזיר (אבו ג'יהאד) הכחיש אתמול ברבת עמון, את הידיעות בדבר סגירתם הקרובה של משרדי אש"ף ברבת עמון.

אבו ג'יהאד מסר לסוכנות הידיעות הצרפתית, כי לא נמסרה לו כל הודעה רשמית ברוח זו ע"י ראש ממשלת ירדן, והוסיף כי משרדי אש"ף בירדן ממשיכים לפעול כתיקונם.

העיתון הכוויתי "אל אנבאא" טען אתמול כי ערפאת נצטווה ע"י המלך חוסיין לסגור את משרדי אש"ף עד לאחד באפריל.

בהסתמך על מקורות ערביים הוסיף העיתון, כי ירדן גם החליטה לגרש כ-100 עובדים צבאיים ואזרחיים מהמשרדים שייסגרו. עוד נמסר, כי נכשלו המאמצים הדיפלומטיים שעשו מצרים ומרוקו כדי להפשיר את הקיפאון בין ירדן ואש"ף בעניין תהליך השלום במזרח התיכון.

העיתון טען כי לשכת הקשר של אש"ף והבסיס הבטחוני שלו בשכונת אל-מנהזה שברבת עמון, בו משתמש ערפאת תכופות כמטהו, נמנים עם המשרדים שייסגרו.

ג'יבריל: איחוד עם נידאל

שאול צדקא סופר "הארץ" בבריטניה מוסר: אחמד ג'יבריל, מנהיג "החזית העממית הפלסטינית-המפקדה הכללית", טוען כי אבו נידאל עומד להצטרף לארגונו ולפעול עמו בשיתוף במסגרת חזית ההצלה הפלסטינית הנלחמת ביאסר ערפאת.

הוא אמר לכתב היומון הבריטי בדמשק כי אבו נידאל הביע נכונות לקבל את מרותה של הנהגה קולקטיבית ולא לנהל פעולה על דעת עצמו בלבד.

לחדוה פיינשטיין והילדים

אתכם באבלכם במות

גדי ז"ל

חברותיך בריצ"ז

אמנו וסבתנו היקרה

טובה רבינוביץ

אלמנתו של גוטמן רבינוביץ ז"ל

נגאלה מיסוריה

ההלוויה תצא היום יום שישי י"ז אדר ב' תשמ"ו 28.3.86 בשעה 12.00 מבית ההלוויות העירוני רח' דפנה 5 ת"א לבית העלמין בנחלת יצחק

יושבים שבעה ברח' רב אשי 15 תל-אביב

בנה וכלתה: איתמר ואפרת רבינוביץ
בתה וחתנה: מיכל ושמואל קפלן
הנכדים: אידיס, ערן, ארנה, גיא ומורן

נפצעו

ממכונית תופת באוסטרליה

מלבורן, (ע"ד עצ) 20 איש, כולל 10 שוטרים, נפצעו אתמול בהתפוצצות מכונית תופת ליד מטה המשטרה של מחוז ויקטוריה שבאוסטרליה.

מכונית התופת גרמה לשורה של התפוצצויות.

מקורות במשטרה מסרו, כי מחפשים עתה אחר חברים של קבוצה אנארכיסטית מקומית שאיימה מספר פעמים על משטרת מלבורן.

בין הפצועים היה שוטר. שוטרת שנפצעה, נמצאת במצב קריטי כשכוויות על 80 אחוז מגופה.

פרס

(סוף מעמוד 1)

העברת כמה עשרות אלפי דולרים מסעיף ההשקעות לערי הפיתוח להשקעות ביהודה ושומרון. חברי המערך טענו כי אישור העברות אלה מוכיח את העדיפות שנותנים אנשי הליכוד ליהודה ושומרון על פני עיירות הפיתוח. ח"כ צבן מתח ביקורת על עצם קבלת ההחלטה ואמר כי נעשתה בניגוד לנוהלים.

עיצומי מורים

גילי מגולר סופרת "הארץ" לענייני חינוך מוסרת: הסתדרות המורים תפתח בעיצומים, אם לא יחזור בו האוצר מכוונתו לדחות בשנה, את תוספת השכר המגיעות למורים. אזהרה ברוח זו, כלולה במברקים ששלח אתמול מזכ"ל הסתדרות המורים, יצחק ולבר, לראש הממשלה, שמעון פרס, לשר האוצר, יצחק מודעי, וליו"ר ועדת הכספים של הכנסת, ח"כ אברהם שפירא.

מדובר בכוונת האוצר לדחות תוספות שכר שכבר נידחו פעם אחת, למועד מאוחר יותר, בהסכמת אירגוני המורים. בתוך זה, דחיית תשלום 5.8% תוספת שכר ודחיית תשלום בעבור שעות תפקיד ומחנך. כל הסעיפים הללו הוכנסו למורים על פי המלצות דו"ח עציוני.

דחיית סעיפים אלה, אמורה לחסוך 24 מיליון דולר מתקציב משרד החינוך. בנושא זה חלוקים ביניהם שר החינוך ושר האוצר. נבון הודיע, כי אם לא יסכימו אירגוני המורים לדחיה, יוסיף לו האוצר לתקציבו את 24 מיליוני הדולר החסרים. מודעי טוען שיש לקצץ סכום זה מתקציב החינוך.

שיחת היום / גדעון אלון

עם: זהר גינדל, מנהל מרכז ההכוונה לערי פיתוח

על: מבצע ההתיישבות בשומרון בשיתוף עם משקי חרות-בית"ר

גם הישובים ביו"ש הם ערי פיתוח

— מדוע דווקא השבוע בשעה שפורסמו נתונים מדאיגים מאוד על מאזן הגירה שלילי ברוב ערי הפיתוח, אתם יוזמים מבצע ל"תנופת קליטה בשומרון"?

— לאור מצב התעסוקה והאבטלה בערי הפיתוח שבתוך הקו הירוק, איננו יכולים ליזום מסע פרסום ולקרוא לציבור להתיישב בהן. בשלב זה אנחנו חייבים להיות זהירים מאוד בהעברת אנשים למקומות ישוב, בהם איננו יכולים להבטיח להם תעסוקה. אגב, בסקר שעשינו במפעלים בערי פיתוח, התברר לנו שלמרות מצב התעסוקה, יש מחסור בבעלי מקצועות כגון הנדסאים, טכנאים וכד' ברמה גבוהה.

— אבל ממתי הישובים בשומרון נכללים בקטגוריה של ערי פיתוח?

— כל הישובים ביו"ש גם הם ערי פיתוח. אין זו הפעם הראשונה שאנחנו מפרסמים מודעות על תוכנית קליטה בשומרון. עכשיו זה בולט לעין, על רקע העדר פרסום על הפנייה לערי פיתוח. אבל כל זמן שלא נוכל להבטיח תעסוקה בערי הפיתוח, אין מקום לעודד אנשים לעבור לשם. גם ראשי ערי הפיתוח אינם מעוניינים בכך.

— בישובים עלי זהב, חרמש ומעלה שומרון בגרה, יש מקורות תעסוקה?

— יש תעסוקה חלקית עבור חלק מהמתיישבים. האחרים יצטרכו בשלב זה להמשיך ולעבוד במקומות העבודה הנוכחיים בגוש דן, מהלך נסיעה של 30 — 45 דקות.

— אינך חושש שעלול להיווצר מצב שתושבי ערי הפיתוח יתפתו להיענות לתנאים הנדיבים המוצעים להם ביו"ש וינטשו את דימונה, אופקים וכד'?

— אין סכנה כזו, כי גם ביו"ש הם יתקשו למצוא מקורות תעסוקה. בנוסף לכך, בישובים בשומרון מדובר על בניית בתים במסגרת "בנה ביתך" וכדי לממן זאת על המצטרפים להשקיע הרבה כסף וקשה לי להאמין שלתושבי ערי הפיתוח יהיה מימון לכך.

— מה פתאום אתם מפרסמים מודעות בשתוף פעולה עם "משקי חרות בית"ר"?

— כי הם מוכנים להשתתף במימון המודעות. אנחנו משלמים רק שליש ממחירן. היתרה ממומנת ע"י משקי חרות-בית"ר המועצה האזורית שומרון.

— זה לא מקרי שאתם יוזמים מבצע כזה בשתוף עם משקי חרות-בית"ר, דווקא בתקופה בה "הבוס" שלכם, שר העבודה, הוא איש תנועת החרות.

— הראי שאפשר לחשוב כך. אבל אולי תופתע לשמוע שאני מסופק אם השר קצב ידע על המבצע. זה ודאי לא נעשה ביוזמתו. אגב, גם לפני שאיש חרות עמד בראש משרד העבודה, השתתף מרכז ההכוונה לערי פיתוח במבצעי התיישבות ביו"ש.

אור: אם תשתנה מדיניות המחבלים נשנה מדיניותנו

מאת מנחם הורוביץ סופר "הארץ" בצפון

אלוף פיקוד הצפון, אורי אור, אומר, כי אם יתברר, כי קיים שינוי במדיניות המחבלים והגורמים העוינים בדרום לבנון בכל הקשור לירי לעבר ישובי הגליל, יחול שינוי במדיניות צה"ל לגבי דרום לבנון. בשיחה עם עיתונאים בקרית-שמונה, אמר אלוף הפיקוד: "נחכה ונראה. לא נחליט על שינוי מדיניות לפני שאנו אכן בטוחים שהוא השתנה. אני לא יכול להגיד בביטחון מי ירה את הקטיושה. לא ברור לכן אם אמל לא מנע את הירי או שירה בעצמו".

אלוף פיקוד הצפון אמר עוד כי צה"ל עושה כל מאמץ למנוע ירי ואפילו בודד לעבר שטח ישראל. הוא ציין את התנהגותם של תושבי קרית-שמונה אשר המשיכו בחיים רגילים למרות הירי.

שמיר: לצה"ל האמצעים למנוע הישנות התקפות

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, יצחק שמיר, אמר, כי למדינת ישראל ולצה"ל האמצעים למנוע הישנותן של התקפות טילי קטיושה. שמיר הטעים, כי לנו "הנחישות והיכולת - ונעשה הכל, כדי להפסיק את ההתקפות הללו, בטרם יתגברו".

יצחק שמיר שביקר בישוב אלון הגליל שבגליל התחתון, אמר כי "היו שמועות, לפיהן גורמים עוינים מתכננים לתקוף את אצבע הגליל בקטיושות" שמיר ציין, כי נאמר שההתקפות מתבצעות על ידי תנועת ההתנגדות הלאומית הלבנונית.

שר החוץ הדגיש, כי צה"ל ימצא את הדרך הנכונה להפסיק את כל פעולות הטירור נגד תושבים חפים מפשע.

ראשי ערים יפגינו בפיליפינים נגד הדחתם ע"י אקינו

מנילה, (ע"ד) יותר מאלף ראשי ערים וישובים הודיעו כי יערכו אסיפות סימפטיה ברחבי הפיליפינים, במחאה על ההדחה השרירותית של נציגים נבחרים ע"י ממשלת אקינו.

במודעה שפורסמה על עמוד שלם בעתון רב התפוצה "מנילה בולטין", הם הודיעו כי האסיפות יתחילו בשבת ויימשכו שלושה ימים.

מנכ"ל מפעל מנועי בית שמש יתפטר עם מכירת המפעל לכור

מאת ראובן פדהצור סופר הצבאי של "הארץ"

מנכ"ל מפעל מנועי בית-שמש עזרא יסודי, הודיע בישיבת מועצת המנהלים האחרונה של המפעל על כוונתו להתפטר מתפקידו, עם העברת הבעלות על חלקה של הממשלה במפעל ל"כור".

ההחלטה למכור את 58 האחוזים שבבעלות הממשלה ל"כור" עדיין לא נתקבלה והיא מצויה בידי ועדת השרים לכלכלה. הוועדה תתכנס ככל הנראה ביום שלישי ותמשיך בדיון בנושא.

לדברי יסודי, נועדה התפטרותו לאפשר להנהלת "כור" למנות מנכ"ל מטעמה. יסודי אינו שולל את האפשרות שהוא עצמו יסכים לקבל את המינוי. יסודי מכהן, במקביל לתפקידו כמנכ"ל מנועי בית שמש, גם כמנכ"ל "עשות-אשקלון", של התע"ש. רשות החברות הממשלתיות אישרה את מינויו הכפול למשך שנה, זו תסתיים בסוף מארס.

יו"ר מועצת המנהלים של מנועי בית שמש, אלקנה כספי, נתון בדעתו לפרוש מתפקידו עם העברת הבעלות ל"כור".

צבי זרחיה, סופר "הארץ" לענייני כלכלה, מוסר, כי השר משה ארנס אמר אתמול, כי כוונתם של משרד האוצר והבטחון למכור את מפעל מנועי בית-שמש תוכרה כל הזיגון בכלכלי, בטחוני, תעשייתי וציבורי. ארנס הודיע, כי בעת ביקור במפעל, כי יתנגד בכל תוקף למכירתו.

ירוחם תושבת מיום א' במחאה על הזנחתה ע"י משרדי הממשלה

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

העיירה ירוחם תישבת ותושבת מיום א' לזמן בלתי מוגבל, על כל מוסדותיה, מפעליה, בתי הספר, וגני הילדים.

ראש המועצה המקומית ברוך אלמקיאס ומזכיר מועצת הפועלים דוד מסיקה אומרים כי החליטו להשבית את העיירה לאור הזנחתה על ידי משרדי הממשלה. במסיבת עיתונאים שכינסו אתמול טענו, כי המוסדות הממשלתיים אינם דואגים לפתרון בעיית האבטלה ההולכת וגוברת. במקום 550 מובטלים, לבעלה מ-25 אחוזים מכלל המועסקים בעיירה.

ראש המועצה, ברוך אלמקיאס, אמר כי ירוחם בראש הממשלה להפנות משאבים לירוחם, הוא יציע להקים ועדה ממלכתית שתסווג מחדש את 36 ערי הפיתוח בארץ לפי דרגת מצוקה — ולהעניק הטבות בהתאם. הוא קרא לממשלה לבטל הטמעות על מפעלי ים המלח ופוספטים בנגב, כדי שיעסיקו פועלים מירוחם במקום קבלני חוץ.

מזכיר מועצת הפועלים דוד מסיקה אמר כי בקרוב עתידים להגיע לעיירה 120 חיילים משוחררים ובשלב זה העיירה אינה מסוגלת להבטיח להם תעסוקה. לדבריו, מ-1972 לא הוקם בישוב מפעל תעשייה רציני.

22 נהרגו בהתרסק מטוס צרפתי ברפובליקה המרכז אפריקאית

מאת יואב מוקד סופר "הארץ" בצרפת

פאריס, (מיוחד ל"הארץ") 22 אנשים נהרגו אתמול וכ-30 נפצעו — בהם ילדים רבים — בהתרסקות מטוס קרב צרפתי בפרבר של באנגי, בירת הרפובליקה המרכז אפריקאית.

המטוס, מדגם "יגואר", עשה בטיסת אימונים במסגרת שיגרת הטיסות של יחידות הצבא הצרפתי שהוצבו לאזור על רקע המשבר בצ'אד.

"היגואר" התרסק מיד לאחר ההמראה והרס בית-ספר מוסלמי ברובע מגורים צפוף, הסמוך למסלול ההמראה. בין הקרבנות, רבים בתלמידי בית הספר. הטייס הצרפתי נפצע בהתרסקות, לאחר שהספיק להפעיל את כסא המפלט.

זמן קצר לאחר ההתרסקות התארגנה במקום הפגנת-זעם של התושבים המקומיים, רובם ממוצא מוסלמי. נמסר על התנכלויות לנתינים צרפתיים ולבתי-עסק בבעלות צרפתית. עשרות אזרחים צרפתיים נמלטו מן הרובע ומצאו מקלט בבית השגרירות הצרפתית בבאנגי.

אמש בתיאטרון / מיכאל הנדלזלץ

למישהו איכפת?

התיאטרון העירוני חיפה מארח את התיאטרון העירוני של דיסלדורף בהצגתו "קהל מכובד, האם אתה באמת כל כך מיושב?" מאת קורט טוכולסקי. בימוי: פטפן וינר. תפאורה: גינטר הלוט. משתתפים: מנואלה אלפונס, אנה שיפרס, רודי מילוראלמו, הלמוט רייגנבגר ובכפן וינר. הצגה בגרמנית עם פזמונים ועם תרגום סימולטני לעברית. בשעה וחצי ללא הפסקה.

קורט טוכולסקי חי בגרמניה, כתב כתיבה פרוזית, פובליציסטית וסאטירית נגד המגמות הלאומניות והפרסניות בחברה הגרמנית. הוא גלה מגרמניה והתאבד בשוודיה ב-1935. עוד לפני שראה את נבואותיו הקודרות ביותר מתאמתות. מילותיו האחרונות כיוונו אל ציור של מדרגות ובהן בעלות החוכמה: לדבר, לכתוב, לשתוק.

העלאת שירים, מונולוגים ומערכונים של טוכולסקי בגרמנית בישראל, תוך שיבוצם בסגנוני תפאורה המשייכים אותם ברורות למתרחש בתקופה ההיא, עם בגרמניה, היא תופעה מרתקת, כיוון שההצגה הזאת היא הוכחה שלא מועיל לדבר, לכתוב או לשתוק, כשבגרמניה פועלים כוחות הרשעים החזקים מהספרות ומהתיאטרון. כותרת אחד השירים היא "למישהו איכפת?" ומה שקרה בגרמניה ובעולם כולו הוא עדות שלאף אחד בעצם לא איכפת.

חמשת השחקנים יוצרים דמויות עשויות היטב בקווים גסים, קבריים והם משתלבים היטב בתמונת העולם המרכאת הזאת, על אף המסווה המשעשע והקברטי שלה. זהו צחוק מר מאוד. המסר ליום התיאטרון הבין לאומי, שחיבר יהושע סובול ואשר הוקרא לפני ההצגה, נשמע כבדיחה עצובה. טוכולסקי היה חריף וחד משנינו לאין ערוך מכל מה שהסופרים של התיאטרון הישראלי מסוגלים לכתוב. הוא התאבד והמציאות עשתה את שלה. זו תוכנית מצמררת ומעציבה, על אף שההצגה משעשעת ואפילו מבדרת.

וכי אדם ואדמה שווים ושזורים

יותר מדי שונאים ופחות מדי אוהבים וככל שזה נמשך אל תמשוך נפשך מאשמה

[illegible] עזי

נולדתי בטייבה כפר בישראל
תעודת זהותי אזרח מדרגה ב'
ראיתם אותי כעזבון לבב
מט לנפול קם ומצפה לאהוב
בעורקי נהרה באדמת אבותי תבערה בחושי
אם: נתת לחיי מתת בדמות פרח
יקטנו לייאש באנקת אנוש
אגן שטועות אברים בתוכך אדם

המעלות של אל על

	מעלות מינימום	מעלות מקס'		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	7	10	גשום	4	7
אתונה	15	21	מעונן	13	20
בוקרשט	15	16	מעונן	5	20
בריסל	6	11	גשום	4	8
ז'נבה	7	10	גשום	5	9
וינה	8	12	גשום	3	8
לונדון	7	10	גשום	2	10
ליסבון	13	18	מ. חלקית	5	14
מדריד	10	16	מ. חלקית	2	12
ניו-יורק	8	13	גשום	6	12
פאריס	7	12	גשום	7	15
פרנקפורט	6	10	גשום	2	7
ציריך	7	11	גשום	1	6
קהיר	16	30	מ. חלקית	13	25
קופנהגן	4	6	גשום	2	6
רומא	10	18	מ. חלקית	10	16
שטוקהולם	3	5	גשום	1	5

המוביל המאושר
אל על

בכנסת

התיקון לחוק ההסדרים מאריך תוקפן של הגזירות הכלכליות

באולם המליאה
/ עמוס בדרוד

תיקון חדש לחוק ההסדרים במשק — החוק המניח את הבסיס לתוכנית הכלכלית של הממשלה — הונח אתמול בבוקר על שולחן הכנסת, במרוצת ישיבתה, וכבר אתמול בצהרים אושר בקריאה ראשונה. ועדת הכנסת פטרה את הממשלה מן החובה להביא את החוק לידיעת הח"כים 24 שעות בטרם נדון, ויש להניח שיתקבל כבר בשבוע הבא, יחד עם אישור תקציב המדינה לשנה הבאה.

החוק יאריך בשישה חודשים את אי-תשלום קצבת הילדים לגבי הילד הראשון למי שיש לו שלושה ילדים או פחות, אלא אם כן משכורתו היא פחות מ-80% מן השכר הממוצע במשק. הוארך פרק נוסף הנותן הקלות במס הכנסה לעובדי משמרת שניה ושלישית: הדבר היה מעוגן עד כה בתקנות אולם היועצים המשפטיים קבעו כי דרושה חקיקה כדי שההסדר יעמוד גם להבא. ההנחה היא אזורה בשיעור 10% מן המס לגבי שעות המשמרת השניה או השלישית, על פי ההסכמים הקיבוציים. החלק השלישי יקפיא לשנה את ההטבות לבעלי מניות של מפעלי עתירי מדע (על פי "חוק אלסינט") והקצבה למפעלים אלה תינתן ישירות מתקציב המדינה.

"הממשלה החליטה על קיצוץ בתקציב המדינה. הקיצוץ לא נתאפשר במלואו, לכן היה צורך במיסוי" הסביר סגן שר האוצר עדי אמוראי (מערך) בהגישו את הצעת החוק, יחד עם הצעות חוקים אחרים, שחלקם נדונו אתמול וחלקם באחרונה. "ייכנסו לתקציב המדינה בשנה הבאה עוד 160 מיליון ש"ח, הסביר סגן השר. מיסוי קצבות ילדים לגבי שלושת הילדים הראשונים יכניס 45 מיליון ש"ח, הורדת רבע נקודת זיכוי במס הכנסה מיחיד שאין לו ילדים הסמוכים על שולחנו תכניס עוד 60 מיליון ש"ח, ביטול הקיצבה לילד הראשון תביא 30 מיליון ש"ח, ואילו מיסוי קיצבת זיקנה של בעלי הכנסות נוספות — עוד 25 מיליון ש"ח.

חברי כנסת רבים, בנוסף להסתייגותם מתוכן ההצעות, מחו על הצורה שבה הוגשה הצעת החוק, כאשר לא ניתנה להם שהות לעיין בה. בין אלה היו יאיר צבן (מפ"ם) ותופיק טובי (חד"ש). האחרון אמר כי הדבר מציג את הכנסת ככלי ריק, שקיומו או אי-קיומו אינו משנה, ומצד הממשלה זוהי גסות רוח. אמוראי נימק את הדחיפות שבה הגשת ההצעה.

צעד ראשון לקראת טלוויזיה חוקית בכבלים

בלי התנגדות העבירה אתמול הכנסת לוועדת הכלכלה הצעת חוק על פיה יוכל שר התקשורת לתת היתר לתחנות טלוויזיה אזוריות בכבלים. תוקם מועצה מפקחת בת 11 חברים מהם 5 נציגי הממשלה ו-6 נציגי הציבור. אפשר להתנות את השידורים בדברים כגון הקצאת חלק מסוים מן השידורים לתכנים חינוכיים וכיו"ב.

הצעת החוק כבר אושרה קודם לכן בקריאה טרומית ואתמול עברה את קריאתה הראשונה. ח"כ מאיר שטרית שיזם את הצעת החוק אמר כי בארץ פועלות עתה באורח בלתי חוקי 250 תחנות פיראטיות בכבלים, במחזור של כ-25 מיליון דולר בשנה בלי כל פיקוח. חלקן נפלו לידי גורמים עבריינים המכריחים תושבים במקומות שהם פועלים, להתחבר לרשת. באחת הרשתות המקומיות התחבר גם ראש הרשות, כי איימו על משפחתו. כן מחובר שם בית שלם שבו גרים שוטרים. כל הדוברים בדיון חייבו את ההצעה, ואמרו כי בכך תדביק ישראל לפחות חלק קטן מן הפיגור שממנו היא סובלת בתחום התקשורת ההמונית.

תוגבל אחריות הלקוח של כרטיסי-אשראי

במקרה של גניבת כרטיס-אשראי לא יהיה הלקוח אחראי בשום מקרה על עיסקאות או פעולות שנעשו תוך שימוש לרעה בכרטיס אחרי שמסר הודעה על הגניבה למנפיק — על פי הצעת חוק כרטיסי חיוב (כרטיסי אשראי וכרטיסי בנק) שהועברה לוועדת החוקה חוק ומשפט בתום הקריאה הראשונה.

שר המשפטים משה נסים אשר הגיש את ההצעה ציין גם, כי על פי ההצעה תוגבל אחריות הלקוח גם לפני שמסר הודעה על הגניבה או האובדן של הכרטיס: סכום קבוע של 75 ש"ח, ועוד 30 ש"ח לכל יום מהמועד שנודע לו על הגניבה או האובדן ועד שמסר את ההודעה. בעיקרון, רכישת מוצרים בכרטיסי אשראי צריכה להיות מלווה בחתימה על שובר. לגבי מקרים מיוחדים (הזמנות בטלפון או הזמנות בדואר) יקבעו הסדרים מיוחדים.

נשים יוכלו לעבוד בלילה

הוראת החוק האוסרת העסקת נשים בלילות, פרט לכמה מקצועות ומיגזרים, תבוטל על פי תיקון לחוק, שהועבר אתמול פה אחד לוועדת העבודה והרווחה אחרי ששר העבודה והרווחה משה קצב זכה לברכות מכל חלקי הבית על תחיקה זו. בדיון השתתפו כמה ח"כיות, אך בהצבעה על ההצעה השתתפו משום-מה ח"כים גברים בלבד.

כיום עובדות 25,000 נשים במשק על פי היתר, במקצועות כגון סיעוד בבתי חולים, כלי תקשורת וכיו"ב. עוד 1700 עובדות על פי היתרים מיוחדים שניתנו לגבי נשים העובדות במפעלים שבהם יש משמרת שלישית כגון מפעלי טכסטיל. קצב הסביר, כי התחיקה החדשה תיתן דריסת רגל לנשים גם במקצועות מיחשוב ואלקטרוניקה, שבהם יש דרישה לכוח עבודה של נשים, אך עד עתה הן מנועות לעבוד שם במעמד שווה לזה של גברים. זהו איפוא חוק המקנה הזדמנות שווה, במסגרת המאמצים להקנות מעמד שווה לאשה בישראל.

יחד עם זאת לא יכפה החוק על אשה לעבוד במשמרת שלישית אם אינה רוצה בכך, וגם שירות התעסוקה לא ימנע ממנה דמי אבטלה אם סירבה לצאת לעבודה מסוימת נובע מכך ששם עובדים בלילה. חידוש נוסף על פי התחיקה המוצעת הוא, שאשה בהריון תוכל לעבוד בלילה גם אחרי החודש החמישי להריונה, דבר שעליו חל עד עתה איסור מוחלט.

סחבת מחודשת של הלובי הדתי מאיימת על החוק נגד גזענות

ועדות וסיעות
/ דן מרגלית

השדולה הדתית שהתכנסה אתמול לדון בהצעת המשפטן ד"ר יעקב ויינרוט לניסוח מחודש של החוק נגד גזענות — שלא יכלול את המלה גזענות אלא ישלול פעילותו של ארגון כ"ך — לא קיבלה אותן במלואן. על יסוד הצעותיו של ויינרוט עיבדו חלק מהח"כים הצעות השוללות את חוק הגזענות — הצעות שגם הן לא תאמו במלואן את המלצות המשפטן הדתי — אבל תוך כדי ישיבת השדולה ניסחו הח"כים הדתיים הצעה חדשה: "העושה מעשה לשם הסתה או פגיעה שלא כדין במיעוט או לשם פגיעה שלא כדין באדם או בקבוצת בני אדם עקב צבעם, מוצאם האתני ומוצאם הלאומי או השתייכותם הדתית — יואשם בעבירה." ח"כ אבנר שאקי מהמפד"ל הסביר כי המלה גזענות בלתי אפשרית, היהודים קורבנותיה ואין להאשימם בכך. ח"כ אברהם ורדיגר ממורשה ראה בהשמטת המלה גזענות תנאי בל יעבור.

הצעת ויינרוט התקבלה על דעת ח"כים רבים. יוסי שריד מר"צ תמך בה על פניה אבל הזהיר כי השדולה הדתית לא תקבלנה. ח"כ מרדכי וירשובסקי משינוי הדגיש כי הנוסח הדתי החדש אינו מנוסח כחוק פלילי ולהערכתו נועד לגרום לסחבת שתמנע את אישור החוק לפני הפגרה המתחילה במחצית אפריל.

הח"כים אברהם שפירא מאגודת ישראל ושאקי מהמפד"ל שוחחו על תיקוניהם עם השרים משה נסים ומשה שחל, ולאחר עיון יימשך בירורם ביום ב' הקרוב. השר שחל הביע התנגדות לסחבת ולתיקונים, והוא מציע לחזור להצעת החוק המקורית של משרד המשפטים והמאזכרת את הגזענות במפורש.

פרשנים מעריכים כי אם לא יוסכם בין שני הגושים הגדולים לחזור להצעה המקורית של משרד המשפטים — יידחה הדיון בכמה חודשים, שכן הנוסח הדתי החדש יחייב דיון מחודש בוועדת החוקה.

הזנחה באתרים היסטוריים

ועדת המשנה לשימור אתרים היסטוריים בראשות ח"כ עדנה סולודר הזדעזעה ממצבו העגום של מחנה המעפילים בעתלית ומבית לנגה במכון יעקב, אך שיבחה את המצב בבית שמר ובשוני. הוחלט לפנות אל ראש הממשלה לפעול להפסקת ההרס.

האסירים מעדיפים עבודה עצמאית

סקר ראשון מסוגו של ועדת המחקר של הרשות לשיקום האסיר שהקיף 148 אסירים הצביע על כך שרובם מעדיפים לעבוד כעצמאים. על כך מסר מנכ"ל הרשות אברהם הפמן לוועדת הפנים. 107 אסירים שוקמו בקיבוצים ובמושבים ובהוסטלים של הרשות.

לראות את איטליה — ולהיות בריא!
שילוב מיוחד של חופשת נופש ומרפא

מונטקטיני

במרכז חבל טוסקנה, באמצע הדרך בין פלורנץ לפיזה — נמצאת מונטקטיני. באיזור, המוקף נוף עוצר נשימה, מרוכזים אתרים היסטוריים ואמנותיים כמו פלורנץ, פיזה, סיינה וונציה. מי השתיה של מונטקטיני ידועים במסייעים נגד מחלות ויראליות בכבד, במעיים, בכליות וכו'. המחיר כולל: פנסיון מלא במלון מעולה לשבעה ימים * טיפולים * ביקורים רפואיים * מי שתיה מיוחדים * טיול ל־פלורנץ * טיסה הלוך ושוב * הסעות למלון ולשדה התעופה.

החל מ-672 $
נציגים בלעדיים של "קרוצ'ה די מלטה"

אבאנו

לא רחוק מפדואה, מונציה ומוורונה שוכנת אבאנו הידועה באחת מעיירות המרפא המעולות באירופה, לטיפולים במחלות ראומטיות, ודרמטולוגיות ואיזורי עצבנות.

המחיר כולל: פנסיון מלא במלון מעולה ל-7 ימים * 6 אמבטיות בוץ * 6 עיסויים * שימוש בבריכות שחיה * ביקור רפואי * טיול לונציה * טיסה הלוך ושוב * הסעה מן המלון לשדה התעופה.

החל מ-623 $
נציגים בלעדיים של "פרזידנט"

המחירים כוללים מע"מ ו-15% דמי שירות.
המחיר חושב לפי 1 $ — 1,530 LIT.

פרטים והזמנות: שומרון טורס, רח' בן יהודה 62, תל-אביב טל. 282277/8/9 או אצל סוכן הנסיעות שלך.

חבילות הנופש בשיתוף "אל-על"

מאסר עולם לשני אנשי פת"ח מעזה

מאת איתן רבין
כתב "הארץ"

בבית הדין הצבאי בעזה הסתיים אתמול משפטם של שני אנשי פת"ח מעזה, פאיז מטאוב מחמוד אל חור, ועסאף ג'ומעה מחמוד אל נימס. אל חור נאשם ברציחתו של סלומון אבו קסיס מנתיבות ב-14.4.83 בשוק בעזה, וכן בפיקוד על חוליה שרצחה את מנחם דהן ב-19.5.83 ומילוט הרוצחים ברכבו.

הנאשם השני אל נימס הואשם בכך שאיבטח את רצחו של אבו קסיס ואת רצחו של דהן ובניסיון לרצח של תושב מקומי במאי 1983. שני המחבלים הודו באשמה, לא הביעו חרטה על מעשיהם.

שופט בית הדין הצבאי, סגן אלוף דוד רוזן, גזר על שני המחבלים עונשי מאסר עולם. השניים היו חברים בחוליית פת"ח אשר פעלה ברצועה משנת 1982 ונתפסה בסוף נובמבר 1985.

חניכת צופים ישראלית בניו-יורק: איני יודעת מי ארצי ומי מולדתי

"הורי באו הנה בלי לשאול אותי ★ אני רוצה לחזור"

מאת גילי מנדלר
סופרת "הארץ"
לענייני חינוך

ישראלית, כבת 13, חניכת שבט הצופים בניו-יורק, שהתבקשה לחזור בטקס המקובל בתנועה, על המשפט "הנני מבטיח הבטחה שלמה, לעשות כל מה שביכולתי, למלא חובתי לעמי ולמדינתי" — אמרה, כי אינה יודעת למי עליה להיות נאמנה, משום שאינה יודעת מי ארצה ומי מולדתה. נערה אחרת מגולה, החברה בשבט זה, התבטאה באמרה: "לצערי הרב הגעתי הנה. באמריקה הרא, הורי לא יהיו מרוצים מדברי, אבל הם באו הנה בלי לשאול אותי. העמידו אותי בפני עובדה. אני רוצה לחזור, מתה לחזור, לא רוצה להישאר כאן".

דברים אלה כלולים בראיון עם בני יורדים ושליחים, חברי שבט הצופים בניו-יורק המתפרסם בבטאון תנועת הצופים, העומד לצאת לאור. החניכים שראיינו סיפרו, כי בתיכון בשכונת פורסט הילס בניו-יורק, מגיע מספר התלמידים מישראל למאה. בעקבות העלייה במספרם, פתח בית-הספר כיתה מיוחדת לעברית, במסגרת לימודי שפה זרה. שאר התלמידים לומדים צרפתית או ספרדית.

נער הלומד בבית-ספר זה אמר למראיין: "הישראלים נדבקים פה אחד לשני. הקשר עם האמריקאים קשה. יש להם ראש שונה. לעומת זאת, ישראלי המתעניין בסמים, משקאות חריפים וזיונים, יוכל בקלות להשתלב בחברתם ויש גם כאלה.

יוענקו הנחות במס על הגדלת הפריון בעבודה

במסגרת יוזמה חדשה לתמריץ ממשלתי

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

משרד העבודה והרווחה יזום שיטה חדשה של תמריץ ממשלתי להגברת פריון העבודה במשק. הכוונה להעניק הנחות במס עבור הגדלת פריון העבודה. כך הודיע אתמול שר העבודה והרווחה משה קצב.

קצב ציין כי במחצית השניה של '85 חלה ירידה בפריון העבודה בשיעור של 5 אחוזים לעומת המחצית הראשונה של השנה. שר העבודה: הדבר נבע בעיקר על ידי צמצום הפעילות הכלכלית שהתבטא בצמצום הייצוא מבלי שחלה ירידה בשעות העבודה.

בעשר השנים האחרונות הוסיף שר העבודה, נמשכה המגמה של פריון עבודה ושכר נמוכים בארץ בהשוואה לארצות תעשייתיות. התוצר למועסק בישראל בסוף '84 הגיע ל-17 אלף דולר לעומת 34,900 אלף דולר בארה"ב, 25,300 אלף דולר בגרמניה ו-21.3 אלף דולר ביפאן. השכר לשעת עבודה לפועל ייצור בתעשייה היה 4.3 דולר בישראל, 12.8 דולר בארה"ב, 9.7 דולר בגרמניה ו-7.4 דולר ביפאן.

הסוכנות תצא בהדרגה מפעולות שיקום חברתיות ב-5-6 שכונות

600 מיליון דולר הושקעו עד היום בפרויקט שיקום השכונות

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הסוכנות היהודית תצא בהדרגה מפעולות שיקום חברתיות בחמש עד שש שכונות הכלולות בפרויקט שיקום השכונות. יציאת הסוכנות משכונות אלה תחול בעוד כשנה וחצי. כך סוכם אתמול בפגישה בין ראש הממשלה והשרים לוי, פרץ, נבון, גור וקצב — לבין יו"ר הנהלת הסוכנות, אריה דולצ'ין, גזבר הסוכנות, עקיבא לווינסקי וראשי הסוכנות.

לקראת צאתו בשבוע הבא לארה"ב ביקש ראש הממשלה פרטים על ביצוע פרויקט שיקום השכונות. סגן רה"מ ושר הבינוי והשיכון דוד לוי, אמר כי עד היום הושקעו בפרויקט 600 מיליון דולר. שופצו 50 אלף יחידות דיור והורחבו 20 אלף דירות. כמו כן הוקמו מבני ציבור, מתנ"סים, מרפאות וגני ילדים.

השר לוי אמר, כי על הממשלה להיערך להמשך מתן השירותים לשכונות אלה, כדי שלא ייווצר חלל ריק, כאשר הסוכנות תסתלק מהן. עם השתתפות הממשלה בהוצאות אלה, תוריד את חלקה התקציבי בפרויקט. סוכם כי הסוכנות תמשיך למשך שנה וחצי במימון פעולות השיקום כדי לא לצמצם את היקף הפעילות עד שתיערך הממשלה להמשך הטיפול בשכונות. כמו כן סוכם כי תעניק 1.5 מיליון דולר להעשרת שירותים חברתיים בשכונות השיקום.

"פרויקט לאומי"

"נמשיך בשיקום השכונות עוד שלוש עד חמש שנים לפחות. זה פרויקט לאומי" — כך סיכם רה"מ שמעון פרס את הישיבה המשותפת, שנערכה בלשכת ראש הממשלה בכנסת.

ראש הממשלה הודיע כי בביקורו הקרוב בארה"ב ישים דגש על גיוס מקורות למימון המשך. כוונתו של שמעון פרס לשים את הדגש בפרויקט המשך על השיקום החברתי וההכשרה הטכנולוגית, ולא רק על שיפוץ הבתים.

מגדלי הכותנה: ההתעלמות ממצוקתנו תביא לחיסולנו

מאת אברהם צדר
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

התעלמות הממשלה ממצוקת ענף הכותנה בארץ תביא להרס הענף כולו. כך טוענים מגדלי הכותנה אשר קיימו אתמול כנס חירום במגעסת השלום, בצומת מסמייה. מגדלי הכותנה תובעים מהממשלה סיוע חירום של 42 מיליון דולר כדי למנוע את התמוטטות הענף. לטענתם ללא סיוע בסדר גודל כזה יצמצמו שטחי המזרע החדשים בכ-30 אחוז והיקף הייצוא יפחת בכ-40 מיליון דולר כבר בעונה הנוכחית.

היקף היצוא של ענף הכותנה מגיע בשנים כתיקונן לקצת למעלה מ-100 מיליון דולר, מהשקעות אלה ירד לטמיון, טוענים ראשי הענף. על פי ממצאים שהועברו למשרד האוצר, מגדלי הכותנה במדינות השוק האירופי המשותף (בעיקר ביוון ובפורטוגל) וכן בארה"ב, המתחרים במגדלי הכותנה הישראליים, נהנים מסובסידיות ממשלתיות בהיקף של עשרות אחוזים.

ראשי הענף טוענים כי המצוקה הכספית של הענף היא תוצאה של ירידת מחירי הכותנה בשנה האחרונה בעשרות אחוזים.

עריכת העמוד: אורית גלילי

קבוצת עצמון מבקשת לממן רכישת צים על-ידי אשראי מבנקים זרים

איש העסקים הבלגי צבי רוזנפלד אמור להיות בעלי מחצית החברה שתרכוש השליטה בצים

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

קבוצתו של מנחם עצמון, מי ששימש עד לאחרונה כמנכ"ל החברה לישראל, מתכוונת לרכוש את השליטה בצים באמצעות אשראי בסך 40 מיליון דולר. אותו מקווה הקבוצה לקבל מבנקים זרים — נודע לסופר "הארץ".

נראה שהגיבוי הכספי לאשראי זה יינתן על-ידי איש העסקים היהודי-בלגי צבי רוזנפלד מאנטוורפן, שהוא בעל חברת הספנות "צ'נרגל שיפ הולדינג" וקשור גם בחברת הענק "טי אנד טי", שהיא בעלת מחזור של כארבעה מיליארדי דולרים בשנה.

רוזנפלד אמור להיות הבעלים של כמחצית מהמניות של החברה שמתכוונת לרכוש מידי הממשלה את השליטה בחברת צים. המחצית השניה של המניות תהיה בבעלות יזמי הקבוצה, מנחם עצמון ואורי בר-נון. ברנון שימש לאחרונה כיועץ של החברה לישראל לענייני צים ובעבר היה מנהל הכספים של מפעלי ים המלח. בתקופתו עבר מפעלי ים המלח מהפך והפכו לחברה רווחית.

התגובה הראשונית במשרד האוצר לתוכנית שגיבש עצמון חיובית, אך היא תלויה קודם כל בהשלמת העסקה בין האוצר לבין החברה לישראל, במסגרתה יועברו מניות צים שבבעלות החברה לישראל לממשלה.

רובינשטיין: ויתור לשדולה הדתית — הפרה של ההסכם הקואליציוני

מאת סופרו המדיני של "הארץ"

שר התקשורת, אמנון רובינשטיין, הודיע אתמול לראש הממשלה, כי "שינוי" תראה בוויתור לשדולה הדתית בנושא חוק הגזענות, הפרה של ההסכם הקואליציוני. בפגישה עם שמעון פרס אמר רובינשטיין, כי אין לשנות את הנוסח המקורי של הצעת החוק.

שר התקשורת הודיע גם, כי יפעל בממשלה ובכנסת להפעלת שעון הקיץ כמתוכנן.

2000 צבאים נקטלו עד כה בגולן במסגרת מיבצע דילול

מאת אלי אלעד,
סופר "הארץ"
לאיכות הסביבה

כ-2000 צבאים נקטלו עד היום באזורי דרום רמת הגולן ומזרח הכנרת, במסגרת הפעולה שמבצעים צוותים של פקחי רשות שמורות הטבע לדילול אוכלוסיית הצבאים. נותרו שם כ-3000 פרטים.

בחודשים האחרונים מתקשים פקחי רשות שמורות הטבע לעמוד ב"מיכסה השבועית" של הדילול שנקבעה לכ-50 פרטים. הצבאים למדו להישמר מהג'יפים הירוקים של פקחי הרשות.

אנשי שמורות הטבע לוקחים דגימות מכל צבי שנורה, כדי ללמוד מהן על מצבו הבריאותי, לרבות בדיקות הקשורות במחלת הפה והטלפיים. הנתונים שנאספו נמצאים עתה בשלבי עיבוד מתקדמים. ההערכה היא שתוך כחודשיים ניתן יהיה לקבל על סמך נתוני המחקר, שבראשו עומד הזואולוג ד"ר דן בהרב, החלטות לגבי ממשק הצבאים העתידי ברמת הגולן, לרבות גודל האוכלוסיה הרצויה.

יש הסכמה לאומית- סולל בונה חשובה למדינה!

סולל בונה חברת הבניה הגדולה בישראל, מזה 60 שנה, רשמה דפים מזהירים בבנין הארץ ובהקמת המדינה, בזמן שלום ובזמן מלחמה.
סולל בונה בנתה את הפרוייקטים הגדולים והמורכבים ביותר, הן בתחום האזרחי והן בתחום הבטחוני.
סולל בונה חלוצה בביצוע משימות לאומיות, בטחוניות וחברתיות רבות, תוך שימת דגש מיוחד על ערי ואזורי הפיתוח.
יש הסכמה לאומית — את הבניה הזאת אי אפשר להפסיק!

סולל בונה חלוצת המנופה הקבלנים גם מעבר לים, יזמה פיתוח וביצוע של פרוייקטים בינלאומיים בכל רחבי תבל, בשרות היצוא ומאזן התשלומים.
בשנים האחרונות הכניסה סולל בונה מאות מיליוני דולרים לאוצר המדינה.

25,000 בתי אב בישראל חיים ומתפרנסים מסולל בונה.
יש הסכמה לאומית שאוכלוסיה של יותר מ-100,000 נפש אסור להפקיר!

כתוצאה מן המשבר הכלכלי העמוק במשק בכלל ובענף הבניה בפרט, ובעקבות הלאמת שוק ההון, נקלעה סולל בונה למשבר חמור.
החברה המובילה בענף, נפגעה בפרופורציה ישירה להיקפה, גודלה ופריסתה הגאוגרפית בכל רחבי הארץ.

תוכנית ההבראה של החברה, נועדה להתאים את היקפה ואת המבנה הארגוני שלה, לתנאים השוררים כיום בענף הבניה ולאפשר לה לפעול ברווחיות על בסיס תחרותי.
מהליך ההבראה כרוך במאמץ משותף של השותפים לבית סולל בונה — חברת העובדים, החברה וציבור העובדים.

* חברת העובדים תתן חלקה בהשקעת הון מניות חדש.
* החברה עצמה תממש נכסים שצברה במשך 60 שנות קיומה, בסדר גודל של כמאה מליון דולר ולוקחת על עצמה ביצוע מהלכי הה-ארגון, יעול וחסכון.
* ציבור העובדים ישא בפרישה של כוח אדם עודף, שנוצר כתוצאה מצמצום היקף הפעילות וההתארגנות החדשה.

סולל בונה איננה מבקשת תקציבים, מענקים, או סובסידיות מאוצר המדינה.
לנוכח הלאמת שוק ההון, נאלצת סולל בונה לפנות לממשלה על מנת שתאפשר לה ביצוע תוכנית הבראת מבנה ההון של החברה.

סולל בונה מבקשת רק זאת —
היתר לגיוס מקורות לזמן ארוך בארץ ובחו"ל, לצורך פרעון התחייבויות לזמן קצר.
היתר זה איננו מגדיל את היקף האשראי במשק ואיננו מהווה הזרמה.

תוכנית ההבראה של סולל בונה נבחנה ואומצה על ידי הועדה הממשלתית בראשות הממונה על התקציבים.
סולל בונה החלה בביצוע חלקה בתוכנית ההבראה.
שעון החול אוזל — עוד מעט ולא ישאר אויר לנשימה!

סולל בונה פונה לממשלה לממש את חלקה בעוד מועד.

תנו לנו להמשיך לסלול ולבנות!

סולל
בונה
בע"מ

החברה להגנת הטבע

מלון "מצפה הימים"
דיאטות יופי והרזיה

התאריך הקרוב 3.4.86 — 30.3.86
בפיקוח רפואי צמוד
קוסמטיקה אמבטיות צמחים, מסג'
רפלקסולוגיה, ג'קוזי, סאונה, פדיקור, מניקור
התעמלות, חדר כושר
פרטים: טלפון: 4—069—37013
מלון "מצפה הימים" כביש ראש-פינה צפת

שאל את יועץ ההשקעות שלך בבנק על קרנות הנאמנות

נטע — קרן גמישה
כתר — 75% אג"ח ממשלתי
כרמל — מתמחה במט"ח

הנאמן: בנק איגוד מקבוצת בל"ל.

המנהל: פלסט (ש.צ.) יעוץ כלכלי ופיננסי בע"מ
חברת אחות לחברת היעוץ "מיטב"
בשליטה ובניהול צבי סטפק ושלמה סימנובסקי
ר"ג, ביאליק 51א' טל' 727506
ת"א, נחמני 9 טל' 290251

קול המפרסם

אין מודעה זו מהווה הצעה לרכישת תעודות השתתפות בקרנות

صكنا من الاصل

صكنا من الاجل

חוויה של ארוחה על גג "ההוויה"

אמרלד

המסעדה החדשה הכשרה המשקיפה על נוף יפו העתיקה, מזמינה אותך להנות מארוחה אקסקלוסיבית.

בצהריים ארוחות עסקיות 15 ש"ח כשר

אמרלד: על גג בנין המוזיאון ... יפו העתיקה. טל: 829966; 03-829595

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

מותנו עליות השערים במניות

מגמת עליות השערים בשוק המניות מותנה בסיומו של שבוע המסחר בבורסה. שבוע מסחר זה עמד בסימן של התאוששות ממשבר המסים שלא היה, ומדד המניות הכללי ללא בנקים עלה השבוע ב-7.88 אחוזים. קרנות הנאמנות צברו אתמול 6 מיליון דולר, ובסיכום השבוע צברו כ-20 מיליון דולר. קרנות חברת הבדוקים בטוחה ובנק הפועלים היו הפעילים העיקריים בשוק המניות השבוע, אם כי בחלק מניירות הערך הורגשה גם פעילותה של לאומי פיא. מחזור המסחר במניות המשיך גם אתמול להיות גבוה, והסתכם ב-6.2 מיליון דולר.

	מדד יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	113.50	+0.85
כללי ללא בנקים	130.09	+1.46
מדד אג"ח כללי	101.40	+0.18
אג"ח צמוד מדד	101.39	+0.10
צמוד מט"ח	99.72	+0.45

ביקוש של 2 מיליון דולר להסדר

ביקוש של 2 מיליון דולר למניות ההסדר הביא לעליית שער ממוצעת של אחוז למניות אלה. עיקר הביקוש הורם על-ידי קרנות הנאמנות, בבורסה מעריכים, כי אם ימשיכו הכספים לזרום לקרנות אזי צפוי שיפור נוסף ברמות התשואה לפידיון. מחזור המסחר במניות ההסדר הסתכם ב-1.6 מיליון דולר.

תשואה שנתית דולרית ב-%	
מל"ל 0.1	11.88
הפועלים ש	12.13
אי.די.בי. רג	11.89
דיסקונט א	12.07
המזרחי ש	12.08

מה קורה במניית הפטרוכימיים?

במניית המפעלים הפטרוכימיים נרשמה בעת האחרונה פעילות יוצאת-דופן. למניה זו נרשמים ביקושים גדולים, המסופקים במחירי מסחר גדולים תוך עליות שערים. אתמול עלתה המניה ב-5.5 אחוזים. בבורסה נפוצו הערכות, שעליות שערים אלה קשורות לשיפור בתוצאות העיסקיות של החברה, כפי שהדבר אמור לבוא לידי ביטוי בשבועות הקרובים. בניירות הערך בעלי רמת הסחירות הגבוהה נמשכה גם אתמול מגמת עליות השערים. כך למשל, עלתה מניית דלק ב-3.6 אחוזים. בניירות הערך דלי-הסחירות היתה המגמה מעורבת. מניות בנק מזרח עלו ב-15 אחוז. למניות גינדי נרשם מוכרים בלבד.

דוחות מקונצרן כלל

קונצרן כלל פירסם אתמול את התוצאות העיסקיות של חלק מחברות בניהולו. התוצאות הצביעו על רווחים נמוכים מהצפוי. חברת אורדן סיימה את 1985 ברווח של 3.17 מיליון ש"ח לעומת רווח של 2.77 מיליון ש"ח שנה קודמת. מפעלי ציור הדרה סיימו את תשעת החודשים הראשונים של 1985 ברווח של 6.5 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 7.6 מיליון ש"ח תקופה מקבילה אשתקד. גליל טכנולוגיה סיימה את 1985 בהפסד של 1.1 מיליון ש"ח לעומת הפסד של 2.77 מיליון ש"ח תקופה מקבילה אשתקד. אי.פי. סיימה את 1985 ברווח של 2.38 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 2.44 מיליון ש"ח שנה קודמת. בדעת החברה להעביר הצעה לגיוס הון, ולחלק 750 אחוז מניות הטבה. יום האקס יהיה 20.4.86. מרדוך בטון סיימה את 1985 ברווח של 464 אלף ש"ח לעומת הפסד של 3.7 מיליון ש"ח שנה קודמת. מרדוך ישראל סיימה את 1984 בהפסד של 3.99 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של 4.54 מיליון ש"ח שנה קודמת.

בנק ישראל גייס 35 מיליון ש"ח

בנק ישראל גייס אתמול 35 מיליון ש"ח באמצעות שתי סדרות של אג"ח. שער המכירה של אג"ח גליל היה 80.5 נק', ושער המכירה של אג"ח שגיא היה 86.5 נק'. מחזורי המסחר באג"ח הסתכמו ב-3.6 מיליון דולר. מחזורים גבוהים ביותר שהסתכמו ב-840 אלף דולר היו גם במק"מ.

הסדרה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
416	5	99.75	1.53
426	12	99.45	1.41
436	19	99.15	1.38
446	26	98.58	1.36
516	34	98.50	1.36
526	40	98.05	1.51
536	—	—	—
546	54	97.30	1.55
556	61	96.95	1.56
616	68	96.60	1.56
626	75	96.25	1.56
636	28	95.95	1.55

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי היומי אחוזים
אב	3765.98	3714.50	37.41	1.02
אבוקה	27153.97	26890.08	786.64	3.01
אביב	30055.10	29783.82	45.45	0.15
אגח	192.44	188.66	1.05	0.56
אדיר	1249.40	1224.68	5.65	0.46
אודם	1557.96	1528.97	30.55	2.04
אופיר	1457.62	1428.70	1.43	0.10
אור	417.31	408.63	1.99	0.49
אוריין	160.94	157.65	0.67	0.43
אורלי	19615.57	19377.14	114.51	0.59
אורן	566.85	555.70	3.58	0.65
אייל	2831.35	2776.51	4.76	0.17
איילת	3806.81	3723.58	18.08	0.49
אירים	3993.72	3907.19	22.36	0.58
איתן	547.61	536.25	1.59	0.30
אלון	487.85	477.62	1.08	0.23
אלמוג	559.42	548.42	0.97	0.18
ארז	635.33	623.13	9.12	1.49
אש	114.51	112.02	1.04	0.94
אשל	165.48	162.24	0.47	0.29
אתגרה	186.88	185.05	0.64	0.35
בדולח	1606.39	1575.83	27.33	1.76
ברוש	364.20	357.11	3.30	0.93
ברק	374.64	367.21	2.78	0.76
ברקת	759.68	744.92	4.19	0.57
גביש	1092.69	1071.47	9.59	0.90
גבע	808.81	796.83	3.92	0.49
גורן	551.56	540.76	2.75	0.51
גיא	7462.36	7351.94	45.39	0.62
גיל	2163.30	2122.19	16.36	0.78
גלית	493.47	489.18	2.00	0.41
דובדבן	269.44	268.14	3.79	1.43
דוכיפת	523.90	513.66	3.47	0.68
דולב	194.45	190.35	1.08	0.57
דורון	1187.96	1164.93	2.02	0.17
דבור	215.15	211.02	0.69	0.33
דליה	388.75	376.20	5.79	1.56
דרור	3218.21	3158.64	26.01	0.83
דקל	264.67	259.59	5.24	2.06

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי היומי אחוזים
הדס	26969.29	26722.24	256.61	0.97
הוד	387.11	379.49	2.22	0.59
זהבית	2418.25	2364.10	9.88	0.42
זוהר	15214.37	14988.23	27.36	0.18
זיו	14523.76	14308.55	50.09	0.35
זמיר	632.92	620.74	11.18	1.83
חוחית	133.10	130.15	1.21	0.94
חליפין	105.10	104.55	0.16	0.15
חלמיש	545.16	534.38	0.77	0.14
חן	104.88	104.46	0.27	0.26
טופז	1163.02	1135.96	7.82	0.69
טל	4044.83	3985.53	40.12	1.02
יובל	608.49	596.68	2.01	0.34
יהלום	1496.44	1468.45	29.62	2.06
יסודות	31584.60	31313.77	448.97	1.45
יערה	525.13	513.55	1.89	0.37
כוכב	734.39	720.39	12.43	1.76
כחל	121.83	119.44	0.76	0.64
כלנית	424.04	415.69	6.94	1.70
כספית	623.19	617.06	2.54	0.41
כרמל	115.31	113.81	0.74	0.65
כתר	874.65	863.76	4.21	0.49
להב	3322.41	3259.37	21.98	0.68
לפיד	9295.28	9115.76	207.47	2.33
לקט	1405.72	1377.33	3.70	0.27
לשם	741.85	727.27	1.65	0.23
מבחר	923.28	904.93	4.56	0.51
מבטח	2613.80	2589.00	5.50	0.21
מגן	199.90	197.06	1.22	0.62
מגוון	2516.90	2494.30	19.90	0.80
מגל	584.65	573.46	2.31	0.40
מור	1142.20	1126.40	16.80	1.51
מורן	609.61	606.98	6.07	1.01
מטח	23466.80	22856.44	88.43	0.39
מיטב	720.76	706.96	2.38	0.34
מנוף	2944.20	2886.70	35.00	1.23
מעיין	647.93	635.54	1.37	0.22
מקשה	769.54	754.41	0.76	0.10
מרגלית	964.07	945.63	14.10	1.51
מרום	905.04	887.60	2.24	0.25
נתנה	20035.02	19734.53	97.03	0.49
נטיף	601.79	590.34	11.19	1.93

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי היומי אחוזים
נטע	355.51	351.12	3.39	0.97
נילי	3777.82	3721.65	85.43	2.35
סביון	424.84	416.48	6.44	-1.57
סגולה	116.21	113.88	0.27	0.24
סלע	772.85	757.72	1.92	0.25
סנונית	538.65	528.07	2.64	0.50
סער	586.85	576.00	1.62	0.28
ספיר	542.65	539.95	2.54	0.47
עדיף	625.47	614.12	5.73	0.94
עדיית	1632.91	1601.24	23.72	1.50
עידן	5501.05	5420.50	7.65	0.14
ענבר	1194.98	1168.22	6.81	0.59
ענת	1997.13	1980.71	2.55	0.13
עפרוני	520.39	508.89	2.49	0.49
ערמון	151.92	148.96	0.88	0.59
פיא	1181.26	1158.36	9.11	0.79
צבר	541.16	530.59	3.24	0.61
צמית	508.06	498.07	3.44	0.70
צמיד	804.08	786.59	4.28	0.55
צמיחה	6014.39	5928.31	41.50	0.70
צמרת	1471.58	1443.69	6.21	0.43
קלע	1635.93	1627.74	14.43	0.89
רוזית	15417.07	15298.92	38.68	0.25
רקפת	494.58	484.85	4.98	1.04
רשף	645.10	631.29	3.03	0.48
שביט	605.77	593.92	1.84	0.31
שהם	822.22	805.10	3.95	0.49
שירה	30434.03	29846.91	264.98	0.90
שמיר	64880.30	63594.24	251.50	0.40
שנהב	522.41	517.51	7.39	1.45
שחק	553.52	540.07	11.12	2.10
שקד	160.63	157.43	0.45	0.29
תאנה	169.02	167.38	1.95	1.18
תבור	715.36	705.05	2.43	0.35
תדהר	354.95	353.18	4.02	1.15
תהילה	100.63	98.46	0.62	0.63
תירוש	386.52	383.21	1.95	0.51
תמר	175.74	172.29	0.53	0.31
תמוז	172.98	171.72	1.13	0.66
תרשיש	1230.35	1206.26	4.49	0.37
תשרי	361.93	356.70	1.38	0.30

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (100% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי בנק'
3601	31044	-20
3602	28693	-31
3603	26646	+14
3604	23877	+13
3605	21625	-109
3606	20368	-105
3607	18925	-99
3608	17904	-96
3609	17095	+10
3610	15414	+8
3611	15186	+8
3612	14743	+8
3613	13656	-98
3614	13101	-96
3615	12090	-90
3616	11062	-84
3617	10503	+87
3618	9963	+83
3619	9164	+78
3620	8566	+28
3621	8133	+27
3622	7330	+23
3623	7030	+103
3624	6617	+99
3625	6006	+4
3626	5552	+3
3627	5146	+2
3628	4772	+84
3629	4469	+79
3630	4223	+76
3631	3752	-70
3632	3530	-67
3633	3332	-64
3634	3020	+1
3635	2915	+1
3636	2806	+1
3637	2624	+40
3638	2442	+38
3639	2234	+35
3640	1841	+11
3641	1594	+10
3642	1406	-18
3643	1219	-16
3644	1081	-22
3645	974.6	-19.8

4.25% מלווה מדינה

סדרה	שער	שינוי
3701	815.4	-8.2
3702	632.7	-10.8
3703	558.9	+15.8
3704	478.4	+13.7
3751	247	— —
3752	99.4	-0.2
3753	95.1	-0.2
3901	91.9	+0.2
3902	87.5	+0.3
3903	86.8	+0.3
3904	85.3	+0.3

4.25% שגיא

סדרה	שער	שינוי
4101	267.3	+0.5
4102	107.2	-0.8
4103	102.8	-0.7
4104	99.4	-0.7
4301	99.7	+0.1
4302	94.9	+0.1
4303	94.1	+0.1
4304	92.6	+0.1

4% מלווה פיתוח (90% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3105	246500	— —
3106	243000	+3000
3107	242300	+1300
3108	230500	-700
3109	225500	-1500
3110	225200	— —
3111	220000	-497
3112	218001	— —
3113	219200	— —
3114	212300	-500
3115	210350	— —
3116	202700	— —
3117	212000	-2200
3118	202500	-1500

4%, 6%, 7% פיתוח (80% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3201	173600	— —
3202	174000	+1100
3203	172000	+1200
3204	168000	+1300
3205	164100	— —
3206	163800	— —
3210	163000	— —

סדרה	שער	שינוי
3211	161000	— —
3212	160300	— —
3213	149500	— —
3214	142600	— —
3501	141705	— —
3502	140000	+700
3503	126000	+1400
3504	122800	— —
3505	120000	-600
3521	120760	-1157
3524	114150	-1154
3522	116868	+66
3523	110595	+52
3525	112159	+278
3526	111948	+286
3527	109709	+260
3528	106757	+281
3529	106494	+62
3530	104004	+60
3531	103686	+60
3532	100648	+58
3533	100458	+56
3534	94723	+55
3535	94710	+55
3539	89182	+52
3536	94486	+55
3537	94375	+55
3538	88828	+52
3540	88601	+51
3541	85607	+50
3542	85439	+50
3543	81262	+47
3544	81874	+475
3546	79827	+474
3547	79640	+474
3548	79548	+475
3550	75374	+458
3551	75066	+451
3545	79309	+296
3549	74870	+285
3552	68663	+262
3554	71567	+276
3555	71567	+276
3553	68145	+261
3571	61614	+257
3556	68025	+39
3558	67892	+40
3559	65485	+38
3560	61945	+36
3561	61760	+36
3557	68342	+230
3572	62041	+218
3573	61730	+347
3574	56918	+320

סדרה	שער	שינוי
3577	56839	+328
3578	52500	+303
3575	56699	+35
3576	56532	+33
3579	52143	+30
3580	48554	-155
3581	44130	-145
3582	40669	-138
3583	37771	-132
3584	35901	-104
3585	34015	-101
3586	30764	-97
3588	32090	-96
3587	30851	-167
3591	29345	-153
3592	29310	-153
3593	29256	-153
3589	29497	+194
3594	28108	+190
3590	29199	+17
3595	27803	+16

5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	116737	+541
2002	118394	+544
2003	113954	+274
2004	114990	+65
2005	107475	+10
2006	110800	+21
2007	108662	+20
2008	107462	+63
2012	105118	+61
2015	102355	+60
2009	108227	-109
2010	107567	+62
2011	105478	+62
2013	105328	+62
2014	102627	+60
2016	103077	+280
2018	100338	+280
2021	97024	+279
2017	100097	-51
2019	99763	-54
2020	96860	-52
2022	91256	-5280
2023	91759	-1044
2024	85530	+112
2027	82424	+110
2031	78171	+105
2025	86165	-587
2026	85861	-568
2028	86498	+2491
2030	82311	+2444

סדרה	שער	שינוי
2029	88725	+84
2033	74552	+41
2035	68242	+32
2032	78429	-255
2034	74084	-249
2036	67996	-241
2037	66285	-1778
2052	55615	-1622
2038	67571	+1986
2040	65075	+1888
2051	61574	+1831
2039	63924	-526
2041	60503	-511
2053	55276	+32
2054	55527	+27
2056	51471	+25
2058	46903	+25
2060	43542	+22
2055	52251	+23
2057	48352	+27
2059	43961	+25
2061	35952	+1061
2062	32777	+15
2063	30989	+14

רמון

סדרה	שער	שינוי
7001	244.1	-1.5
7002	237	-1.2
7003	226.8	+3.1
7004	209.6	+2.7
7005	195.3	-3.0
7006	185.6	+1.3
7007	171.5	+1.5
7008	162.9	+1.4
7009	157.1	+0.5
7010	153.2	+0.4
7011	145.6	+1.6
7012	140.5	+1.5
7013	135	+1.6
7014	115.6	+1.2
7015	95.7	+0.3
7016	98	+0.3
7017	97.3	+0.1
7018	97.1	+0.3
7019	97.6	+0.3
7020	97.4	+0.3
7021	96.5	+0.5
7201	96.6	+2.9

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	12738	+155
6102	7512	+96
6103	6827	+67
6104	6325	+44
6105	5981	+42

סדרה	שער	שינוי
6106	5810	+75
6107	5597	+73
6108	3996	+68
6109	3803	+64
6110	3740	+64
6111	3132	+55
6112	3038	+53
6113	2035	+7
6151	788.3	+2.5
6152	755	+2.3
6153	669.8	+2
6154	657.8	+2
6155	438.2	+1.2
6156	345.8	-5.1
6157	260.3	+8.8
6158	248.8	+0.8
6159	207.2	-5.4
6160	195.4	-1
6161	189.1	-1
6162	175.5	+5.5
6163	158.3	+0.5
6164	151.9	+0.5
6165	145.9	+3.6
6166	137.4	+1.2
6167	134.6	+3.3
6168	133.6	+3.1
6169	125.3	-1.1
6170	116.2	+0.1
6171	83.2	+1.2
6172	82.1	+1.2
6801	93	+2.6

ארטון

סדרה	שער	שינוי
2501	161.4	+0.6
2502	158.7	+0.6
2503	153.6	+0.5
2504	152.9	+1.1
2505	147.1	+1.1
2506	142	+0.9
2507	137.1	+0.9
2508	105.2	+1.6

אחרים

	שער	שינוי
אלפינט	59.4	—
הידראל	91.1	-1.5
דב היב	163.4	+0.6
דיב היב	182	—
מד הב	161	
כליל הב	456	+6
מרכב ד	292	
מרכב ה	327	— —
מרכב ו	427	— —
כרי בכ	192	
[illegible]	179.5	-0.4

שערי מטבע חוץ
27.3.86

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.46	1.53	1.4867	1.5053	1.46	1.53	1.4887	1.5073	1.46	1.53	1.4867	1.5054	1.4969	0.0043
1 ליש"ט	2.15	2.26	2.1988	2.2263	2.17	2.27	2.2078	2.2353	2.17	2.27	2.2089	2.2367	2.2162	0.0113
1 מארק גרמני	0.63	0.66	0.6407	0.6487	0.63	0.66	0.6410	0.6490	0.63	0.66	0.6420	0.6501	0.6445	0.0100
1 פרנק צרפתי	0.20	0.21	0.2084	0.2110	0.20	0.21	0.2085	0.2111	0.20	0.21	0.2085	0.2112	0.2094	0.0030
1 גולדן הולנדי	0.56	0.58	0.5679	0.5750	0.56	0.59	0.5696	0.5767	0.55	0.59	0.5687	0.5759	0.5716	0.0095
1 פרנק שווייצרי	0.75	0.79	0.7656	0.7751	0.75	0.79	0.7686	0.7782	0.75	0.79	0.7663	0.7759	0.7689	0.0118
1 כתר שוודי	0.20	0.21	0.2032	0.2057	0.20	0.21	0.2041	0.2066	0.20	0.21	0.2033	0.2059	0.2044	0.0025
1 כתר נורבגי	0.20	0.21	0.2044	0.2070	0.20	0.21	0.2056	0.2082	0.20	0.21	0.2050	0.2076	—	—
1 כתר דני	0.17	0.18	0.1733	0.1754	0.17	0.18	0.1739	0.1760	0.17	0.18	0.1738	0.1760	—	—
1 מרק פיני	0.28	0.29	0.2856	0.2892	0.27	0.29	0.2864	0.2900	0.28	0.29	0.2862	0.2898	0.2880	0.0033
1 דולר קנדי	1.04	1.09	1.0612	1.0744	1.05	1.10	1.0645	1.0778	1.04	1.09	1.0611	1.0745	1.0666	0.0046
1 דולר אוסטרלי	0.99	1.09	1.0585	1.0718	1.02	1.10	1.0592	1.0724	1.03	1.10	1.0591	1.0724	1.0658	0.0042
1 ראנד דרא"פ	0.55	0.61	0.7062	0.7150	0.60	0.72	0.7065	0.7154	0.60	0.71	0.7076	0.7165	0.7112	0.0243
10 פרנק בלגיים	—	—	0.3121	0.3160	—	—	0.3142	0.3181	—	—	0.3127	0.3167	0.3146	0.0047
10 שילינג אוסטריים	0.89	0.94	0.9110	0.9224	0.90	0.94	0.9164	0.9278	0.89	0.94	0.9132	0.9247	0.9183	0.0145
1000 לירות איטלקיות	0.92	0.97	0.9415	0.9533	0.92	0.98	0.9413	0.9531	0.92	0.98	0.9439	0.9558	0.9465	0.0135
100 ינים יפאניים	0.81	0.85	0.8278	0.8381	0.81	0.85	0.8282	0.8385	0.81	0.85	0.8275	0.8379	0.8333	0.0061

שערים בין-בנקאיים

אתמול, צהריים, 27.3.1986 באירופה

מכירה מיידית (ספוט)

1.4848/1.4858	$ ארצות הברית	לין שטרלינג
2.3155/2.3175	מרקים גרמניים	ל-$ ארה"ב
2.6120/2.6140	פלורינים הולנדיים	"
1.9400/1.9420	פרנקים שווייצריים	"
47.50/47.53	פרנקים בלגיים	"
7.1275/7.1325	פרנקים צרפתיים	"
1575.00/1577.50	לירטות איטלקיות	"
179.50/179.65	ינים יפאניים	"
1.1372/1.1377	$ ארצות הברית	ליב.ר.

שער הזהב 345.50 $ ארה"ב אונקיה לפיקסינג

מכירה מאוחרת (פורוורד)

	$/ל"ש	$/פר"ש	$/מרק
1 ח'	1.4769/1.4807	1.9344/1.9369	2.3101/2.3126
3 ח'	1.4709/1.4722	1.9232/1.9257	2.2987/2.3012
6 ח'	1.4623/1.4638	1.9062/1.9092	2.2830/2.2860

הנתונים נמסרו על-ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

שערי המניות
27.3.86

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
א.ה.ח. ש	14550		40	+150	+1	+26
הסבנות 0.1	1300		4401	+5	+0.4	+2976
הסבנות א 0.5	1025		5397	+37	+3.7	+2223
הסבנות אפ 2	970		2855			+2200
כללי לא בהסדר	31000		265	+1100	+3.7	+197
בנק צנאמר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צנאמר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צנאמר אפ1			—	הפסקת	מסחר	—
רנת א 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
רנת 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05	3755		3912			-465
פ.י.ב. 0.5	3790		12250	+80	+2.2	+14674
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה						
אידיבי רג 100.0	80950		389	+600	+0.8	+694
אידיבי ב 100.0	82800		5	-600	-0.7	-22
אידיבי בב א	500000	שב				-3
אגוד 0.1	60350		63	+440	+0.7	+367
דיסקונט ב	104000		17	-40		-37
דיסקונט א	102900		353	+700	+0.7	+534
דיסקונט שה ב	12210	שב		+110	+0.9	+200
המזרחי ש	33170		431			-538
המזרחי ם	33350		11	+140	+0.4	+98
המזרחי שה 9	15300		62	+110	+0.7	+88
הפועלים מבכ	126000	תב	8.1	+8991	+7.7	+8.6
הפועלים ש	54697		885	+134	+0.3	+934
הפועלים ם	54600		95			+133
כללי א 1.0	141250		7	+1000	+0.7	+22
כללי אפ 9	134900		6	+300	+0.2	+15
כללי שה 5	107100	שב				
כללי שה 7	6850		26	+140	+2.1	+179
בלל 0.1	34960		1799	+340	+1	+3846
בלל שה 9	47800		18	+140	+0.3	+82
בלל שה 11	13350		93	+250	+1.9	+216
מימון ומסחר 1.0	47180		552			-450
מימון ומסחר 5.0	24200		1			-1
בנקים למשכנתאות						
ארנים 0.1	6084		149			-82
לאומישכן ש	4430	תב	852	+300	+7.3	+891
לאומישכן ם	4380	תב	82	+260	+6.3	+168
כרמל ש	3750		137	-60	-1.6	-24
כרמל שה 1	2780	שב		-9	-0.3	-50
בנין ב' 5.0	4491	תב	151.9	-499	-10	-128.8
פת משכ ש	1075		1078			+63
משכן ב ש	2082		150	+70	+3.5	+258
עצמאות 0.1	5900		492	+170	+3	+356
טפחות מבכ ש	13500		11			-7
טפחות רג ש	12500		105			-34
טפחות שה 1	7100	שב		+100	+1.4	+50
טפחות שה 2	3550		80	-49	-1.4	-55
יעסור 1.0	861	קב		+41	+5	+6122
יעסור 5.0	464	קב		+22	+5	+10470
מירב 1.0	3329	תב	1400	+434	+15	+1811
מוסדות מימון						
שלמון אש	368	תב	6559	+33	+9.9	+22168
החקלאות מבכ א	35000		4			.4
החקלאות מבכ ג	159900	לג				
לאומי תעש' א ש	5240		160	+100	+2	+74
פתוח תעש' מבכ	48830	לג				
פת תעש' בכ ג	365700	לג				
פת תעש' בכ גג	211000	לג				
פת תעש' בכ גגג	216000	לג				
פת תעש' בכ ד	208600	לג				
פת תעש' בכ דד	63792	לג				
כרט קבלנים 5.0	684	תב	3244	+61	+9.8	+1490
תיירות בכ	166100	לג				
כלל ליסינג 0.1א	9816	תב	141	+892	+10	+378
כלל ליסינג 0.5ב	4412	תב	602	+400	+10	+906
כלל ליסינג אפ1	10550		50	-150	-1.4	-24
ביטוח						
ארדם 0.1	4450		659	+130	+3	+653
ארדם א 0.5	3237		1054	-60	-1.8	-759
בטוח מכנה 0.1	919	תב	529	+84	+10.1	+792
בטוח מכנה 0.5	321		7799	+10	+3.2	+3981
הדר 1.0	2314	תב	1747	+200	+9.5	+1545
הדר 5.0	1284	תב	2984	+90	+7.5	+1479
הסנה ש	2900		5764	+100	+3.6	+8215
הפניקס 0.1	1250		794	-16	-1.3	-399
הפניקס 0.5	732		1420	-25	-3.1	-1170
המשמר-הראל 1.0	6500		100	+100	+1.6	+120
המשמר-הראל 5.0	2610		142			+88
ירדניה 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ירדניה 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
מנורה 1.0	6950		30	+150	+2.2	+31
מנורה 5.0	2900		75	+59	+2.1	+36
סהר ג 1.0	5160	תב	379	+460	+9.8	+576
סקוריטס 0.1	2800	תב	2350	-164	-5.5	-2309
צור ש	1500		2041	+50	+3.5	+1310
ציון החזקות 1.0	12405		179			-26
ציון החזקות 5.0	3020		586			-132
מסחר						
אינטר גאמא 1 ש	3413		17			-7
אינטר גאמא 5 ש	1245	תב	543	+100	+8.7	+295
אינטר גאמ אפ 1	701		1200	+9	+1.3	+847
מאיר עזרא 1.0	4180	תב	388	+380	+10	+411
מאיר עזרא אפ 1	3900	תב	158	+350	+9.9	+158
מתנ 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
מתנ 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
כלל סחר	4553	תב	603	+300	+7.1	+493
קריסטל 1.0	5465	קב		+165	+5	+475
רפק 0.1	33000	קב	.9	+1000	+3.1	.9
רפק 0.5	7500		68	+220	+3	+137
שופרסל א 2.0	4320		1617	+120	+2.9	+3177
שופרסל ב 10.0	2675		5811	+100	+3.9	+9145
שירותים						
דליק ג ש	4885		4172	+170	+3.6	+7948
הראל 1.0	1820	תב	243	-319	-14.9	-322
הראל 5.0	918	תב	90	-102	-10	-88
סוכנות הספקה 0.1	8415	תב	54	-935	-10	-54
סוכנות הספקה 0.5	3240	תב	227	-360	-10	-199
קידר 0.1	1050		676.9	-17	-1.6	-97.7
קידר 1.0	287		3141	-13	-4.3	-1654
הנרות המכבל 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
בתי עזרה 0.1	2900		573	+110	+3.9	+773
בתי עזרה 0.5	1000		2504	-17	-1.7	-1607
קנטורים 0.1	1267	תב	554	+115	+10	+300
קנטורים 0.5	530	תב	508	+30	+6	+1142
מלונות ושירותי תיירות						
קופל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קופל אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 1.0	9149	תב	30.6	-1016	-10	-35.1
גלי זהר 5.0	3100	שב	10.3	+50	+1.6	+38.1
מלונות דן 1.0	4210		740			-385
מלונות דן 5.0	2600		135			-119
חוף האלמוג 1.0	3305		350	+35	+1.1	+362
כנס כר 1 ש	2600		55	+20	+0.8	+4
מלונות הירדן	3199		1153			+142
מלונות יהלום 1			—	הפסקת	מסחר	—
מחשבים ושירותי מחשבים						
דטה ביזון 1.0	2651		262	+26	+1	+117
ת.י.ל.ד. 1.0	13198		8			-3
יטא 1.0	3696	תב	479	+336	+10	+393
יטא אפ א	2970		140			-87
כלל מחשבים 1.0	4520	תב	168	+411	+10	+179
מ.ל.ל. 1.0	6000		220			-155
מ.ל.ל. 5.0	3250		225			-39
מטב מחשבים 1.0	2384	תב	118	+136	+6.1	+75
ניקוב מחשבים 1	4995		106			+68
ניקוב מחש' 5	2570		144	+120	+4.9	+102
תים מחשבים 1.0	1775	תב	793	+125	+7.6	+1236
תים מחש' אפ1	17000	תב		+1300	+8.3	+15
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אפרים גינדי ר"ם	599	מב		-32	-5.1	-4953
אפרים גינדי 5ש	474	מב		-25	-5	-2473
אורן 1.0	665		457			+30
אורן 5.0	330		2994			+6
אזורים 1.0	3990		4237	+80	+2.1	+4552
אילון 1.0	1374	קב		+65	+5	+8009
אילון אפ 1	1285	בה	1247	+66	+5.4	+2396
אל-רוב 1.0	2460		90			-49
אל-רוב 5.0	2288		3	-23	-1	-3
אבנתים 1.0	1910	תב	138	+135	+7.6	+378
אבנתים אפ 1	1610		433			-415
אפריקה 0.1	40500		146	+700	+1.8	+191
אפריקה 1.0	31700		346	+1200	+3.9	+958
ארים	1055		970	+25	+2.4	+1455
אירון 0.1	2040		2766	+80	+4.1	+3680
אירון 0.5	1280		2542	+50	+4.1	+4625
בן-יקר בת 1.0	2479		45			-132
ברנוביץ 1.0	4052		454	+193	+5	+173
ברנוביץ 5.0	2412	תב	767	-268	-10	-595
דנקנר 1.0	3950	תב	1546	+200	+5.3	+1878
דוקור 1.0	418	תב	1980	-46	-9.9	-5215
דוקור 5.0	333	מב		-17	-4.9	-5296
דוקור אפ 1	260		4282			+1013
הדסר 0.1	5597	תב	148	+509	+10	+78

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
דיזר 0.5	2992	תב	97	+272	+10	+92
תלב. 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
תלב. 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין	2630		5373	+80	+3.1	+10577
גבים 0.1	4380		175			-495
גבים 0.5	2410		806			+240
הכשרת הישוב ש	45400		144	+200	+0.4	+95
ישפרו 0.1	3050	תב	3332	+220	+7.8	+5770
ישראלום 1.0	8313		186	+396	+5	+86
ישרס 10.0	17600	תב	376	+1600	+10	+348
כנן פיתוח 1.0	7990		78	+378	+5	+249
כלל בנין	374		19317	+18	+5.1	+39048
לומיר 1.0	3093	תב	289	+340	+12.4	+557
לומיר 5.0	1470	תב	952	+110	+8.1	+488
מ.ת.נ.ב. 1.0	1750		1570	+21	+1.2	+1815
מאגרי בניה 1.0	527		12624	-20	-3.7	-3293
מאגרי בניה אפ1	400		4636	-21	-5	-1917
מודל בטון			—	הפסקת	מסחר	—
מישכאל 5.0	522	קב		+25	+5	+13226
מרב 5.0	600		2826	-8	-1.3	-1799
מרלו 1.0	400		3208			-1808
מרלו אפ 1	3905	שב		+145	+3.9	+40
לוינשטין 1.0	527	בה	1885	-28	-5.1	-2877
לוינשטין 5.0	146		21664	-2	-1.4	-4971
ליפשיץ 1.0	854	תב	5203	+60	+7.6	+7145
ליפשיץ 5.0	425	תב	9748	+39	+10.1	+11814
נאות אביב 0.5	21800		9	+600	+2.8	+9
נכסי אזורים	6300	תב	354	+560	+9.8	+764
סהר החזקות 1.0	9500		130	+450	+5	+245
סהר החזקות 5.0	6350		73	-250	-3.8	-73
סולל בונה מבכ א			—	הפסקת	מסחר	—
סוף 1.0	2900	תב	81	+275	+10.5	+107
סוף 5.0	1774	תב	50	+231	+15	+114
עמר וסלע מר 1 ש	855	תב	788	+52	+6.5	+1116
קיסריה 0.1	2104		768	+84	+4.2	+1145
קיסריה 0.5	990	תב	1247	+88	+9.8	+2107
רובינשטיין 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
רובינשטיין 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
רוגובין 1.0	2520		672	+51	+2.1	+1366
רוגובין 5.0	1520	תב	518	+120	+8.6	+1068
רסקו מבכ'	5800		439			-276
רסקו רג	5567		430	-293	-5	-255
חקלאות						
מטעי הדר 0.1	2780	תב	1828	+180	+6.9	+2133
מטעי הדר 0.5	1462	תב	2117	+133	+10	+2775
מהדרין 0.1	6200	תב	619	+350	+6	+1319
נכסי הדרים 1.0	1315		4063	+35	+2.7	+3921
פרי אור 0.5	2600		588			-106
שגיהר 5.0	9063	תב	565	+1000	+12.4	+1022

פק"מ נייד
השקעה כדאית לטווח קצר בריבית משתנה
בנק לאומי

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
מזון וטבק						
אסם	1130		425	+30	+2.7	+425
אמלגמט 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
גולדפרוסט 1.0	1400	תב	613	-140	-9.1	-513
גולדפרוסט 5.0	670	תב	136	+35	+5.5	+195
גולדפרוסט אפ 1	630		280	+5	+0.8	+13
דובק מב ש	3560	תב	1964	+180	+5.3	+2811
דובק מב מ	3435	תב	1573	+175	+5.4	+2357
וגלל 1.0	1078		500	-2	-0.2	-477
וגלל 5.0	620		287	-10	-1.6	-322
פרי-הוו 1.0	2272		1725			-216
פרי-הוו 5.0	1710		819	+45	+2.7	+461
טמפו בירה 1.0	12501		89	+501	+4.2	+270
טמפו בירה 5.0	8140		123			-58
יכור 1.0	1370		755	+45	+3.4	+546
יכור א 5.0	750		1667	+15	+2	+314
מן 1.0	9021	תב	70	-905	-9.1	-50
מן 5.0	4347	תב	31	-483	-10	-41
כנפרוס 1.0	6025		327	+200	+3.4	+274
עלית	15000		316			-94
עסיס ב 0.5	37430	בה	72	-1970	-5	-272
אגל שקל 1	2210	תב	634	+220	+11.1	+930
שמן מבכ א	5250	שב	238.7			-32.6
טכסטיל והלבשה						
אינטר מר 1 ש	770	תב	1618	+60	+8.5	+3057
אופים 1.0	1660		167			-167
אופנת בנק 1.0	1932		641	+92	+5	+589
אופנת בנק 5.0	1075		419	-10	-0.9	-491
אפתן 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפתן אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
ארגמן רג ש	7650		353	+104	+1.4	+259
דלתא-גליל 1.0	4710		535			+130
דלתא-גליל א 3.0	3350		755	+10	+0.3	+736
מטוית מאוחד 1	1610		6	+10	+0.6	+6
מטוית מאוחד 5	759	שב	300	+29	+4	+418.4
מטוית כאו אפ1	491	תב	202	-30	-5.8	-751.4
ויסלנו 1.0	3638	תב	416	+331	+10	+732
ויסלנו 5.0	2569		384			-19
והדיון 1.0	4500		135			-15
זיקית 1.0	6930		135	+30	+0.4	+19
זיקית 5.0	5415		545	+65	+1.2	+341
כיב-טוב 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
כיב-טוב אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
להודה 0.1	2200	תב	402.7	+200	+10	+525.9
להודה 0.4	865		3617			-384
לינת 1.0	1000		2496	+28	+2.9	+4947
מים גליק	574		484	+22	+4	+1030
מקס 0.1	23212		18	+676	+3	+5
מקס 0.5	8000		124	+240	+3.1	+97
עים 1.0	9720		41	+220	+2.3	+13
עים 5.0	4700		301	+104	+2.3	+465
עמק סריגה 1 ש	2500	תב	1922.1	+148	+6.3	+920.1
פולגת א 0.1	8700		758	+150	+1.6	+667
פולגת ב 0.4	6540		1596	+140	+2.2	+2909
פוליגון א 0.5	5072	תב	1140	+662	+15	+3059
פרגוד	1669		470	+79	+5	+139
קלוינה 1.0	16250		178	+450	+2.9	+61
תעש רוכסן 1.0	3350		656	+90	+2.8	+966
מתכת ומוצריה						
אקסטנג 5.0	1638		251	+2	+0.1	+249
אורדן 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
אורדן 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
כבלים ש	11806	תב	21	-1312	-10	-21
התבוף 1.0	10100		79	+230	+2.3	+64
התבוף 5.0	6400	תב	128	+478	+8.1	+210
קוממיות פח 1.0	1050		2840			+9914
קוממיות פח 5.0	742		1827	+18	+2.5	+2100
מורן 1.0	518	תב	739	-32	-5.8	-1370
מורן אפ א	465		403	-10	-2.1	-403
מתכת סרום 1.0	2100		440	+100	+5	+226
מתכת סרום אפ 1	920		472			-686
כבלי ציון 1.0	2210		695	+60	+2.8	+683
כבלי ציון 5.0	923		4108	+8	+0.9	+1059
כבלי ציון אפ	765		1458			+73
קינבי 1.0	800		1187	+20	+2.6	+1164
קינבי 5.0	473	תב	4093	+43	+10	+3602
נחושתן 0.1	16069		26	-400	-2.4	-196
נחושתן 0.5	6585		101	+80	+1.2	+24
עוד 3.0	2205		354	+105	+5	+839
פקר פלדה 1.0	5040		214	+240	+5	+915
קרגל 1.0	990	תב	1814	+70	+7.6	+3565
קרגל 5.0	605		1580	+40	+7.1	+2430
קליל 1.0	2987		235			-235
קליל 5.0	1495	תב	431	+95	+6.8	+1193
שלוחות 5.0	1951		223	+1	+0.1	+58
תעשיות לכיש 1.0	1100		397	+30	+2.8	+287
תעשיות לכיש 5.0	515		349	+10	+2	+409
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלביט 3.0	436000		67			-32
אלקו 0.1	3990		179			-139
אלקו 0.25 ש	2688	תב	513	+140	+5.5	+723
אלקו 0.25 מ	2730	תב	100	+210	+8.3	+270
אלקטרה 0.1	12810		26	-10	-0.1	-24
אלקטרה א 0.5	6700		47			+68
אלרון 3.0	422700		31	-300	-0.1	-14
ארית 1.0	30893		135	+700	+2.3	+77
כלל תעש אלק	2600		1545			-683
ספקטרוניקס 1.0	1870		1704	+70	+3.9	+1509
ספקטרוניקס 5.0	1130		1330	+20	+1.8	+2581
פיכמגור 1.0	1725		470	+30	+1.8	+512
פיכמגור 5.0	913		469	+8	+0.9	+62
ציקלון 1.0	4800		273	+100	+2.1	+111
ציקלון 5.0	3060		619	+80	+2.7	+645
קונטשטין אלד 1.	3419	בה	59	+34	+1	+82
קונטשטין אלד 5.	2450	תב	1254	+190	+8.4	+1648
ת.א.ת. 1.0	3477	תב	223	-300	-7.9	-235
ת.א.ת. 5.0	1700		1037			+888
ת.א.ת. אפ 1	14111		26	+499	+3.7	+123
תדאה	7260	תב	210	+660	+10	+382
מוצרי בניה						
א.ע. תעשיות 1.			—	הפסקת	מסחר	—
אלקטל 5.0	6370		92			+56
אקרשטיין 1.0	1368		715	-72	-5	-352

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אקרשטיין 5.0	1100		2390	-40	-3.5	-2880
בזק תדיר 1.0	11000		100.3	-313	-2.8	-289.3
בזק תדיר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בר-סון 1.0	2802	בה	119	-148	-5	-129
בר-סון 5.0	765		253	+15	+2	+404
המסלול 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
המסלול 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
טרומאסמנט 1.0	6600	תב	40	+400	+6.5	+864
טרומאסמנט 5.0	2000		40	-1	-0.1	-251
מ.ל.ב. 1.0	1215		995			-751
מ.ל.ב. 5.0	707	מב		-37	-5	-1671
מודל השק בתעש			—	הפסקת	מסחר	—
מזאיקה ולפמן 1			—	הפסקת	מסחר	—
מזאיקה ולפמן 5	6964	לג				
כימיה, גומי ופלסטיק						
אגן 5.0	18666		26	+366	+2	+17
אליאנס ב	1330	מב		-70	-5	-608
צל תעשיות 1.0	8360		50	+160	+2	+46
צל תעשיות 5.0	5810		718	+80	+2.1	+661
דקסטר 1.0	3190		115			-80
רשנים 0.1	11020		25			-17
רשנים 0.5	4300	תב	3887	+226	+5.6	+5823
חיפה כימי' 10.0	898		6096	-1	-0.1	-1879
טבע ש	54100		368	+1200	+2.3	+376
טבע אפ 4	49150		61	+3000	+6.5	+79
ליפסקי 1.0	1370		786	-32	-2.3	-402
ים המלח	14200		1613	+160	+1.1	+2208
פטרוכימיים 10.0	420		40044	+22	+5.5	+67098
מקסימה 1.0	5300		169			-131
מקסימה 5.0	2250		452			-118
מקה כימיקל 1.0	3370		110	+10	+0.3	+15
סנו 1.0	7270		39	+70	+1	+36
סנו 5.0	4822		253	+120	+2.6	+279
קום כימיקל 1.0	5439	קב		+259	+5	+570
ת.ג.ל. 1.0	1950	תב	479	+186	+10.5	+950
ת.ג.ל. 5.0	1084	תב	386	+99	+10.1	+1147
תיא 5.0	4600		40	+100	+2.2	+42
פרופאקום 10.0	9600		150			+76
תרז א 5.0	3780		100	+100	+2.8	+382
עץ, נייר ודפוס						
דפרון 1.0	4250		30			
דפרון 5.0	2150		68			-68
ת.מ.ג. 1.0	2870		316			-1
ת.מ.ג. אפ 1	2600		25	-140	-5.1	-580
יאה 1.0	4220	תב	141	+220	+5.5	+400
לבידי אשקלון 1	463		2595	-17	-3.5	-4302
לבי'אשקלון אפ1	730		597	-29	-3.8	-373
מלט ב 0.5	29000	תב	51	+1900	+7	+91
מפעלי נייר 10.0			—	הפסקת	מסחר	—
סקאדיה 1.0	2178		425			-116
רים 0.1	3670		72			-1
רים 0.4	2150		540	-20	-0.9	-105
תעל ב 0.2	10800		107			-1
תעשיות שונות						
אלומית 1.0	3335	תב	53	-176	-5	-397
אלומית 5.0	2476		60	+100	+4.2	+260
אבדין 1.0	2758		130			-4
אבדין 5.0	1430		309			-27
אבדין אפ א	800	תב	653	+120	+17.7	+582
תמיכה יוד	8200		74	+80	+1	+52
דיקה 1.0	5250		39.4	-170	-3.1	-50.8
דיקה 5.0	2614	תב	151.5	+238	+10	+306.5
הגפלק 1.0	7300		300	+200	+2.8	+137
הגפלק 5.0	3960	תב	644	+350	+9.7	+853
השקעות בתעשיה						
מרכזית ב 0.1	6270		758	+220	+3.6	+1011
מר כל ש	4750000		1	00000	+2.2	+1.5
כלל תעש' 1.0	1505		12598	+20	+1.4	+14858
מאגרי טכנולוגיה	540		3612			-293
מאגרי טכנו אפו	428		3453			+447
חברות השקעה						
אוניק ש	5000		820	+100	+2	+54
אידיבי פתוח 2.0	3920		2800	+100	+2.6	+3319
אינקוסה 0.1	1503		167	+1	+0.1	+36
אינקוסה 0.5	814		492			-26
אלגר ש	7020		347			-16
אלגר מ	7501		128	+233	+3.2	+105
אלרן ש	2950		1878			-413
אלרן מ	2950		458	+50	+1.7	+477
אמיבר בכ'			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
גולת 1.0	1335		3	-5	-0.4	-3
חברה לישראל 1.0	7100		594	-132	-1.8	-744
חברה לישראל 5.0	3644	תב	2760	-405	-10	-2210
הלפמן 0.1	80000	תב	8.5	+6000	+8.1	+10.6
הלפמן 1.0 ש	25080	תב	649	+2280	+10	+713
אבאא א 0.5	9023		120	-140	-1.5	-43
מפעלים השק ש	4160		2550	+150	+3.7	+2931
כלל השק	4965		738	+120	+2.5	+642
דיסקונט השק ש	2350		7702	+70	+3.1	+14397
מזרחי השק ש	17501		126	+300	+1.7	+61
מור השקאה 124/10	10630		40	-380	-3.5	-16
חירון 1.0	2190	תב	121	-120	-5.2	-329
חירון 5.0	797		3841			-2568
יטא ש	10700	תב	1025	+789	+8	+664
ירדן א 0.1	2621	תב	546	-280	-9.7	-1146
כלל 10.0	2432		4972			+537
כלל 50.0	1690		855	+25	+1.3	+1123
לנדקו 0.1	8400		21	+100	+1.2	+11
לנדקו 0.1	2210		381			-274
מנור 0.1	535		3549	+5	+0.9	+97
מנור א 0.5	350	תב	4319	+25	+7.7	+4496
עת השק ב 0.1	2400		29			-29
עת השק ג 0.5	1080	תב	539	+54	+5.3	+835
פו השק ש	20475	תב	650	+1861	+10	+1047
פמה א 0.1	10100		82	-150	-1.5	-49
פמה 0.5	4747		746			-261
פריון ב 2.5	2580		1360			+483
שהל (אריה) 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
שהל אריה אפ ב			—	הפסקת	מסחר	—
שהל (אריה) שה 1			—	הפסקת	מסחר	—
מחקר ופיתוח						
אבנעים מתוחב			—	הפסקת		
גליל טכנולוגיות			—	הפסקת		
חיפושי נפט						
דלק חיפושים 1.0	2900		429	-34	-1.2	-243
דלק חיפושים 5.0	1410		1615	-5	-0.4	-692
דלק חיפ' אפ 2	770		1493			+2201
פז חיפושי נפט	11000		147			-119
נפאוול 1.0	1890		5	-19	-1	-5
נפאוול 5.0	800		527	-25	-3	-291
י.ו.א.ל. 5.0	1260		1624	-10	-0.8	-1152
מ.נ.ב. 1.0	1965		118	+75	+4	+331
מ.נ.ב. 5.0	770		1023			+1721
סיסמיקה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
סיסמיקה 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
סיסמיקה אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
פראיל ב 0.3	3176	קב		+151	+5	+471
צנאמרינפט 1.0	272	תב	1570	+25	+10.1	+2490
צנאמרינפט 5.0	176		2551	-4	-2.2	-1246
צנאמרנפט אפ 2	494		304	-1	-0.2	-294
נפטא ש	935000	שב				+1
סחורות במט"ח						
נחת ב	225	תב	440	-25	-10	-840

• עבודה • דירות • מכוניות • עבודה • דירות • מכוניות • עבודה • דירות

תפסיק לשלם כפול!

החל משבוע הבא

הלוח הארצי + הלוחות המקומיים מגיעים בדיוק למי שאתה מחפש ובהרבה פחות כסף

דרושים לך עובדים? רוצה למכור דירה או מכונית?

ברוב המקרים אתה מחפש עובדים או רוצה למכור דירה או מכונית, באיזור גיאוגרפי מסויים ולא בכל הארץ. למרות זאת נאלצת עד היום לפרסם רק בעתונים הארציים ולשלם מחיר יקר ובלתי מוצדק.

עכשיו נפתחת בפניך אפשרות חדשה ויעילה יותר.

עכשיו אתה יכול להחליט באיזה איזור מאזורי הארץ ברצונך לפרסם, ולחסוך **כמחצית** ממחיר המודעות. המודעה שלך תתפרסם בעתונים המקומיים הנפוצים ביותר בכל איזור מאזורי הארץ, המכסים 70%-80% מאוכלוסית כל איזור.

אף עתון ארצי לא יכול לתת לך כיסוי יעיל כל כך וזאת מוכיחים סקרי קריאת עתונים של איגוד המפרסמים. בנוסף, תתפרסם המודעה שלך, גם בעתונים הארציים "הארץ" ו"חדשות".

כך תוכל לכסות בכל הארץ גם את הקוראים בעלי ההשכלה וההכנסה הגבוהות, ("הארץ"), וגם את הקוראים הצעירים יותר ("חדשות"). שיטה זו הוכיחה את עצמה בצורה מוחלטת באיזור חיפה, הקריות וצפון הארץ, והיום כמעט כל מודעות "הלוח" מתפרסמות ב"לוח הבטוח", הלוח המקומי של איזור הצפון.

עכשיו תוכל לעשות זאת גם במרכז הארץ בת"א, השרון וגוש דן, בירושלים ובדרום הארץ, וליהנות מהיתרון הנוסף - פרסום המודעה הן בלוח המקומי והן בלוח הארצי: הלוח המקומי באיזור הגיאוגרפי המעניין אותך והלוח הארצי ב"הארץ" ו"חדשות".

אם ברצונך לגייס עובדים בכל הארץ, לפרסם את מודעת ה"דרושים" שלך, בכל הלוחות המקומיים וב"לוח הארצי" גם יחד. מודעתך תזכה לתפוצה אדירה של 566,000 גליונות! מי עוד יכול להציע לך זאת? והמחיר? **עדיין מחיר הוגן.**

תפסיק לשלם כפול!

רוצה למכור דירה או מכונית? מחפש עובדים?

ת"א, גוש דן והשרון

לוח העיר
המתפרסם בעתון "העיר" בתפוצה של 193,000 גליונות, מופץ בערים: ת"א, יפו, ר"ג, גבעתיים, פ"ת, חולון, בת-ים, ראשל"צ, בני-ברק.
+
לוח צומת השרון
ב-38,000 עותקים בהרצליה, רמת השרון רעננה וכפר-סבא
+
הלוח הארצי הארץ חדשות
בתפוצה ארצית

המחיר לאינץ' במודעת "דרושים": 70 ש"ח
המחיר למילה ב"מודעת מילים": 3.5 ש"ח

ירושלים

לוח כל העיר
המתפרסם בעתון "כל העיר" בתפוצה של 70,000 גליונות, מופץ בירושלים ובית-שמש.
+
הלוח הארצי הארץ חדשות
בתפוצה ארצית

המחיר לאינץ' במודעת "דרושים": 70 ש"ח
המחיר למילה ב"מודעת מילים": 3.5 ש"ח

חיפה, הקריות והצפון

הלוח הבטוח
המתפרסם בעתונים "כל-בו" "הד הקריות", "צפון ו'", ו"ידיעות הגליל" בתפוצה של 75,000 גליונות, מופץ בחיפה, הקריות, יקנעם, עכו, נהריה, כרמיאל, נצרת, טבריה, עפולה, צפת, קרית שמונה והגליל.
+
הלוח הארצי הארץ חדשות
בתפוצה ארצית

המחיר לאינץ' במודעת "דרושים": 70 ש"ח
המחיר למילה ב"מודעת מילים": 2.8 ש"ח

הדרום

לוח כאן דרום
המתפרסם בעתון "כאן דרום" בתפוצה של 60,000 גליונות, מופץ באשדוד, רחובות, אשקלון, יבנה, קרית גת, קרית מלאכי, באר שבע וישובי האזור.
+
הלוח הארצי הארץ חדשות
בתפוצה ארצית

המחיר לאינץ' במודעת "דרושים": 40 ש"ח
המחיר למילה ב"מודעת מילים": 2.5 ש"ח

כל הארץ

הלוח הארצי הארץ חדשות
בתפוצה ארצית, 130,000 גליונות.
+
לוח העיר
הלוח הנפוץ ביותר בת"א, גוש דן והשרון, 231,000 גליונות.
+
לוח כל העיר
הלוח הנפוץ ביותר בירושלים, 70,000 גליונות.
+
הלוח הבטוח
הלוח הנפוץ ביותר בחיפה הקריות ואזור הצפון, 75,000 גליונות.
+
לוח כאן דרום
הלוח הנפוץ ביותר בדרום, 60,000 גליונות.

סה"כ תפוצה: 566,000 גליונות
המחיר לאינץ' במודעת "דרושים": 100 ש"ח

הלוח הארצי הארץ חדשות

מודעות מתקבלות בכל משרדי הפרסום ובמשרדי הלוח הארצי טלפון: 03-371261

صكنا من الامل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

שלוש קליעות עונשין של ברקוביץ וניצחון 105־103

מכבי ת"א, אלא מה?

זה נשמע שיגרתי, אבל אליצור נתניה הפכה אמש את הגמר–סל להצגת מתח, כשמחקה פיגור של 16 נקודות והובילה 103־102, עשר שניות לסיום ★ תעודת כבוד לאלופים ולסגניהם בסיומה של עונה בלתי נשכחת

שמחה ועצב אמש בהיכל הספורט בתל–אביב: מיקי ברקוביץ' (למעלה) בצהלת הניצחון עם שריקת הסיום ואחרי שקלע 34 נקודות. מוטי ארואסטי ובנו איתי (משמאל) גוזרים את רשת הסל אחרי שמכבי זכה בתואר ה–27 שלו בעוד שבנו של ג'יימי הול ורעייתו יפת התואר הצטרפו אליו בפנים נפולות על הספסל של אליצור (צילומים: עוזי קרן)

גמר–סל

מאת מיכאל קרנון

לא יכולנו לצפות לסיום דראמטי ומלהיב יותר לעונת הכדורסל מכפי שהציגו אמש מכבי תל–אביב ואליצור נתניה. לאור מה שהציגו אמש שחקניו של יוסי הררי, הם היו ראויים למישחק שלישי. גם אם בסופו של דבר יסכימו הכל שמכבי תל–אביב היא עדיין הקבוצה מספר אחת בישראל. בשנים האחרונות כבר התרגלו שחקני מכבי לזכות בתואר רק אחרי מאמץ עליון. אבל ספק אם מישהו מתוך אלפים יותר מאשר אותה חבורה מופלאה מנתניה, ששחקניה פשוט אינם מכירים את המגבלה להיכנע. הניצחון 105—103 הוא איפוא מתוק מאוד מבחינתם של התל–אביבים שזכו אמש בתואר ה–27 שלהם וה–17 ברציפות.

כאשר הוביל מכבי 83—67 בדקה ה–27 ו–94—83 כשנותרו חמש דקות לסיום, היה קשה להאמין שאליצור תהיה קרובה כל כך למישחק שלישי. אבל אז התברר שוב שאצל אליצור אין דבר בלתי אפשרי. כן התברר שוב שלמכבי יש בעיות רציניות מול שמירת לחץ. כמה איבודי כדור בשלבים אלה היו גורליים. "כל השבוע התאמנו למישחק מול שמירת לחץ", סיפר המאמן צבי שרף לאחר מכן. אבל מסתבר שזה לא הספיק.

מאגי לא התרגש

מוטי ארואסטי, שישב על הספסל מאז הדקה התשיעית וראה את חן ליפין הצעיר סוחף את חבריו ליתרון הגבוה, החזור למישחק כשנותרו 3 דקות ו–17 שניות לסיום. מכבי הוביל 96—89. מיד לאחר מכן החטיא מיקי ברקוביץ', השחקן מספר אחד במיגרש, מקו העונשין. הכדור טס לעבר השני, ווילי סימס התרומם מהפינה והשחיל סל של שלוש נקודות. שוב איבוד כדור של מכבי וסימס חזר על מיבצעו. יתרון מכבי צומצם עד 96—95, כשנותרו 2 דקות ו–42 שניות לסיום. קווין מאגי, ששיחק עם 4 עבירות החל מהדקה השניה של המחצית השניה תפסר בצבת ע"י שניים ושלושה משחקני נתניה. תפס פיקוד והעלה ל–98—95. טרי פייר החטיא, שוב במישחק מעולה. גמל מיד, אבל מאגי קלע שוב מתחת לסל ומכבי הוביל 100—97 כששהשעון מורה דקה ו–36 שניות לסיום.

כעבור שלוש שניות ביצע לי ג'ונסון את העבירה החמישית שלו והוחלף ע"י קורקי נלסון. דני ברכה ניצל את זריקות העונשין לצמצם שוב ל–100—99. ברקוביץ' חדר שוב מבעד להגנת נתניה אבל במקום למסור למאגי החופשי ניסה לקלוע מעל לראשו, נחסם ע"י פייר ונורדסון, בפריצה מסחררת, העניק יתרון לאליצור 101—100 כאשר נותרו דקה ו–14 שניות.

אבל מאגי לא התרגש וכשנותרו 50 שניות העלה את מכבי ליתרון 102—101. נורדסון, שלא בלט עד לדקות האחרונות, כידרר שוב על פני מגיני מכבי וקלע בצורה חוזרת ליתרון 103—102, כאשר השעון הורה שנותרו עוד 34 שניות.

הכדור של הול בחוץ

עכשיו היה הכדור בידי המכבים. עבירה לזכותו של ארואסטי אבל המאמן שרף הורה להוציא מן הצד. חיפשו את מאגי או את ברקוביץ'. מצאו את מיקי שהתרומם לקליעה מעבר לקשת (וקלע קודם לכן 5 סלים של 3 נקודות). יחד עימו התרומם גם ווילי סימס והשופטים פסקו – עבירה על הקפטן של נתניה. היתה זו העבירה החמישית שלו, כשנותרו בדיוק 10 שניות לסיום. לזכותו של מיקי נפסקו שלוש נסיונות מקו העונשין. ומי אם לא הקפטן התתיק הצחית את הגוף–אמש הסופי. הוא ניצל את שלושתן והעלה את מכבי ל–105—103.

אליצור יצאה למיתקפה אחרונה. ארואסטי פגע בנורדסון שניגש לקו העונשין. המתח היה בשיאו. נורדסון זרק – והחטיא. על הכדור החוזר נאבקו כמה וכמה ידיים ולבסוף הוא יצא לחוץ. נותרה שניה לסיום. הכדור נמסר לג'יימי הול. זריקה קשתית, הכדור פגע בחישוק ויצא לחוץ. שחקני הספסל של מכבי פרצו למיגרש לחבק את חבריהם. מכבי תל–אביב אלוף.

המחזות של השנים האחרונות חזרו. השמפניה נשלפה, המספריים הגיעו והשחקנים המיוזעים בכחול הולו במיבצע גזירת רשתות הסלים. מאגי העייף והנרגש, הניף שתי אצבעות כלפי מעלה ולחש – מכבי מספר אחד. ארואסטי הנוף אל–על וגזר את רשת הסל, כשהוא מסתייע בבנו איתי. גם הקפת המיגרש המסורתית עם דגלי המדינה ומכבי לא נשכחה. גם שר האוצר יצחק מודעי ירד למיגרש, לחץ את ידיהם של יו"ר המחלקה שמעון מזרחי והמאמן צבי שרף. שחקני אליצור נותרו במיגרש, מאוכזבים, חלקם בוכים, אבל ספורטאים אמיתיים. לחיצות ידיים, טפיחות על הכתף של האלופים המאושרים.

השיפוט: תעודת עניות

היו להם הרבה טענות לשופטים. גם לנו יש. בראש ובראשונה למי ששלח אותם למישחק גורלי כזה. נפתלי עובדיה ורמי פישר לא רק שלא הצליחו להתעלות לרמה הגבוהה של המישחק אלא ששריקותיהם היו לעתים שערורתיות. לארגנו, שאחד מחבריו שפט לפני שבועיים בגמר גביע אירופה למחזיקות גביע, היתה זו תעודת עניות.

היה זה אחד המישחקים הטובים שראינו העונה. נתניה השתפרה בהרבה בהשוואה למישחק הראשון ובאמנה יוסי הררי למד היטב את לקחי השבוע שעבר. ההגנה האיזורית של אליצור היתה יעילה מאוד והביא לסגירה מוצלחת של הצמד מאגי–ג'ונסון. הררי התחיד את ארואסטי חופשי ואמנם לא היה מוטי בכושר קליעה. אחרי כמה החטאות איבד את ביטחונו. אליצור הוביל 18—9 ולמרות שמכבי עלה ליתרון ראשון 24—23, פינה מוטי את מקומו לליפין. שאחרי כמה דקות קשות של התאקלמות, היה מהדמויות הבולטות אצל מכבי.

מכבי תל–אביב – אליצור נתניה 105—103 (59—56)

● המצטיין: מיקי ברקוביץ'

● למכבי קלעו: ברקוביץ' 34, מאגי 30, ג'ונסון 15, ג'מצ'י 12, לאסוף 10, ליפין 4.

● לאליצור קלעו: פייר 32, סימס 23, נורדסון 17, הול 15, ברכה 12, פל 4.

● כדורים חוזרים: מכבי – 19 בהגנה, 11 בהתקפה (ג'ונסון 9 +5, מאגי 3 + 3). אליצור – 17 בהגנה, 12 בהתקפה (הול 4 + 4, פייר 4 + 3).

שופטים: נפתלי עובדיה, רמי פישר. 9,000 צופים בהיכל הספורט.

מיקי במיטבו

גם מכבי המשיך להתבסס על הגנה איזורית וגם אמש לא מצאו נורדסון וסימס את הפתרון במחצית הראשונה. השיפור הגדול אצלם במחצית השניה, הוא שאיפשר לאליצור למחוק את הפיגור בן 16 הנקודות ולהיות קרובים כל כך למישחק שלישי.

מאגי, אחרי פתיחה הססנית, הוכיח שגם מול כוח ולעתים יותר מזה, יש לו תשובה וגם אם לא היה זה אחד ממישחקי השיא שלו, תרם את חלקו בקליעה. ג'ונסון הצטיין בהגנה והיה הריבאונדר מספר אחד. לאסוף היה שוב שחקן שישי מצוין ונשאר עד לסיום (הוליך את ג'מצ'י בדקה ה–13) בשל הצטיינותו. אבל האיש של מכבי היה הקפטן מיקי ברקוביץ'. אמש זה היה מיקי במיטבו, בעיקר במחצית השניה בה קלע 21 נקודות בנצלו היטב את העובדה ששחקני אליצור הצטופפו סביב מאגי וג'ונסון.

מיקי יוביל איפוא את מכבי תל–אביב לעונה נוספת בגביע אירופה לאלופות. שחקני אליצור המאוכזבים יעשו את טבילת האש שלהם בגביע קוראץ'. בסופו של דבר זה לא יכול היה להיות אחרת.

מיקי ברקוביץ, נרגש אחרי הזכיה באליפות:

הוכחנו שמכבי הטובה ביותר, נוצחנו כל העונה רק פעם אחת

גילמן: מה לעשות, לשופטים אין אומץ לשרוק נגד מכבי

מה הם אומרים

מאת גיא צוקר

שריקת הסיום של המשחק מצאה את שחקני מכבי תל־אביב חובקים זה את זה, לעומת אנשי אליצור נתניה שזעמו על השופטים. מיקי ברקוביץ', מוטי ארואסטי, דורון ג'מצ'י וחבריהם גזרו את רשתות הסלים כיד־אליהו ויחד עם חבריהם לקבוצה הקיפו את המגרש, כשדגל הלאום בידיהם. אנשי נתניה, המומים, התקשו להרגע. יוסי הררי, מאמן הקבוצה, נאלץ לאחוז בקאול נורדסון, מחשש שיפגע בשופטים.

"האליפות הזו מתוקה כל כך, מכיוון שהקבוצות מתחזקות מדי־שנה. הצלחנו לעבור את הליגה ללא הפסד ונוצחנו פעם אחת בלבד במשחקי הגמר–סל. זה אומר שמכבי תל–אביב היא הקבוצה הטובה ביותר", אמר קפטן מכבי תל־אביב והשחקן המצטיין במגרש, מיקי ברקוביץ'.

קווין מאגי עדיין זעם על השופטים. שלדבריו לא הבחינו בעבירות הרבות שעברו עליו שחקני נתניה: "בכל פעם שעליתי לסל הם תפסו לי את הידיים והשופטים לא שרקו", אמר מאגי.

ניל גילמן, יו"ר קבוצת אליצור נתניה, אמר בסיום: "הערב נוכחתי לדעת שלא משנה איזה הרכב של שחקנים יהיה לי בקבוצה. כאשר המשחק מגיע לשלבים המכריעים ולדקות האחרונות – לשופטים אין אומץ לשרוק נגד מכבי". יוסי הררי מאמן נתניה היה מאוכזב מאוד: "כל הכבוד למכבי שניצחה והוכיחה שהיא הקבוצה הטובה ביותר, אבל כואב הלב להפסיד משחק כזה בגלל השופטים. עמדתי 20 ס"מ ממיקי ברקוביץ', כאשר הוא נחסם על־ידי ווילי סימס ולא היתה עבירה. בכל מיקרה, זו היתה עונה גדולה לאליצור נתניה. סיימנו אותה במקום השני וזה הישג יוצא מהכלל".

בחדר ההלבשה של מכבי תל־אביב, היתה השמחה מאופקת כלשהו. המאמן צבי שרף התייחס לכך ואמר: "תסתכלו על חדר ההלבשה. זה חדר הלבשה של קבוצה שלקחה אליפות והשמחה היא רגילה. היינו הטובים ביותר בליגה. ניצחנו את נתניה חמש פעמים. אני חושב שצריך להיות יתרון כלשהו לקבוצה הטובה בליגה, לפני תחילת הגמר–סל". שמעון מזרחי, יו"ר מחלקת הכדורסל של מכבי תל־אביב, אמר: "כל אליפות היא תשעה ימי לידה. זו האליפות הראשונה שלנו, בליגה שבה משחקים שני זרים בכל קבוצה".

התחזית של סופר "ספורט הארץ":

המוביל והאלוף ינצחו תיקו לבית"ר ביבנה

התחזיות שלי

מאת משה הר־געש

המאבק המשולש בצמרת בין הפועל תל־אביב, מכבי חיפה, בית"ר ירושלים – ימשיך למקד את מירב העניין בליגה הלאומית בכדורגל גם מחר. המוליך, הפועל תל־אביב, מארח מישחק בית נגד הפועל חיפה, סוגר הטבלה. גם האלוף מכבי חיפה ישחק במגרשו עם שמשון תל־אביב, אך בית"ר ירושלים ישחק בחוץ עם מכבי יבנה. השעה הרשמית למישחקים 3.00 אחר־הצהריים.

הפועל תל־אביב – הפועל חיפה
(בסיבוב הראשון: 0–0)
הפער בטבלה אומר הכל, 14 קבוצות מפרידות בין הראשון, הפועל תל־אביב, לאחרון הפועל חיפה. התוצאות האחרונות של החיפאים מלמדות, כי בכושר הנוכחי כנראה שאינם מסוגלים להפתיע.
● התחזית שלי: ניצחון לתל־אביב.

מכבי חיפה – שמשון תל־אביב
(בסיבוב הראשון: 4–1 לחיפה)
שינוי רב חל בשתי הקבוצות מאז התבוסה בבלומפילד בסיבוב הראשון. גם אם פער הכוחות הצטמצם במידה ניכרת, הסיכויים עדיין נוטים לזכות האלוף, ולא רק בגלל הביתיות.
● התחזית שלי: ניצחון לחיפה.

מכבי יבנה – בית"ר ירושלים
(בסיבוב הראשון: 4–0 לבית"ר)
מכבי יבנה מהווה אגוז קשה לפיצוח, בעיקר במישחקי הבית, ועובדה זו תמנע מהבית"רים לנצל עד תום את עדיפותם האיכותית.
● התחזית שלי: תיקו.

בני־יהודה – מכבי יפו
(בסיבוב הראשון: 1–0 לבני־יהודה)
אחרי ניצחונו המפתיע על המוליך, מכבי יפו הוא ללא ספק הלהיט התורן של הליגה. מזל בשכונת התקווה הוא עלול להיווכח, כי "לא כל יום פורים".
● התחזית שלי: ניצחון לבני יהודה.

טבלת הליגה הלאומית

1.	הפועל ת"א	21	17—35	41
2.	מכבי חיפה	21	15—30	39
3.	בית"ר י־ם	21	22—32	37
4.	מכבי ת"א	21	20—29	33
5.	בני־יהודה	21	11—12	33
6.	שמשון ת"א	21	24—26	32
7.	באר־שבע	21	13—17	30
8.	מכבי פ"ת	21	27—27	29
9.	מכבי נתניה	21	24—28	28
10.	כפר־סבא	21	27—27	27
–.	הפועל פ"ת	21	27—27	27
12.	מכבי יבנה	21	22—16	26
13.	מכבי יפו	21	26—17	22
14.	הפועל י־ם	21	33—21	18
15.	מכ. שעריים	21	24—11	17
16.	הפועל חיפה	21	35—13	17

מכבי תל־אביב – מכבי פתח־תקווה
(בסיבוב הראשון: 4–4)
שתי הקבוצות מסוגלות להפגין כדורגל מרתק כמו בסיבוב הראשון, ומשטח הדשא הטוב באיצטדיון רמת־גן יקל על המלאכה. הסיכויים פתוחים, אך הביתיות עשויה להכריע את הכף.
● התחזית שלי: ניצחון לתל־אביב.

הפועל ירושלים – הפועל כפר־סבא
(בסיבוב הראשון: 1–1)
הפועל ירושלים מחפש ניצחון כבר תקופה ארוכה. המישחק הביתי עם הפועל כפר־סבא יעניק לו הזדמנות טובה להשיג את מבוקשו.
● התחזית שלי: ניצחון לירושלים.

הפועל באר־שבע – מכבי נתניה
(בסיבוב הראשון: 1–0 לבאר־שבע)
הנתנייתים נחלצו במאמצים רבים מהאזור המסוכן, משוחררים מלחצים מיותרים הם בהחלט מסוגלים להפגין כדורגל מהנה ואולי גם להפתיע.
● התחזית שלי: ניצחון לנתניה.

הפועל פתח־תקווה – מכבי שעריים
(בסיבוב הראשון: 1–0 לפתח־תקווה)
מכבי שעריים עדיין מתקשה להתעלות ליכולת, שתחלץ אותו מהתחתית. נראה שעובדה זו תקל את המלאכה על שחקני הפועל פתח־תקווה.
● התחזית שלי: ניצחון לפתח־תקווה.

בית"ר ת"א מול הפועל לוד בעימות ישיר על המקום השני

ליגה ארצית

מאת סופר "ספורט הארץ"

המוליך, בית"ר נתניה, יפנה את הזירה במחזור ה־22 לשני מאבקים מרתקים בין קבוצות הצמרת. המפגש המרכזי יפגיש את בית"ר תל־אביב, המדורג שני, עם שכנו הפועל לוד המדורג שלישי. הסיכויים פתוחים, אך ספק אם הבית"רים יסיימו את המישחק בידיים ריקות.

מישחק מסקרן נוסף צפוי ברמת־עמידר כאשר מכבי המקומי, המדורג רביעי, יארח את שכנו לטבלה בית"ר רמלה. הביתיות מעניקה לשחקני עמידר יתרון מוקדם. בית"ר נתניה מועמד לגבור במגרשו על הפועל טבריה.

הפועל חדרה לא יתקשה לנצח במגרשו את סוגר הטבלה בית"ר חיפה: גם הפועל חולון יכניע, ודאי, במגרשו קבוצת תחתית אחרת, הפועל בית־שמש. מלחמת נקודות צפויה בעכו, כאשר הפועל המקומי יארח את הפועל רמת־גן. הפועל יהוד עשוי לזכות בניצחון נוסף במישחק הבית עם הפועל רמת־השרון. הכח רמת־גן עשוי להפתיע במישחק החוץ נגד הפועל כרמיאל.

טבלת הליגה הארצית

1.	בית"ר נתניה	21	17—38	44
2.	בית"ר ת"א	21	20—35	39
3.	הפועל לוד	21	18—28	37
4.	ר. עמידר	21	15—20	36
5.	בית"ר רמלה	21	15—19	32
6.	הפ. חולון	21	22—24	32
7.	הפ. טבריה	21	24—22	30
8.	הפ. חדרה	21	20—22	29
9.	הפועל ר"ג	21	23—24	28
10.	רמת־השרון	21	26—25	28
11.	הפועל עכו	21	17—20	26
12.	הכח ר"ג	21	27—16	24
13.	ה. כרמיאל	21	32—21	21
14.	הפ. יהוד	21	20—16	20
15.	בית־שמש	21	28—14	15
16.	ב. חיפה	21	33—12	9

כדורעף

האוסטרים ניצחו 3—1 את נבחרת הנוער

נבחרת אוסטריה בכדורעף סיימה אמש את ביקורה בישראל בניצחון 3–0 על נבחרת הנוער. המשחק היה בפתח־תקוה. במשחקה הראשון בישראל ניצחה אוסטריה את נבחרת הנוער של ישראל 3–1, אך לאחר מכן הפסידה פעמיים לנבחרת הלאומית של ישראל.

ליגה גרמנית

באירן נחה מחר, שתי הדולקות אחריה בחוץ

פרנקפורט (שרות "ספורט הארץ"). רק שמונה מישחקים יהיו מחר במחזור ה־29 בבונדסליגה. מישחקה של המובילה ורדר ברמן [illegible], יהיה ביום שני.

השנייה, באיירן מינכן, משחקת מחר בפרנקפורט נגד אינטראכט והשלישית, בורוסיה מנשנגלאדבך, מתארחת בקייזרסלאוטרן.

יתר המישחקים: אורדינגן – לוורקוזן, קלן – האמבורג, נירנברג – סארבריקן, מאנהיים – שאלקה, בוכום – שטוטגארט.

ליגה אנגלית

אוורטון בבית ליוורפול בחוץ

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). המחזור הראשון מתוך השניים של חג הפסחא, שישוחק בתוך 48 שעות, יהיה מחר בליגה האנגלית. כאשר המובילה, אוורטון, תשמור ככל הנראה על מקומה אחרי מישחק ביתי עם ניוקאסל. ליוורפול, השווה אליה בנקודות (66), יוצאת למישחק חוץ קשה אצל השישית בדירוג, שפילד וונסדיי (55 נק').

מנצ'סטר יונייטד (63 נק'), מתארחת אצל הלפני־אחרונה בדירוג, ברמינגהאם סיטי. בידיעה שאסור לה לשמוט נקודות, אם בכוונתה להמשיך להתמודד על התואר. ביום שני תארח יונייטד את אוורטון.

דרבי לונדוני מסקרן יפגיש את הרביעית בטבלה צ'לסי (62 נק'), עם השביעית ווסטהאם (54 נק'). בדרבי לונדוני נוסף תארח טוטנהאם את החמישית בדירוג ארסנל (58 נק').

יתר המישחקים: קובנטרי – נוטינגהאם, לסטר – לוטון, מנצ'סטר סיטי – אסטון וילה, אוכספורד – ק. פ. ריינג'רס, ווטפורד – איפסוויץ', ווסט ברומיץ' – סאותהמפטון.

הסכמה בבית המשפט:

לא מחלקים ה־13 בטוטו

(ע). חלוקת הפרס הראשון של הספורטוטו בהתכנת שעברה נדחתה לפחות עד ה־1.4.86. על פי סיכום שהושג שלשום בבית המשפט המחוזי בתל־אביב, בגלל בקשה לעכב את חלוקת כספי הטוטו.

שני תושבי הרצליה הגישו בקשה לצו־מניעה נגד המועצה להסדר הימורים בספורט. הם טענו, כי קיימים חשדות כבדים על הטיית מישחק בית"ר רמלה – הפועל יהוד, בו ניצחה יהוד. ההתאחדות לכדורגל אף פנתה למשרד חקירות לחקור בפרשה. המבקשים, פליקס חזן ומוטי פלח, טוענים, כי אילו ניצח בית"ר רמלה – כפי שההגיון מחייב – היו מנחשים 13 מישחקים, ולפיכך זוכים בפרס הראשון.

השופט שאול אלוני דחה את הדיון ל־1.4.86. במעמד שני הצדדים, המבקשים וב"כ הטוטו הגיעו להסכמה, לפיה לא יחולק הפרס הראשון עד להחלטה בתיק זה.

חדשות המשק

תחרות בין חברות האשראי לקראת החיוב החד־חודשי

ישראכרט מציעה אשראי מוגדל ללא ריבית

מאת אריה לביא, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

התחרות בין חברות כרטיסי האשראי על הגדלת נפח המכירות מחריפה, עקב ציפיה לגידול השימוש בכרטיסי אשראי עם המעבר לחיוב הלקוחות פעם בחודש החל מה־1 באפריל, במקום פעמיים בחודש כפי שהיה מקובל בתקופה האחרונה.

החברות חוזרות כזכור לשיטה זו בעקבות לחץ ציבורי שהופעל עליהן באמצעות ועדת הכספים של הכנסת. כשלב זה התחילו ויזה וישראכרט לחזור לחיוב של פעם בחודש, ב־2 בכל חודש, לתקופת ניסיון של שלושה חודשים.

למרות חששות החברות להפסדים כתוצאה מהמעבר לחיוב של פעם בחודש, הן החריפו את התחרות ביניהן על הגדלת המכירות באמצעות כרטיסי האשראי. חברת ישראכרט מסרה אתמול על מבצע שיאפשר למחזיקי כרטיסי 'אשראי' ליהנות מאשראי מוגדל ללא ריבית עבור רכישות שיעשו בחודש אפריל.

רכישות בכרטיס ישראכרט שתבוצענה במהלך חודש אפריל במסגרת המבצע יחויבו בשיטה זו: עבור מחצית סכום הרכישה יחויב מחזיק הכרטיס ב־2 במאי ואילו עבור המחצית השנייה הוא יחויב רק ב־2 ביוני. בדרך זו יזכה מחזיק הכרטיס, לגבי מחצית סכום הרכישה, באשראי מוגדל ללא ריבית העשוי להגיע עד 60 יום, בהתאם למועד הרכישה.

מעוף נותרה חייבת 17 מ' ד' לאחר מימוש רוב הנכסים שלה

מאת אריה לביא, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חברת התעופה מעוף, שהסתבכה בחובות והגיעה לידי כונס נכסים, נותרה חייבת כ־17 מיליון דולר התברר אתמול לאחר שמרבית נכסיה נמכרו, נודע לסופר "הארץ". עיקר חובותיה של מעוף הינם לבנק דיסקונט ולבנק כללי בשליטת הברון ארמנד דה רוטשילד.

שופטת בית המשפט המחוזי בתל אביב חנה אבנאור, אישרה אתמול מיכרז כו מכרו כונסי הנכסים של החברה, עורכי הדין ד"ר אריה סגל ומשה שליט, את משרדי מעוף בקרית קריניצי, לאיש העסקים אייל שפירא, תמורת 401 אלף דולר. בכך נמכרו כבר מרבית נכסיה של החברה, כאשר למפרקים רק נותר למכור ציוד משרדי ששוויו שולי. מטוסיה של מעוף כבר נמכרו. עתה מתברר שנכסיה של מעוף הסתכמו בכ־2–3 מיליון דולר בלבד.

הקושי למכור את משרדי מעוף היה רב בגלל השפל בשוק הנדל"ן. לפני מיספר חודשים נערך מיכרז ראשוני אך ההצעות שהתקבלו היו נמוכות ביותר והוחלט לערוך מיכרז חוזר למכירת ארבעת המשרדים בהם כ־750 מ"ר במרתפים של בניני מגורים. הוגשו שש הצעות, בין 260 אלף דולר לבין 401 אלף דולר, והמציע את הסכום הגבוה ביותר, אייל שפירא זכה בהם.

סאיטקס הציגה דור חדש של מוצרים

מקדימים את מוצרי המתחרים בארבע שנים

מאת יונתן שרמן, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

סאיטקס השקה השבוע לראשונה דור חדש של מוצרים, שלדברי אפי ארזי, יו"ר מועצת המנהלים של החברה, מקדים את מוצרי המתחרים בארבע שנות פיתוח.

סאיטקס חשפה מוצרים אלו בפני נציגי העיתונות העולמית והישראלית כחלק ממסע ההכנה לקראת השתתפות ביריד הדפוס הגרמני "דרופה", הגדול מסוגו בעולם, שיערך בחודש מאי בדיסלדורף. יריד זה נערך אחת לארבע שנים וסאיטקס תולה תקוות רבות בהצלחתו.

אם תצליח החברה להרשים את קהל הקניינים ביריד במערכות החדשות – היא עשויה לכבוש לעצמה נתח שוק חדש ולשפר בצורה משמעותית את ריווחיותה במחצית השניה של 86' וכך לכסות את הפסדיה משנת 85'.

את דור המוצרים החדשים של סאיטקס זול הרבה יותר מקודמיו. מערכת בסיסית שלה 100 אלף דולר בלבד ומערכת מורכבת כרבע מיליון דולר, ומכאן שהמערכות החדשות מתאימות להוצאות לאור ולעיתונים קטנים, ולא רק למוסדות גדולים, אשר בעבר רכשו את המערכות הגדולות של סאיטקס במחיר מיליון דולר.

מערכות אלו גם קלות להתקנה ולהפעלה ואינן דורשות התמחות רבה. ניתן להתקינן בכל מערכת משרדים ללא [illegible] או רצפה צפה, כפי שהיה דרוש עד עתה.

סאיטקס תקים ביריד "דרופה" ביתן בשטח של 1000 מ"ר. היא צופה שכ־50 אלף מכלל 350 אלף המבקרים בתערוכה יבקרו בביתנה.

תוקם קרן הלוואות לעידוד תיירות נכנסת לישראל

מאת זוהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" לענייני תיירות

קרן הלוואות חדשה לעידוד התיירות מחו"ל לישראל ולשיפור רמת השירות בענף בישראל, תופעל על ידי משרד התיירות, האוצר ובנק ישראל.

הקרן מיועדת לסייע לבתי מלון, למוכרי תיירות ולגורמי תיירות אחרים. הקרן לא תממן פעולות עיסקיות שוטפות ולא תסייע בנושאים המטופלים על ידי קרנות אחרות, או שגורמים ממשלתיים אחרים תומכים בהם. לא תאושר הלוואה בגין הוצאות לאחזקה שוטפת ורכישת ציוד מתכלה. ההלוואה תינתן במטבע חוץ באמצעות הבנקים על סמך אישור של בנק ישראל. גובה ההלוואה לא יעלה על 75 אחוז מההוצאות המאושרות למטרת שיווק בחו"ל ולא יותר מ־40 אחוז למטרות שיפור השירות לתייר בישראל. סכום ההלוואה ללווה בודד לא יעלה על סכום של 500 אלף דולר בשנה למטרת שיווק ולא יותר מ־200 אלף דולר לשיפור השירות. ההלוואה תיפרע בתשעה תשלומים תלת חודשיים שווים ורצופים, מתום 12 חודש לקבלתה. שיעור הריבית שנקבע לתחילת הפעלת הקרן הוא 85 אחוז מהליבור. הריבית תהיה קבועה. הנהלת הקרן רשאית לאשר מתן מקדמות בשיעור של 33 אחוז מההלוואה.

גידול של 50 אחוזים ברווח של אורדן בשנה האחרונה

מאת יונתן שרמן, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

על אף הירידה החדה בהזמנות משרד הביטחון הצליחה אורדן להגדיל את רווחיה בשנה האחרונה ב־50 אחוזים, מ־1.85 מיליוני דולרים בשנת 84' ל־2.7 מיליוני דולרים בשנת 85'. נתון זה מפתיע במיוחד נוכח העובדה, שראשי אורדן התריעו בעבר על הקשיים בהם נתקלה החברה ואף פיטרו למעלה מ־100 עובדים במפעל החברה בנתניה.

גם מכירות אורדן גדלו – אם כי בשיעור צנוע יותר של 15 אחוזים – ומכירות שנת 85' הסתכמו ב־60.3 מיליון דולר, בהשוואה ל־52.6 מיליון דולר שנה קודם לכן. המכירות בשוק המקומי נותרו ברמה של השנה הקודמת, כ־10 מיליון דולר ואילו במכירות למשרד הביטחון, כאמור, היתה ירידה של 26 אחוז או 7 מיליוני דולרים.

הגידול במכירות נבע בגידול של 87 אחוז ביצוא, מסך 16.5 מיליון דולר בשנת 84' ל־30.8 מיליון דולר השנה.

היקף ההשקעות של החברה בשנה האחרונה הסתכם ב־11 מיליון דולר. אלה התאפשרו בין השאר על ידי גיוס הון בהנפקת זכויות בבורסה בארץ ובהנפקת מניות של החברה הבת בת.ח.ח בבורסה האמריקאית.

פאנל חברות התעופה דחה הצעה חדשה למחירון שקלי

מאת זוהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" לענייני תיירות

פאנל חברות התעופה, בראשותו של חברת אל על, דחה הצעה חדשה של התאחדות סוכני הנסיעות והתיירות להנהיג מחירון נקוב בשקלים חדשים, שיעודכן מדי עשרה ימים עד שבועיים. ההצעה הועלתה בפגישה סגורה בין נציגי שני הצדדים, שהתקיימה בתל אביב.

בישיבה נדונו הדרכים לאבטחת תשלומי הסוכנים על סוכני הנסיעות לחברות התעופה מפני פיחותים אפשריים על רקע החלטת בית המשפט המחוזי בת"א לפטור את חברות התעופה מלשלם פיצוי בשיעור שני אחוזים לסוכני הנסיעות על מכירת כרטיסי טיסה לחו"ל, כיוון שהם נקובים בדולרים. חברות התעופה בודקות עתה אם קיימת אפשרות לכסות תשלומים מפני פיחות באמצעות חברות ביטוח. התאחדות סוכני הנסיעות והתיירות מסרבת לקחת חלק בהוצאות הכספית הכרוכות בביצוע ביטוח מסוג זה ועומדת על דרישתה להנהיג מחירון נקוב בשקלים במערכת מכירת כרטיסי הטיסה לחו"ל.

דובר פאנל חברות התעופה, אלי כסר, אמר אתמול בתגובה, כי ההצעה שהוגשה "איננה רצינית". לדבריו מחירון כזה הופעל בתקופת הפיחותים, אך לא הוכיח את יעילותו. לדברי כסר ההצעה החוזרת במשק אינה מאפשרת עדיין את המעבר לנקיבת מחירים בשקלים. מה עוד שגם חברות התעופה משלמות עבור כל השירותים שהן מקבלות בארץ בערכים דולריים. לדבריו לא התקבלה עדיין תשובה מחברות הביטוח לגבי אפשרות ביצוע ביטוח מפני פיחותים.

ערך את המדור: אוריאל רייכגולד

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
ערב זכרון
לד"ר גד שטאכר ז"ל
ד"ר נאוה בלוך שטאכר ז"ל
ובנם שי ז"ל
במלאת שמונה שנים למותם בטרם עת, יתקיים ביום שני כ' באדר ב' תשמ"ו, 31.3.86, בשעה 16.00, באודיטוריום ע"ש מרבאום, בנין הפאקולטה לרפואה ע"ש סאקלר, קרית האוניברסיטה רמת־אביב.
הענקת מענק מחקר מקרן מחקר בפרמקולוגיה ובגנטיקה ע"ש גד ונאוה שטאכר ז"ל (מיסודו של אביהם אברהם שטאכר ז"ל) ע"י פרופ' יורם לס, סגן דיקאן ביה"ס לרפואה ע"ש סאקלר לפרופ' סירל ליגום, מנהל המכון הגנטי בבי"ח איכילוב, החוג לתורשת־האדם, ביה"ס לרפואה ע"ש סאקלר
הרצאת מקבל מענק המחקר:
"השימוש בגלאי ד.נ.א. (DNA PROBES) במחלת דושן (DUCHENNE)"

בצער רב אנו מודיעים
על פטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר
ר' יעקב ז'רסקי
הלויה תערך היום יום ו' י"ז אדר ב' תשמ"ו 28.3.86 בשעה 11.00 בבית הקברות בקרית שאול תחבורה תועמד לרשות המלווים בשעה 10.00 ברחוב גורדון 9 תל־אביב
המשפחה המתאבלת

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו
שאול זלינגר ז"ל
נקיים אזכרה וגילוי מצבה
ביום שני כ' אדר ב' תשמ"ו 31.3.86, בשעה 16.00 בבית העלמין הישן ברשל"צ (ליד שיכון סלע)
אוטובוס יעמוד לרשות המשתתפים מהבית ברחוב רוטשילד 74 ראשל"צ
המשפחה המתאבלת

לאליעזר לויט
לנילי ועליזה וב"ב
תנחומינו הכנים על מות
פולה ז"ל
מהשכנים בליפסקי 21
תל אביב

אנו משתתפים בצערו של
עמוס לביטוב וב"ב
על מות אמו
זיתה ז"ל
החברה לפיתוח תל אביב

לאשר וינגרטן
אתך באבלך הכבד
במות עליך
אמך ז"ל
חבריך בבנק כללי לישראל בע"מ

לתמר כהן וב"ב
משתתפים באבלך במות
אמך
עובדי סאמרטיים
רמת השרון

לאברהם אשרי ומשפחתו
הננו משתתפים בצערכם בהילקח מכם האם
אידה ז"ל
לאחר סבל רב
מי יתן ולא תדעו דאבה עוד
משפחות ורטהיימר
בית ישקר
גן התעשיה תפן
כפר ורדים

הלוח החדש

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה

הארץ מעריב THE JERUSALEM POST העיר כל העיר

ירושלים

דירות

וילות ובתים

● בגבעת קריה קוטג' 6 חדרים, נוף נהדר + גינה במטעים בניה. ביתור. מסירה יולי 86. אבנסדור 668101

● ריבות בנה ביתך לקטום 7 גינה גדולה מיוחד לילדים. בלעדי לאבנסדור 668101

דירות 1–1.5

דירות בדמי מפתח

4 חדרים ויותר

קבלנים מציעים

2–2.5 חדרים

3–3.5 חדרים

דירות בשכר חודשי

דירות מרוהטות

הצעות עבודה

מציעים למכירה

מכוניות

אודי

אופל

אוטוביאנקי

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

וולבו

מזדה

לנציה

מיני מינור

מיצובישי

מרצדס

סובארו

סיטרואן

פולקסווגן

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

סוזוקי

שונות

ביקוש דירות

ביקוש עבודה

בריאות

ביקוש רכב

אבידות

חגים

דירות בית

חנויות

כלי נגינה

מבנה תעשיה

מגרשים

מחשבים

משרדים

● להשכרה 4 חדרים ב"כלל" 97 מ"ר. 249711 ,818282

עסקים

עתיקות

רהיטים

שידוכים

שיעורים

ברגע האחרון

3–3.5 חדרים

4 חדרים ויותר

שב"ח

הצעת עבודה

מכירות

אודי

פולקסווגן

לחברה מסחרית
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
על המועמדים/ות להיות בעלי/ות נסיון של 3 שנים לפחות.
★ ★ ★
נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, לת.ד. 2276, בני־ברק.

למלון קרלטון נהריה בע"מ
דרושים
★ מנהל מזון ומשקאות
נסיון 3 שנים הכרחי
★ מנהל/ת משק
נסיון קודם הכרחי
לפנות טל. 04-922211 עבור מאיר להב
ת.ד. 124 נהריה

הלוח החדש

מודעה אחת שלך מגיעה לכל אדם במדינה

הארץ מעריב THE JERUSALEM POST העיר כל העיר

תל אביב

דירות

וילות ובתים

● למכירה וילה מרווחת במושבה + בית נוסף בגבעה. 053-96074

● ברעננה בית בכ"ח 5 + טלפון להשכרה ארוכה. 052-35258

● למכירה במרכז הוד השרון 500 מ"ר 1/2 2 בדו-משפחתי + 1/2 2 בן ילדים משפר + אישורים לבניה גבוהה 052-32256

● בהרצליה פיתוח וילה על קומה אחת, 3 חדרי שינה, גינה יפה 195,000 דולר "בהלימק" 557689 052

● ברעננה קוטג' 6 + כיתוב חדש ומיזוג. 052-470614

● חייב להשכיר בכפר שמריהו וילה + 1.5 דונם 03-484142 052-70181

קבלנים מציעים

השלמת דירות

דירות למכירה

תל-אביב

דירות 2 – 2.5

דירות 1 – 1.5

דירות בשכ"ח

חדרים מרוהטים

בקשת דירות

גוש דן

דירות 3 – 3.5

דירות מרוהטות

דירות בחו"ל

אזור השרון

עסקים

בקשת דירות

חנויות

אולמות

משרדים

חלון/בתים

אזור הדרום

הצעות עבודה

מגרשים

מבני תעשיה

אחיות

גננות/מטפלות

גהותה מטבחה

מכירות

עבודה מזדמנת

ספרנים

שרתים מטפלות

עוזרי מזכירה

נהגים

מנקים/ות

יועצים

סוכנים/הנדסאים

חשמל ואלקטרוניקה

חרטים/מסגרים

מכוניות

מלבוש

מודיס

סובארו

פורד

ב״מ

קרוואנים

רנו

מכירות ושרותים

מחשבים

קיים ומעש

רהיטים

שידוכים

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

עסקים

ביקוש דירות

משרדים

הצעות עבודה

עוזרות ומטפלות

פקידים/ות

חיפה

דירות

וילות ובתים

תל־אביב

דירות למכירה

דירות 3 – 3.5

דירות בשכירה

שידוכים

בת זוג

בן זוג

הכרות

חוגים

וילות ובתים

מכונות גילוח

מכונות כביסה

מכונות כתיבה

ריהוט משרדי

מערכות קול

מקררים

ניקוי ופוליש

סירות

עתיקות

צילום

ציוד אינסטלציה

קיים ומעש

רהיטים

שטיחים

שיפוצים

תנור בישול ואפיה

שמרטף

אומנות

בולים

הלוואות

וידאו טייפ

חיות בית

חקלאות

מלונות

מלבושים

פרקטים

כלי נגינה

מזרני כלים

מחשבים

פינוג אויר

מחשבים

אופנועים וקטנועים

ביקוש רכב

חלפים

מכירות ושרותים

רוצים לקנות

פורד

ביואיק

ב״מ

רנו

לנצ׳יה

מרצדס

משאיות

אוטובוס

סובארו

סיטרואן

פולקסווגן

מזדה

מיצובישי

אלפא רומיאו

אמריקאיות

דייהטסו

פיג׳ו

אודי

מלבוס

מודיס

אוסטין

אפל

פקידים/ות

עליזים

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

תפסיק לשלם כפול!

דירות • מכוניות • עבודה

עכשיו

רק 28 ש״ח למודעה

ראה בעמוד 5

כרכום בע״מ
מערכות שקילה ממוחשבות

לעבודת פיתוח חדשנית בפרויקט ליצוא

מהנדסי אלקטרוניקה

על המועמדים להיות יצירתיים ובעלי יכולת להתמודד עם טכנולוגיות מתקדמות.

★ ★ ★

למחלקות הייצור והשרות לעבודה בסיבכשור מתקדם הכולל מיקרופרוססורים ומעגלים אנלוגיים מתוחכמים.

הנדסאי אלקטרוניקה

5 ימי-עבודה בשבוע

נא לפנות בכתב-יד, בצירוף קורות-חיים למת. כח-אדם טל. 052-24243

אזור התעשיה, כפר-סבא 44427

למערכות תעוד (1982) בע״מ

דרושים:

★ מהנדס הנדסאי אלקטרוניקה

★ טכנאי מכניים

★ שרטט מכניים

נא לפנות לת.ד. 2177 חולון 58120

למושב לכיש

דרוש/ה

גזבר/ית

בעל/ת נסיון וידע בגזברות מושבית

מועמדים בעלי כישורים מתאימים מתבקשים לפנות למושב לכיש.
051-883361
051-887775

דרוש

מנהל מפעל למוצרי פלסטיקה

הכישורים:
נסיון בניהול תעשייתי, שווק ויצוא – הכרחי
ידע בתעשיית הפלסטיקה – מועדף.
מגורים באזור המרכז – הכרחי.

לפנות בכתב-יד כולל תאור נסיון מעשי לת.ד. 5434 הרצליה 46104.

– סודיות מובטחת –

לחברה העוסקת במו״פ בבאר שבע

דרוש

מהנדס מערכות אנרגיה

לפיתוח ותכנון למנועים הידרודינמיים

מקום העבודה: באר שבע

המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 2094 ירושלים.

לחברה ציבורית

דרוש

מבקר פנים

תאור התפקיד:
– הכנת תוכנית בקורת שנתית.
– עריכת הבקורות והגשתן לדיון בפני מוסדות החברה.
– טיפול בהשיטות מיוחדות.

הכישורים הנדרשים:
– רואה חשבון מוסמך בעל נסיון של 5 שנים בעבודות בקורת פנים בחברות.
– כושר הבעה בכתב ובעל״פ ברמה גבוהה.
– יכולת ליצירת קשרים טובים עם העובדים וההנהלה.
– רצויה הבנה בתחומי עסקות מקרקעין, תכנון ובניה.

העסקה חלקית במסגרת חוזה – נותן שירותים (עוסק מורשה). השכר עפ״י הכישורים.

המעוניינים יפנו בכתב-יד, עם פירוט קורות חיים, לת.ד. 8313 יפו.

לחברה בענף מכשירי־כתיבה

דרוש

איש מכירות

מנוסה לעבודה מעניינת

תנאים טובים. רצוי רכב.

לפנות, בצרוף תולדות חיים בכתב-יד, לת.ד. 14142 עבור איש מכירות.

– סודיות מובטחת –

לחברת תכנון העובדת בישראל ובחו״ל

דרושים

אדריכל/ הנדסאי

בעלי נסיון

מזכירה

בעלת נסיון באנגלית ועברית כולל הדפסה.

נא לפנות לת.ד. 21215 ת״א

Nathan Basrea
P.o.b. 15342 1001 MH
Amsterdam Holland

Arentur Dr. Mori
P.o.b. 7688
CH-8023 Zurich
SWITZERLAND

In Ramat Aviv, 8 floor, 3 large (105 sqm) + 5 (180 sqm) also 4.5 and roof flats 'OPENDOOR' 418030 424462

Golden Retriever

P.C. I.B.M

صكنا من الاصل

صكنا من الاجل

להברה מסחרית בת"א
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
הכישורים הדרושים:
1. סוג 2–3 בהנהח"ש
2. נסיון בהנהח"ש ממוחשבת

נא לטלפן 03-371261 03-371222
בין השעות 8.00–13.00 לשושי

קופת חולים

מרכז רפואי בילינסון
דרושות:
אחיות מוסמכות
ליחידות לטיפול נמרץ ומחלקות האישפוז.
המעוניינות תוכלנה להשתלם במסגרת העבודה. אחיות תתקבלנה למשרות מלאות ו/או חלקיות.
לפרטים נא לפנות לטלפון 03-9268206 בין השעות 7.00 עד 15.00.

להברת השקיה גדולה
דרוש
איש השקיה
לעבודה במדינה דרום אפריקאית
כישורים נדרשים:
★ נסיון רב בפקוח והפעלת מערכות גדולות של השקיה בטפטוף.
★ נסיון בשימוש במחשבים לבקרת השקיה.
★ רצויה התמצאות בגידול בננות.
★ דובר ספרדית.
מקום העבודה הינו באזור מרוחק-שאינו מאפשר החזקת משפחה.
מועמדים צעירים רווקים בלבד מתבקשים להתקשר לטלפון: 057-673237 לאיזית בימים ד' ו-ה' 2.4.86 – 3.4.86 בין השעות 08.00 – 14.00.

להברה מסחרית גדולה בתל-אביב
דרוש/ה
חשב/ת שכר
מנוסה
לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ונסיון קודם, לת.ד. 1334 תל-אביב, מיקוד 61013, עבור מס' ר/8976.

להברת שיווק דרושים
מקדמי/ות מכירות
מכל חלקי הארץ
★ נסיון במכירות חובה.
★ רכב חובה.
ההכנסה על בסיס השגים
טל' 08-225651, 08-242099.

למושב עין-יהב
דרושה משפחה להפעלת צרכניה
המעונינים נא לפנות בכתב למושב עין-יהב ד.נ. ערבה 86-820.

קרני שומרון ישוב קהילתי דתי
דרוש
מזכיר כללי
מהות התפקיד: קשר עם מוסדות ממשלתיים ואחרים, טיפול בפיתוח ובינוי, ניהול צוות עובדים.
דרישות התפקיד: נסיון מוכח בניהול (עדיפות לאקדמאי).
תנאים טובים למועמד המתאים.
נא לפנות בכתב עד ליו"ר ועד מקומי "קרני שומרון" ד.נ. שומרון – מיקוד 90943.

שופר-סל
דרושות
מדריכות קופאיות
מוזמנות לפנות בעלות נסיון בהדרכה או הוראה.
המועמדות שתתקבלנה תוכשרנה לתפקידן ע"י החברה.
לקביעת ראיון נא להתקשר לרותי 03-9264321.

קיבוץ נתיב הל"ה
לשנה"ל תשמ"ז דרושה
מורה
עם נסיון לכתה א'
לפנות לציפק'ה הראל, טלפון 02-910221 בשעות העבודה או בכתב: קיבוץ נתיב הל"ה ד.נ. באלה 99855.

דו"ח איגוד המפרסמים קובע:
70%
מתושבי תל-אביב וגוש דן קוראים את
העיר
העיתון הנפוץ ביותר בתל-אביב וגוש דן

דרושות
קלדניות
לעבודה זמנית
לפנות לטלפון 824261 קו פנימי 552 לטלי.

לחברת בניה גדולה בת"א
דרושים/ות
מנהל/ת חשבונות
★ סוג ד'.
★ נסיון של 8 שנים לפחות.
★ ידע בהנהח"ש ממוחשבת ובדיווחים למס-הכנסה – הכרחי.
מנהל/ת חשבונות
★ נסיון 1–2 שנים.
מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב לת.ד. 2770 תל-אביב.

דרושה
עובדת סוציאלית מנוסה
במשרה מלאה/חלקית
לפנות לאמרכל בי"ח ליבנשטדטר למחלות כרוניות
ת"א, יד אליהו, שד' החייל 4
03-331414

דרושים
★ אחיות מוסמכות ומעשיות
★ כח עזר
לפנות לאחות הראשית בי"ח ליבנשטדטר למחלות כרוניות
ת"א, יד אליהו, שד' החייל 4
03-331414

למרכז רפואי פרטי בראשל"צ
דרוש/ה
רופא/ת ילדים
לעבודה מלאה או חלקית
נא להתקשר 03-959979

בית אריזה לפרחים השרון
גוש תל-מונד ת.ד. 76
דרוש/ה
מפעיל/ה מחשב 36
בעלי נסיון קודם בהפעלת מחשב
העדפה למועמד מאזור השרון
טלפון: 052-61881-2 לבקש את זהר או ניר.

למשרד רואי חשבון
דרושים:
★ רואה חשבון עם נסיון
★ בוחן בכיר למשרה מלאה
טלפון: 03-614988 03-622396
סודיות מובטחת

דרושים
רופאים
להרצאות בבוקר ואחה"צ בגוש דן
טלפון 228545

תפסיק לשלם כפול!
דירות • מכוניות • עבודה
עכשיו
רק 28 ש"ח למודעה
ראה בעמוד 5

הארץ
מוסף מיוחד
ליובל קואופרטיב "דן" לתחבורה
יופיע ביום שלישי 8.4.86
את האירוע החגיגי הזה בתולדות האגודה נציין בהופעת מוסף מיוחד עשיר ורב תוכן.
מודעות ניתן למסור עד 31.3.86 למר שלמה גינזבורג מחלקת המודעות של "הארץ" טלפון: 824261

מקור

לחברה תעשייתית בינונית בבעלות פרטית
דרוש
מנהל כללי
בעל נסיון מוכח במנכ"ל חברות תעשייתיות או כסמנכ"ל, ממונה על תפעול כספים ושיווק, בחברות העוסקות במוצרי-צריכה.
החברה מעסיקה כ-300 עובדים ונמצאת בתהליך התרחבות והכנת המפעל ליצוא מוגבר.
תנאים טובים למועמד שייבחר, כולל תכנית השתתפות ברווחים.
על המעוניינים להתקשר לטלפון 248211, לקביעת ראיון.
– סודיות מלאה מובטחת –
מקור. שרותי מידע ישראליים בע"מ
רחוב מלכי ישראל 19 תל-אביב טל. 228407.
25 שנות נסיון בשיבוץ לתפקידי מפתח

מוזיאון ישראל ירושלים
למחלקת הפרסומים דרוש/ה
מעצב/ת גראפי/ת
נדרש ידע בטיפוגרפיה ובהבאה לדפוס
(לראיון יש להביא תיק עבודות).
נא לפנות לטל' 02-698269, 02-699161.

איתן – חברה לביטוח בע"מ
דרוש/ה
עובד/ת מנוסה
למח' תביעות אלמנטר
כישורים נדרשים:
– נסיון מוכח בטיפול בתביעות
– כושר מו"מ לסילוק תביעות
– הכרת מערכת תביעות ממוחשבת – יתרון
לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 729 תל-אביב 61007, משרה מס' 42.
– סודיות מוחלטת מובטחת –

רבינטקס
למפעלנו בבני ברק
דרוש
אורג
למכונות פיקנול
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית 03-700196 למר קליין.
–סודיות מובטחת–

נפל' גרפולוגיה תעסוקתית
מיון, הכוונה ותצאות עובדים
יעוץ אישי
גרפולוגיה טפסולוגית ורפואית

אנו מחפשים עבור לקוחנו מפעל תעשייתי באזור השרון
מנה"ח סוג 3
לעבודה בכל תחומי הנה"ח
כולל הפעלת מחשב.
נסיון קודם בתעשיה – חובה.
נא לשלוח אלינו קורות-חיים בכתב-יד בשפת אם ובציון היד הכותבת. עבור "מס' 052".
ת.א. רח' הירקון 124, טל. 63573, 240996, 225751 03

לסימולוג בע"מ
דרוש
מהנדס תוכנה מעולה
★ לפחות 3 שנות נסיון.
★ רצוי רקע בתוכ"ם.
★ נסיון בשפת C, MC 68.000 יתרון.
לפנות בכתב יד ובצרוף קורות חיים לת.ד. 720 הרצליה.
סודיות מובטחת.

שופר-סל
דרושות/ים
קופאיות/ים
לסניפים הבאים:
★ היפרכל ראשל"צ
שד' לישנסקי 83, אזור התעשיה החדש
אוטובוסים: 19, 94
★ היפרכל קניון איילון
ליד איצטדיון רמת-גן
★ סניף רעננה
רח' אחוזה 83
מועמדות/ים מתבקשות/ים לפנות למנהלי הסניפים במקום.

לת.ג.ל. בע"מ
ספק מוצרי איכות למערכות בטחון
דרוש
כתב טכני
להקמת נהלים עדכונים וריבוד תקנים
★ ידיעת השפה האנגלית הכרחית
על המעונין לפנות בכתב יד לת.ג.ל. בע"מ, ת.ד. 128 עבור 24100 למח' כ"א.

מדריך הארץ

יום שישי
פרק יומי
עמוס גד
משנה יומית
קנים וכלים ו, ה-ו
דף יומי
יומא טז
הלכה יומית
תפלה קכח, סד-סו

זמן הדלקת הנרות

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	5.18	6.33
תל אביב	5.36	6.35
חיפה	5.28	6.34
באר-שבע	5.34	6.33

תורנות רופאים
הזמנת רופאים במקרים דחופים מ-6 בערב עד למחרת ב-7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל-אביב 460111
חיפה 512253
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 084-51333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' 8.00-20.00
בימי ו' 8.00-15.00
טלפונים: 03-453300, 03-453500
ער"ן – עזרה ראשונה נפשית:
(24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל-אביב 03-261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר-שבע 057-48111
מרכז רפואי באר יעקב, 03-223958
מרכז סיוע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל-אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-382611
מרכז סיוע למצבי לחץ מטעם "מעגלים".
א' ר"ה 11.00-13.00
ב' רד 16.00-18.00
רח' מאפו 13 תל-אביב
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה תל-אביב:
בר כוכבא 49
טל: 02-284649
פתוחה בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00–24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04-523566, שעות הקבלה כל יום 20.00–23.00
שר"ן – שירות רפואי נייד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום 660585, 02-669531
מוקד לילה שבת וחג 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכבי ב"ד

תל אביב, מוקד יום 218820, 218898
מוקד לילה 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכבי ב"ד

תורנות בתי-חולים
תל אביב
רוקח – (ילדים, פנימית)
איכילוב – (כירורגית)
ירושלים
שערי צדק – (פנימית)
הדסה ע"כ – (נשים, כירורגית, אורטופדית, א.א.ג., עיניים)
בקור חולים – (ילדים)

תורנות בתי-מרקחת
תל-אביב
זיוה אצ"ל 52 שכ. התקוה 378403
שחר (ברנדס) פנקס 27 441449
ירושלים
עוזה עוזה 15 638262
חיפה
הנשיא שד' הנשיא 53 33512
נתניה
הנשיא שד' ויצמן 36 23639
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
רמת-גן
רמת יצחק שד' ירושלים 96 777506
חולון
אסותא טרומפלדור 4 888197
בת ים
כלפור כלפור 90 583448
הקריות
היסוד קרן היסוד 73 קרית ביאליק 704185
רחובות
כללית בני משה 452381

דלת פתוחה
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי – ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות – אמצעי מניעה.
ימים ב' ג' ד' – 17.00–20.00
בגרשוב 66 ת"א, טל. 9-281228
חיפה: ימים א', ד' – 16.00–19.00 רח' הספורט 14 טל. 81520

יום שבת
פרק יומי
עמוס הז
משנה יומית
קנים וכלים ז, ב-ג
דף יומי
יומא יז
הלכה יומית
תפלה קכט, יט-כא

תורנות רופאים
הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ-6 בערב עד למחרת ב-7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל-אביב 460111
חיפה 512253
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
נתניה 925335
רחובות 084-51333
בת ים 585555
חולון 803135
לוד-רמלה 08-221022

מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' 8.00-20.00
בימי ו' 8.00-15.00
טלפונים: 03-433300, 03-433500
ער"ן – עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל-אביב 261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר-שבע 057-48111
תורנות רופאים ויטרינרים
ד"ר בן ארי משה ברודצקי 45 ת"א טל' 413361
מרכז סיוע לקורבנות אונס: 24 שעות ביממה
תל-אביב טל' 234819
ירושלים – 245554
חיפה – טל' 04-82611
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה תל-אביב, בר כוכבא 49 טל: 02-284649
פתוחה בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00-24.00 אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' מס' 04-523566, שעות הקבלה: כל יום 20.00-23.00
שר"ן – שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכבי ב"ד

תורנות בתי-חולים
תל אביב
רוקח – (ילדים)
איכילוב – (פנימית, כירורגית)
ירושלים
בקור חולים – (נשים)
הדסה ע"כ – (כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג.)
שערי צדק – (ילדים)
הדסה ה"צ (פנימית)

תורנות בתי-מרקחת
תל-אביב
שדה רב האחזר 3 תכנית ל' 428510
אחוה דיזנגוף 165 224717
מוצ"ש, שדה רב האחזר 3 תכנית ל' 428510
מוצ"ש, אחוה דיזנגוף 165 224717
ירושלים
מרפאת רוממה המ"ג 28 523191
מוצ"ש, שערי צדק בית וגן 555502
חיפה
הנשיא שד' הנשיא 53 333312
נתניה
נאות שקד מ. סמוטרי אוחים 52484
פתח תקוה
מינימרם שפרינצק 20 1067 932
חולון
מרכז ויצמן 12 845236
בת-ים
מוזר הגיבה רייך 28 583560
הרצליה
אסותא לנקינטקי 41 7511874
הקריות
סביניה הגפן 24 ק. ביאליק 712674
רחובות
כללית בני משה 452381

המראות ונחיתות

(ע). להלן ההמראות והנחיתות בנמל התעופה בן-גוריון ביום שישי ושבת 28–29 .3 .86. שישי המראות: ב-0100 אל-על (001) לניו-יורק, ב-0450 אל-על (1547) לציריך, ב-0515 אל-על (1325) לפאריס, ב-0645 טי. וו. איי. (803) לפאריס, ניו-יורק וסן פרנציסקו, ב-0645 טי. וו. איי. (825) לפאריס, בוסטון ושיקאגו, ב-0650 אל-על (363) לוינה, ב-0705 אל-על (385) לרומא, ב-0720 לופטהאנזה (607) למינכן, ב-0740 אל-על (541) לאתונה, ב-0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב-0805 אייר פראנס (131) לניצה ופאריס, ב-0810 טארום (246) לבוקרשט, ב-0850 אולימפיק (302) לאתונה, ב-0905 אייר סיני (055) לקאהיר, ב-0930 אל-על (323) לציריך ופאריס, ב-0950 אל-על (581) לאיסטנבול, ב-1000 אל-על (357) לפרנקפורט, ב-1025 אל-על (315) ללונדון, ב-1555 ק. ל. מ. (822) לאמסטרדאם, ב-1650 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט.

נחיתות: ב-0820 אייר סיני (054) מקאהיר, ב-1110 אל-על (004) מניו-יורק, ב-1235 אל-על (542) מאתונה, ב-1335 אל-על (334) מבריסל, ב-1400 ק. ל. מ. (521) מאמסטרדאם, ב-1405 אל-על (348) מציריך, ב-1445 אל-על (582) מאיסטנבול, ב-1500 אל-על (364) מוינה, ב-1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב-1525 טי. וו. איי. (800) מסן פרנציסקו, ניו-יורק ופאריס, ב-1525 טי. וו. איי. (812) מבוסטון ופאריס, ב-1535 אל-על (386) מרומא, ב-1625 ס. א. ס. (771) מקופנהאגן, ב-1645 אל-על (1326) מפאריס, ב-1905 סוויסאייר (332) מציריך, ב-1920 סוויסאייר (1334) מציריך.

שבת המראות: ב-0645 טי. וו. איי. (803) לפאריס, ניו-יורק וסן פרנציסקו, ב-0645 טי. וו. איי. (825) לפאריס, בוסטון ושיקאגו, ב-0650 ס. א. ס. (772) לקופנהאגן, ב-0655 סוויסאייר (1335) לציריך, ב-0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב-0850 ארקיע (441) למינכן, ב-1100 ארקיע (431) לפרנקפורט, ב-1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב-1700 בריטיש אייר וויס (1578) ללונדון, ב-1800 אוסטריין אייר ליינס (714) לוינה, ב-1900 אל-על (1363) לציריך ווינה, ב-2330 אל-על (005) לאמסטרדאם, שיקאגו ולוס אנג'לס.

נחיתות: ב-1135 טי. וו. איי. (884) מניו-יורק, ב-1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב-1525 טי. וו. איי. (800) מסן פרנציסקו, ניו-יורק ופאריס, ב-1525 טי. וו. איי. (812) משיקאגו, בוסטון ופאריס, ב-1600 בריטיש אייר וויס (1579) מלונדון, ב-1710 אוסטריין אייר ליינס (1713) מוינה, ב-1735 ארקיע (442) ממינכן, ב-1905 סוויסאייר (332) מציריך, ב-1920 אייר פראנס (136) מפאריס, ב-2010 אולימפיק (301) מאתונה, ב-2045 לופטהאנזה (606) ממינכן, ב-2100 ארקיע (432) מפרנקפורט.

כל ההמראות והנחיתות וזמן אינו סופי. את המועד הסופי יש לוודא כשעתיים לפני הזמן הנקוב לעיל בטלפון 03-381111.

מרכז לשיקום מגדל-אור

למרכז ארצי להדרכה שיקומית לעוורים וללקויי ראיה, דרושים באיזור תל-אביב והמרכז, ירושלים והדרום
מדריכי שיקום
לביצוע תכניות הדרכה יחידניות בניידות, תקשורת וניהול חיי יום יום בביתו של הפרט.
דרישות העיסוק:
בעלי תואר ראשון במדעי החברה או ההתנהגות ו/או בהוראה או בריפוי בעיסוק.
הגיל 25 – 40.
העבודה מתבצעת בניידות ומחייבת שעות עבודה גמישות. הקבלה לעיסוק מותנית בהצלחה בקורס בן 4 חודשים. [illegible]
על המעונינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים למרכז שיקום [illegible]

עבור אחת מלקוחותינו
אנו מחפשים
משפטנים
להתמקצעות בתחום כח-אדם ויחסי עבודה
כישורים נדרשים:
משפטן בעל נסיון בנושאי כח-אדם ויחסי עבודה.
רצוי נסיון של 3 שנים ומעלה בנושאים הנ"ל.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולציין קורות חיים, השכלה, נסיון ומספר תעודת זהות אל ת.ד. 22511 תל-אביב.
רק מועמדים מתאימים ייענו.
סודיות מובטחת

דרושים בירושלים
מתרגמים/ות
★ בשפות רוסית ואנגלית, או צרפתית
★ בעלי שליטה טובה בעברית
נא לפנות לת.ד. 33232 ת"א (מיקוד 61231) עבור דני ולציין קורות חיים ומספר תעודת זהות.
– סודיות מובטחת –

לחברה מסחרית גדולה
דרוש
מנהל סניף
ירושלים והדרום
דרישות התפקיד:
★ נסיון בניהול משא ומתן עם לקוחות פרטיים ומוסדיים.
★ כושר ארגון והפעלת צוות עובדים.
★ שליטה בעברית וידיעת השפה האנגלית.
★ מקום מגורים בירושלים.
★ יועדף בעל רקע טכני עם נסיון בניהול מסחרי.
המעוניינים יפנו בכתב ובפירוט קורות חיים והמלצות לת.ד. 9083 תל-אביב 61091.
– סודיות מובטחת –

לחברה תעשייתית גדולה
דרושים:

1. מהנדס כימאי או כימאי או רוקח.
לייעוץ טכני ושיווקי של מוצרים כימיים מיוחדים.

2. בוגר ניהול ותעשיה.
עם התמחות שיווקית כאחראי בדרגה בכירה לשיווק וקידום מכירות.
נסיון קודם בשיווק – הכרחי.

לסעיפים 1 ו־2:
מקום העבודה – במפרץ חיפה.
שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית.
רצוי גם גרמנית.
בעלי רשיון נהיגה.

למועמדים המתאימים:
תנאי שכר טובים.
רכב החברה עם אחזקה מלאה.
תנאים סוציאליים מועדפים.
13 משכורות לשנה.

3. מפיץ ארצי – עצמאי.
להפצת מוצרים כימיים לתעשיה עם נסיון שיווקי בתעשיה בעל רכב.
מקום מגורים – במרכז הארץ.

4. אקדמאי עם רקע כימי.
מסיונר לעבודה חלקית.

נא לפנות בכתב יד עם פירוט השכלה ונסיון קודם, לת.ד. 44432 חיפה, (31444) עבור מס' 100.

– סודיות מובטחת –

המשרות המבוקשות מתייחסות לגברים ונשים – כאחד.

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחינוך ולתרבות בגולה המדורים לנוער, סטודנטים ומורים

לסמינרי האביב והקיץ של המחלקה דרושים

מדריכות ומדריכים

כדלקמן:

1. **לסמינרי האביב**
– לתלמידים מבתי ספר יהודיים שומרי מסורת מאירופה, מדריכות ומדריכים בעלי רקע מתאים, דוברי צרפתית או אנגלית.
סמינרי האביב יתקיימו בתאריכים 15.5–1.6.

2. **לסמינרי הקיץ**
– לנוער, סטודנטים ותלמידים מארה"ב, דרום אמריקה, מדריכות ומדריכים דוברי אנגלית או ספרדית.
סמינרי הקיץ יפתחו ב־15.6 ★ כל קבוצה תשהה בארץ בין 7–4 שבועות.

הכישורים הדרושים: ★ נסיון בהדרכה וידיעת אחת השפות הנ"ל; ★ לאחר שירות צבאי או לאומי; ★ גילאי 21–28.

העבודה הינה בתנאי פנימיה ואינה מתאימה לבעלי משפחות.

מועמדים העונים לדרישות מתבקשים להתקשר טלפונית בימים א' עד ה', בין השעות 9.00 עד 13.00 לטלפונים: 02-714560, 02-714950 – לנוער וסטודנטים – לבנה צמח; 02-717548 – למורים – קרול שפיצר; או בכתב למחלקה לחינוך ולתרבות בגולה, ת.ד. 92 ירושלים, מיקוד 91920.

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחינוך ולתרבות בגולה המדורים לנוער ולסטודנטים

לסמינרי האביב והקיץ של המחלקה שיתקיימו בחודשים מאי–אוגוסט 1986 דרושים:

1. **מורי דרך ומדריכי ידיעת הארץ**
הדוברים לפחות אחת השפות: אנגלית, צרפתית, ספרדית, גרמנית.
2. **חובשים מוסמכים** לטיולים.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בהקדם בכתב לגב' לבנה צמח, המחלקה לחינוך ולתרבות בגולה, ת.ד. 92 ירושלים, מיקוד 91920, ולצרף פירוט רקע וכישורים.

פניות בעל פה למשרות הנ"ל לא תיענינה.

דרושים
בחורים / בחורות לתפקיד בטחוני מעניין בנמל התעופה בן־גוריון

העבודה מוצעת למשרה מלאה בלבד ואינה מוצעת לסטודנטים.
תקופת ההתחייבות – מינימלית – שנה.

תנאי קבלה:
★ לאחר שירות צבאי; 12 שנות לימוד;
★ דוברי אנגלית ברמה גבוהה (ראיון הקבלה ייערך בשפה האנגלית);
★ מצב בריאותי תקין; הופעה נאה;
★ מגורים באיזור גוש דן – חובה לתקופת ההכשרה;
● למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים, תתקיים ועדת קבלה בהנהלת נמל התעופה בן־גוריון, בבניין משרד הבריאות (סמוך לאולם המכס).
ביום א' 30.3.86 בין השעות 08.30 – 14.00.

הערה:
הרשמת המועמדים תחל בשעה 06.00 ותסתיים בשעה 08.00, ההרשמה תתבצע ע"י נציגי ועדת הקבלה בלבד ותכלול אך ורק מועמדים הנוכחים פיזית במקום ועונים לתנאי הקבלה. לא תהיה התחשבות ברשומים שאינם נוכחים ברישום.
מספר המועמדים שיראיינו מוגבל.
לא יראיינו מועמדים שטרם שוחררו מצה"ל.
מועמדים אשר מועמדותם נדחתה בועדות קודמות לא יראיינו.
הרשמת המועמדים תיסגר עם רישום מספר מועמדים שיפורסם ע"י הועדה במקום.
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שיחרור מצה"ל ו־2 תמונות.

התנדב
לתפקיד בטחוני בחו"ל
אם אתה

★ יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים).
★ גילך בין 21–28 שנה.
★ בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

הצטרף אלינו

אנו מציעים

★ חוזה העסקה לשנה אחת או יותר.
★ מועמדים נשואים יוכלו לצאת עם משפחותיהם לחו"ל לשנתיים–שלוש.
★ תנאי שכר טובים.
★ אפשרות להיקלט בעבודה קבועה בתום התפקיד בחו"ל.

ההצעה מתאימה גם לסטודנטים המעוניינים לצאת ללמוד בחו"ל

פנה נא, ללא דיחוי, בכתב לת.ד. 39350 ת"א, מיקוד 61392, עבור מ.ה. וצרף תולדות חייך, פרטיך האישיים, כולל מספר ת.ז. וטלפון.

פונים מתאימים ייענו

ל.פ.מ. 82

עיריית תל־אביב יפו
עתון הארץ
תיאטרון הבימה

מקיימים
בשבת 29.3.86 ב־11.00
מ פ ג ש
מוספשבת

■ ח"כ עוזי ברעם מזכ"ל מפלגת העבודה לקראת ועידת המפלגה
■ פרופ' יהושפט הרכבי על ספרו "הכרעות גורליות"
■ פרופ' יוחנן פרס – פוליטולוג – תרבות פוליטית אחרי ועידת חירות
■ לאה פורת – סופרת "הארץ" לענייני צרכנות
■ שריל הרטלי – רקדנית שחקנית לקראת הופעות "הו כלכותא" בישראל.
■ מנחם גולן
■ ראיון עם ריטה
■ שיחה עם נגן הטובה שמואל הרשקו והפסנתרן מנחם ויזנברג.

מנחה: מיכאל הנדלזלץ.

האירוע באדיבות:
קונטרול דאטה (ישראל) בע"מ CONTROL DATA

כרטיסים בקופת "הבימה" בימים א'–ו'.
אין מכירת כרטיסים במקום בשבת.

דמי כניסה: 4 ש"ח.

50% הנחה
למנויי "הארץ" ו"הבימה" ולבעלי תעודת תושב ותעודת קשיש של ת"א

קצין במילואים

אתה המחפש אתגר אישי, המעוניין בעיסוק בלתי שגרתי שבו תוכל לתרום ולהתפתח.
אם אתה בעל השכלה תיכונית מלאה לפחות וגילך 23–31

בוא והצטרף אלינו

אנו מציעים לך עבודה קבועה שבה תמצא:
★ תפקיד הכרוך במגע עם אנשים, המשלב בתוכו פעילות שטח.
★ עצמאות, עניין רב וסיפוק; אפשרויות לקידום וגיוון.
★ אפשרות לצאת בעבור שנים אחדות לשליחות בחו"ל ו/או ללימודים אקדמיים מלאים.
★ שכר ותנאי שירות טובים (לרבות רכב צמוד).

פנה נא אלינו לת.ד. 39888 ת"א, מיקוד 61398 עבור עינת. ציין מס' ת"ז וטלפון ופרט נא את תולדות חייך.

– סודיות מובטחת –

עלית
למפעלנו ברמת־גן דרושים

1) **מכונאי למכונות אריזת מזון**
★ בעל נסיון מוכח של 3 שנים לפחות
2) **מפעילי מכונות**
★ בוגרי תיכון ★ לאחר שרות צבאי
לעבודה קבועה בשתי משמרות לסירוגין.
3) **עובדות ייצור**
לעבודה קבועה בשתי משמרות לסירוגין.
4) **עובדי/ות נקיון**
לעבודה קבועה בשעות 6.00 עד 15.00.

המעוניינים יפנו לביה"ח עלית, ארלוזורוב 84, רמת־גן, בין השעות 14.00 עד 16.00 (מיום א').

לכלבו דיזנגוף של "המשביר לצרכן"
דרושים/ות
מוכרות
למחלקה שונות,
קופאיות,
פקידה מלצרית
ועובדי מחסן
לראיון:
03-285136

הזדמנותי אליך!

מנהלת פרסום / יחסי ציבור / שיווק
בעלת תואר אקדמאי ונסיון מעשי מגוון
מעוניינת בתפקיד בכיר, שיש בו אתגר

ת.ד. 22204 ת"א 61221, טל. 03-457119

דרושים
סנוקרסט שיווק 1980 בע"מ
דרושים

1. **מפעילי מכונות ייצור**
★ בוגרי בתי־ספר מקצועיים.
★ ידע ונסיון בתפעול מכונות.
2. **מסגר/רתך**
3. **מכונאי אחזקה**

נא לפנות אישית למחלקת כוח־אדם, רח' השפלה 13, קרית־אריה, פתח־תקוה, טל' 03-9221331.

לקרן קיימת לישראל דרושים

עוזר משפטי במחלקת הקרקעות – 1/86
תאור התפקיד: טיפול בתביעות משפטיות בנושאים כלליים, טיפול בענייני מקרקעין, לרבות הסדר זכויות במקרקעין, טיפול בתביעות, נזיקין ותביעות אחרות לפי מקרות הישנות וחוק המקרקעין. עריכת הסכמים ומסמכים, מתן ייעוץ משפטי לפי דרישה.
דרישות המשרה: השכלה משפטית, בעל נסיון בענייני מקרקעין, או עורך־דין, רצויה ידיעת השפה הערבית, כושר הבעה בכתב ובע"פ.
הדרגה: תיקבע בהתאם לכישורים ולנסיון.
מקום העבודה: חיפה והצפון.
מקום מגורים: חיפה והקריות.

יערן גושי באיזור נצרת – 4/86
תאור התפקיד: אחראי לביצוע עבודות הייעור בהתאם להנחיות מפקח האיזור, כגון הכנה לנטיעה ונטיעה, טיפולים ביערות קיימים, תיגומים ועזרה למפקח האיזור במטלות פיקוח על עבודות פיתוח שונות.
דרישות המשרה: השכלה אקדמית בתחום החקלאות, רקע ונסיון חקלאי, כושר פיקוח על צוות עובדים, ניהול עבודה באופן עצמאי, רשיון נהיגה.
הדרגה: 4–5 בדירוג המקצועי.
מקום העבודה: אגף הייעור, חבל התיכון, גוש קרית אתא – שפרעם.
מקום מגורים: קריות, חיפה, קרית־טבעון.

אדריכל, מתכנן יערני – 5/86
תאור התפקיד: עריכת תוכניות אדריכליות הנדסיות המתבצעות בחבל בפרוייקטים השונים. הכנת תוכניות נטיעה בחבל בשיתוף הדוק עם היערנים האזוריים והגושיים והנשמים לשיפוט. ייצוג החבל במגעים עם הגורמים השונים לאישור התוכניות כגון: ממ"י, משרד החקלאות, רשות שמורות הטבע, ועדות שיפוט וכדומה. פיקוח עליון על ביצוע הפרוייקטים בחבל. הגשת תוכניות לאישור ועדות מקומיות לתיכנון ובניה.
דרישות המשרה: תואר ראשון לפחות בתכנון סביבתי ונסיון בתכנון וביצוע פרוייקטים סביבתיים. תואר שני באדריכלות נוף או תכנון ערים.
הדרגה: 5–7 בדירוג המהנדסים. העובד יועסק בחוזה מיוחד.
מקום העבודה: אגף הייעור – חבל הדרום.

המעוניינים והממלאים אחר דרישות אחת מהמשרות הנ"ל יגישו מועמדותם בכתב־יד, בפירוט תולדות חיים, שרות בצה"ל, השכלה ונסיון קודם, וכן מספר טלפון, עד ליום 10.4.86 לאגף כוח־אדם ת"ד 283, ירושלים, מיקוד – 91002.

המשרות מוצעות לנשים ולגברים כאחד.

למפעל עתיד ידע במרכז הארץ
דרושים

משרה מס' 1316
עורך/ת מעגלים מודפסים
– טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה.
– בעלי נסיון של לפחות 3 שנים עם מערכות ממוחשבות.

משרה מס' 1317
הנדסאי/טכנאי כימיה
– בעלי נסיון מעשי בעבודה מגוונת בתחום הפלסטיקה ובתחום חומרים מרוכבים.

משרה מס' 1318
אחראי לקבוצה בהנדסת ייצור בנושאי עיבוד שבבי ובקרה ספרתית
– מהנדסי מכונות עם ידע בתכנות C.N.C
– רצוי רקע קודם ב־ת.ת.A.P ו/או תיב"מ.

משרה מס' 1319
אלקטרונאים – יוצאי ח"א
– בעלי נסיון בהתמחות בדרגים א' וב' בבקרת ידי של מטוס כגון הכפיר משופר (מערכות כח"ן)
★ נדרשת נכונות לעבודה באומצה, כולל שעות נוספות ומשמרות.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולציין קורות חיים, השכלה, נסיון ומספר העבודה המבוקשת, אל: ת.ד. 9304, יד אליהו. (נא לציין על המעטפה את מספר המשרה המבוקשת).

מועמדים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

דרושים
לחברה בקניה דרושים

1. **מהנדס לכריית מנהרות**
★ נסיון מוכח של 5 שנים.
2. **מנהלי משמרת לקדוחים ופיצוצים במנהרות**
★ נסיון מוכח של 5 שנים.
3. **מכונאי לחדר מנועים**
לעבודות אברא"ם במנופים ומשאבות דיזל של משאיות וציוד כבד
★ נסיון בעבודה מעשית של 5 שנים.

כל המועמדים חייבים בשליטה מלאה בשפה האנגלית (בהתאם לתפקיד).

רק מועמדים העונים על הדרישות הנ"ל ייפנו בכתב בצירוף קורות חיים, השכלה פורמלית ונסיון בעבודה לת.ד. 4496 חיפה 31044, בציון המס' 1148 ע"ג המעטפה.

סודיות מלאה מובטחת

לחברה מסחרית גדולה בת"א
דרוש/ה
חשב/ת שכר
מנוסה

לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 1334 ת"א מיקוד 61013 עבור מס' ר/8976.

מלון הצפון
דרוש
מנהל בית מלון
4 כוכבים בגליל
★ בעל הסמכה ונסיון
★ רצוי נסיון במכירות.
בקשה בצירוף קורות חיים, לשלוח עד 11.4.86 לת.ד. 2573 תל־אביב, מיקוד 61025.

דרושים·דרושות הלוח החדש דרושים·דרושות
פרטים בכל משרדי הפירסום ובלוח החדש

מודעה לעניין
פינת המודעה הקטנה

לגדעון אוברזון בוטיק
דרושה
מוכרת מנוסה
הכרחית – הופעה נאה, ידיעת אנגלית וצרפתית
שעות עבודה גמישות
להתקשר א'–ה' 440418

שומרים
מאזור ירושלים רחובות והמרכז
למשמרות בוקר, ערב ולילה
בתנאים טובים
03-621321

עובדת נקיון
למוסד ציבורי ביפו
טלפון 03-829789

עובדות סוציאליות
לעבודה שיקומית בחדרה
טלפון 063-31394 או 063-31097

רצ'ו –
חברה לטקסטיל בע"מ ירושלים דרושים
★ הנדסאי יצור
★ מהנדס יצור
02-534895, 02-526017

למשרד פרסום מתפתח
דרוש/ה
תקציבאי/ת
עם שנת נסיון במשרד פרסום
טל. 03-282538

טולמנ'ס
כלי בית ויהודה
מחפש
מחסנאי מנוסה
רצוי ידע בסיסי באנגלית
03-453134/5, 052-70824

החברה להגנת הטבע
השפלה 4 תל־אביב
פקיד/ה
לגמר שכר, נסיון בנושא שכר.
ראיונות ביום ג' 1.4.86 בין השעות 8.00–9.00

ל"זמיר"
מהנדס ייצור
מנהל מחלקה הנ"ל + נסיון של 4 שנים בתע"י ממוחשב בתעשיה
03-249876

למושב צופר בערבה
דרושים
קיבוצניקים
לעבודה וחגיה מיידית
057-81483

פסיכולוגים
לעבודה פסיכודיאגנוסטית בעכו
טלפון 04-913666 או 04-914052

לחברה לשילוח בינלאומי דרושות
★ **פקידה מנוסה**
נסיון משרדי עברית/אנגלית
★ **מזכירה** סוג א'
בערב 04-255202

בנאי לעבודה במעבדה
כימית ועדות לפיקוח כימיקלים
כישורים: רקע בכימיה תעשייתית, ידיעת שפות, כושר פיזי, גיל עד 45.
לפנות בכתב לת.ד. 33243 חיפה

דרושה
בחורה
לעבודות משק בית + טיפול בילדים, אפשרי לינה
03-423145

למושב פארן
עובד מרכז מזון מנוסה – רפתן
057-81320-1

לחברה מסחרית
דרוש
צעיר
השולט בספרדית עם ידיעת אנגלית
לכתוב לת.ד. 20031 תל־אביב 61200

דרושים
טפסנים ופועלי בנין
מכל הסוגים
באזור המרכז
03-796791, 03-786643

מדריכים מקצועיים
לעבודה שקומית בחיפה
טלפון 04-642636 או 04-661551

דרושים/ות
פועלי/ות ייצור
להרכבת מכשירי חשמל
במפעל "אטמור"
בר־אביגדור 13, ת"א
03-331466

למשרד אדריכלים
ארכיטקט/ית שרטט/ת
ימים א'–ה'
טלפון 03-720122
ובכתב ת.ד. 2717 רמת־גן

לסניף קרונה
אלסקה דיזנגוף
דרושות
קופאיות זבניות
לפנות למנהלת הסניף
03-291717

דרושה **מדריכה למתעניינים/מוכרת**
ברשת השרון להיהנות לעבודה יום שלם (מפוצל)
תנאים טובים למתאימה
טל. 246606, 367218, 480733

למשרד א. אלדר
אדריכלים בע"מ
דרוש
אדריכל מנוסה
טלפון 04-245081, 04-246543

לכור – סחר בע"מ
דרוש
מנהל מחלקה חקלאית ביחידה לשרותי סחר
במשרד הראשי של החברה בתל־אביב

בעל התפקיד יעמוד במגע עם ספקי תשומות חקלאיות בארץ ובעולם, ינהל מקצועית את פעילות רכישת התשומות של החברה בחו"ל ויהיה אחראי לפתוח השוק של תשומות חקלאיות בסניפי חו"ל.

דרישות התפקיד:
★ תואר ראשון בחקלאות (או בוגר קורס מקביל במדרשת רופין).
★ נסיון של חמש שנים לפחות בניהול חקלאי.
★ נסיון שיווקי מוכח.
★ ידיעה טובה של השפה האנגלית.
★ נסיון עבודה בחו"ל – יתרון.

★ ★ ★

מועמדים מעוניינים יפנו בצרוף נסיון וקורות חיים בכתב יד לת.ד. 1514 תל־אביב מיקוד 61014.

רק מועמדים מתאימים ייענו

אורנית

לחברת בניה
דרוש
מנופאי
לעבודה בירושלים

להתקשר ליפתח
טלפון: 02-533177/8/9

לחברת אלכור בע"מ
המייצאת כ־5 מיליון דולר
דרושים

★ **מהנדס מכונות בכיר**
בעל נסיון מוכח בניהול ייצור.
רצוי בשטח האלומיניום.
ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית.

★ **מהנדסי/הנדסאי מכונות**
בעלי נסיון של כשנתיים בייצור.
רצוי בשטח האלומיניום. יועדפו בעלי נסיון בהפעלה ואחזקת מכבשים הידראוליים.

מועמדים מתאימים יוכבו השתלמות בחברה בחו"ל.

נא לפנות בצרוף קורות חיים בכתב־יד למתובת: אלכור בע"מ, ת.ד. 583 כפר־סבא 44100.

صكنا من الأهل

התיירת מרים שטוקר שנורתה בנגב מתה אתמול מפצעיה

האב הסכים לנתיחת הגופה

מאת איתן רבין כתב "הארץ"

מרים שטוקר, התיירת מגרמניה, מתה אתמול לאחר שבועיים בהם אושפזה בבית החולים סורוקה לאחר שנורתה בראשה בפרדס ליד קיבוץ רביבים.

"אנו עוסקים עכשיו ברצח ; התמונה השתנתה ונמשיך להשקיע את כל המשאבים לפענח מקרה אכזרי זה" — אמר אתמול קצין משטרה בכיר, המקורב לחקירה בנושא רצח התיירת. "עם נתיחת הגופה של התיירת תתאפשר אולי התקדמות בחקירה. החשוד הנמצא בידינו מכחיש כל קשר לפרשה, אך אנו מקווים כי נוכל לפענח את הפרשה. אני מניח שיהיו עוד עצורים", אמר הקצין.

עם היוודע דבר מותה של התיירת, הגיעו אנשי צוות החקירה לבית החולים ומשם נסעו למלון גאות מדבר, שם המתין האב. אנשי צוות החקירה הסבירו לכומר יורגן שטוקר, כי אם יתן את הסכמתו לנתיחת גופת בתו, ישנה סבירות להתקדמות משמעותית בחקירה. האב נתן את הסכמתו והמשטרה פנתה לבית משפט השלום בבאר שבע, לקבל צו לנתיחת הגופה, שהועברה אתמול למכון הפאתולוגי באבו כביר.

מפכ"ל המשטרה הורה למשטרת מרחב הנגב "להוריד פרופיל" בכל הנוגע לפרסומים על חקירת רצח התיירת.

הצעיר הבדואי המוחזק עתה כחשוד בידי המשטרה, הוא החשוד הרביעי שנעצר עד כה בפרשה זו. שלושה החשודים אחרים, נעצרו בתחילת החקירה אך שוחררו כעבור 48 שעות. הצעיר הבדואי נעצר בעבר כחשוד במעורבות בניסיון לרצח החיילת שהיה בדרום אשתקד אך הוא שוחרר. עתה, אומרים מקורות משטרתיים, יש סימנים רבים הקושרים את הצעיר במעורבות ברצח התיירת.

עוד נודע כי עדות הראייה, תיירות מקיבוץ רביבים, מסרו עדויות והן עזבו את הארץ. לפיכך טרם ברור אם נערך מסדר זיהוי לחשוד. מקור משטרתי סירב להתייחס לנקודה זו.

ביהמ"ש העליון הורה לעצור עד תום ההליכים חמישה דרוזים נוספים

(ע). בית המשפט העליון ציווה לעצור עד תום ההליכים עד חמישה דרוזים מבין ה־80 שנעצרו במהלך ההפגנה הבלתי חוקית שערכו בעת ביקור ראש הממשלה בכפר מג'דל שאמס.

בכך נענה בית המשפט העליון חלקית לערר שהגישה המדינה, לאחר שבית המשפט המחוזי בנצרת ציווה לשחררם בערבות. בית המשפט העליון דחה בקשה לשחרר בערבות שני נאשמים נוספים שנעצרו עד תום ההליכים וכן בקשה לשינוי תנאי השחרור של יתר הנאשמים.

שופט בית המשפט העליון אברהם חלימה קבע בהחלטתו, כי זו לא היתה הפגנת מחאה, והפעולות שבוצעו בה הן מעשים פליליים. לדבריו, החמישה שהורה לעצרם נראו היטב בסרט הוידיאו שצילמה המשטרה, כשהם מכים שוטרים.

נוף דיזנגוף אופייני לימים האחרונים של שביתת נהגי התברואה (צילום: מרקל)

נהגי התברואה בתל אביב החלו אתמול לפנות האשפה

מאת חיים הנדוורקר סופר "הארץ" בתל אביב

נהגי התברואה בעיריית תל אביב שבו אתמול לעבודה והחלו לפנות את האשפה שהצטברה בעיר.

אתמול בבוקר, במהלך הדיון המשפטי בעניינם בבית הדין האזורי לעבודה, הודיעו הנהגים כי הם חוזרים לעבודה. וינהלו מו"מ על תביעותיהם עם העירייה.

למרות זאת החליט להט להתחיל ולהפעיל קבלנים פרטיים לפינוי האשפה בעיר וכבר החל בתכנון הצעדים ליישום התוכנית. כבר אתמול הוטל על קבלן פרטי לפנות האשפה שהצטברה ברחוב דיזנגוף במהלך הפורים.

בת 72 נאנסה בכפר סבא

מאת נורית אמיתי סופרת "הארץ" בשרון

אשה בת שבעים ושתיים, תושבת כפר סבא, נאנסה אתמול לפני הצהריים בדירתה.

באותה שעה בבוקר שמעה האישה, סבתא לנכדים, קול נקישה בדלת. היא פתחה את דלת ביתה בקטמה הראשונה כחשבה שזה בנה. אז הזר אדם לבית ואיים עליה בסכין, באומרו לה כי אם לא תתמסר לו יפקור אותה. האישה התעלפה וכעבור שעתיים התעוררה במיטתה מגואלת בדם. בבית החולים שם נלקחה נקבע כי נאנסה באכזריות ואיבדה דם רב.

האישה נשארה מאושפזת בבית החולים והמשטרה פתחה בחקירה.

מטען חבלה התפוצץ בצומת נחשון

(ע). מטען חבלה קטן התפוצץ אתמול בבוקר ליד תחנת אוטובוס, בצומת נחשון. איש לא נפגע ולא נגרם נזק, כתב עתי"ם מוסר, כי המטען התפוצץ סמוך לשעה 7.45 ליד תחנת האוטובוס המסע לאשקלון. המטען התפוצץ בשטח פתוח.

נער נהרג מהתפוצצות פגז שמצא במיטווח של צה"ל

אנשי מושב בוסתן הגליל הסמוך למיטווח קובלים על כך שהשטח פרוץ

(ע). הנער משה בביוף בן 16 מעבר מת ביום ד' בלילה לאחר שנפצע קשה בהתפוצצות נפל פגז, אותו מצא בשדה המטווחים סנס־ג'ין. מהתפוצצות נקטעה כף ידו וגרמו לו פציעות קשות בחזה ושברים בגפיו התחתונות. הוא הועבר בהייות לטיפול נמרץ לבית החולים הממשלתי בנהריה, שם הוכנס לחדר ניתוח, אולם מאמצי הרופאים להצילו עלו בתוהו.

מותו גרם סערה בקרב תושבי בוסתן הגליל, שבקירבת מקום. הם קובלים על כך ששטח המיטווח אינו מגודר כראוי וכל פניותיהם בעניין זה, הנמשכות כבר שנים רבות, לא הועילו. רבים נכנסים לשטח זה לאיסוף תרמילי נחושת ובשנים האחרונות היו מספר מקרי פציעה.

צה"ל טען לא אחת, כי השטח גודר ויש שלטים האוסרים להכנס לתוכו, אלא שהדבר לא מרתיע את מחפשי הרווחים הקלים המוכנים להסתכן ובלבד שיאספו נחושת לצורך מכירתה.

שוטר נקנס במאה שקל על הכאת חולה נפש

מאת נורית אמיתי סופרת "הארץ" בפתח תקוה

שוטר ממרחב איילון במשטרה נקנס אתמול במאה שקלים חדשים לאחר שהורשע בשימוש באלימות כלפי חולה נפש, אותו ליווה לבית חולים אברבנאל בבת ים. כן נגזרו על השוטר שבועיים מחבוש על תנאי לשנה.

השוטר, ריאד מהאגנה ממרחב איילון במשטרה האשם, כי בנובמבר 83 נקרא יחד עם שוטר אחר, שוחה, לבית בשכונת התקווה, כדי לסייע בהעברת חולה נפש לבית חולים אברבנאל.

מהאגנה והשוטר שוחה הגיעו עם החולה לבית החולים כשהם גוררים אותו איתם כשהוא כבול באזיקים בידיו וברגליו. לאחר מכן השכיבו אותו על הרצפה ומהאגנה בעט בו ראזת הרף הפצרותיהן של שתי רופאות שנכחו במקום וביקשו ממנו שיפסיק.

השופטים, בראשותו של ניצב יצחק ערן, קבעו כי יתכן שהתנהגותו של חולה הנפש כלפי הנאשם היתה התנהגות מתגרה ואלימה אולם אף אם כך היה הדבר אין זה מצדיק בשום אופן תגובה כה אלימה מצד איש משטרה כלפי אדם.

השופטים גם אמרו כי לא הטילו עונש מחבוש בפועל על השוטר בשל נסיבות מקילות כמו העדר הרשעות קודמות בעבירות אלימות וכן משום שלא היתה הכאה מכוונת מראש אלא אבדן עשתונות. השוטר הודה שעשה טעות והביע צער עליה.

שופט קובל: המשטרה תבעה פרוצות אך לא את הנהגים

מאת צבי הראל סופר "הארץ"

שופט בית משפט השלום בתל־אביב בנימין קולת מתח אתמול ביקורת חריפה על המשטרה שלא העמידה לדין לקוחות של פרוצות באזור תל־ברוך שהפריעו למהלך התנועה באזור.

הביקורת של השופט קולת נמתחה במשפטן של ארבע פרוצות, המואשמות בעבירה של מיטרד לציבור. נציגה מטעם מדור התביעות של המשטרה טענה בכתב האישום, כי הנאשמות נמצאו בתוך תל־ברוך ליד מועדון הקאנטרי־קלאב לשם עיסוק בזנות וגרמו להפרעה בתנועה, בכביש המוביל למועדון, בכך שמכוניות לקוחותיהן עצרו לידן וגרמו לפקק תנועה.

השופט קולת קבע, כי הלקוחות שהגיעו עם מכוניותיהם הם עבריינים לא פחות מאשר הנאשמות בתיק זה. השופט מציין, כי אין זו הפעם הראשונה שהוא רואה, שהמשטרה לא מעמידה לדין את הנהגים אלא רק את הפרוצות.

השופט מסב את תשומת לב המשטרה, שמן הראוי שתדע אחת ולתמיד כי הצדק אינו ניתן לחלוקה. השופט הרשיע אתמול את אחת הפרוצות על פי הודאתה ובהלל הנסיבות המיוחדות של תיק זה הוא החליט להסתפק בהטלת עונש סימלי שהתבטא בקנס של שקל אחד.

לא ברורה סיבת מותם של זוג הקשישים מתל אביב

מאת חיים הנדוורקר סופר "הארץ"

תעלומה אופפת את מותם של זוג קשישים שגופותיהם התגלו אתמול בדירה ברחוב דוד המלך 11 בתל אביב.

הקשישים נמצאו אתמול ללא רוח חיים במיטותיהם. השניים צבי קובלד (72) וסופיה רביב (62) היו נשואים וזה ימים אחדים התקשתה בתה של המנוחה לאתרם. אתמול באה לדירה עם המשטרה וכך נתגלו הגופות.

בחקירת המשטרה עלה כי בדירה לא היו כל סימני פריצה או אלימות. גופות השניים הועברו למכון לרפואה משפטית לצורך קביעת סיבת המוות.

ערך את העמוד: אריאל ריינגולד

האזינו היום

אחרי חדשות 11.00 בלילה ברשת ב' של קול ישראל לתוכניתו של יצחק ליבני

"בין ששי לשבת"

בה יתארח יו"ר ההנהלה הציונית מר אריה דולצ'ין

פרס מסקין הוענק להצגת "קסטנר"

קדם לטקס מיפגש של ותיקי התיאטרון הישראלי בקפה תיאטרון הבימה

מאת סופר "הארץ" לענייני תרבות

פרס מסקין להפקה המקורית המצטיינת לשנת תשמ"ו, הוענק להצגת "קסטנר", בטקס שנערך באולם מסקין בתיאטרון הבימה, במעמד סגן ראש הממשלה ושר החינוך, יצחק נבון, משפחת מסקין ואנשי תיאטרון.

השר נבון אמר במעמד הענקת הפרס, כי חיי התיאטרון בארץ פורחים יותר מאשר בבירות תרבות בעולם והעלה על נס את עיסוקו של התיאטרון הישראלי בנושאים כמו השואה. השחקן שלמה בר־שביט, שהנחה את הטקס, העלה זכרונות על חייו של אהרון מסקין ז"ל האמר שמאז מותו לפני 12 שנה, נעלמה מחיי התיאטרון הישראלי דמות האב, שהיה כוכבנע אשר הפרגוד מורגש עד היום.

ד"ר שוש אביגל קראה את נימוקי ועדת הפרס, אשר המליצה להעניק השנה גם להצגה "הסיטמה עוגת קרם", העוסקת בחוויותיו של חייל בלבנון, אך בשל סיבות תקנוניות (ההצגה העלתה עוד בשנה שעברה) הוענק הפרס רק ל"קסטנר" ואילו ההצגה השניה צויינה לשבח. הפרס מיועד לתירגום המחזה והצגתו בעולם. עודד תאומי ואילן דר, שחקני התיאטרון הקאמרי העלו קטע מהצגת "קסטנר" ויעקב יעקובי סון הגיש קטע מהצגתו "הסיטמה עוגת קרם".

קדם לטקס הענקת הפרס מיפגש ותיקי התיאטרון הישראלי שנערך בקפה תיאטרון־הבימה. בטקס זה העניק ראש העיריה שלמה להט, ספרי מתנה על אמנות בתל־אביב לשחקנים שעברו את גיל ה־80: מרים ברנשטיין־כהן, זהה הבילר (שאתמול מלאו לה 85), שמעון פינקל, רפאל קלצ'קין, יהודה גבאי ושמואל רודנסקי (שהוא אמנם רק בן 79). להט שלח איחולי החלמה לשחקנים שני לוביץ' ובכך גם את שני ותיקים נוספים שלא יכלו לבוא לטקס — משה חורגל ומרדכי רוזן. תלמידי שנה ג' בבית־הספר למשחק בית־צבי הופיעו לפני ותיקי התיאטרון — אשר לדברי להט בלעדיהם לא היה קיים התיאטרון העברי ואנו נסיים לשבחם אותם כשהם יורדים מהבמה — בקטעים מתוך הצגתם "גבירותי האגה".

עיריית תל אביב דחתה סגירת משחטות מפני שהמשטרה לא הקצתה לכך כוחות

תגובת דוברת המשטרה: הנושא בבדיקה, לא סירבנו

את חיים הנדוורקר סופר "הארץ" בתל אביב

עיריית תל אביב נאלצה השבוע לבטל תכנית לסגור בפעולת פתע שש משחטות הפועלות בתנאים סניטריים חמורים בשוק הכרמל, לאחר שהמשטרה לא הקצתה את הכוחות שהיו דרושים לביצוע המשימה.

זה זמן רב מנהלת העיריה מאבק נגד המשחטות, הפועלות בניגוד לחוק ומייצרות בשר פיגולים. בסך הכל פועלות בשוק 44 משחטות כאלה. לא מכבר נכשלה עתירה של בעלי המשחטות לבג"ץ בנושא זה והעיריה נערכה לפעולה.

מפקד משטרת מחוז תל אביב ניצב גבי עמיר וראש העיריה שלמה להט קיימו בנושא זה פגישה ביניהם. גורמים בעיריית תל אביב מסרו כי עמיר דחה את בקשת העיריה לקבל סיוע לביצוע הצווים שהוצאו על ידי בתי המשפט, שכן פעולה כזאת מחייבת, לדעת המשטרה, פעילות מתמשכת ולא מבצע חד פעמי. למשטרה אין כעת כוח האדם למשימה מעין זו וכן יש חשש לפעולות אלימות מצד הסוחרים.

דברים אלה עוררו ביקורת חריפה בקרב אנשי העיריה, שטענו כי אין להתמהמה ויש לאכוף את החוק ואת החלטות בית המשפט.

דוברת משטרת מחוז תל אביב סנ"צ זאבה אהרוני אמרה בתגובה כי הנושא נמצא עתה בבדיקה במשטרה. "לא סירבנו לבצע את הפעולה ולא טענו שאין כוח אדם לביצועה."

למר **אריה רוזנבוים** מזכיר כבוד של הבורסה ורעיתו

למר **יאיר כרמי** חבר הבורסה ורעיתו

מיטב הברכות והאחולים להולדת

הנכד — הבן

הנשיא, ההנהלה, החברים והעובדים
בורסת היהלומים הישראלית בע"מ

קיץ 86

כשאת כבר בדרך עם המשפחה או החברים... בואי להתחדש בדגמי קיץ מקוריים, מסוגננים, המבטיחים לך הופעה בלתי שגרתית.

★ שמלות ★ חליפות
★ חולצות ★ מכנסים ★ חצאיות

חנות המפעל בקיבוץ צרעה
(ליד בית־שמש ומערת הנטיפים)
פתוחה כל השבוע ובשבת בין: 16.00-10.00, ביום ו' בין 12.00-10.00
אנו מכבדים כרטיסי ישראכרט וויזה.

צ ר ע ה

להשיג: ברשתות שופר־סל, היפרכל, כל־בו שלום, רשת הסופרמרקטים, המשביר המרכזי, המשביר לצרכן, רשת סופר־פארם ובחנויות המובחרות

הפצה ארצית: נשר מברשות

טל. 03-831094, 03-824057, 03-825286

מבצע בכל־בו שלום

ב.ל.ת

מימון והנפקות (1981) בע"מ

הודעה בדבר פרסום תשקיף

ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 25 לחוק ניירות ערך תשכ"ח – 1968, כי החברה פרסמה תשקיף בדבר

הנפקה של

סדרה של אגרות חוב רשומות של שנות 1990–1996 (סדרה 2) בסכום נקוב כולל של 45,000,000 שקל חדש, צמודות קרן וריבית לשער היציג של הדולר של ארה"ב (להלן: "הדולר") או למדד המחירים לצרכן (להלן: "מדד"), לפי הגבוה מביניהם כמפורט להלן, המוצעות לציבור במחיר השווה לערך הנקוב (100%), בתוספת הפרשי הצמדה וריבית שהצטברה עד ליום הגשת הבקשה כמפורט בתשקיף.

תנאי הבחירה הדולרית

אגרות החוב תשאנה ריבית בשעור משתנה שיקבע בעבור כל ששה חדשים מראש, השווה לריבית ליבור בתוספת לשנה, אך לא פחות מ-6% לשנה, כמפורט בעמוד א-7 בתשקיף.
אולם שעור הריבית לפי תנאי הבחירה הדולרית בעד תקופת הריבית הראשונה יהיה 8.5% לשנה.
הקרן והריבית של אגרות החוב תהיינה צמודות לשער היציג של הדולר כמפורט בעמוד א-11 בתשקיף, בעבור סוף יום 24.3.86 והיינו 1.4897 שקל חדש.

תנאי הבחירה המדדית

אגרות החוב תשאנה ריבית בשעור של 6% לשנה. הקרן והריבית של אגרות החוב תהיינה צמודות למדד, כמפורט בעמוד א-12 בתשקיף. המדד היסודי יהיה המדד שפורסם בגין חודש פברואר 1986 והיינו 136.7 נקודות.

תשלום לפי הסכום הגבוה

כל תשלום על חשבון ריבית, או קרן וריבית ביחד (במועדים בהם חל גם תשלום קרן וגם תשלום ריבית) ישולם למחזיקי אגרות החוב לפי הסכום הגבוה מבין הסכומים שיתקבלו בהתאם לתנאי הבחירה הדולרית או הבחירה המדדית כמפורט בעמוד א-7 בתשקיף.
אם עד לסגירת רשימת החתימות לא תוגשנה בקשות לאגרות חוב בסכום נקוב כולל של 3,750,000 שקל חדש לפחות, תבוטל ההנפקה והחברה תחזיר למבקשים, את הסכום ששולם בעבור אגרות החוב כשהוא צמוד לשער היציג של הדולר או למדד, הגבוה מביניהם, כמפורט בעמוד א-10 בתשקיף.
הרישום של אגרות החוב למסחר בבורסה מותנה בשיווק באחת של אגרות החוב המוצעות.
סך כל עמלות החתימה, ההתחייבות, ההפצה והניהול בהנפקה, לא יעלו על 4.25% מהערך הנקוב של אגרות החוב, דהיינו מעל סכום של כ־1,827,500 שקל חדש.
תמורת ההנפקה, בניכוי ההוצאות, תופקד בפקדונות במוסדות בנקאיים בישראל לשם מתן הלוואות, כמפורט בעמוד א־21 בתשקיף.
הבטחונות לטובת מחזיקי אגרות החוב יהיו שעבוד קבוע ראשון בדרגה על הפקדונות האמורים, שעבוד צף בדרגה ראשונה על פקדונות אלה, וכן שעבוד צף על כל רכושה של החברה בדרגה שווה עם אגרות החוב מהסדרה הראשונה (ראה עמוד א־15 בתשקיף), הוא 15,480,000 דולר.
לפי סעיף 354(ג) לפקודת החברות (נוסח חדש) התשמ"ג–1983, יחולו ההוראות בסעיף 354 (א) לפקודה האמורה דין קדימה לפני הבטוחותיהם של בעלי אגרות החוב מכוח השעבוד הצף שיצרה החברה, אולם לא יהיה להם דין קדימה לפני הבטוחותיהם של בעלי אגרות החוב מכוח השעבוד הקבוע שיצרה החברה כאמור בעמוד א־16 בתשקיף.
רשימת החתימות תהיה פתוחה בכל יום עסקים, מיום 2.4.86 עד יום 30.6.86, או עד ליום שבו תושלם מכירת כל אגרות החוב, המוקדם שביניהם, למעט בימים שבין 16 ל-22 (עד בכלל) בכל אחד מהחודשים, אפריל, מאי ויוני 1986.
החברה רשאית לסגור לפי שקול דעתה את רשימת החתימות לפני המועד האמור. במקרה זה תודיע זאת החברה לרשות ניירות ערך ולבורסה לפחות 24 שעות לפני סגירת רשימת החתימות ותפרסם על כך מודעה בשני עתונים עבריים יומיים הנפוצים בישראל.
בקשות לרכישת אגרות החוב ביחד עם התמורה המלאה בגינן יש להגיש לחברה באמצעות בנק הפועלים בע"מ ("הבנק המרכז") באמצעות סניפיו וכן באמצעות סניפי בנקים אחרים או חברים אחרים בבורסה לניירות ערך בתל־אביב.
הבקשות תוגשנה על גבי טפסים שניתן להשיג בסניפי הבנקים ואצל חברים אחרים בבורסה לניירות ערך בתל־אביב.

אין חתם להנפקה זו.

הנאמנים: חברה לנאמנות של בנק המזרחי המאוחד בע"מ
רפתוח ונאמנות בע"מ (החברה הנאמן זה הן חברות בשליטתה המלאה של חברת השקעות לפתוח התעשיה בישראל בע"מ, אשר מוחזקת בידי בנק לפתוח התעשיה בישראל בע"מ).

עותק מהתשקיף והתעודות שהותר לפרסומו הוגשו לרשם החברות. עותקים מהתשקיף ניתן להשיג בבנקים ואצל חברים אחרים בבורסה לניירות ערך בתל־אביב.

בית חלומותיך בכנרת

דוקא עכשיו כדאי ואפשר

רכוש בית כפרי בבעלות מלאה בנוה־נוף — מגדל למרגלות הארבל בעיצוב הצמחיה מטבריה.

ראשוני הרוכשים כבר נהנים בימים אלה מדירותיהם — בשלב א' נותרו רק יחידות בודדות במחירים שלפני איכלוס!

★ בעלות פרטית ★ גינה צמודה ★ חוף פרטי, בריכה, דשאים ★ האקלים הטוב ביותר באגן הכנרת ★ שרותי אחזקה וניהול לרשותך.

ערבויות צמודות!

נוה נוף - חלום חייך רשום בטאבו

נצלו ההזדמנות ובואו לראות בעיניכם! טל' 2–03-721191

ל־רונה ורוג'ר קוסטר

ס/נשיא "דיזי דיזי" רשת בתי מלון באיי הים הקריבי (ארובה, בונייר איי קימן וברבדוס – לשעבר מנהל מלון "נפטוך" – אילת סגן מנהל שרתון ת"א)

שלוחה ברכה לרגל זכיה בפרס

"קסדת הזהב"

מטעם International Tourism Assn.

על הישגיו בניהול בתי מלון

מאת ידידיך וחבריך בארץ

מיקוס בצמרות

דירות מרווחות לכניסה מיידית

■ 50% מהמחיר ב־6 תשלומים לאחר הכניסה לדירה
■ משכנתאות עד 20,000 $.

לכל דירה הסקה דירתית, מתקן וחניה מקורה ומוארת עם גישה ישירה למעלית.
חדר מגורים גדול במיוחד עם חלונות צרפתיים לכל רוחב החדר.
"מקום בצמרות" הינה שכונת יוקרה בקרית שמואל שבירושלים — רחוב שיי עגנון (סוף רחוב הפלמ"ח) מול גבעת אורנים.
"מקום בצמרות" צופה אל הנוף המרהיב של עמק המצלבה, הכנסת ומוזיאון ישראל.
נותר מספר מצומצם של דירות 4, 5 חדרים ודירות 6 חדרים אחרונות.
נמשכת מכירת הקוטג'ים של 6 חדרים עם גינה צמודה.

יזמים —
סולל בונה השקעות ■ יצחקי בניים ■ כהורי בניים ■ שגיא בניים.
תכנון —
אדריכל יעקב רכטר (חתן פרס ישראל).
ביצוע —
סולל בונה — קונצרן הבניה הגדול במדינה.
מכירות —
"מקום בצמרות", מרכז כלל קומה 9, טל' 244842 02-232687.

מטבחים דיוז 2000

משתלם להגיע גם מרחוק!

הארץ

יום ו', י"ז באדר ב', תשמ"ו
28 במרס 1986

ירושלים: רח' הרצבלת 2 טל' 224245־6. ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב מדרך 20 טל' 611668. ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

תל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' זלמן שוקן 21, טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל־אביב 61001

המו"ל: הוצאת עתון "הארץ" בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן. העורך האחראי: מתי גולן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel 824261

כן לשעון הקיץ

יום שני הבא הוא המועד האחרון שבו הבטיח שר הפנים, יצחק פרץ, להציג את מסקנות הוועדה שהקים לעניין שעון הקיץ. הוועדה היתה מיותרת מלכתחילה, שכן כבר קדמו לה גם ועדה (שהחליטה בחיוב בזמנו של יוסף בורג) וגם ממצאים עשירים בדבר ברכות הזזת השעון. העובדה שהוועדה היתה תכסיס השהיה עולה בבירור גם מכך שלא הגישה עדיין את מסקנותיה, אף שהחומר המגוון היה מוכן לעיונה מרגע שמונתה.

הממצאים העלו, כזכור, שהפעלת שעון קיץ תחסוך כשישה מיליון דולר באנרגיה, תתרום להקטנת מספר תאונות־הדרכים ולהגברת הפריון בעבודה. כל משרד ממשלתי הקשור בנושא (מלבד, כמובן, משרד הפנים) וכן ההסתדרות, התאחדות התעשיינים והמינהל לבטיחות בדרכים מצדדים בשעון הקיץ. וכאשר, למרות הממצאים החד־משמעיים, נקט בשעתו ד"ר בורג שיטות סחבת, הורה לו בג"ץ לחדול מכך ולהנהיג את השינוי.

בינתיים הוגשו לוועדה ממצאים חדשים על החיסכון בחיי־אדם בדרכים. השר פרץ, שרוממות האל בגרונו, ראוי לו שיהרהר בהצלת נפשות בישראל בעוד הוא שוקל את האינטרסים הצרים של מיעוט חרדי. מינהל הבטיחות והסכנות דיווח לוועדה, כי הודות להנהגת שעון הקיץ בשנה שעברה היתה ירידה של כ־40 אחוז במספר הילדים שנספו בתאונות, נחסכו חייהם של כעשרים בני־אדם ונמנעה פציעתם של עוד 380. ובאשר לעניינו של הציבור שומר המסורת: בפני הוועדה מצוי סקר שהוכן על־ידי קורמתה, המצביע על תמיכה בשעון הקיץ של 75 אחוז מתוך אלה שהגדירו את עצמם כדתיים, ושל 65 אחוז מהציבור המסורתי.

מתוך ציפיה חשדנית לסיום המתמהמה של עבודת הוועדה, כבר הודיעה התאחדות התעשיינים — ושוב עשתה — כי תנהיג סידורים של שעון קיץ כבר בחודשים הקרובים, אף אם הממשלה תחליט נגד. ההתאחדות בוחנת אפשרות לפנות לערכאות. ניסיון העבר מלמד, כי רבים סיכוייה לזכות במקרה שמשרד הפנים יתעקש.

הכל מדבר בזכות הזזת השעון. אנו מקווים, שגם שר הפנים והוועדה שהקים — שרוב חבריה שומרי מסורת — לא יתעקשו לפעול בניגוד לטובת הציבור. אם אכן כך יקרה, לא צריך להיות להם ספק כי בזאת לא יסתיים המאבק נגד החלטה שרירותית בשמה של קנאות קלריקאלית.

הפוגה בהונדורס?

הסימנים מעידים שחלה הפוגת־מה במשבר בגבול בין הונדורס וניקרגואה, משבר. הכוחות של ניקרגואה הללו לסגת משטח הונדורס שם רדפו אחרי יחידות המורדים "קונטרס".

הונדורס, על אף היותה מדינה אנטי־קומוניסטית ומודאגת שניקרגואה השכנה משמשת בסיס להתרנות קומוניסטית, לא התלהבה מהקמת בסיסי נסיגה ויציאה של "הקונטרס" על אדמתה. היא חששה הן מתגמול מניקרגואה והן מאבדן שליטה על המצב באזורי בסיסי המורדים. ואכן, כאשר הבית הלבן בוואשינגטון ביקש לאשר הקצבת חרום של 20 מיליון דולר לסייע להונדורס לעמוד מול פלישת כוחות ניקרגואה, ניסתה ממשלת הונדורס תחילה לטשטש את המתרחש. היה גם ברור למדי שהנשיא רייגאן מעוניין להבליט את הפלישה כדי להמחיש את הסכנה שניקרגואה מהווה בשביל אמריקה המרכזית ולשפר בכך את הסיכויים לאישור בסנאט של 100 מיליון דולר ל"קונטרס", מענק שבית הנבחרים סרב לאשר.

הקרבות בתחום הונדורס התעצמו בינתיים והממשלה אישרה במלואה את ההודעות האמריקאיות: כ־1,800 חיילים עברו את הגבול, התקיפו את בסיסי "הקונטרס" והתפתחו קרבות קשים בהם נהרגו כמאה איש מכל צד. הליקופטרים אמריקאים הטיסו חיילים הונדורסיים ונשק ותחמושת לזירת הקרב ונראה כי עזרה זאת אכן היטתה את המאזן לטובת "הקונטרס": אחד משלושת הגדודים הניקרגואנים נסוג, השני נמצא בשלב נסיגה בעוד השלישי נלכד ע"י "הקונטרס" ומנסה עתה להיחלץ. מה יהיו תוצאות לחימה זאת עדיין לא ברור, אך בינתיים נראה כי בוואשינגטון לפחות, היא תשיג את מטרתה: מעריכים כי בקשת הסיוע בסך 100 מיליון דולר ל"קונטרס" הורה ברוב קטן בסנאט ובעקבות זאת תימצא גם פשרה גם בבית הנבחרים. מבחינת הנשיא רייגאן זה מבחן כוח חשוב וגם היד התקיפה שהציג מול לוב במפרץ סידרה בוודאי מסייעת לו לזכות במבחן זה.

חולי איידס מפגינים

מאת גלעד דוהן סופר "הארץ" בקנדה

ויקטוריה (מיוחד ל"הארץ"). 12 חולי איידס הפגינו אתמול לפני בניין הפרלמנט המחוזי של מחוז קולומביה הבריטית, קנדה. המפגינים דורשים שהפרלמנט יאשר הקצבה של חצי מיליון דולר למעבדות רפואיות, לצורך גילוי נגיף האיידס. זו ההפגנה הראשונה מסוגה בעולם. "נמאס לנו להיות כמו אשפה, שזורקים לחדרים אפלים בבתי־חולים ומניחים לה למות", אמר דובר המפגינים.

ארה"ב תקפה, אך לא כבשה

מאת פולס

פעילות הצי האמריקאי במפרץ סידרה התקבלה אצלנו באהדה רבה. וזה לנו כאשר נודע שמטוסי הצי של ארה"ב הטביעו, או פגעו קשה, בארבע ספינות מלחמה של הלובים, והורידו עמדה של טילי אס־איי 5. גם הידיעה, כי האמריקאים הצליחו לשבש נתיב מהלך הטילים שנורו לעברם מהחוף הלובי, כך שאף טיל לא פגע במטרה אליה נועד, גרמה לנו סיפוק רב. בכלות הכל — טילים מסוג זה מוצבים על הגבול בין סוריה ללבנון ומסכנים טיסות סיור של חיל האוויר הישראלי. כך הוכח שישנם אמצעים המסוגלים לבטל אותם.

עד כאן הכל שפיר. אך כל הסיפוק על שכבר מעמד קדאפי קוצץ במקצת, אינו פוטר אותנו מהצורך לבחון אם הפעולה האמריקאית השיגה את מלוא תכליתה, האם הרושמים מצדיקים את שיעור העוצמה הקרבית שהוכחה מול מפרץ סידרה לפני שבוע ימים.

דוברי הממשל האמריקאי מכל הדרגים נימקו את הפעלת הצי בצורך למחות נגד קביעת גבול המים הטריטוריאליים של לוב במרחק של מאתיים מייל מן החוף. קביעה זו נראית שרירותית בעיניהם — וגם בעיני מדינות רבות אחרות. דובר הבית הלבן תיאר את התערבות הצי האמריקאי לאו דווקא כפעולה "שהיתה נועדה לעורר תגובה ולהשפיל את קדאפי": הצי נערך בסמוך למפרץ סידרה כפעולה במסגרת תכנית גלובאלית לשם תמיכה בזכויות שיט מסורתיות, אשר "אם לא נעמוד עליהן באופן הנכון, הן עלולות להישחק", אמר הדובר.

ברם, סיפוק זה המציג את הפעילות האמריקאית כמעין פעולת שיטור כדי להוכיח ללובים כי ארה"ב אינה מוכנה להשלים עם שרירות לבם בתחום המשפט הימי הבינלאומי, אינו יכול להסביר את מה שארה"ב עשתה. כאשר נשאל לארי ספיקס (דובר הבית הלבן) אם אתר הטילים הלובי אויש על ידי כוחות סובייטיים, ענה כי כל איוש אתר הטילים על ידי כוח אדם סובייטי יהיה דבר אשר נוגע לממשלת לוב לבדה. "הבהרנו את השקפתנו לסובייטים בעבר, כלומר שאנו רואים את משטרו של קולונל קדאפי כמשטר שמחוץ לחוק, שאינו מהווה סכנה למפרץ התיכון ולעולם כולו."

ברור בעליל כי ההנהגה האמריקאית לא נחלצה להגן בתוקף נגד הרחבתו של אזור המים הטריטוריאליים עד כדי מאתיים מייל, אלא בעיקר כדי לפגוע בשליט הלובי אשר מפעיל טרור ברחבי תבל. תביעת עלבונו של המשפט הימי הבינלאומי שימשה מטרה משנית להפעלת כוח מזוין נגד משטר טרוריסטי, המהווה סכנה לשלום הבינלאומי.

מזווית ראייה זו, מוצדקת הפעילות האמריקאית והיא ראויה אף לברכה. אבל צידוק הפעולה האמריקאית אין בו כדי לענות על השאלה אם היתה גם יעילה דייה. וכאן מתעוררים הספקות.

★

האבידות בחימוש — ספינות־סיור וטילים על היבשה — היו מוחשיות וגרמו לכך שקדאפי נמנע מניסיונות נוספים להתנכל לשייטת האמריקאית, אבל כוחו להפעיל טרור בינלאומי נשאר שריר וקיים. אפשר גם לפקפק אם נפגעה יוקרתו בעיני ההמון הלובי. מי שסבור כי התקפלותו מול פני האיום האמריקאי להוסיף ולהגיב על ידי נוסף ביתר תקיפות, עד כדי הפצצת שדות תעופה, תמריץ קצינים לובים למרוד בו — חוששני כי הוא מחליף אבחון מציאותי בהרהורי לבו.

עד שלא יוכח ההיפך, יש מקום לגרוס כי הפעילות האמריקאית לא השיגה את יעדה הראשון במעלה, והוא למוטט את יציבות משטרו של קדאפי.

★

מי שמציג את המשטר הזה כמשטר אשר מן הראוי להעמיד אותו אל מחוץ להגנתו של החוק הבינלאומי, משום שהוא בעצמו מתנכל בשיטתיות לחוק זה, מצפים ממנו שיפעיל את מלוא כוחו כדי לשחרר את חברת העמים מהסכנה שהמשטר הפושע מהווה כלפיה. הצרה היא כי קדאפי נהנה מתמיכה סובייטית. "לוב היא לקוחה של הסובייטים ובראשה עומד מנהיג בלתי־שקול אשר, למרות היותו בלתי שקול, עושה את מה שהסובייטים דורשים ממנו, ובסיוע נשק סובייטי" — אמר שר ההגנה האמריקאי קאספאר ויינברגר בטלוויזיה המערב־גרמנית.

ההנהגה האמריקאית היתה על כן נאלצת להתחשב בתגובה סובייטית על פעולה שנועדה לפגוע בבן־חסותו של הקרמלין; הדעת נותנת כי פיקוד הצי האמריקאי נצטווה לחצות את "קו המוות" ובכך להתגרות בלובים, אבל יחד עם זאת לפעול באופן שאפשר להציג אותו באור של פעולת תגמול להתקפות מצד לוב. יש רגליים לסברה השומרת כי האמריקאים קיוו לתגובות לוביות בעלות עוצמה כזו שהיתה יכולה להצדיק הפעלה ניכרת של התגמול האמריקאי. ברגע שקדאפי הבחין לאיזו סכנה הוא עלול להיקלע הוא הורה שלא להמשיך בירי, ומהפיקוד האמריקאי נשמט התירוץ שיכול היה להצדיק המשך פעילותו ומעבר לרמות גבוהות יותר של תקיפות.

כך קרה כי, "התמרון" הימי של ארה"ב במפרץ סידרה הסתיים לפני האחד למארס, ושררה הפסקת אש; מועצת הביטחון של האו"ם תדון בהצעת־גינוי שהסובייטים יגישו. ברור מראש כי ארה"ב תכשיל אותה בהטלת וטו, והצעת גורבאצ'וב בדבר הוצאת ציי שתי המעצמות הגדולות מהים התיכון וכינוס של ועידת כל המדינות השוכנות לאורך חופיו, תעורר אהדה בחלקים מסוימים של דעת הקהל באירופה, אבל לא תפתה את וושינגטון הרשמית.

אפשר לומר, כי יוקרתה של ברית המועצות נפגעה במידה בעקבות הפגיעה שהסב הצי האמריקאי ללוב; אבל מאזן הכוחות הבין־גושי נשאר, ביסודו של דבר, כפי שהיה. האמריקאים בחנו את גבול הסבילות של הסובייטים, אך נזהרו מראש שלא להעמיד אותו למבחן חמור מדי. קדאפי יוסיף לשלוט בטריפולי; אין דרך למוטט את משטרו, זולת בדרך מלחמה וכיבוש טריטוריאלי. מאחר וההנהגה האמריקאית תוסיף להירתע מהסיכון הבינלאומי שיהיה כרוך בניסיון זה, יוסיף עקרון הריבונות של כל מדינה ומדינה לשמש מגן על פעילות של טרור.

ישראל והעימות במפרץ סידרה

יש להיזהר מהסקת מסקנות נמהרות כאילו אין נשקפת סכנה מטילי הס.א.5 הסוריים

מאת זאב שיף

מבחינתה של ישראל יש להתנגשות הצבאית בין הצי השישי של ארצות־הברית ולוב משמעות ולא רק בתחום הצבאי הטכני. העובדה שניתן ל"עוור" את סוללת טילי הס.א.5 באמצעות הצצאת המכ"ם שלה במכל פעולה בידי טילים מרחוק היא מעניינת, אך ישראל יכולה להפיק גם לקחים אחרים מן העימות.

אנו ניצבים מול סוללות טילי הס.א.5 הסוריות, ואולם השאלות המרכזיות בהקשר להפעלת טילים ארוכי־טווח אלה היא מידת השתתפות הרוסית באחזקת ההדק של הטילים הללו. כאשר העבירו הרוסים לסוריה, אחרי מלחמת לבנון, את טילי הס.א.5, היו אלה צוותים רוסיים שאיישו את הסוללות. המדריכים הרוסים אימנו את הסורים ואלה הוכנו לאיוש ולהפעלת הטילים. בישראל הרגענו את עצמנו בביטחון שכל עוד האצבע הרוסית היא המונחת על הדק טילי הס.א.5 בסוריה, אנו יכולים להיות רגועים שהטילים לא יופעלו, אם במסגרת הרפתקאה בירוא או לסיפוק יצרי נקמה. הרוסים נראו אחראיים יותר ממנהיגים ערבים קיצוניים הדמויים.

חוסר האחריות של מוסקווה

גם לאחר מכן כאשר סוללות הטילים הועברו בהדרגה לידי הסורים קיננה בנו ההרגשה כי מאחר שמדובר במערכות נשק שיש להן חשיבות ומשמעות אסטרטגית, הרי הפעלתן מודיעת, בוודאי, אישור או הבנה ממוסקווה. והנה, בעקבות האירועים במפרץ סידרה מתערערת הערכה זו. האם פירוש הדבר שהפעלת טילי הס.א.5 נתונה כולה בידי מנהיגים כקדאפי ואסד ואין הבדל בין הפעלתם להפעלת מטוסים או טילים טקטיים? אולי בכל זאת יש הסכמה בין מוסקווה ולקוחותיה, הלובים והסורים, כי הפעלת מערכות הס.א.5 במבצע יזום מחייבת הסכמה, הבנה או ידיעה מראש של מוסקווה?

בכל מקרה ברור שמוסקווה נקטה צעד קיצוני: או שנתנה מראש את הסכמתה לירי, ואז מעורבותה בפרשת מפרץ סידרה היא ישירה, או שהיא השאירה את ההחלטה כולה להפעלת מערכות הס.א.5 בידי מנהיג בלתי אמין כקדאפי ובידי קצין כאסד (במקרה של סוריה, נוכחות היועצים הרוסים באתרי הטילים מאפשרת, כמובן, למוסקווה לדעת מראש כי הלקוח שלהם עושה הכנות לתקיפה). בשני המקרים המשמעות היא חמורה ויש בה משום חוסר אחריות מצדה של מוסקווה. חוסר אחריות זו אינו מתקבל גם לאחר שהציעה מוסקווה ששתי המעצמות יפנו את ציהן הגדולים מן הים התיכון, הצעה בלתי מעשית שלוב העלתה כבר בעבר.

מבחינתה של ישראל עולה שעלינו להתייחס לטילי הס.א.5 כאל מערכת־נשק שלמוסקווה אין כל נגיעה להפעלתה. מכאן שגם התגובה הישראלית נגד סוללות טילים אלה, היה ויתעורר הצורך להגיב, צריכה להתבסס על ההנחה כאילו אין רוסים באתרי הטילים, כשם שנהגה וושינגטון בלוב.

אחרי הפגיעה במכ"ם של הס.א.5 הלובי מיהרו בישראל להריע כאילו פגה הסכנה מטילים אלה הניצבים גם מולנו. העובדה שטילי הס.א.5 פגיעים לא פחות מסוללות טילים מדגמים אחרים אינה חדשה ומומחים מקצועיים טענו כך כבר מזמן. (הכל רק שהדבר הומחש עתה גם לסורים). עם זאת צריך להיזהר ממסקנות נמהרות ממה שאירע בלוב. יש נתונים שונים בשתי הזירות, לוב וסוריה, ובין היערכותנו שלנו והיערכותו של הצי השישי האמריקאי מול הטילים. במקרה אחד מדובר במעצמה גדולה עם משאבים בלתי נדלים, ואילו במקרה השני מדובר במדינה קטנה כישראל. אך מה שקובע לא פחות הוא שהצי השישי יכול להזיז ולהסיט את אניותיו אחורה והצידה כפי שיראה למפקדיו. הצי השישי אינו חייב להסיט באזור שהוא בטווח הטילים מטוסים גדולים וכבדים המתקשים לתמרן ולהתחמק מן הטילים הנורים אליהם. לא כן ישראל. במקרה שלנו מדובר בכיסוי מרבית שטחה של מדינת ישראל ובכלל זה שדות התעופה שלה על ידי טילי הס.א.5 מסוריה. אנו איננו יכולים להזיז את המדינה או שדות התעופה לאחור, אל מחוץ לטווח הס.א.5.

האיום הלובי

נכון, ניתן לפגוע במכ"מים של סוללות אלה כמו גם בחלקים אחרים שלהם. וגם הסורים למדו זאת מקרב סידרה, אך עד אשר לא יחוסלו טילים אלה, הרי בזירה שלנו כי ימשיך להתקיים האיום על מטוסים כבדים, אזרחיים וצבאיים בשטח ישראל, כולל מנמל התעופה בלוד. טילי הס.א.5 פגיעים, אך גם אנו פגיעים והטוב שלא נמהר בהסקת מסקנות כאילו נמחק האיום של הס.א.5 הסוריים. כך גם אל לנו להתעלם מן הלקח שבחיסול ספינות הטילים הלוביות באמצעות טילים ארוכי־טווח (ממטוסים ומספינות אמריקאיים). טילים כאלה מצויים לא רק בידינו, אלא גם בידי צבאים ערביים. לשני הצדדים יש ידע התקפית באותו אורך. לערבים יש מקורות רכש מגוונים הן במערב והן במזרח. הלקח הוא מידת הפגיעות והחשיפה של ספינות כאלה אם אינן מוגנות כראוי.

התמודדות טרם הסתיימה. ועתה צריך להמתין לתגובה הלובית. ישראל נזעקה שוב להיווכח כי האדמיניסטרציה האמריקאית הנוכחית נחושה ומוכנה להפעיל כוח נגד גורמים ערבים קיצוניים הפוגעים באינטרסים של ארצות־הברית. עם זאת עלינו לשים לב שלמרות שיתוף הפעולה ההדוק בין ארצות־הברית וישראל, אין הממשלה רוצה בשום פנים ליצור רושם כי קיים שיתוף פעולה צבאי בינה לישראל במבצעים נגד מדינה ערבית ואפילו מדינה קיצונית כמו לוב. הדבר בלט אחרי הפצצת מטה אש"ף בתוניס וכך גם הפעם. יש שיתוף פעולה ישראלי־אמריקאי במלחמה נגד הטרור. אך מבחינה מבצעית כל צד מקפיד לפעול לבד.

לוב, כמובן, אינה עושה הפרדה שכזו. כשתבחר להגיב באמצעות פעולות טרור לא תפריד בין מטרות ישראליות ואמריקאיות. עלינו להיזהר משום שללוב יש חשבון ארוך עמנו (יירוט המטוס לאחרונה וכן הפלת מטוס הנוסעים הלובי ב־1973, וכך גם לסורים. בתחום זה אנו זקוקים דווקא לסיוע אמריקאי. הן סוריה והן לוב לא ויתרו, לדעתי, על תגובה ליירוט המטוס הלובי שבו היו פקידים סורים בכירים. עלינו להיות דרוכים לפעולות טרור מצידם הן בשטח ישראל והן בדרכי הים והאוויר ובחו"ל. גם אין להוציא מכלל אפשרות שלוב עמדה מאחורי ההתנגשות בדיפלומטים ישראלים ובני משפחותיהם במצרים כשם שעמדה מאחורי חטיפת המטוס המצרי למלטה (בעזרת פלסטינאים מאנשי אבו ניזאל).

הערות על המצב

מאת יואל מרקוס

— א —

בא לי לבכות כששמעתי השבוע "המנון הצמיחה", שהופק על ידי ההסתדרות הזאת בפי הזמרת אילניה. עם שחיקה כזאת בשכרו של העובד, יש להסתדרות עוד מצב רוח לשיר ורמא בזעות הם שרים, תארו לכם! והרי הדבר היחיד שנראה כאן צומח השבוע הוא המסים. כשצריך לסגור במהירות חורים בתקציב שלא השכילו לקצצו מספיק, כפי שקורה באלה הימים, הם יודעים את הכתובת: הפראייר הלאומי, הלא הוא משלם המסים הישר, זה שאפשר בכל רגע לשים יד על מה שיש לו. אם הם גמלאים — לשים יד על גמלאותיהם, אם הם הורים — על אגרות חינוך הורים, אם בעלי דירות — להכפיל ארנונותיהם. ועתה שב ההיטל הרוקני על הרכב, שבשנה שעברה הוכרז רשמית וחגיגית שיהא חד־פעמי.

מדובר ב־800 אלף משפחות שיש להן רכב ויאלצו גם בשנת התקציב הבאה לשלם כשכר חודשי נוסף ככופר לחידוש רשיון הרכב. זהו המס היחיד שאין רשות לשלמו בפריסה אלא כבת אחת, בשיעור שרירותי, בתאריך שרירותי. ואם לא ישולם ההיטל, תופקע בפועל מכוניתך. וזה אחרי שאתה משלם על מכונית קטנה, שעלתה בהגיעה לנמל חיפה 3000 דולרים, עוד עשרת אלפים דולרים בארבע צורות מסים.

למעשה, זוהי העלאת תקרת מס הכנסה ב־6–8 אחוזים. היה יותר הגון לנהוג כך. לפחות היה כל אחד משלם לפי יכולתו ולא לפי טבלה שרירותית, הנצמדת עם הזמן ביחס הפוך לירידת ערך המכונית. אני שילמתי שישה אחוזים במקום השלושה שנקבעו. היו ששילמו עשרה אחוזים ויותר. זהו מס פרוגרסיבי במהופך. אם שמונה מאות אלף איש איננם כוח מספיק לעצור גזירה זו — ויש כמה וכמה דרכי מחאה — מגיע להם (לנו) שיאחסכו כלשון המנון הצמיחה: מאחורי כל הגה/ מסתתר פראייר שמנגה/ וגו'.

— ב —

מה שהאמריקאים עשו בלוב הוא לדעתי אירוע היסטורי מפני שנקבעו בו כמה תקדימים. ראשית, הוכח שהטיל סאם־5, המכסה מהצד הסורי כמעט את כל שטח מדינת ישראל, יכול להיירות גם בלי היתר מברית המועצות. שנית, הוכח שבניגוד לפחדים שהילכו עלינו אין הוא נשק אולטימטיבי, שכן הוא גם פגיע וגם עשוי לא לקלוע. שלישית, הוכח שמדינה צריכה להיזהר מלהיות שבויה בסמנטיקה של עצמה. אלמלא קבע קדאפי שיש "קו מוות", לא היה נוצר גם האתגר. מי שהטביע מונחים כמו "אף קטיושה", "רצועת ביטחון" ו"קווים אדומים", כדאי שילמד את הלקח שסמנטיקה היא מתכון לצרות. רביעית והעיקר: האמריקאים הוכיחו שהם מסוגלים לירות. בפרשת אכילה־לאורו נותרה ללא מענה השאלה אם האמריקאים היו פותחים באש על המטוס המצרי, לוא סירב לנחות כנדרש ממנו. עתה הוסרו הספקות. דומה שארה"ב עברה השבוע את מחסום תסמונת וייטנאם.

— ג —

מפעם לפעם מאיים ציבור עובדים זה או אחר, שאם לא ייענה לדרישה זו או אחרת שהציג, יורה לחבריו לעבוד "לפי הספר". לכאורה לא היה צריך להיות בכך איום אלא ההיפך מזה. הדעת נותנת שמדינה מתוקנת צריכה להיות שבעת־רצון שכל בניה יעבדו "לפי הספר" בכל התחומים, בשמירת החוק ובעבודה. התגובה שאם מדינת ישראל תעבוד "לפי הספר" ישתבשו סדרי עולם, מעוררת שאלה חמורה: מה לא בסדר עם ה"ספרים" שעבודה לפיהם נהפכת לאיום? מישהו צריך לעשות סדר בספריה הלאומית של סדרי חיינו ומהר.

— ד —

רוטציה או לא? זו אולי עתה רק שאלה של כסף ולא של פוליטיקה גבוהה. מפרסם כי הוחשד שאם הליכוד יתעקש להתאנות לחברת העובדים ולמפעלי תנועת העבודה, לא תבוצע הרוטציה. כי אם עכשיו כך, עשויים לחשוב בהסתדרות ובמפלגת העבודה, מה יעשו לנו כאשר יתהפכו היוצרות. אם לליכוד יש שכל בקדקודו, הוא יודיע להגיע להסדר שיבטיח סיוע למפעלים המזוהים עם תנועת העבודה. בפריסת תשלומים לכמה שנים כמובן, באופן שיהיה לובי חזק לא רק לקיום הרוטציה אלא גם נגד פירוקה אחר כך.

— ה —

ראינו בשבוע שעבר את שני השחורים של מכבי נאבקים נגד ארבעת השחורים של אליצור נתניה — הכוכב העולה בעולם הכדורסל. מציקה לא רק השאלה מה לגויים שחורים ולקבוצה דתית עם כיפות וציצית מנתניה, אלא מה לשכירי חרב ולספורט לאומי? מה אנחנו מתלהבים, מכרסמים ציפורניים, שואגים שאגות שמחה וחוגגים, כשהכל מסתכם בעצם בשאלה מי יכול להרשות לעצמו לשלם עוד מאה אלף דולר בשנה לשכיר־כדורת? ואם זה מותר בספורט מדוע לא במוזיקה? יכולנו לשלוח לאירוויזיון את מייק ג'אגר או את ליאונל ריצ'י במקום את ה"נייטינגס" המזכבנים. כך באמת היינו מראים לאירופים שאנחנו הטובים מכולם.

— ו —

השבוע צוינו מלאות שבע שנים לחוזה השלום עם מצרים, והרבה דברים שריגשו אותנו אז מובנים מאליהם היום. למשל, כאשר מוסטפה חליל מתראיין בינתיים בטלוויזיה שלנו ואומר את אחד המשפטים היותר־חכמים שנאמרו על הרוטציה: "שמיר לא נתן לפרס לעשות כרצונו, ויש להניח שפרס לא ייתן לשמיר לעשות ככל העולה על רוחו". דרך אלגנטית ביותר לומר ששמיר או פרס הם היינו הך. במבט לאחור מתבקשת המסקנה (מעבר להישג השלום עצמו) שגם סאדאת וגם בגין השיגו מה שרצו: בגין בלם, על ידי ההמצאה המכונה אוטונומיה, כל אפשרות להגיע להסדר עם הפלשתינאים. אותו הדבר השיג סאדאת. על ידי כך שדרש וקיבל את כל השטחים, יצר מצב ששום מנהיג ערבי לא יוכל להרשות לעצמו לקבל פחות ממנו. סאדאת ובגין היו באמת צמד־חמד. הם יצרו מצב קפוא, בבייה לדורות.

— ז —

כמי שעשה בארצות הברית בימי שיא משבר הדלק, ונאלץ מדי כמה ימים לעמוד שעתיים בתור כדי לקנות חצי טנק דלק, אני נרדם מדי לילה עם חיוך של נקמה מתוקה על פני. איך אומר פתגם? כל כלב בא יומו. קשה לא לשמוח לאידם של הערבים, שהחזיקו את העולם ב[illegible] הזכריות שלו. בסופו של דבר הוכח, שלעולם התרבותי המפותח יש בכל זאת תמיד יתרון על הערבים. הוא עשה צעד של קידמה בייצור מקורות אנרגיה חליפים והשאיר את השייחים, עם חשבונות בנקים אישיים שמנים אמנם, אך עם עמים שהיו עניים מרודים כשחבית נפט הגיעה לארבעים דולר. יום יבוא — יש לקוות — יעשו עמם את החשבון על תאוות הבצע שלהם שלא קידמה אותם מחשכת ימי הביניים כהו זה.

רנו 5 לה קר
בחוץ חם
בפנים קר

רנו סופר 5, ההצלחה האחרונה מבית רנו,
עם מזגן חזק ואמין במיוחד
נותן לך הנאה מנהיגה
ומזוג אויר קריר ונעים.

הרנו סופר 5 Le Car מוצעת עם מנוע חזק וחסכוני 1237 סמ"ק 4 צילינדר, 5 הילוכים, שמשות כהות, מגב אחורי מתיז, מושבים אורטופדיים, צמיגים רחבים, דלת אחורית נפתחת, שעון "קוורץ", שעון זמן ומבחר צבעים מרהיבים.

אספקה מהמלאי - מחיר מובטח - אפשרות קבלת אשראי

בני משה קרסו:
■ ת"א טל. 627151 ■ חיפה טל. 727204
■ ירושלים טל. 226491 ■ באר־שבע טל. 70911
■ חיפה טל. 510296 ■ נתניה טל. 40404

אין מחיר לאמינות
של RENAULT

ההבדל בין רוטמן לתמרי

מאת נחמיה שטרסלר

ב־1977 באו ראשי המפלגה לרוטמן, והודיעו לו שהוא נהפך לקבלן קולות. לעומתו, יודע תמרי, מנכ"ל אורדן, כי אין הוא צריך לנצח בבחירות הבאות אלא רק לשמור על המפעל, שיספק פרנסה וירווחה.

"אצלנו אין שכר ועונש. מנהל צריך לחשוש מנסיעה לחו"ל עם אשתו, יותר מאשר מלהפסיד מיליון דולר". כך אמר באחרונה במרירות לא מוסתרת מנהל בכיר במשק. ואמנם, האינפלציה הגבוהה ואובדן קנה המידה השקבואי גרמו, שהציבור איבד את אמונו בנתונים המרווחים בדו"חות הכספיים. איש אינו מבין אם ההפסד שבדו"ח הוא הפסד אמיתי. אך אותו מנהל שהעז לקחת את אשתו לחו"ל יכול היה לחסוך בקלות 1000 דולר, וזה מבינים כולם, ועל כך לא יסלחו לו. מכאן שלא צריך לחפש מנהל שהוכיח את עצמו בעבר, כלומר מנהל שהרוויח, אלא מנהל המבין ביחסי ציבור. הדוגמה האחרונה לכך היא מינויו של דוד גולן ליו"ר מועצת המנהלים של בנק הספנות, עם תנאי שכר מפליגים. לאחר שהחברה שניהל — רננות — הגיעה לפשיטת רגל.

גם השכר שמקבלים חלק מהמנהלים, חסר קשר לטיב עבודתם. תנאי השכר שקיבל חיים שטסל בחברה לישראל היו גלים בשוק המנהלים. מנהלים העובדים בחברת העובדים מקבלים פחות ממחצית התנאים שקיבל שטסל, והדבר חורה להם. אך יש להם טענות גם בנוגע לניהול עצמו. הם אומרים שאין הם מסוגלים לנהל את החברה כרצונם, שכן חברת העובדים וההסתדרות כופות עליהם החלטות לא־כלכליות.

חברת העובדים הולה להיות לגוף לא־כלכלי עוד לפני תשע שנים, עם עליית הליכוד לשלטון. עד 1977 היה להסתדרות "אבא" גדול במשרד האוצר. ספיר גילם אותו בצורה המלאה ביותר. הוא היה קבלן הביטחון של כולם. במשק העובדים ידעו, שכדי להמשיך ולהיות יש להתפלל מדי בוקר לביוון שלו. באותן שנים נהנה המשק ההסתדרותי מ־50 אחוז מכספי קרנות הפנסיה שהוזרמו אליו למטרות השקעה ופיתוח. המטרה היתה אמנם צמיחה — אך צמיחה של מפעלים מרווחים.

חברת העובדים הקימה אז מפעלים חדשים רבים, אך לא היססה לסגור גם את מי שלא הרוויח. כבל מפלגה אליטיסטית הנמצאת בשלטון זמן כה רב, נתברכה מפא"י מביטחון עצמי לא מוגבל. כל ארבע שנים נאלצה לבצע את הריטואל הידוע של ריצה אחרי הבוחר, אך זה מחיר סביר לשם הבטחת השלטון.

ב־1977 התהפך הגלגל. אין כבר "אבא" באוצר. החלום היה גדול. ואז החליטה מפלגת העבודה שהיא צריכה לעשות הכל כדי להחזיר לחיקה את האלקטורט האבוד, כלומר את כל אותם העובדים שהתפרנסו בחברת העובדים — אך משום מה הצביעו ליכוד. ב־1977, באו ראשי המפלגה בין היתר לרוטמן, מנכ"ל סולל־בונה, והודיעו לו שהוא נהפך מהיום לקבלן קולות. כקבלן קולות טוב אסור לו לפטר עובדים בשום מקרה, ועליו להעלות את שכרם מעבר למה שהוסכם במו"מ עם התעשיינים. שלישית, עליו להיכנע לכל מיני דרישות של ועד העובדים. ועד העובדים ידע לנצל את המצב החדש. הוא לא הסתפק בתוספת שכר סתם, כי "את זה נותן המעביד", אלא רצה "תנאים סוציאליים", כמו סוף שבוע באילת, תלושים למשביר, או הספקת קפה הביתה (ראה תיבה).

כאשר לכל אלו מתוסף משבר בענף הבנייה, אין פלא לבני מפשיטות רגל. ומי נשאר לשלם את המחיר? רוטמן. ייתכן שהוא לא היה המנהל המוכשר ביותר בעולם, אך גם לי איאקוקה לא היה מצליח באילוצים שכאלה.

באותן שנים, שנות ירוחם משל, טבעה ההסתדרות את הסיסמה "מה יש לפעול מזה". כלומר, מה צריך לתת עוד למי שעובד בחברת העובדים, כדי שיבין למי כדאי להצביע ביום פקודה. משל הגדיל לעשות והמציא את שיטת כרטיס הפלסטיק, שאיפשר שירותי רווחה נוספים לאנשי חברת העובדים. הרווח כמטרה עסקית נדחק לקרן זווית. אך כמה שנים אפשר לפעול כך ללא רווח?

מול גישה פופוליסטית זו מציג בימים אלו מיכאל תמרי, מנכ"ל אורדן, גישה הפוכה לגמרי. הוא נאבק על חיי התשלובת המעסיקה 1600 עובדים ומתפעלת 15 מפעלים וחברות בנות. הבעיה שלו היא ירידה חדה בהזמנות משרד הביטחון ליציקות פלדה לטנק המרכבה, ירידה שאילצה את המפעל להפנות את מאמצי השיווק שלו לייצוא — ואין זה קל לעבור בן לילה מייצור מקומי בחממה, לתחרות עם ענקי העולם.

אך תמרי יודע שאין לו ברירה. אם הוא רוצה שוולקן יציקה תמשיך לספק עבודה ל־200 פועלים, הוא יהיה חייב לפטר את 40 המיותרים. הוא כבר עשה זאת כאשר קנה את המפעל מכור לפני כשנתיים. אז הצליח להוריד את כוח האדם מ־350 ל־300, ואחר כך מ־300 ל־240. אך כנראה אין בכך די. תמרי יודע שלא יוכל להמשיך ולשלם את השכר הגבוה־יחסית שיש לפועלי וולקן, עוד מהימים שהמפעל היה בבעלות כור. הוא לא צריך לנצח בבחירות הבאות אלא רק לשמור על המפעל, שיספק פרנסה וירווחה, אחרת צפוי גם לו הגורל של סולל בונה.

מהם "תנאים סוציאליים"

מן המפורסמות הוא ש"התנאים הסוציאליים" בחלק מהמפעלים הוותיקים של חברת העובדים הם יוצאי דופן — גם בקנה מידה עולמי. סכסוך העבודה בוולקן־יציקה שלא הגיע עדיין לסיומו, איפשר חשיפת מסמך המפרט את התנאים הסוציאליים שפועלי וולקן נהנים מהם — זכר לתקופה שבה היה המפעל בבעלות כור.

במאי 1984 רכשה אורדן, השייכת לקבוצת כלל, את המפעל מכור, ומאז ועד היום מנסה המנכ"ל מיכאל תמרי, לכרסם במשהו ב"תנאים".

הנה חלק ממה שמקבל כל עובד בוולקן, בשנה:

1. 4 מגבות קטנות + 2 גדולות.
2. 63 חפיסות סבון "הוואי".
3. 21 ק"ג אבקת כביסה "סוד".
4. 1200 גרם נס קפה "עלית".
5. תלושי קנייה בשווי 20 שקיות חלב בחודש.
6. 30 ק"ג סוכר.
7. 6 חבילות תה (בשקיות).
8. 6 גופיות.
9. 6 זוגות גרביים.
10. כובע גרב.
11. אפודת צמר (פעם בשנתיים).
12. נשים מקבלות במקום הגרביים, תלושי קנייה למשביר.
13. תלושים לרכישת מעיל חורף (פעם בשנתיים).
14. מי שלא נעדר במשך חודש מלא, מקבל תלושי קנייה בסולכור.
15. עובדים בתפקיד שומרים מקבלים פרמיה של 25 אחוזים.
16. המפעל מגלם את מס ההכנסה בעבור הטבות כגון מצרכי מזון, לבוש, תלושי סולכור, ומענק אי־היעדרות.

صورة عن الأصل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

הפינאלה של פרס

בשיחות בין האמריקאים לבין אנשי ראש הממשלה אין עוד הרוטציה בבחינת מלה גסה שיש להיזהר בה. בוואשינגטון, לשם יוצא שמעון פרס בשבוע הבא, האזינו לדבריו במרכז מפלגת העבודה אודות "רוטציה ללא היסוס". בסביבתו הקרובה של פרס מקווים, כי הם קלטו גם את המסר, את ההבטחה לדחוף ללא ליאות את יוזמת השלום. אם לא תהיה מדיניות מוסכמת — הכריז פרס — לא תהיה ממשלה. ובלי מדיניות אגרסיווית של וואשינגטון במזרח התיכון, אין כידוע סיכוי רב ליוזמת שלום באיזור הזה. מאז נאומו של חוסיין, שניתק את המגע עם אש"ף, שקוע העניין בקיפאון, או כפי שהאמריקאים מעדיפים לכנות זאת — הערכה מחדש. הבית הלבן ומחלקת המדינה עסוקים באחרונה בעניינים שמעבר לגדר (ניקרגואה והונדורס), ועתה כמובן, מעניין אותם קדאפי הרבה יותר מהמלך חוסיין ושמעון פרס.

וואשינגטון שיפגוש פרס, מחזיקה איפוא לא רק בקלפי המשא ומתן; אפשר שבידה מצוי גם הקלף שיכריע ברגע האחרון את גורלה של ממשלת ישראל. לפני הכל יצטרך פרס לגייס את מיטב הטיעונים, כדי לשכנע את מארחיו להמיר את ההגדרה "הערכה מחדש" במשהו מעשי יותר. הטיעון המרכזי — חילופי האישים בראשות הממשלה — ירחף ממילא בחלל חדרי הישיבות.

ראש הממשלה נושא עמו לפגישות עם ה"ג'ורג'ים" (סגן הנשיא בוש ומזכיר המדינה שולץ) שני תיקים. האחד מגלגל רעיונות ישנים־חדשים בנושא הוועידה הבינלאומית והייצוג הפלשתיני, ולצידם תוכנית למינוי ראשי ערים בגדה. פרס מאמין, כי תושבי השטחים נרגעו קמעה מהלם הירצחו של זפר אל מצרי, ובקרוב מאוד ניתן יהיה לדבר שוב על מינוי ראשי ערים בחברון, רמאללה ואל בירה. מקורביו של פרס הציעו השבוע להתייחס ברצינות לתמיכתו בהצעה את רצועת עזה מרשימת "אזורי הביטחון" המיועדים לסיפוח על־פי המצע החדש של מפלגת העבודה (לאחר שנכשל בניסיונו לבטל את כל סעיף הסיפוח). לדבריהם, מסתתר כאן רעיון "עזה תחילה", שלא מת מעולם.

תיקו השני של פרס, הנושא את הכותרת "תוכנית מרשל למזרח התיכון", יהיה צמוד מאוד לתיק המדיני. ראש הממשלה מאמין, כי ירידת מחירי הנפט הביאה לעולם הזדמנות מדינית בלתי־חוזרת. הוא גורס, כי המערב צריך לשלם למזרח התיכון בעבור הדלק הזול שהוא מזרים אליו. ההיגיון מסייע לכאורה לרעיון של פרס: אלפי ירדנים ומצרים נפלטים ממדינות הנפט, והסורים נאלצים לבלות שעות ארוכות בחשיכה לאחר שאיראנים סתמו בפניהם את מעיינות הנפט. אפילו שר החוץ, יצחק שמיר, מוכן היה השבוע למצוא כמה מלים טובות בתגובה לתוכנית מרשל־פרס.

סגנו של ריצ'רד מרפי, רוסקו סודרט, שביקר באיזור באחרונה צינן מעט את התקוות להצלחתה של התוכנית לפיתוח כלכלי של מדינות שוחרות שלום (ובתוך כך גם לפתות את הגדה והרצועה). הוא שמע מפי אישים ערביים חשובים, כי שום הון שבעולם לא ישמש תחליף ליוזמה מדינית. מקורות בירדן ושלים מוסיפים, שהכבוד הערבי לא ירשה לירדן או סוריה השקועות עד צוואר במשבר כלכלי להושיט את ידן לממון מערבי בחסדי ישראל, אלא אם כן הוא ילווה בבונוס של ויתורים מדיניים.

את הפגישות עם הסגן בוש קיבל פרס לא רק כתחליף למפגש עם הנשיא רייגן, אשר מיאן להפר את שלוות סנטה ברברה בצרות המזרח התיכון. שנתיים לפני הבחירות לנשיאות, מדברים בבוש כבבכירות במועמד הבטוח ביותר להנהיג את הרפובליקאים. עד אז מתכוון בוש להכין את שטח־הבית גם בנושא המזרח התיכון. בחודש הבא הוא ייצא למסע בסעודיה ושאר ידידיה של ארה"ב במפרץ, וזמן לא רב אחר־כך יגיע לירושלים. פרס ינסה בשבוע הבא לצייד את בוש ברעיונות מדיניים וכלכליים. כדי לקבל ממנו אחר כך רשמי מסע. מכל מקום, ביקורו של פרס בוואשינגטון יהיה עוד ניסיון. אולי ניסיון אחרון, להחיות את תהליך השלום לפני חילופי המשמרות בממשלה. את המתנה שלוח פרס לפניו ברמות ויתור על המאבק נגד אספקת הנשק לסעודיה. בכך הוא חוסך לבוש, אולי שליח השלום החדש, את מבוכת המבקר שבא בידיים ריקות.

המשלחת לשיחות טאבה: "מה באמת קורה בשיחות שלכם?" שאל פרס את קמחי

קריעת ים סוף

השיחה בסעודת־הצהריים לכבוד השליח ריצ'רד מרפי במעונו של ראש הממשלה, נתגלגלה עד מהרה לשיחות טאבה. "מה באמת קורה בשיחות שלכם", פנה פרס אל מנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי. המנכ"ל השיב מיד "יש התקדמות רבה, אנחנו עושים מאמצים לגמור את העניין". היו שהבחינו בסימנים של חוסר סבלנות על פניו של פרס כאשר העיר "נו, אז מה איתכם, אם כך אולי תגמרו כבר".

מאז נסעו המנכ"לים לקהיר והמצרים שבו להרצליה. במשרד החוץ אומרים שהם נוסעים במקום. גורם בכיר במשרד טען באוזני, שהמצרים אינם עומדים עוד מאחורי "ההבנות" שהושגו בשלושה נושאים עיקריים: ניסוח השאלה המרכזית לבוררים בידי הבוררים (הנוסחה האמריקאית), גיבוש שלב הפישור (פתרון בדרכים אחרות) בשלבים המוקדמים של הבוררות, והסדרי גישה חופשית לטאבה לצד המפסיד. גורמים מדיניים בירושלים טוענים, שמאז החליף נביל אל ערבי את עבד חלים בדווי בראש המשלחת המצרית, יש סימני הקשחה בעמדותיה. אל ערבי הציע אף לדחות את הדיונים על הנורמליזציה עד השלמת שטר הבוררות על טאבה.

שמיר מצידו לא יצא מגדרו נוכח הצהרתו של מובארק בדבר הסרת המכשולים מפני החזר השגריר המצרי עם ישראל. שר החוץ שאל־עקיף השבוע, כיצד מתיישב הדבר עם הצהרות קודמות שלפיהן אין שום הגבלות על הסחר והתיירות עם ישראל?. בינתיים נמסר על מכשולים מצריים בביצוע ההסכם להקמת חווה חקלאית בסיוע ישראלי בגיזה שבמצרים. גורמים במשרד רוה"מ טוענים לעומת זאת, כי הנסיגה המצרית, בעיקר בנושא "השגריר", אינה אלא תגובה על הצעה בלתי־קבילה של משפטני משרד החוץ במשלחת הישראלית.

השבוע היה זה שר הביטחון, יצחק רבין, שהצטרף ואף התרה בפרס בתביעה, שסיבוב השיחות השמיני יהיה גם הסיבוב האחרון. שניהם, (כמו גם ראש המשלחת, אברהם טמיר), אינם מאמינים שניתן יהיה לפסוח על עימות נוסף בקבינט. שניהם מגלים חרדה רבה נוכח המשבר הכלכלי־חברתי הפוקד את מצרים, ומבקשים למהר ולקבוע עובדות חיוביות בשטח. אין לזלזל גם באפשרות, שראשי המערך מבקשים לנצל גם את המשבר הפוקד את הליכוד. כך למשל, יכולה תמיכה של יצחק מודעי בעמדת המערך, בבחינת רמז לבאות, לזרז את האיחוד בין "הליברלים" ל"חרות". לקראת סוף השבוע נראה היה, כי הדרך אל הבוררות עם מצרים קשה כקריעת ים סוף.

פרס: שום ערבי לא יילך למו"מ על מצע כזה

הם לא יזקקו, מן הסתם, למילוך ועידת "חרות" כדי לבטא את דעתם על עמדת המחנה הדיבג. ואולם במפלגת העבודה מבטיחים, שהוועידה לא תהיה "צמחונית". הפעם יהיה מחנה היונים חדור רוח־קרב ותקווה, שראש הממשלה עצמו יוליך אותו למאבק חורמה נגד הפרק הירדני־פלשתיני במצע המפלגה. הם טוענים, ששמעו את שמעון פרס אומר ביום ראשון, בדיון המוקדם בוועדה המכינה, את המשפט "שום ערבי לא יילך איתנו למו"מ על מצע כזה". הוא התכוון בעיקר לסעיף המחדש את תביעת המפלגה להחלת הריבונות על האזורים הכלולים בתכנית אלון. הנוסח הזה הוא פשרה עם עמדותיהם של ניצים כמו שלמה הלל ואברהם כ"ץ־עוז, שביקשו תחילה לצרף לרשימה גם את הר חברון (ומישהו הציע גם "אדמות כושים בשומרון").

העמדות שהציג פרס באותו דיון מתעדות את המהפך שחל בשנים האחרונות בתפיסתו המדינית של מנהיג המפלגה. מיכה חריש ושמחה דיניץ הזכירו לו חטאי נעורים — את תמיכתו הבלתי־מסוייגת בסעיף הריבונות על הבקעה, גוש עציון ורצועת עזה בוועידת רפ"י. הידועה בכינויה "כינוס הסינרמה". על מנת שלא להיתפס עם המיעוט, החליט פרס להצביע עם הרוב, שמנה כמעט שני שלישים מהנוכחים (הגיעו רק 38 מבין 120 חברי הוועדה המכינה). חוגי היונים, ובראשם אנשי חוג משו"ב, תולים תקוות רבות בתמיכתו של פרס בביטול הסעיף המספח בהצבעה שתתקיים בוועידה בעוד עשרה ימים.

בנושא אחד נלכד פרס בבידוד, ולא זכה אפילו לתמיכתה של היונה הצחורה אורה נמיר. היה זה כאשר ביקש להוסיף את המלים "ושל התושבים הלא יהודים" למשפט הקובע את היעד של "קיום מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי". נמיר היתה זו שאמרה, כי חוגה תמיד על הערך שמדינת ישראל היא מדינת היהודים. מגילת העצמאות, שהובאה לחדר הישיבות, סיימה גם את הוויכוח הזה לרעת ראש הממשלה. אגב, באותו סעיף מדובר גם על רוב יהודי גדול. חריש ואחרים טענו, שהמילה "גדול" מציינת את ההבדל בין העבודה לליכוד, שכן שם מסתפקים בשליטה של רוב קטן על מיעוט ערבי גדול.

במקום אחר חברו פרס ורבין יחדיו, הצליחו למחוק סעיף חשוב שנתקבל בוועדת הניסוח: מעתה אין מצע המערך מבטיח "שליטה ישראלית מלאה על אזורי הביטחון וההתישבות" בכל הסדר ביניים. רה"מ ושר הביטחון טענו, שהסדרי ביניים אינם צריכים להציב גבולות. כדי להשאיר פתח להצעות חדשות (הוא הזכיר שלטון ישראלי־ירדני משותף), הציע פרס למחוק את סעיף האוטונומיה על יסוד הסכמי קמפ־דייויד. כאן הבטיח שלמה הלל לגייס את "המתיישבים ששלחנו לשם". להחזיר למצע את העיקרון החשוב שנקבע ב"מסמך האוטונומיה" של צדוק. אבן, הלל, וכמובן גלילי, שאותו הספידו השבוע גם פרס ורבין.

ועידת מפלגת העבודה תדון גם בהצעה (שהוכשלה בשלבים מוקדמים) לאמץ את נוסחת שם טוב־יריב למו"מ עם הפלשתינים. מצע הוא בדרך־כלל משהו שהולכים לישון עליו, ושוכחים שהוא קיים. ייחודו של המצע שתציע העבודה לתומכיה בבחירות הבאות, יהיה במידת התאמתו לתהליכים שעברו על מנהיגה.

תה שחור

הפקידים הזוטרים של משרד החוץ מוכנים לעשות הרבה, כדי שדגל ישראל יונף במדינה אפריקאית נוספת. לא מכבר סיפרנו כאן על מסעו של מנהל מחלקת אפריקה, בנעד אביטל, למאוריציוס. עכשיו מתברר, שאביטל לא יצא משם בידיים ריקות. הוא נסע הישר ללונדון, כשפיו שבוי התה והטכסטיל המאוריים. מארחיו ביקשו ממנו לגייס קניינים יהודים לתוצרתם. ובמשרד החוץ מספרים שהם אף ציידו אותו בדוגמאות תה בשקיות. מנהל אגף אפריקה, אסיה ואוקיאניה. אבי פרימור, אומר כי ישראל עשויה להרוויח בעסקה המשולשת שווקים חדשים לתוצרתיה: הבריטים יקנו מהמאורים, ואלה ירכשו בכסף הבריטי סחורות מישראל.

עסקה מעניינת נחתמה ובוצעה בחדרי חדרים בין מר סוקו. שר ההגנה של אוגנדה, אשר ביקר כאן בחשאי ימים אחדים לפני המהפכה שפקדה את ארצו, ואף נועד עם שרי החוץ והביטחון. נמסר, כי הוא שילם מיד ובמזומן עבור הרכישות שעשה בישראל. אוגנדה ירדה זמנית ממפת החיזורים הישראליים באפריקה. נשיא חוף השנהב. הופואה בואני, הציע לפרימור לצרף גם את קמרון ושכנות אחרות לאותה מפה. בפגישה בין השניים בפאריס, אמר הופואה שמנהיג קמרון יעדיף להמתין חודשים מספר עד לחידוש היחסים עם ישראל. הוא חושש שמא יאמרו שקמרון היא גרורה של חוף השנהב. במסדרונות משרד ראש הממשלה מבטיחים, ששמעון פרס לא ימריא לפגישה עם הנשיא הקמרוני בג'נווה. מי שרוצה אותנו, שיבוא במחילה לירושלים, אומרים שם. גם במשרד החוץ יש רבים העוקבים בסלידה אחרי בזבוזם של אנשי אפריקה ברחובי היבשת השחורה. פרימור יאמר — בקנאה.

הטור השלישי / לילי גלילי

אבנרי וסניורה הזמינו את ג'סי ג'קסון

במשך עשרה ימים של מסע משותף בארה"ב, הפכו עורך "העולם הזה", אורי אבנרי, ועורך "אל פאג'ר", חנא סניורה, לתאומי־סיאם אידיאולוגיים ממש. השניים, שהכירו זה את זה גם מקודם, גילו בפגישות ובהרצאות תמימות־דעים כה מוחלטת, "עד שבסופו של דבר היינו כשני שחקנים היכולים להחליף ביניהם את התפקידים", כעדותו של אבנרי.

בפני קהל של יהודים, פלשתינאים, ערבים, נציגי הממשל האמריקאי ומערכות ה"ניו יורק טיימס", ה"כריסצ'ן סיינס מוניטור" וה"טיימס", נשא סניורה דברים נחרצים בזכות ביטחונה של ישראל, בעוד אבנרי מגן בלהט על הקמתה של מדינה פלשתינית מפורזת מבחינה צבאית. שיתוף הפעולה המשיך, גם כשהגיבו השניים בקול אחד על כרוז שהפיצה קבוצה ערבית קיצונית בוואשינגטון נגד סניורה. ובה האיום: "סופך יהיה כסופו של זפר אל־מצרי". אבנרי אינו חוסך מלות שבח והתפעלות מאומץ הלב שגילה סניורה בהצגת עמדותיו, בעיקר לאחר רצח זפר, שהיה ידידו הטוב.

"אחד הדברים המרשימים בביקור", מספר אבנרי, "היה התחברות הקיצונים היהודים, לקיצונים הערבים בניסיון לפוצץ את האסיפות המשותפות שלנו. באסיפה בוילג' גיים, חברו יחד אנשי כהנא ואנשי קבוצתו של חבש לנסיון לחבל באסיפה של 500 יהודים, ערבים ופלשתינאים. כל הקהל הזה שיתף פעולה, והשתיק אותם לגמרי". לשיא הגיע שיתוף הפעולה הישראלי־פלשתיני, בראיון משותף שקיימו שני העורכים עם מנהיג השחורים ג'סי ג'קסון. הראיון נערך לבקשתו של ג'קסון, ונועד לפרסום הן ב"עולם הזה" וב"אל פאג'ר". ג'קסון הרשים את מראייניו עד כדי כך, שהזמינו אותו במשותף לבקר בארץ ובשטחים. ג'קסון גילה נכונות לבוא. אם יזומן במסגרת המתאימה, ואבנרי ינסה ליזום הזמנה כזאת על ידי גוף יהודי־ערבי "על מנת ליישר את ההדורים".

בכ־60 הפגישות שהיו לשניים בארה"ב, היה עניין אחד שהטריד את האמריקאים, הערבים, היהודים והפלשתינאים יותר מסוגיות הסכסוך והשלום: ועידת חירות והרוטאציה. "התמונות המוקרנות שם מוועידת חירות עשו רושם כביר; הייתי מוכרח לעשות מאמץ עליון להבהיר להם שם שאין ממה להתרגש, שזו הצורה שבה הם מנהלים את העניינים שלהם כרגיל", מסכם אבנרי את רשמי הביקור.

מה עשתה אורנה קורלנסקי במשרד ראש הממשלה?

השמועה פשטה במסדרונות משרד החוץ במהירות של שמועה ממש: אורנה קורלנסקי, עובדת המשרד, שפיצחה את הקוד ושיבשה את נאומו של שר החוץ. יצחק שמיר, נראתה במשרד ראש הממשלה. האנטנות הרגישות של אנשי משרד החוץ ואלו של מקורבי שמיר, הזדקפו למצב חירום. ריח של קונספירציה עלה באוויר. האם ערקה למחנה שם סודות? את מי באה לפגוש?

יוסי אחימאיר תמה. צחי הנגבי התרוצץ. בירור קדחתני העלה שלא קונספירציה, ואפילו לא מזימה קטנה: קורלנסקי, שמאסה זה מכבר בתפקידה כמזכירה במשרד החוץ, הציגה את מועמדותה לקורס צוערים. הבחינות לקורס מתקיימות בנציבות שירות המדינה, השוכן בבניין אחד עם משרד ראש הממשלה. זאת הסיבה שקורלנסקי נראתה בבניין, ועל כך כבר נאמר הקשר אחד: מי שלא רצה אותה כמזכירה, עוד יקבל אותה כצוערת.

במסגרת העלאת היזכרונות ותווי האופי שעוררה פרשת קורלנסקי, נזכרו במשרד החוץ בסיפור ישן נוסף הקשור בבחורה עתירת התושייה: לפני כארבע שנים הופץ במשרד החוץ חוזר אנונימי, בשם עובדי אגף ההסברה. בחוזר נמתחה ביקורת קטלנית על מי שהיה סגן המנהל הכללי הממונה על ההסברה, משה יגר. הכתב האלמוני טען, כי יגר נכנע לתכתיבי הנהלת משרד החוץ, גם אם הם גורמים נזק להסברה, ותבע את סילוקו. ההקשר הסגיר מן הסתם את זהותו של מחבר הכרוז, שבעקבותיו הועברה קורלנסקי מההסברה למחלקה המשפטית, דווקא לשביעות רצונם של הממונים עליה.

דון־קישוטים מול הכנסת

אריה וחנה וודקה, השובתים רעב מול הכנסת הסגורה לרגל פורים, במחאה על ההתעלמות מגורלו של אסיר ציון יולי אדלשטיין, נראו שם השבוע כצמד דון־קישוטים ביום רע. קור ירושלמי מקפיא, כנסת נעולה, ואווירת הצהלה הפורימית. לא עודדו התעניינות בגורלו של אדלשטיין, שחייו בסכנה בברית־המועצות, ובעמיתיו השובתים למענו. אפילו ביקורו במקום של ראש הממשלה, שמעון פרס, עורר יותר התלהבות. אצל ח"כ גאולה כהן, שקישרה בין הצדדים, מאשר אצל בני וודקה.

נכון, הם שמחו להראות את המקום עם השמיכה המקופלת שעליה ישב פרס לצדם, אבל הם רוצים פעולה ישירה. הדבקות הזאת מפתיעה במיוחד לנוכח העובדה שבני משפחת וודקה לא ראו את אדלשטיין בן ה־28 זה עשר שנים. בימים ההם, היתה אמו של יורי המרצה לאנגלית של חנה וודקה, שהמתינה שבע שנים לאריה כשהיה אסיר ציון. את אריה הכירה באמצעות הוריו של אדלשטיין. היום, מול הכנסת, הם סוגרים איזה מעגל.

גאולה כהן, הנרגשת עדיין מהצלחת ביקורו של פרס אצל השובתים, מאוכזבת את עלילות הגבורה של אריה וודקה. אחד הסיפורים נשמע כמעט בדיוני. בתא המאסר מל אריה את עצמו, בעזרת סכין מאולתר שהשחיז בכלא. "אם כבר למות", הוא אומר, "העדפתי למות כיהודי".

באפילה היורדת על גן הכנסת, מתכנסים במקום נציגי התחייה, שוויתרו על מסיבת פורים, ובאו להזדהות. גאולה כהן מברכת אותי בלכתי: "את יכולה להיות גאה בעם שלך". מפיה זה נשמע כברכת כהנים. לפחות, האין טעם לבקש הסברים.

גרוסמן כבר בספר הבא

בחנות [illegible], המרוחקת ממרכז העיר, מצאתי השבוע עותק אחרון של "עיין ערך אהבה". הישג לא מבוטל בימים אלה. מוכרת מתשת סיפרה ספק בהתלהבות ספק בטרוניה, שהיסטריה כזאת סביב ספר חדש לא ראתה עדיין. "עיין ערך", החד נהפך למטבע לשון שגור, והחד גרוסמן — לגיבור מקומי הנישא על גלי הערצה וביקורת שלובים זה בזה, בעוצמת יצרים לא מובנת.

קוראים שהצליחו להשיג את הספר ואף לסיימו, מתקשרים לביתו גם בחצות הליל, מבקשים להחליף רשמים ולהביע דעה, כפי שנוכחנו במו אוזנינו בשעת ביקור קצר בביתו. אחרים בוחרים לכתוב לו, כדי לחלק חוויות. באותו שבוע עצמו. זכה הסרט "חיוך הגדי" המבוסס על ספרו הקודם, בפרס האוסקר הישראלי. גרוסמן לא היה שם. באותה שעה, התקיים בירושלים ערב דיון בספרו, והמחבר בחר ללכת לאירוע הזה, ולקרוא פרקים מספרו. בימים אלה מתורגם "עיין ערך אהבה" לאנגלית, צרפתית, ערבית, שוודית ואיטלקית.

גרוסמן: מחכה שהמהומה תירגע

בסופו של השבוע, פניתי לגרוסמן לשאול להרגשתו לנוכח ההמולה סביב ספרו, ולבקש הסבר למה שקורה. מה שהצלחתי לשמוע, היה מעט מאוד: "מה שקורה - קורה לאנשים בחוץ, לא לי. אני יודע שזה מאכזב לשמוע, אבל אפילו לא הקדשתי לזה מחשבה. אני עצמי, אדם פרטי, ומשתדל לא לתרום לעניינים האלה. בכל הרעש הזה, התרומה האישית שלי מעטה מאוד. סך הכל, שלושה ראיונות לעיתונות, וזה די מגניב בשביל ספר חדש. נראה לי, שכל קנה המידה פה מסורף. אני הרי כותב רק חמש שנים, ואיני לוקח עצמי ברצינות כזאת כמו המבקרים המלומדים: גם לא ציפיתי מעצמי לכל כך הרבה. האמת היא, שההיסטריה הזאת הדהימה אותי. אך יש לי הרגשה שאני גם לא כל כך מעוניין להבין אותה. כל התגובה נראית לי כתגובה מוקדמת. הספר צריך שקט וזמן כדי לשקוע ולהיכנס לספרות ולאנשים. אני מחכה שזה יירגע, ויתחילו להתייחס לספר ולא למה שקורה סביבו. ואני ממילא עומד להתחיל ספר חדש. תמצא כבר בספר הבא"

ציתותים

* לעיתון הסורי "תשרין" היה סקופ השבוע: על פי המתפרסם שם, הגיע רוה"מ שמעון פרס, אכזבה עמוקה מתוצאות הבחירות בצרפת. לעיתון סורי יש מן הסתם מקורות נדירים: גם אם הרגיש פרס אכזבה נמנע כמובן מלתת לה ביטוי פומבי. יתר על כן שלשום אף שלח מברק אוהד לרה"מ הצרפתי החדש, ז'אק שיראק.

* בהופעתו בפני אנשי בן שמן, בטכס אזכרה לבן המקום שנפל בסיני, נקט ראש מכון ריין, אהרון יריב, עמדה נחרצת בזכות הרוטציה. בנתחו את המצב האסטרטגי של ישראל אמר יריב שהיציבות האסטרטגית מותנית ביציבות הכלכלית, אותה תבטיח רק ממשלת האחדות. אי לכך, הדגיש; כי על אף הזדהותו עם מפלגת העבודה הוא תומך ברוטציה.

* בירושלים תוהים אם בהופעתו בפני הקונגרס היהודי בניו יורק בשבוע הבא, יפר שמעון פרס את השתיקה הישראלית האופפת את פרשת ואלדהיים. עד כה נמנעה ישראל מלהגיב, כנראה גם מן החשש שכל תגובה ישראלית רק תגביר את סיכוייו של ואלדהיים בבחירות באוסטריה.

יחסיו של פרס עם האוסטרים מורכבים למדי גם עתה. בזמן שהותו בשוודיה, לטכס ההלוויה של אולוף פאלמה, התחמק פרס מכל מגע ולחיצת יד עם ברונו קרייסקי. באותן ההזדמנויות בהן נאלץ פרס לעבור בקרבתו של קרייסקי, יצרו יועצו לתקשורת, אורי סביר, ומזכירו הצבאי, עוזיאל נבו, חייץ בין השניים, ומנעו לחיצת ידיים בלתי נמנעת. כזכור קרא קרייסקי להוצאתו של פרס מן האינטרנציונל הסוציאליסטי בעקבות ההפצצה בתוניס.

נשים למען נשים

נשים הן כידוע מיעוט נרדף ואפילו נחשל במידה מסוימת, כפי שמוכיחים המחקרים האחרונים. בתור שכאלה, היו הנשים אמורות לפתח תכונות של מיעוט, כמו למשל סולידריות המאפיינת מיעוטים. אך במובן זה דווקא, שוברות הנשים את כל המוסכמות. לא מכבר הגישו חברי הכנסת שולמית אלוני (רצ) וחיים רמון (מערך), הצעת חוק משותפת להשוות את גיל הפרישה של הנשים לזה של הגברים. לחוק היגיון חברתי וכלכלי, מה עוד שכשרים מבלים עתה את המצב הגורם לפטור נשים. ומי מתנגדת עתה את החוק? לא איזה שוביניסט גברי שונא נשים בסתר, אלא דווקא ח"כ שרה דורון.

דורון, שהבעיטה בעבר את הפמיניסטיות בתפקיד "הבבושקה של הכנסת", אינה מתנגדת מן הסתם לרוח החוק. הרי היא עצמה יזמה כבר בעבר אותה הצעה להשוואת גיל הפרישה. אך הצעת החוק שלה לא הוקבלה במגנו. עתה אלי מחוסר הסבר הגיוני אחר להתנגדות. יש הרגשה מורה שדורון, יו"ר סיעת הליכוד, פשוט לא "מפרגנת" לאחרים, ובאמצעות ח"כ חיים קופמן, יו"ר הקואליציה, כבר הודיעה כי הסיעה תצביע נגד. הניסיונות להציע לה להשתתף בהגשת ההצעה לא הועילו לקדם את העניין. דורון טוענת, כי יש לבדוק עוד עם שר המשפטים, על אף שאיש אינו מבין מה עוד נותר לבדוק, לאחר שגם שר העבודה התלהב מן הרעיון.

חזון יהושפט

האם אפשר למנוע מישראל "התאבדות לאומית" בלא להחליף את העם?

מאת גדעון סאמט

האם אנחנו "עלולים להידרדר עד כדי סיכון קיומנו הלאומי"? האם אנו עומדים בפני הכרעה שתשפיע "על עצם קיום המדינה"? נמצאים בדרך ל"חורבן המדינה"? אפילו בלכסיקון הישראלי, המלא ביטויי פורענות על מוות ושואה, קשה למצוא מבחר צפוף, קטסטרופלי, כמו זה של יהושפט הרכבי.

הוא פרסם ספר שמטרתו לעורר ביקורת, את הבנת הציבור לכך ש"ה' פורענויות" אשר באו עלינו בשנים האחרונות נובעות מתפישת־עולם שגויה. אם לא נבין, הוא מזהיר, יקרה האמור לעיל. הרכבי תובע ויכוח ציבורי, ויש להיעתר לפנייתו. התיזה שהוא מביא בספר "הכרעות גורליות" (הוצאת "עם עובד") ראויה מאוד לבוא לידיעת הרבים.

כשבא אדם רציני ואומר לך ש"היהודים בישראל (יביאו) על עצמם התאבדות לאומית" ושאם כך יקרה "אלך עמם", אבל לא בטרם ידים שוועה גדולה — כדאי להאזין

יהושפט הרכבי

לו. ודאי כך אם האיש מומחה לשואה לאומית עתיקה. זו שהמיט בר־כוכבא, ובספרו הקודם ("חזון, לא פנטזיה") הסביר את המשמעות האקטואלית שלה.

ולא צריך לעשות עם הרכבי חשבון על דיעותיו הקודמות. ההפרכות והנחרצות באותה מידה. הוא עושה זאת בעצמו. בחיבורו החשוב מלפני עשרים שנה כמעט, "עמדת הערבים בסכסוך ישראל־ערב", הסביר, כזכור, שמטרת הערבים לחסל את ישראל. הוא תרם אז לעבודת־בראשית בפרסום ובפירוש של האמנה הפלשתינית. הרכבי פירש את כוונות הערבים להשמיד אותנו ודיבר על "האנטישמיות הערבית" — כלומר, לא איזו נטייה זמנית אלא מגמה הטבועה עמוק באויבים חסרי־תקנה.

הרכבי מאוכזב את הביקורות שהוא עצמו מתח בשעתו על חוגים אצלנו, שנקטו עמדות מתונות וייחסו מתינות גם לצד הערבי (מתינות "כלא היתה"). הוא משוכנע היום, הוא מסביר שהנסיבות השתנו. מי שרוצה, יכול בהחלט למצוא אצלו קצת הבואה על הכוא.

* * *

אבל הספר החדש עומד בפני עצמו. הוא חזק, אבן מועיק, מלא פאתוס כוכב. הרכבי הוא איש קצוות שאינו יודע טונים מינוריים. הצרה היא שגם הדרך של הרכבי, לא רק המצב הנורא הקיים, מגיעה למבוי סתום. אם זה מה שצפוי לנו ואלה הדברים שהרכבי ממליץ עליהם כדי למנוע את גורלנו המר והנמהר, כי אז יש לנו כאן נבואת־זעם איומה. אך לא מוצא ריאלי. זה גם קשה אצל מי שאחד מעיקרי תביעתו הוא כי נהיה מציאותיים.

הרכבי אומר הרבה דברים נבונים. הסדר הוא צורך שלנו, לא פילנתרופיה. התביעה לעשות הסדר בלי אש"ף מועדת לכישלון כי פירושה כיום תביעה לאי־הסדר. הוא מזהיר על הסכנה הדמוגראפית שבהמשך השליטה בגדה, על הקצנה בישראל, וכותב את אחד הפרקים המרשימים שפורסמו אצלנו על הציוות המסוכן של פנאטיות לאומנית ודתית.

על מה שהוא קורא האתוס הז'בוטינסקאי־בגיני, הרכבי מגיש טקסט חריף ורב־תנופה. ובעיקר של האתוס הכוזבי הזה — שהביא עלינו, בין היתר, את מלחמת לבנון — היא "ממש שאלת חיים ומוות למדינה". איננו יכולים להרשות לעצמנו תהליך של לימוד. שולי הטעות המותרות שלנו צרים. לכן אסור להגיע — ראה, שוב, בר־כוכבא — לנקודה שאין ממנה חזרה. אנחנו שרויים ב"תחרות בהתאבדות" עם מדינות ערב. השיקול העיקרי הנוגע להסדר הוא פרגמאטי, לא מוסרי. לבנון הראתה את הצורך לחשוב על מגבלות עוצמתנו, על משמעותה של הכוחנות.

לדעתו יש עכשיו, לראשונה בתולדות הסכסוך, רווח בקרב שני הצדדים להגיע להסדר. אבל יש להתגבר על המחסום הקוגניטיווי של התנגדות לאש"ף. יש לשפוט את הארגון לפי מעמדו בציבור הפלשתיני ולא לפי התנהגותו.

דברי אלוהים חיים. אבל מכאן ואילך קורה משהו מדאיג לתזות של הרכבי. הן מידלדלות ככל שהן מגיעות אל המסקנות המעשיות. צריך לשנות לחלוטין את פניה של החברה ושל הפוליטיקה הישראלית. יפה מאוד. אבל איך עושים את זה?

רב הפיתרונות הקונקרטיים של הרכבי נוטל כדרכה מהעוצמה של תיאור הבעייה. יש להימנע מהערמת מכשולים, בצורת התנחלויות, בדרך להסדר. להשתחרר מהטענה ש"אין עם מי לדבר". לקבוע ברזיאות ולפנות לדרך הפשרה. יש "להחדיר ביקורת עצמית", אומר הרכבי, ובדרכו ההיפרבולית מוסיף ש"בה יותר מבכל גורם אחר. תלוי עתידנו". לנהוג בזהירות עם בריה"מ, שהיא עוד לקח של הרכבי מפרשת בר־כוכבא. להחשיב יותר את התמיכה הבין־לאומית בעמדותינו. על ישראל להיות מציאותית ("לא פנטזיונרית") ובעלת איכות.

* * *

כל אלה דברים הראויים להיאמר ולהיעשות. אבל הרי לא די בהם. על פי התיאור של הרכבי, ישראל נגועה במחלות קשות. המחשבה מתייסרת מאוד אם כל כך הרבה יש לשנות בה מן השורש כדי למנוע אסון, קשה למצוא אצל הרכבי את המוצא מכנו.

הוא רוצה ישראל אחרת מכפי שהיא, אחרת לחלוטין. צריך כמעט להחליף את העם. מבחינה זאת, "הכרעות גורליות" היא גם מסה אוטופית: ציור במציאות רצויה תוך עיסוק מוגבל באילוצים המונעים את השינוי המיוחל. פרצופנו הציבורי והאלקטוראלי אינו מתיישב עם המהפכה שרוצה הרכבי. ואם לא תתגשם, מה יהיה נלך כולנו לאבדון?

על ישראל של הרכבי אפשר לומר מה שהמצדיק אומר על אש"ף: כמו שהארגון יהיה משהו אחר אם יפרוש מהטרור, כך ישראל תהיה יצור שונה לגמרי אילו היתה מתיישרת לפי שאיפותיו של הרכבי. לכן הספר נרכא אף יותר ממה שמחברו התכוון אותו. שיהיה.

הרכבי נוטל את גלימתו של הנביא, "להפיל" מהבריאה, להציג את התמונה האידילית. הספר הוא גבאואתיקה, חשבון קיצוני של החטאים והעונשים, המוצג בפרספקטיבה היסטורית רחבה. בתור שכזה יש לו ערך רב. אבל הרכבי הוא ישעיה, לא מקיאוולי. ולכן הסיוע האפשרי שלו ל"נטיף" המבוקש, אפילו יהיה נאור, הנו מוגבל מאוד.

וזהו, קודם כל, הערה לא בגנות הספר אלא בגנות הפוליטיקאים שאינם מסוגלים, חלקם אינם רוצים כלל, לממש את הבשורה לפי הרכבי. אלא שאם התכוון לשרטוט דרך מוצא, ולא רק להפחיד אותנו, הוא לא הצליח בכך. נסיונותיו מרחפות גבוה מעל הראש של החברה והפוליטיקה בישראל — עכשיו ואפילו מחר.

הלקח קשה: האיום הנורא של הרכבי נותר מוחשי יותר מאשר ההכרעות הגורליות שהוא תובע. אם הוא צודק בתחזיותיו, ואלה התנאים הדרושים למניעתה, הספירה אל "ההתאבדות הלאומית" נמצאת בעיצומה.

מבנה להשכרה
(יחידה אחת 2000 מ"ר)
למשרדים/ תעשיה קלה

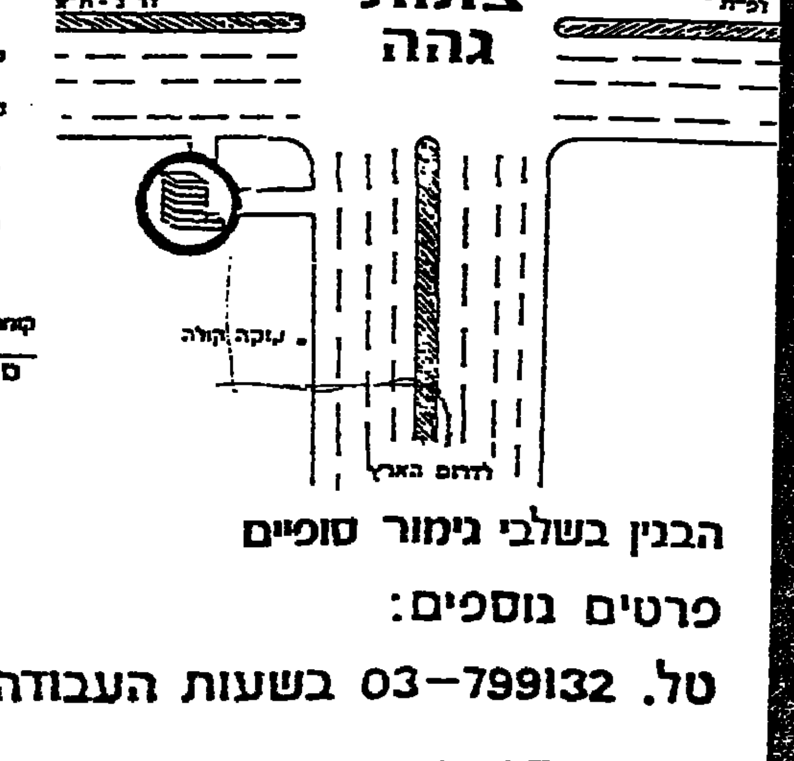

* אפשרות הגדלה לשטח נוסף בבנין סמוך
* מעלית
* אפשרות עד 50 קוי טלפון
* גימור וחלוקה פנימית לפי דרישה

הבנין בשלבי גימור סופיים
פרטים נוספים:
טל. 03-799132 בשעות העבודה

האם, הבת ורוח הממשלה

מאת רומן פריסטר

מכירת חברות ממשלתיות וגיוס הון פרטי על־ידי מכירת חלק מהמניות שבידי הממשלה, עשויים להכניס השנה עד 200 מיליוני דולרים, טוען גד יעקבי. ועדת שרים שהוא חבר בה הוסמכה לסגור עסקות־מכירה, אך מאז הקמתה התכנסה רק פעם אחת

חנות שק"ם בתל־אביב: הממשלה מוכרת שימורים ומתחרה בסופרמרקט.

"קול אמריקה" השמיע את קולו באחת הישיבות האחרונות של ועדת השרים לענייני כלכלה. זמן רב לפני שנתנה אנדרופינה לתחנת השידור האמריקאית בערבה, כשר התקשורת אמנון רובינשטיין ושר האוצר יצחק מודעי הציעו להקים חברה ממשלתית שתטפל בכל הקשור לביצוע הפרויקט השנוי במחלוקת. ההשקעה בו נאמדת בכ־300 מיליוני דולרים — הכל מכיסו של משלם המסים האמריקאי. שני השרים חששו, כנראה, להחמיץ הזדמנות נדירה "לתפוס טרמפ" על ההשקעה האדירה, וליצור עוד מעוקרכה פוליטי ועוד משרה למנכ"ל מקורב לצלחת. המנכ"ל הוא עמוס פרוזן, המורש בימים אלה מכהונת יו"ר הדירקטוריון של חברת החשמל. אולם היה מי שהטיל ספק בחיוניותה של חברה ממשלתית חדשה, תבע לדחות את ההכרעה ולהביא את העניין לתשומת־לבו של ראש הממשלה. ראש הממשלה שקל והחליט: החברה לא תקום. במקומה תפעל "מנהלת פרויקט", בדומה למנהלות שנוסדו להרצת פרויקטים כמו שדות התעופה בנגב ומטוס הלביא.

האפיזודה ממחישה את אחת הסתירות הבולטות בין הכוונות המוצהרות לבין המציאות. ככל שמרבים לדבר על הכוונה למכור חברות ממשלתיות וחברות מעורבות שאינן קשורות ישירות בביטחון או בשירותים ציבוריים, כך גדלה ומתעצמת משפחת החברות־האמהות, החברות הבנות שרוח הממשלה נחה על הנהלותיהן ומשבצת בחדרי הדירקטוריונים "מטעם".

בימי הבראשית של המדינה אילצו הנסיבות, ובעיקר היעדרו של הון פרטי להשקעות תעשיות, לקדם את פיתוחה של הארץ באמצעות חברות ממשלתיות. אבל ב־1986, כמעט עשור אחרי המהפך השלטוני שבעקבותיו עלה הליכוד לשלטון, מיהר להצהיר על מכירה כללית שתוטל פעם ולהתמיר את הירושה המפא"ית במשק. כה רחוק היה הדבר, לפחות מבחינה הרעיונית, שכבר בחודש הראשון לשלטונם הקימו שרי הליכוד ועדה מיוחדת ליישום המדיניות החדשה: סוף למעורבות־היתר של הממשלה במשק. בדצמבר 1977 הודיע נציג הממשלה בוועדה, סגן־שר האוצר יחזקאל פלומין, כי הושלמה רשימה של 50 החברות הראשונות שיימכרו לכל המרבה במחיר. בסוף על, נפלו כמה בנקים קטנים טרף לקונצרנים ולבנקים גדולים ובכך תם העניין. השרים הליברלים טעמו מהעוצמה שמעניקה שליטה בחברות עתירות־נכסים, ר אחזנו את האידיאולוגיה שלהם בבנק.

ישראל סהרוב, חבר מרכז המפלגה הליברלית שעמד אז בראש ועדת־המכירות, אומר היום: "הלך פלומין, הלך הרצון למכור". אך על גבי הנייר קיימת הוועדה שלו עד עצם היום הזה. סהרוב: "אני חושב שהיא פשוט נשכחה. הנושא אינו עוד בראש סדר העדיפויות". האמת היא שבמשך שמונה השנים שחלפו מיום הקמתה, לא הוקטן מניין החברות הממשלתיות אלא להיפך: הממשלה נכנסה לעסקים ולתחומי פעילות כלכלית חדשים, גם באלה שאין להם ולא כלום עם ביטחון או שירותים ציבוריים.

בימים הקרובים תגיש רשות החברות הממשלתיות על שולחן הממשלה דין־וחשבון לשנת 1985. יהיה זה כרך עב־כרס שיוקדש לכ־200 חברות, המעסיקות מעל 60 אלף עובדים ומגלגלות מיליארדי דולרים. המעיין בדו"ח ימצא בו מדריך למקור כוחם של השרים. החברות המצליחות משמשות להם כרטיס־ביקור המסייע לחיזוק מעמדם. החברות הכושלות, גם בהן רבה התועלת: אפילו לקטנה ולמפסידה שבחברות הממשלתיות יש מנכ"ל, לרוב עם מכונית ורכב צמוד, ויש חברי מועצת המנהלים וכולם פעילים בחוגי השרים.

בצד חברות תעשייה חשובות, מופיעים בדו"ח עשרות יצורים כלכליים מוזרים. מביה שם, למשל, החברה־בת ושמה תמ"ם, שתפקידה להכין ארוחות לנוסעים במטוסי אל־על ובמטוסים של כמה חברות זרות, אך גם למוסדות ולמפעלים שאין להם כל קשר לתעופה. חברת ק.ל.מ. ההולנדית מכרה לאחרונה את חלקה (25 אחוזים) בתמ"ם לאיש עסקים ישראלי, אך הממשלה דבקה במניותיה. מה לה ולעסקי מזון ומסעדות, תחום שבו פועלות בהצלחה כמה חברות פרטיות? רשות החברות הממשלתיות, האמורה לייעץ לממשלה אלו חברות למכור ובכמה, העריכה לדברי המנכ"ל זאב רפואה כי תמ"ם שווה 4 מיליוני דולרים. אך כשהתגבשה ההצעה, היא נתקלה בהתנגדות. השר הממונה על תמ"ם הוא שר התחבורה. מדוע התנגד? ואולי יש לחפש את התשובה אצל יושב־ראש הדירקטוריון מטעם המפלגה הליברלית, הקבלן אברהם גינדין ואולי אצל חבר מועצת המנהלים, מר ש. מסורי, שבמקום בו מצוין בדרך כלל עיסוקו או מקצועו של הדירקטור, נכתב בפשטות: תנועת החרות. האמת היא, שהמתנגדת העיקרית היתה אל־על, מנהליה גורסים כי אין להפקיר את הכנת המזון למטוסים בידי גוף שאין עליו שליטה מלאה, שהרי המטוס אינו יכול להמריא בלי הצלי והתוביות.

טיעון תמוה למדי, בימים בהם מעמידה ממשלת ישראל למכירה את "פז", הגדולה שבחברות הדלק.

תמ"ם אינה יוצאת דופן. בספר היוחסין של החברות אשתקד, יש רשימה ארוכה של חברות שקשה לעמוד על זיקתן לסקטור הממלכתי. מן הנתונים למדים כי מחצית החברות — ולמעשה־רק 96 חברות מתוך 206 — רשמו 3.5 אחוז בלבד מכלל ההכנסות של החברות הממשלתיות. חלק מהחברות הללו הן בגדר קוריוזים: למשל, חברה שמטרתה לזרבן את חלוקת אוזת ירושלים, או חברה האמורה לסחור ביהלומים גולמיים ולמרות חיסולה בפועל ממשיכה את קיומה הביורוקרטי. "גם נתיב נפט" מתקשה לחדול מלהתקיים, אף על פי ששטח פעולתה, חצי האי סיני, הוחזר למצרים לפני שנים רבות.

* * *

בסוף החודש יסיים ישראל סהרוב את כהונתו כיו"ר הדירקטוריון של "כימיקלים לישראל", אחת החברות הגדולות והרווחיות שבמשפחה, ואם ל־14 חברות בנות שבהן מפעלי ים המלח, דשנים וחומרים כימיים, פוספטים בנגב, רותם דשנים בע"מ וחברת ברום. סהרוב הוכיח את יכולתו כיו"ר הדירקטוריונים של התעשייה האווירית ושל "בזק". מדוע, אפוא, אינו טוב דיו בשביל "כימיקלים לישראל"?

"הוא מצוין בשביל החברה אבל לא בשביל השר הממונה, שר התעשייה אריאל שרון", אומרים בגילוי־לב עובדיה הבכירים של החברה. רבים רואים בסילוקו של סהרוב גולת־כותרת בתהליך פוליטיזאציה מואצת, המסכנת את הניהול התקין ופוגעת בדימויו של המפעל בחוץ־לארץ דווקא בזמן שיש לדימוי של החברות־הבנות שלו חשיבות מכרעת: הייצור של מפעלי ים המלח מסתכם ב־180 מיליוני דולרים בשנה; של פוספטים — 160 מיליוני דולרים ושל ברום — 160 מיליוני דולרים נוספים. רב התוצרת נועדת לייצוא, ובעתיד הקרוב מתכננת חברת ברום גיוס של כ־40 מיליוני דולרים בבורסה של ניו־יורק.

חוק החברות הממשלתיות קובע: "חברה ממשלתית תפעל לפי השיקולים העסקיים שעל פיהם נוהגת לפעול חברה לא־ממשלתית, זולת אם קבעה לה הממשלה, באישור הוועדה (ועדת הכספים של הכנסת), שיקולי פעולה אחרים". ישראל סהרוב פעל ברוח החוק וראה בהנחיות השר "שיקולים זרים" שאין לקבלם. הדירקטוריון דחה את דרישתו של אריק שרון להשקיע 10 מיליוני דולרים מרווחי כימיקלים לישראל ב"סייסמיקה", חברה כושלת של בומה שביט ושל משקיע דרום־אמריקאי שעסקה בחיפושי נפט. זה שנים מנסה כימיקלים לישראל להיפטר מחברות־בנות שאינן קשורות בכימיה, וגם עתה היא מציעה למכירה חברת־בת המייצרת כלי חשמל וטלפון. אבל שרון לא התפתה בהסברים כאלה והגביר את לחציו על הדירקטוריון. לבסוף הציע סהרוב, כי שרון יוציא את הערמונים מן האש במו ידיו, ואמר לו שהחברה תעביר לו 10 מיליוני דולרים כדיווידנד המגיע לממשלה כבעלת המניות, שישקעו ב"סייסמיקה".

שרון נאלץ לוותר. התמוטטותה של "סייסמיקה" הוכיחה את נכונות השיקולים של מועצת המנהלים ושל היו"ר שלה. אבל שר התעשייה למד לקח. כאשר גם יוזמותיו הנוספות לא קיבלו את ברכת הדירקטוריון — החליט להדיח את המכשול. כהונתו של סהרוב לא הוארכה וחלק ניכר מהדירקטורים הוחלף באנשי־שלומו של השר. על אופי המינויים החדשים יכולה להעיד העובדה שישיבת הדירקטוריון האחרונה בוטלה מכיוון שאחרים מהדירקטורים היו עסוקים בוועידת חרות. יושב־הראש החדש, רפי איתן, הוא לא רק ממקורביו של שרון. הוא היה גם השותף בקשר בין בומה שביט לבין השר.

ישראל סהרוב נוקט לשון המעטה כשהוא מתאר את המתרחש ב"כימיקלים לישראל". ב"מבט שני" נקט ביטוי חריף יותר כשתיאר את המתרחש בחברה: "כשבאתי לדירקטוריון מצאתי בו מספר נכבד של אנשים טובים שהוכיחו את יכולתם. יש שינוי באיכות האנשים שהחלו להגיע לאחרונה. הכישורים שלהם, אין בהם כדי להיות לעזר במפעל".

* * *

בעתיד לא יהיו עוד בעיות כשירצה שר התעשייה והמסחר להשתמש ב"כימיקלים לישראל" כאמצעי למניפולציות פיננסיות או כמקום המאפשר להושיב על כיסאות המנהלים את אנשי שלומו. חברי הדירקטוריון לא יעמדו עוד בדרכו כשיורה להם הוראות הסותרות את האינטרסים הכלכליים של החברה. לא יהיה בזה גם דבר הנוגד את החוק. לממשלה שמורה הזכות לכפות על חברותיה צעדים הנובעים משיקולים ציבוריים, גם אם הם פוגעים בתפקודן העסקי.

אהוד גרא, מנכ"ל במשרד הכלכלה והתכנון, מכין בימים אלה עבודה אוניברסיטאית בנושא "שיקולים בחברות ממשלתיות". בין היתר הוא אומר: "ממשלות מקימות חברות עסקיות שמטרתן לקדם מטרות ציבוריות והסתירה בין שני התחומים היא לעתים בלתי־נמנעת. הנה לנו דוגמה אקטואלית ביותר: החברה "הכלכלית לירושלים", חברה ממשלתית להקמת מבני תעשייה, העלתה את שכר הדירה; המשתכנים יצאו השבוע בהפגנה נגד הגזירה. מטרת החברה היא לקדם פיתוח התעשייה. אבל גביית שכר־אמת תפגע בהשגת המטרה הזאת. מה עושים? סתירה דומה התעוררה גם בכימיקלים לישראל. שרון רצה להעביר את משרדי המטה שלה מתל־אביב לבאר־שבע, צעד שיש בו עניין ציבורי־לאומי. הדירקטוריון התנגד כי המעבר היה כרוך בהוצאות ובקשיים שלא היה להם צידוק כלכלי. ומה עם איסור הטיסות בשבתות? ההחלטה פגעה קשה ברווחיותה של אל־על אבל הצילה קואליציה ממשלתית. דוגמאות כאלה אפשר למנות לעשרות", מוסיף גרא. "ועדת ברק שבדקה בשעתו את מבנה החברות הממשלתיות המליצה שתי המלצות חשובות: הראשונה — כי הוראות השרים לדירקטוריונים חייבות להינתן בכתב. היום די בשיחת טלפון או בהוראה שמעביר בעל־פה אחד הפקידים. בשיטה זו קל לשר להתחמק מאחריות למעשיו. והשנייה — שעל הממשלה לפצות חברה שמילאה אחר הוראותיה שנגדו את האינטרסים הכלכליים שלה ופגעו ברווחיותה. לצערי, שתי ההמלצות לא נתקבלו".

* * *

ועדת ברק לא היתה הראשונה וגם לא האחרונה בוועדות שהוקמו כדי לקבוע כללים ודרכי פעולה באותם־יותר לתפקוד החברות הממשלתיות. לא חסרו ועדות שנדרשו לטפל במכירת חברות "מיותרות", החל בוועדת פלומין־סהרוב, וכלה בוועדה ציבורית שבראשה עומד דוד שוחם, וועדת השרים יעקבי, פת, הורביץ ומודעי, שהוקמה לפני כשלושה חודשים וקיבלה את מלוא הסמכויות לסגור סופית כל עסקת־מכירה, בלי להזדקק לאישור הממשלה.

"הצרה היא", אומר גד יעקבי, "שהוועדה התכנסה פעם אחת בלבד, והתעייפה. פניתי בעניין זה לראש הממשלה וביקשתי את התערבותו. להערכתי, על־ידי מכירת חברות או על־ידי גיוס הון פרטי בבורסה, בארץ ובחוץ־לארץ, אפשר לגייס בשנת הכספים הנוכחית בין 150 עד 200 מיליוני דולרים, סכום העשוי להוות מפתח לאיזון תקציב המדינה. אין כל סיבה שהחברה־האם כימיקלים לישראל לא תלך בעקבות החברה־הבת שלה, חברת ברום, ולא תמכור 26 אחוז ממניותיה בשוק האמריקאי. הדבר היה מאפשר את המשך פיתוחה ואולי גם הקמת שותפות עם רשות הנמלים להפעלה עסקית של רכבת ישראל. מן הראוי להזכיר ש־90 אחוזים מהמטענים המובלים ברכבות הם חומרי הגלם והמוצרים של כימיקלים לישראל. אני יודע שאפילו חברה שעוסקת בייצור ביטחוני, חברת־בת של התעשייה האווירית "אלטה", בודקת את סיכוייה לגייס הון בארצות־הברית — ואין בכך פסול".

"ומדוע שלא נמכור את שק"ם, למשל", מוסיף יעקבי. "מדוע צריכה הממשלה לעסוק במכירת גבינה ושימורים או טלוויזיות ותחתונים, כמו כל סופרמרקט וכל חנות כל־בו? העליתי את הנושא לדיון בממשלה ושוחחתי על כך עם שר הביטחון. הוא מתנגד מתוך חשש כי התמורה שתתקבל ממכירת שק"ם תלך לקופת האוצר, ואילו עומס סבסוד הקנטינות שבמחנות צה"ל ייפול כולו על מערכת הביטחון. איני מבין את הנימוק הזה, שהרי אין כל קושי לחייב את הקונים להפריש אחוז מסוים מן הרווחים — והרווחים הם משמעותיים מאוד — לקרן תמיכה בקנטינות.

"עמדתי הבסיסית היא", מסכם יעקבי, "שהרחקנו לכת בהקמת חברות ממשלתיות בתחומים שלא היה בהם כל צורך, ולא ידענו להעביר לידיים פרטיות חברות שהיו חיוניות בעבר, אך סיימו את שליחותן הציבורית וכל תפקידן היום להוסיף שליטה ויוקרה לשרים הממונים עליהן".

* * *

"לא יקנה חברה שמפסידה, אלא למכור חברה רווחית? בשאלה זו מתנגים בדרך כלל שרי הממשלה על אי־רצונם להיפרד מהנכסים, גם כשתועלתם הלאומית מפוקפקת. לעניין זה יוקדשו הכתבות הבאות בסדרה. אולם כבר עכשיו מותר לקבוע כי מי שרוצה בכך באמת, אינו מתקשה במכירה. האמריקאים העבירו ליזמים פרטיים וציבוריים כמה תחנות־כוח. הבעלים החדשים הפכו אותן לרווחיות, בלי שהעלו את מחיר החשמל. הממשל האמריקאי עומד להעמיד למכירה אפילו את נמל התעופה הבינלאומי בוואשינגטון, כשלב נוסף במאמציו של הנשיא רייגן לצמצם את הגירעון התקציבי העצום על ידי מכירת נכסים הנחשבים ללא־חיוניים ולא־יעילים.

(כתבה ראשונה בסדרה)

הבינלאומי לא נמכר בזמן

מאת אריה לביא

העיכובים הממושכים במכירת הבנק הבינלאומי הפחיתו מערכו והגדילו את החור בקופתם של מפרקי חברת דנות

לדעת למכור בזמן, זה לא פחות חשוב מלדעת לקנות בזמן. זהו כלל ברזל לכל העוסקים בפיננסים אך נראה שהוא נשכח, בדומה לכללים אחרים, בעת שעסקו במכירת הבנק הבינלאומי. בנק, בדומה לכלה, גם אם היא ניחנה בכל התכונות הטובות, מאבדת מערכה ומחינה אם היא נמצאת בשוק המוכרים זמן רב מדי. את העיקרון הזה שכחו מי שטיפלו במכירת הבנק הבינלאומי הראשון.

המפרקים של חברת דנות, יכולים לזקוף לזכותם את הצלחת מכירתו של הבנק במהלך מפתיע, לאחר תקופה ארוכה של קיפאון. אך הסכום שהשיגו — 21 מיליון דולר — אינו המחיר הטוב ביותר שניתן היה להשיג עבור הבנק. גם העובדה, שהמגלים עניין בבנק לא היו מוכנים, במהלך המכירה הפומבית, להגדיל את הסכום ביותר ממיליון דולר — מ־20 מיליון שהיה המחיר ההתחלתי ל־21 מיליון דולר שהם חמישה אחוזים בלבד — מצביעה על כך שבעצם הם כבר לא חשקו כל כך בבנק הבינלאומי, למרות שהוא הרווחי ביותר במערכת הבנקאות הישראלית.

יש לזכור, שרק לפני חודשים לא רבים סברו בבנק לאומי, ולא רק שם, שניתן יהיה להשיג עבור הנכס המרכזי של חברת דנות, 26.5—28 מיליון דולר. באותה עת היו כמה גורמים רציניים שהיו מוכנים לשלם סכום זה. אין זה סוד שאם היו מאפשרים לבנקים הישראלים לקנות את הבינלאומי, הם היו מוכנים לשלם סכום גדול אף יותר מכך.

בקהילייה הפיננסית רווחת הסברה, שאחת המטרות בתרגילי ההשהייה שנקט בנק לאומי בדרך למכירת דנות, היה קשור לכך שקיווה כי תיווצר פרצה שבה יינתן לו היתר להחזיק בשליטה על הבנק הבינלאומי, ישירות או אפילו בעקיפין. בבנק לאומי מכחישים זאת וטוענים שבעבר אומנם רצו לקנות את הבנק, אך לאחר שעמדת בנק ישראל, המתנגד לעסקה זו, הובהרה — חדלו מכך. האנשים פשוט לא רצו לקנות, אמר לי גורם בכיר בבנק לאומי ומזכיר שבאחד המקרים המתינו לאיש העסקים היהודי מקנדה, דוד עזריאלי, בעל רשת הקניונים, שהיה צריך לבוא ולחתום על העסקה. עזריאלי הסכים לשלם עבור הבנק ביחד עם כמה מהנכסים האחרים של פ.י.בי. כ־26.5 מיליון דולר אך הוא פשוט לא הגיע. בהליך דומה, אף פחות מתקדם, היה גם המו"מ עם איש העסקים היהודי מאוסטרליה יוסף ברנרד. במקרה זה התקשרו כבר נציגיו לעיתונאים ודיווחו שהעסקה סוכמה למעשה — אך חתימה לא היתה.

בנק ישראל בודק

זה לא מנע מהשניים, מלהיות בין 11 הקבוצות שגילו עניין ברכישת הבנק הבינלאומי בעת שמכירתו הגיעה לידי כונס הנכסים. עזריאלי אף השתתף אישית במכירה אך לא היה מוכן לשלם יותר מ־21 מיליון דולר, וכך גם ברנרד והציגו של איש העסקים הקנדי צ'רלס ברונפמן, שהיה מוכן לוותר על זכות הסירוב הראשונה שהיתה לו.

בכל"ל אמרו באותה עת, שהמכירה מתנהלת בעצלתיים בניסיון לקבל מחיר טוב ככל שניתן. לכאורה יש בכך הרבה היגיון בהתחשב בחובותיה הגדולים של דנות. אלה מוערכים כעת ביותר מ־45 מיליון דולר. עבור הפנינה שבכתר קיבלו פחות מחציו של סכום זה. אומנם בידי המפרקים יש נכסים נוספים. חבילות של מניות בעלית, בחברת הביטוח סהר, בחברת פקר פלדה ובמפעל לקרטון גלי קרגל. אך גם האופטימיסטים סבורים, שבמקרה הטוב, ניתן יהיה להשיג עבור אלה כ־10 מיליון דולר. כך, מגיע החור בקופת המפרקים לכ־14 מיליון דולר היום ויש החוששים שהוא גדול יותר.

לפני שנה, בעת שפורסם המאזן של בנק לאומי לשנת 1984, נשאל יו"ר מועצת המנהלים של בנק לאומי ארנסט יפת, אם חובותיה של דנות נכללו בהפרשה לחובות מסופקים. יפת השיב בשלילה ומיהר גם להוסיף שאין בכך צורך שכן לדנות יש נכסים רבים כשהוא מצביע על הבנק הבינלאומי. גם לבנק ישראל חלק בעיכוב המכירה של הבנק הבינלאומי. מתוך רצון להימנע משגיאות העבר, בדק הבנק המרכזי בשבע עיניים כל בקשה לקנות את הבנק. התהליך היה ארוך ומייגע ותרם גם כן לסחבת. העניינים החלו להתגלגל במהירות כאשר הבנק עבר לידי הכונסים שדרשו לממש נכסים. הבנק מיהר להודיע שארבעה גורמים ראשים לקנות ומייד עם ההחלטה בשבוע שעבר, נערך המכרז שבו זכה איש העסקים הכמעט אלמוני כאן, ז'אק נאסר.

נאסר גרם להרמת גבות

מועמדותו של נאסר גרמה להרמת גבות בחוגים פיננסיים, לא כל כך בגלל שלא היה מוכר כאן אלא בגלל העקשנות שגילה לקנות, זמן לא רב לפני כן, את חברת אתא. נראה שהרצון להשקיע בישראל היה המניע המרכזי של נאסר לרכוש את הבנק הבינלאומי. נאסר אינו פועל בתורת השקעות. הוא מתמחה בטקסטיל ולכן היה אולי היגיון ברצונו לרכוש את מפעל אתא. לעומת זאת היכרותו עם מערכת הבנקאות היתה רופפת ביותר. המכירה לקבוצת ברונפמן, שרכשה לה שם בעולם הרחב בתחום העסקים, יכולה היתה להביא תועלת רבה יותר למערכת הבנקאות הישראלית. שאיפת הבנק המרכזי להעביר את השליטה בבינלאומי לגורם יציב אחרי התלאות שעבר הבנק, לא הושגה במלואה. נאסר למרות שהיה בעבר ישראלי בטרם ירד לארה"ב, אינו מכיר את אורח החיים כאן וספק אם הוא מודע למנטאליות הישראלית. ספיקות אלה התגברו לאחר הראיון שהתפרסם אתו ב"ידיעות" שם חשף אורח מחשבה זר למציאות הישראלית של שנות ה־80. זה אינו אומר הרבה על תפקודו כבעלים של בנק ואולי כיו"ר מועצת המנהלים שלו. למרות שיש לזכור שבידיו של נאסר יהיו פרט לשליטה — רק 17 אחוז מההון. במניות האחרות מחזיקים גורמים אחרים ובכלל זה קבוצת דיסקונט, בנק שאינו ספרדי כהגדרת נאסר אלא סלוניקאי.

לכאורה ענה נאסר על הקריטריונים שהציב הבנק המרכזי: יכולת פיננסית של פי 2.5 מסכום ההשקעה בבנק הבינלאומי. הוא אף הביע הסכמה לשני תנאים שהפחיתו משוויו של הבנק הבינלאומי: התחייבות לא לממש את הנכס במשך 7 שנים שהיא התחייבות לא קלה. הבנק הבינלאומי יכול להצליח במהלך שש שנים אך דווקא בשנה השביעית הוא עשוי להסתבך באופן תיאורטי עם חוב אבוד גדול, כך שהסיכויים שיהיו אז למכור את הנכס, במחיר סביר, יהיו בלתי אפשריים. אך לא רק זאת: את הבנק הבינלאומי לא ניתן למכור, על פי תנאי הבנק המרכזי, לכל המרבה במחיר ועשוי יהיה לעבור זמן רב, עד שימצא הגורם שבנק ישראל יסכים שהוא המתאים לרכישת נכס זה. מכשול נוסף נובע מחוסר האפשרות לשעבד את המניות של הבנק הבינלאומי, לפחות לא באופן פורמלי.

התנאים שהוצבו הם ללא ספק קשים אך מעוררים כמה שאלות: כיצד ישיג נאסר, למרות היותו איש עסקים אמיד ביותר, את הסך של 21 מיליון דולר במהלך השבוע הבא, כפי שהתחייב לפני המכרז. סכום של 21 מיליון דולר "אינו הולך ברגל" גם לבעלי עסקים גדולים. בעיתונים פורסם שמחזור עסקיו של נאסר מגיע לכ־60—70 מיליון דולר בשנה. זהו סכום נכבד אך עדיין יש קושי להשיג 21 מיליון דולר במזומן. גם בנקים גדולים, העוסקים במימון גופים גדולים, מארגנים פול או קונסורציום לצורך מתן אשראי בסדר גודל כזה.

חוגים פיננסיים כאן לא מוציאים מכלל אפשרות, שהאשראי יושג דרך השלוחות של הבנקים הישראלים בחו"ל, כך שהאטרקטיביות של ההון הזר (ברדיו אף היה מי שהתבטא שצפוי שיפור במאזן התשלומים של ישראל בעקבות העסקה) תהיה קטנה ממה שציפו. היתרון של נאסר על פני שלושת מתחריו, הוא רק בפער המחיר שהציעו האחרים. נראה שבשלב זה אין ביטחון גמור שהבנק הבינלאומי כבר הגיע למנוחה ולנחלה בכל הקשור לבעלים. את זה ניתן יהיה לשפוט רק בעוד כמה שנים.

נעמי ועמנואל: לפני חודשיים נישאו. כשהם הולכים לקולנוע הקהל צופה, בהם לא בסרט

ארץ ההבטחה

מאת מרדכי ארציאלי

נעמי, ילידת אנגליה, אנתרופולוגית, ועמנואל, עולה מאתיופיה חסר מקצוע, נפגשו במרכז קליטה. הבדידות, אולי השונות, קישרו ביניהם, אך החברה הישראלית אינה מוכנה לקבל אותם כזוג

עורה צחור, עיניה כחולות ושערה בהיר. הוא שחור. אך ההבדל בין נעמי לעמנואל אינו רק בצבע עורם. נעמי נולדה באנגליה. עמנואל באתיופיה. היא בוגרת אוניברסיטת לונדון באנתרופולוגיה. הוא חסר מקצוע שלא סיים בית־ספר על־יסודי. היא גדלה בבית לאדרתי דאביה אתאיסט מוצהר. הוא שומר מצוות, אינו נוסע בשבת ורק אוכל כשר בא לפיו. אמה סופרת ר משוררת שפירסמה עשרה ספרים. אמו מתגוררת עד היום בכפר קטן באזור גונדר באתיופיה.

בשלהי מאי 1984 נפגשו נעמי ועמנואל במרכז קליטה. היא כמדריכה חברתית לצעירים בודדים שהגיעו מאתיופיה, והוא היה אחד מהם. הבדידות קישרה ביניהם. יחסם של הישראלים אל שניהם היה דומה. "את בכלל לא נראית יהודייה", אמרו לצעירה הבלונדינית היפה. "אתה כושי שחור", קראו לצעיר חובש הכיפה הקטנה. כיצד מצאו השניים שפה משותפת? איך סיפרו זה לזה על קשיי קליטתם החברתית, על הגעגועים העזים למשפחות שהשאירו מאחוריהם באנגליה ובאתיופיה? לאלוהי הבדידות ואולי האהבה, פתרונים.

לפני חודשיים נישאו. לאחר "חברות" של שנתיים. מצבם הכלכלי קשה, הוא אינו עובד, אלא לומד במיכללת שער הנגב, כדי להגיע לתעודת בגרות. "אני עושה הכל שעמנואל לא יפסיק את הלימודים. הם חשובים לשנינו", אומרת נעמי ומשלבת את אצבעותיה באצבעותיו. "תראה, שחור ולבן", הוא אומר ומצביע על הידיים והאצבעות השלובות. הזוג הצעיר מתגורר בהוסטל לעולים חדשים בבאר־שבע — "דירה בת חדר אחד, מטבחון ושירותים. "הבעיה שלנו אינה כלכלית. אנו מוכנים לחיות בתנאים קשים ועמנואל אינו צריך להתרגל אליהם. הוא עבר הרבה יסורים בחייו. הבעיה היא, שהחברה הישראלית אינה מוכנה לקבל אותנו כזוג. צעירה בלונדית יפה נשואה לאתיופי, הייתכן?" אומרת נעמי ואינה מסתירה את כאבה.

"איפה השחור שלך"

נעמי ועמנואל הפסיקו ללכת לבית הקולנוע. הצופים לא הסתכלו במסך אלא בהם, מבטים שלא יכלו לשאת. כשהלכה למרכול השכונתי נשאלה: "איפה השחור, הכושי שלך?" כשישבו במסעדה קטנה והזמינו המבורגרים, הפסיקו האנשים לאכול ובלעו את הזוג בעיניהם וכשעמנואל הזמין המבורגר השיב לו המלצר: "אתמול באתיופיה היית רעב כמו כלב ובכאן אתה מזמין?". כשצעדו בידיים שלובות ברחבת השכונה, נדחקו צעירים כדי להפריד ביניהם. ברחוב נעצרים ומביטים בהם כאילו היו תופעת טבע נדירה. "אני מתביישת לספר לך באיזה כינויים מכנים אותנו תלמידי בית־הספר המקיף ג', שליד ביתנו", אומרת נעמי.

עמנואל נולד לפני 23 שנים בכפר קטן באזור גונדר, שבו התפרנסו הגברים מחקלאות והנשים טיפלו בילדים, פיסלו פסלוני חימר קטנים או ארגו צעיפים שנמכרו לתיירים. על ילדותו הוא מספר: "היינו עשר נפשות בבית. כל יום הלכתי ברגל 45 דקות לבית־הספר. לא רעבנו. היו לנו סוסים, פרות, כבשים ועזים והרבה אדמה. אחרי העממי הלכתי לתיכון. כשמלאו לי 18 שנים גויסתי לצבא האתיופי. עברתי אימונים ואחרי שישה חודשים שוחררתי וחזרתי לתיכון שבו למדתי באמהרית ובאנגלית. לא גמרתי את התיכון".

מאחר שאוצר המלים שלו בעברית אינו גדול וקשה לו להתבטא, הצעתי לו לדבר אנגלית. אך נעמי, רעייתו, אומרת שהעברית שלו טובה יותר מהאנגלית.

עמנואל ממשיך: "כשהייתי בכיתה התשיעית תיכננתי לברוח לארץ ישראל. דרך סודן. למה? הרי אני יהודי. שם הייתי פלשה, כך קראו לנו הגויים, ותמיד שמעתי סיפורים על ירושלים הקדושה". ניסיון הבריחה נכשל. הוא נתפס והיה כלוא שישה חודשים. "רב הזמן עם שרשרות ברזל על הרגליים ועד היום — רוצה לראות? — יש לי ברגליים סימנים וגם היכו והרביצו לי כל הזמן". הוא הגשים את רצונו לעלות באמצעות צעיר נוצרי, מבריח, שנהג לחצות את הגבול לסודן ולחזור עם שעונים ומוצרים נדרשים אחרים. "לא סיפרתי לו שאני יהודי וכאשר הגענו לסודן נעלמתי ממנו. בסודן מצאתי מישהו מארץ ישראל — אסור להגיד איך מצאתי אותו ואיך עליתי לארץ ישראל. אני רק יכול להגיד שבאו אתי גם ילדים, בלי ההורים שלהם. גם אמא בלי הבעל, והיו גם ילדים קטנים שמתו בדרך".

קרן גרשון וטדי קולק

ערב מלחמת־העולם השנייה הגיעה קבוצה של נערים ונערות יהודים מגרמניה לאנגליה. בין פליטים צעירים אלה היתה גם נערה בת 15 ושמה קרן גרשון. רק בתום המלחמה נודע לה שהיא הניצולה היחידה ממשפחתה הגדולה שהיתה לאפר במחנה השמדה. כשבגרה נישאה קרן ללא־יהודי, אתאיסט, מורה לאמנות, ול טריפ. לזוג נולדו שני בנים — כרים וטוני, ושתי בנות — סטלה ונעמי.

קרן גרשון החלה לכתוב שירה ופרוזה ובמרוצת השנים פירסמה עשרה ספרים. אחד מספרי שירתה "הדופק שבאבן" תורגם לעברית בידי רחל חלפי ויצא לאור בהוצאת עקד ב־1970. שיר מתוך "הפנקס הישראלי" פורסם במדור הספרות של "הארץ" בשנת 69'. כששהתה בארץ הודות לטדי קולק.

באחד מביקוריו באיים הבריטיים עשה טדי קולק בגלזגו. קרן גרשון הגיעה להרצאתו ובסיומה נגשה אליו ושאלה: "אתה זוכר אותי ואת ההבטחה שהבטחת לי לפני מלחמת־העולם?" היא סיפרה לו שנמנתה עם קבוצה של פליטים צעירים שהגיעו מגרמניה לאנגליה, קבוצה שיום טדי או אירגן בגרמניה, ובאותה פגישה עם חברי הקבוצה הבטיח שיבוא יום והם יגיעו לפלשתינה. במהרה באה לביקור בארץ; על הבטחה של טדי קולק ניתן לסמוך. ב־1967 הגיעה קרן גרשון לביקור שני, הפעם עם שתי בנותיה, סטלה ונעמי. גם את הביקור השני יזם טדי, אך ההזמנה המילולית היתה מקרן מיוחדת של הנשיא זלמן שזר, שביקש ממנה לעלות עם משפחתה לישראל.

בשובן לאחר שישה חודשים לאנגליה, שיכנעה קרן את בעלה לעלות וב־1968 עלו ההורים ושלושה מבין ארבעת ילדיהם לישראל. שוב נכנס טדי קולק לתמונה ול טריפ נתקבל לעבודה בעיריית ירושלים כאחראי ללימודי האמנות במועדוני הנוער. קרן החלה לפרסם מאמרים ב"ג'רוזלם פוסט", כתבה לעיתונים בחו"ל, עסקה בתרגומים מאנגלית לגרמנית — ובמקביל בכתיבה ספרותית. הבת סטלה למדה בפנימיית "הדסים" ונעמי בבית־הספר "לוריא" בירושלים. אך ול האתאיסט לא התאקלם. הוא נעשה מריר ונעמי אומרת: "בוא לא נדבר על המשבר הקשה הזה. זה נורא. גם היום הוא לא מוכן "לשמוע" על ישראל וזה כאב גם לאמא, גם לי".

המשפחה שבה לאנגליה ונעמי בת ה־11 לא ידעה לכתוב או לקרוא אנגלית, שפת אמה. היא מספרת: "הייתי צריכה להתחיל הכל מחדש. סיימתי תיכון ואת אוניברסיטת לונדון באנתרופולוגיה, וכל הזמן ראיתי את עצמי ישראלית. אל תשאל מדוע, אני לא מסוגלת להסביר. ב־1983 חזרתי לישראל. עבדתי בהתנדבות בבית־שמש, במסגרת שירות לעם בעבודה קהילתית".

עבודה במרכז קליטה

נעמי ביקשה לעבוד במקצועה — אנתרופולוגיה — ופנתה לסוכנות היהודית. "האתיופים החלו להגיע וחשבתי שבמקצועי אוכל לתרום משהו. אבל בסוכנות אמרו לי שאין הם זקוקים לאנתרופולוגים אלא לעובדות סוציאליות, לסומכות, לעובדות קהילתיות. הסכמתי ר נשלחתי כמדריכה חברתית למרכז הקליטה בקריית גת, לטפל בקבוצה של צעירים שהגיעו ללא משפחה ושאחד מהם היה עמנואל".

נעמי המסתכלת על ניסיונה שאינו דל, אומרת שלעולי אתיופיה יש תרבות עשירה, אך הישראלים רוצים שהאתיופים ישתנו מהר ויתנהגו ויחשבו כמותם. "לא פעם שמעתי שאמרו להם 'תשכחו מהר מכל מה שהיה שם'. כיצד אפשר לשכוח? אני לא ביקשתי מהם להשתנות. השתדלתי להבין אותם, להיכנס לנעליים שלהם, לנשמה שלהם. וזה לא קל. הם חשדנים מאוד. ובצדק".

היא כתבה יומן. נעמי מביאה אוגדן עבה ואומרת: "זה היומן. בעצם זה ספר, אני מחפשת מו"ל". היא מסרבת להקריא בדפיו, אבל מסכימה לספר בעברית משהו מתוך היומן הכתוב אנגלית. היא מספרת: "אתה יודע שהאתיופים נדרשים לעבור תהליך גיור, שהוא לדעתם, משפיל. ובכן, צריכה היתה להיות חתונה במרכז הקליטה בקריית גת. הבחור סירב לעבור את התהליך והרבנים אמרו לו שבלי גיור לא יחתנו אותו. הוא היה בדילמה קשה ונוראית. רצה להתחתן, ומצד שני רוב רובם של הצעירים התנגדו לטקס הגיור והוא היה זקוק להם, לא פחות מלנישואין. כי הקשרים בין העדה הדוקים מאוד. המיועדת להיות אשתו לחצה עליו: לך כבר לגיור ותגמור. אך החברים אמרו לה: הרי אתה יהודי, אתה שומר מצוות, אחותך הקטנה מתה בדרך לארץ ישראל, אל תעז להתגייר. הבחור נשבר ועבר את תהליך הגיור. אך לטקס החתונה לא הגיעו רוב האנשים במרכז הקליטה, הם ישבו מרחוק ובכו. גם החתן עמד מתחת לחופה ובכה. אחרי החתונה חזרתי לחדרי. בדרך נתקלתי בקבוצת צעירים מקומיים שקראו לעברי: 'הנה זאת שאוהבת כושים, ש... עם כושים'".

לשאלתי אם עמנואל עבר טקס גיור, היא משיבה בשלילה. עמנואל מתערב בשיחה: "אמרתי לרבנים שאני מוכן למות ולא להתגייר. הרי אני יהודי". נעמי: "הפקיד ברבנות בקריית גת סרב לפתוח לנו תיק נישואים וכשסירבנו לעזוב את חדרו קרא למשטרה כדי לפנות אותנו. לבסוף מצאנו רב, לא אומר מה שמו והיכן הוא מתגורר, גם כדי שלא לפגוע בפרנסתו וגם שיוכל בעתיד להשיא עוד צעירים ללא טקס הגיור. הברכות היו בעברית ובאמהרית, ופרט לרב השתתף בטקס גם קס מבני העדה. הקס הזה אדם נפלא. הוא הבחין שאני נושאת בקרבי את ילדו של עמנואל. קשה שלא לראות. הוא ניגש אלי ולחש באוזני 'אל תדאגי, נעשה לתינוק ברית מילה כמו לכל יהודי'".

הפרצוף הנסתר של המורמונים

מאת נדב שרגאי

"לכל שיעמלו ביהודה". — חוברת זו של הדרכה מיסיונרית מהווה חלק חיוני בתכנית להמרת דת לעם היהודי"

שר בממשלה, שראה השבוע לראשונה את "התוכנית השימושית להמרת דת ליהודים", מיסודו של מרכז הכנסייה המורמונית בסולט לייק (יוטה), התקשה להסתיר את מבוכתו לנוכח הדברים, הכתובים שחור על־גבי לבן. בעריכת ה' מסמכים הרושה, שהונחה השבוע על שולחנם של כמה משרי הממשלה הן כמה ניירות, שהרשימו אף את אלה מבין השרים אשר נטו עד היום לסווג את מאבק החרדים באוניברסיטה המורמונית, במסגרת של "מאבקים אינטרסנטיים שלא לשם שמים דווקא".

דוברי האוניברסיטה המורמונית אמנם הכחישו זאת בתוקף אך לדברים הכתובים היה משקל משלהם. כבר בפרק המכונה "הקדמה", בחוברת — "תכנית שימושית להמרת דת ליהודים", שהוגשה על־ידי כנסיית ישו המשיח לקדושי אחרית הימים, מרכז הכנסייה המורמונית, סולט לייק סיטי, יוטה, נכתבו מלים, שקשה לפרשן לשתי פנים:

"לכל שיעמלו ביהודה, חוברת זו של הדרכה מיסיונרית, מהווה חלק חיוני בתכנית להמרת דת לעם היהודי. אין הכוונה שתלמדו אותה בעל־פה, אך היא הוכנה על מנת שתוכלו להבין את שכניכם היהודים ואורח חייהם כיום. הידע בחוברת זו יחד עם תפילה והדרכת רוח האדון, תסייע לכם ללמד ביעילות ומבלי לפגוע במומרים פוטנציאליים. כדאי לך להכיר היטב את החוברת, כדי שתוכל להציג את בשורתך ליהודים".

אנשי האוניברסיטה המורמונית טוענים: החוברת לא הופצה מעולם בארץ. "יד לאחים", שסיפק את "הסחורה", עומד על שלו וטוען כי החוברת, שחוברה בשנת 1978, הופצה בין הסטודנטים בשנים 1981—82 במרכז של המורמונים בקיבוץ רמת רחל, שליד ירושלים. דיוויד גלבוייט ואנשיו מציירים תמונה של הפרדה מוחלטת בין אוניברסיטת בריגהם יאנג לבין הכנסייה שביוטה. אנשי "יד לאחים", לעומתם, מצרפים להוכחת מסמכים המוכיחים לדעתם קשר הדוק בין הכנסייה למוסד האקדמאי. באחד מהם, הנושא את התאריך 17.2.77 כותבים המורמונים בארה"ב אל דיוויד גלבוייט: "האח מוריק מאמין כי יש לקרוא לבנין 'מרכז לימודים' או 'מרכז לימוד וחקר'". האח מוריק כותב עוד באותו מכתב, כי אינו סבור, שאפשר לקרוא לבניין או אפילו מרכז מבקרים. ובהמשך אותו מסמך נאמר: "שוחחתי עם ג'ף הולנד באריכות על האפשרות של התערבות הכנסייה בתכנית הלימודים, ציינתי לאח הולנד וגם למקסיאל, כי אם הכנסייה מעוניינת בפיתוח מרכז לימודים וחקר בירושלים יצטרכו כספים מבחוץ על מנת לבצע זאת". אנשי האוניברסיטה דוחים את הטענות. הם חוזרים ומדגישים בתגובה: כל סטודנט שילמד על הר הצופים יחתום על הצהרה שלא לעסוק בפעילות מיסיונרית. אם יפר סטודנט את הצהרתו — יסולק מהלימודים באוניברסיטה.

שיטת דלת־לדלת

השר יוסף בורג, יו"ר ועדת השרים לעניין האוניברסיטה המורמונית עושה בחו"ל, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה יורם בר סלע, בודק אם על־פי חוק, יש מקום להורות על הפסקת בניית האוניברסיטה המורמונית. משפטני המועצה להגנה משפטית על ערכי היהדות עסוקים בהכנת בג"ץ בנושא. השבוע התגלגלו אל זירת ההתגוששות זו מסמכים העשויים לשפוך אור חדש, אם לא על כוונות האוניברסיטה, לפחות על כוונות הכנסייה המורמונית כלפי יהודים. אנשי החברה ליחסי־ציבור, ששכרה האוניברסיטה המורמונית, חזרו הדגישו השבוע את הטענה בדבר הניתוק המוחלט בין המוסד האקדמאי לכנסייה שביוטה. ואולם עיון בתכנית הלימודים של האוניברסיטה מעלה ספיקות באמיתותה של טענה זו.

"התכנית השימושית", שנזכרה לעיל עשויה לשנות דברים. פעילי המאבק נגד הקמת האוניברסיטה המורמונית מתכוונים לעשות בה שימוש נרחב. חלקים קטנים מתוכה פורסמו אמנם בעבר אך הדברים רובם ככולם עדיין לא התפרסמו. הם מובאים כאן בלשון הכתוב עצמו:

"תוכן החוברת מחולק לחמישה חלקים עיקריים: חלק (1) נכתב על מנת לעזור לך בהבנת רגשותיהם של היהודים כיום. דבר זה עשוי בצורת סיפור כדי שתדמיין לעצמך איך זה לגדול בבית יהודי מודרני. התוכן והאנשים בדויים, אבל הסיפור יתן לך הבנה של מספר מנהגים מסורתיים של היהודים והפיתוח שחל בקרב הדור הצעיר. חלק (2) כולל היסטוריה תנכית של היהודים... חלק (3) הוא מילון קצר של המושגים היהודיים המשפטיים והכולל... שמות החגים היהודים. חלק (4) מתווה את תוצאות הסקר שנעשה לאחרונה בקרב יהודים. מטרת הסקר היתה לקבוע מה יודעים היהודים על עצמם ועל האל.

"חלק (5) כולל הצעות מעשיות כיצד לבצע את שיטת 'דלת לדלת', וכמו כן הוראות כיצד ומתי להציג את הספרות המיסיונרית, רשימת עשה ולא תעשה... לאלה שהוקצו לעבודה בקרב היהודים, שיברך אתכם האל... משימתכם לא תהיה קלה... תורת ישו לא הוצגה ליהודים כעם כבר 2000 שנה... הם גורשו ונדדו מעיר לעיר, ממדינה למדינה, מעם לעם... היהודים איבדו את דרכם. כמיסיונר, אתה נקראת על ידי אלוקי אברהם יצחק ויעקב לעזור להם למצוא אותה שוב..."

הנביאים החיים והקיימים

בהמשך, נאמר בחוברת: "הפניות והתעוררויות — בכל פעילות מיסיונרית, הידידות וההפניה לחברים מהווים מעין מפתח ליצירת מגעים מיסיונריים נוספים... מיסיונרים חייבים להתמקד בהשגת הפניות מחברים ובעידוד החברים ליצירת קשר חברתי עם מגעיהם... על הקדושים לדעת, כי הצלחת המרת הדת הגדולה ביותר תמצא בקרב אוכלוסיית היהודים הצעירים... הצעד הבא הוא להכיר אותם. על מנת לעשות זאת תוכלו להזמין חבר יהודי ומשפחתו לארוחת ערב, לצאת אתו למשחק גולף, לדוג, להחליף את המתכון המורמוני האהוב ביותר תמורת המתכון היהודי האהוב ביותר. חבר הכנסייה יוכל להציע או ליהודים, שלמרות שיהודים הם 'בני הנביאים', הוא רוצה להזמינם, הוא ומשפחתו, לשמוע על הנביאים החיים והקיימים. יהודים בדרך כלל מגיבים היטב לתשובות כנות מאשר למרמה... קיימות דרכים רבות להכיר מישהו, אם רק נוכל להתגבר על פחדינו. אין סיבה לפחד. לנו שייכת שלמות הבשורה...

"... מיסיונרים הם שליחי האדון ואין הם צריכים להתנצל על המסר, שהם עומדים להציג. להלן כללי רקע למסיים להמרת דת בקרב העם היהודי — אל תשתמש בתכסיסים כמו ענידת מגן דוד, כתב עברי על צמידים או שרשרות... טכססים כאלו נבזים בעיני היהודים ונחשבים מעליבים למסורת, למושגיהם הדתיים ולאינטליגנציה שלהם. אל תבהלו מעושרם או מעמדם. בעיקר אל תופתעו מחינוכם הגבוה של האנשים עמם אתם באים במגע. קראו לעצמכם בשם שליחים ולא מיסיונרים והשתמשו במלה לשכנע — במקום המלה להמיר דת. העם היהודי עדיין סולד מכל דבר שיש לו שם נוצרי. לכן — המנעו מהשימוש בשמו של ישו המשיח במגעים ראשונים... כששואלים: האם אתם נוצרים? ענו — הננו מורמונים. איננו קתולים ואיננו פרוטסטנטים. אנו כאן על מנת להודיע לך ולמשפחתך שהאל שוב דיבר ושיש נביאים עלי אדמות...

"... רוב היהודים הם החכמים מאוד, רגישים מאד, ופקחים מאד ולהם נטיה להיפגע בקלות. אם תציע בפניהם חומר מיסיונרי בזמן שאינו מתאים לכך, ייתכן ותאבדו מגע טוב ולא תבינו מדוע. כדי להקטין את האפשרויות שזה יקרה, תוכננו בקפדנות התהליך והמועדים לפיהם נותנים את כתבי המיסיונרים...

"כללי עשה — 1. למד היטב את חוברת ההדרכה הזאת. 2. הקרן סימפטיה 3. היה סבלן 4. היה נועז 5. סלק מתוכך את כל הביטויים העלולים לפגוע ביהודים. 6. פתח אהבה כנה ליהודים. הם רגישים ותופשים מהר חושים בכנותך או בחסרונה, בטרם תתחיל לדבר. 7. העבר את בשורתך ללא ויתורים; הנער היהודי חשוף מאד לגבי גישה אינטלקטואלית לדת. הוא רוצה את זה ישר ומתוך הלב. 8. תחיה כפי שאתה מלמד. היהודים ישימו עליך עין.

"לא תעשה — 1. אל תפחד. 2. אל תאמר תמיד 'יהודי', השתמש גם במושג 'העם היהודי'. זה רך יותר. 3. אל תעריך את עצמך פחות מדי. אם תלמד טוב את חוברת ההדרכה תרגיש בטוח בעצמך עם העומדים מולך. 4. אל תשתמש בביטוי 'להמיר־דת' אלא 'לשכנע'. 5. אל תאמר מיסיונר אלא שליח. 6. אל תנסה להשתמש בעזרותיך. 7. אל תשכח להתפלל, בפרט יחד עם העומדים מולך, אבל אל תלחץ עליהם לכרוע ברך עד קרוב מועד הטבילה. 8. אל תחשוש להבלחתך כשרמון יהודים ביחס למיסיונרים הפועלים בין הגויים".

אפשר להתייחס להרבה מטענות הפעילים אנשי "יד לאחים" כאל גיבוב של שטויות, פרי תסכיך רדיפה, ויש בטענותיהם כאלו. לעומת זאת, יש להתייחס ברצינות למסמכים שהשיגו החוגים המתנגדים להקמת האוניברסיטה המורמונית. לטענתם, מוכיחים מסמכים אותנטיים אלה כוונות נסתרות, שאינן טהורות. במסמך שצוטט למעלה יש יותר משמץ כוונה נסתרת ואין כלל מקום לבטלו. הוא דורש תגובה רצינית של מוסדות האוניברסיטה והכנסייה המורמונית.

סין: בית־ספר לנשואים טריים

שירות
DER SPIEGEL
מיוחד ל"הארץ"

קורסים מזורזים לנשואים טריים הם חלק ממסע זהיר שמנהלים שלטונות סין נגד הבורות בנושאי מין

האנג דונג רונג, בן 28, ושי רנין, בת 22, יושבים צמודים. מכורבלים יחד על הכיסאות־המתקפלים ה־ אדומים במרכז התרבות ברובע דונ־ גשן בקנטון. הם נשואים שלושה ימים, וכעת הם חייבים לעבור קורס יחד עם כ־50 זוגות צעירים אחרים. במה המדובר אפשר להבין מהכרזה האדומה הניצבת בירכתי האולם: "בית־ספר לנשואים טריים". מובן שהשיעורים המאורגנים על ידי התאחדות הנשים ודובבי הרחובות במקום, פתוחים בהרצאה פוליטית. בינתיים הצעירים אוחזים ידיים, כמה צעירות סורגות, יש כאלה המפצחים זרעונים. או עולה על הדוכן הד"ר לו שומינג. הוא מתחיל להצביע בשרביט על איורים, מ־ שרטט בגיר על הלוח שמאחוריו, ותשומת הלב של הצעירים עולה בבירור.

בעבור מרבית הצעירים ששומ־ עים בבוקר זה הסברים מפורטים על הגלולה, כובעונים, טבעות התקנים תוך־רחמיים, מידע מפורט וגלוי כזה הוא חדש. הקורס המזורז בן היומיים, העוסק בבעיות מין הנישואים ב־ תוספת איזהו פירורי מידע איך לי־ פות את הבית ואת הגינה, שובר טאבו שהיה בתוקף זמן רב. עד כה לא דובר כלל רשמית על מין ברי־ פובליקה העממית. לא היתה שום הוראה שיטתית בנושא. ההבהרות והפרסומים המועטים שהיו (תחת הכותרת "ההיגיינה של האשה") הצטמצמו להקניית כמה מושגי־יסוד רפואיים.

מהדורות מצונזרות

מאז הוקמה הרפובליקה העממית עסקה המפלגה, שתמיד הציגה עצמה כטהורה ומדעית, בנושאים אינטימיים כאלה באי חשק בולט. יצירות קלאסיקה ספרותיות הכול־ לות תיאורים מיניים מפורטים (בסין העתיקה נחשבה אמנות האהבה לנחלתם של אריסטוקרטים ופקי־ דים קיסריים) הוקעו על ידי המהפכנים כפורנוגרפיה וכדוגמאות של הזיכוי הפיאודלי. רומנים כגון "דזין פינג מאה" (פרחי השזיף בכנבצת הזהב) ו"רו פו טואן" (מרבד התפילה של תאוות החושים) ניתן למצוא כיום רק במהדורות מ־ צונזרות.

לשווא קרא צ'ו אן לאי, ראש הממשלה של מאו, לחינוך מיני. "עוד לפני שנערה מקבלת את הווסת הראשונה ולפני שנער מתחיל לפלוט זרע", כתב ב־1963, "צריך למסור להם מידע על היגיינה מינית, כדי שיוכלו להתמודד עם שאלה זו בצורה הקורקטית והנ־ כונה". ואכן, באותה שנה עצמה יצא לאור הספר המדעי־פופולארי המקיף הראשון בנושא, שנשא את הכותרת "רפואה מינית". בבתי־הספר התי־ כוניים ניתנו, בנפרד לבנים ולבנות, כמה שיעורי הבהרה בסיסיים ב־ נושא.

אולם שלוש שנים לאחר מכן הכריזה "המהפכה התרבותית" שכל דיון באהבה גופנית ומיניות הוא תוצאה דקדנטית של אידיאולוגיה קפיטליסטית וחינוך זעיר־בורגני. בפועל, "המשמרות האדומים" של מאו שויעוט את סין כולה, הירבו לקיים יחסי מין בינם לבין עצמם הרחק מעיניהם הפקוחות של ה־ מורים ושל השלטונות. תלמידות תיכון רבות חזרו הביתה בהריון מהמערכות הפוליטיות. "האמהות הגדולות של חילופי הרשמים והנ־ סיעות המהפכניים", הן כונו בלגלוג בפי העם. (על פי הדיווח, מסעותיהם של "המשמרות האדומים" בתחילת "המהפכה התרבותית" ברחבי סין — דבר שעד אז לא יכלו בכלל לחלום עליו — נועדו ל"חילופי רשמים והנ־ סיעות מהפכניים").

גם לאחר "המהפכה התרבותית" נשאר הנושא בבחינת טאבו. באותו זמן נוכחו הסינים בתופעה מוזרה: בעוד העבריינות הקשה נמצאת ביר־ ידה, עלה מספרם של מקרי האונס במידה ניכרת. 24 אחוז מכל פסקי הדין שהוצאו בפקין ב־1985 היו על מקרי אונס או פיתוי קטינים. "אפטרופסים אונסים את בנות חסותם, מורים את התלמידות שלהם, מנהלי בתי־חרושת את הפוע־ לות", התלונן "ביטאון המשפטים" של שנחאי. בכנסים שונים הואשמה בכך הבורות המינית שנכפתה מלמעלה. כעת אמור לימוד בסיסי יותר לשים קץ ל"תקופת האיסורים המתמשכת" (כדברי סוכנות הידיעות הסינית).

"הגורמים המוסמכים סבורים", כך נאמר, "שבורות בעניינים מיניים אינה יפה להתפתחות האופי של בני הנוער". ב־40 מבין 100 בתי־הספר התיכוניים בשנחאי כבר מקבלים תלמידים שיעורים ב"שאלות של תקופת ההתבגרות". 95 אחוז מכל התלמידים מרוצים מכך ו־90 אחוז מכל ההורים — כך מצא הביטאון "עשות סין" — סבורים כי הקורס מועיל. עד כה קיבלו שלושים אלף מורים בשנחאי הכשרה ב"היגיינה ומוסר". כמו כן איפצה שורה שלמה של כתבי־עת את הנושא. הביטאון "הבריה" אירגן פורום בן חודשים על "בעיות מיניות בחברה המודר־ נית". פרסומים שונים, כגון "ידיד הבריאות" או "רופא הבית", נפוצים כעת בתורת מדריכים לבעיות נישואים ומין.

ההסברה — שמרנית

אמנם ההסברה בנושא עדיין שמרנית מאוד. אוננות, מזהירה למשל החוברת "מידע כללי על ההיגיינה והביולוגיה של בני נעו־ רים", מזיקה לבריאות ומסיחה את דעת התלמידים מעבודה ומלימודים. העלונים ממליצים כאמצעי נגד על עבודה שקרנית, לימוד מרוכז והס־ חות באמצעות משחקי כדור, שחמט וקריאה בעיתונים. יש להימנע גם מ"מכנסיים הדוקים מדי" או "מצעי מיטה כבדים מדי". גם במסגרת הנישואים ממליצים על מתינות ואי־ פוק: "סך הכל הכנסיבות נורמליות". ממליצים ספרי הדרכה המופיעים בהוצאה לאור של הנוער הסיני, "סביר למדי לחלוק את מיטת הנישואים פעם או פעמיים בשבוע".

בראש ובראשונה מתמקדים העי־ תונים והעלונים בבעיות ביולוגיות ורפואיות. הקדמה עדיין לא הגיעה לשאלות של מוסר מיני. כך למשל, מלמדים צעירות בקנטון על "ה־ סכנות של יחסי מין לפני ה־ נישואים", שכן לדעת ביטאון ה־ מפלגה "יומון העם", אהבה לפני הנישואים היא "תופעה אנומאלית". לא רק באזורי הכפר, גם בערים מקובל לחשוב שהאשה צריכה לבוא לנישואין בתולה. "כאשר מגלים גברים צעירים שארוסתם כבר איבדה את בתוליה", כתב העיתון "שוחרור", "הם כועסים מאוד". וגם אם שני שלישים מהסטודנטים בפ־ קינג שנשאלו אמרו, שאין זה בלתי מוסרי שבני־זוג מאורסים יחיו יחד, סברו ברובם 62 אחוז כי הבתולים הם "קדושים" ויש לשמרם עד החתונה.

צפון־אפריקה: חלום המאגרב הגדול

מאת פרדריק פריצ'ר
Le Monde
מיוחד ל"הארץ"

להתקרבות בין אלג'יריה ללוב תהיה השלכה על כל מדינות האזור, ועל בריתות והסכמים קודמים שנחתמו ביניהן. חלום המאגרב הגדול אינו מנותק מהתפתחות זו

אלג'יר

אלג'יריה היא מדינה שמרבים להאזין לה ומרבים לבקר בה. מבלי שתהיה אבדפינה בדיפלומטיה ה־ בינלאומית, היא בכל זאת נקודת־ מעבר הכרחית, בעיקר במרחב המאגרב, שם כל מדינה באזור מרימה יותר ויותר את קולה בדבר הצורך להקים את המאגרב הגדול הערבי. אבל מטרה זו נראית כמשאלה חסודה בלבד — עד כדי כך עומדים בדרכה האינטרסים השונים לא אחת של מדינות האזור, ועד כדי כך היא מורעלת מהסכסוך במערב סהרה, שם נלחמת חזית פו־ ליסאריו במרוקו. נראה שקיומה של פסגה מאגרבית הוא כיום בלתי אפשרי, והיחסים הדו־צדדיים או תלת־צדדיים הם הדרך היחידה להמשיך את הדרישות.

תוניסיה ואלג'יריה חתמו ב־19 במרס 1983 על הסכם אחווה והסכמה, שאליו הצטרפה מאוריטניה בסוף אותה שנה. הסכם זה, בעל אופי פוליטי, שתוקפו 20 שנה, מציין כי הוא "נשאר פתוח להצטר־ פות מדינות אחרות של המאגרב רבתי, המקבלות את סעיפיו". אך הוא כולל גם סעיפי סיוע, בעיקר בתחום הצבאי. הנשיא שאדלי לא נמנע מלהעלותם כאשר תמך בקיץ האחרון תמיכה מלאה ללא סייג בתוניסיה, שיחסיה עם לוב נותקו, לאחר גירוש 30 אלף אזרחים תוני־ סיים משטח לוב.

מצדן חתמו מרוקו ולוב ב־13 באוגוסט 1984, באוג'דה, על הסכם איחוד ערבי־אפריקאי. הסכם זה פעל בצורה משביעת רצון במשך קצת יותר משנה. מרוקו היתה מרוצה ממנו, שכן לוב הפסיקה את סיועה הצבאי לחזית פוליסאריו, אך הקולונל קדאפי בא למסקנה, לאחר הפיצוצים בנמלי התעופה של וינה ורומא ואיומי פעולות־הגמול והאמברגו של ארה"ב, כי ההסכם מיצה את עצמו. הוא ציפה או להבט־ חות סולידאריות ותמיכה, אך לא קיבל מרבאט — כמו גם משאר מדינות ערב — אלא את העמידה מאחורי ההחלטות מעורפלות של הליגה הערבית.

בסיוע הנסיבות ומכיוון שעמד מאוד על פגישה זו, נפגש עם נשיא אלג'יריה ב־28 בינואר האחרון באין אמנס שבדרום מזרח אלג'יריה. מה שעמד על כף המאזניים היה חשוב לטריפולי. לוב יכולה לקוות בהזד־ מנות זו להוסיף את אחיזת־המלקחיים המצרית־אלג'יראית שבה מצאה את עצמה לאחר חילוקי הדעות שלה עם תוניסיה, ולזכות שוב באשראי מסוים בזירה הבין־לאומית באמצעות התקרבות לאלג'יריה.

פרויקטים משותפים

ליחסים בין שתי המדינות, שעברו תמורה ניכרת מאז חתימת הסכם אוג'דה, היתה עדנה מאז הפגישה באמנס, ובין שתי הבירות הוחלפו ביקורים. ב־10 בפברואר עשה רב סרן עבדסאלם ג'אלוד, "האיש השני" בלוב, בביקור רשמי באלג'יר שבסופו הוכרז על כינון קבוצת עבודה מעורבת למעקב אחר היח־ סים הדו־צדדיים. בעקבותיו ביקרה בבירת אלג'יריה ב־6 במרס משלחת צבאית בראשות הקולונל פרייג' סר לייסאן אוריע, ראש המטה הכללי של כוחות הקרקע. ב־13 במרס היה זה תורו של עבדראזאק בוחרה, חבר המזכירות המתמדת של הוועד המרכזי של האף־אל־אן, הממונה על יחסי החוץ, להקדים בעשרה ימים את ראש ממשלת אלג'יריה, עבדל האמיד בירהאמי, שביקר גם הוא בטריפולי. ראש הממשלה התקבל ב־23 במרס על ידי הקולונל קדאפי. הוא לווה על ידי משלחת שרים גדולה, בעיקר שרים כלכליים.

תוצאות הפגישות מדברות בעד עצמן. אם כי שתי המדינות אינן קשורות זו לזו בשום חוזה, הן הסכימו, כפי שדיווח השליח המיוחד של שירות העיתונות הרשמי ה־ אלג'ירי, "לפתח ולהרחיב את החי־ לופים המסחריים, עד שיגדל פי עשרה היקף הסחר של שנת 1986". אלג'יריה ולוב גם החליטו להקים חברות גיאופיסיקה, מחקר, חיפושים ובדיקות משותפות בתחום הפחמי־ מנים, קידוח בארות ובנייה. בין שאר הפרויקטים התעשייתיים, יש לציין את הקמתם של בתי־חרושת ל־ מכוניות באלג'יריה, ואילו היחידות לייצור אלומיניום יוקמו בלוב.

עוד נקודה חשובה: כאשר נזקקה אלג'יריה לשווקים לגז שלה, הת־ קבלה ההחלטה, לדברי שירות העי־ תונות האלג'ירי, לספק לשוק הלובי גז טבעי המיועד הן לצריכה תעשיי־ תית והן לצריכה ביתית. מדובר גם על חיבור שתי רשתות החשמל של המדינות והרחבת שיתוף הפעולה לתחום החקלאי, בעיקר באזורי סהרה, בניצול שכבות מים תת־ קרקעיות. בניגוד לחוזה האחווה והסכם אוג'דה, שנקודת המוצא שלהם היתה יחסים פוליטיים וממנה הם התרחבו לסקטור הכלכלי, היח־ סים האלג'יריים־לוביים יוצאים מ־ נקודת־מוצא של הכלכלה. היחסים הפוליטיים אמורים לבוא בעקבות זאת, ויציבותם גם תזכה לערובה טובה יותר ככל שהקשרים הכלכליים יטבו. זו לפחות התחושה באלג'יריה, שם ההנהגה הזהירה, המכירה את אופיו ההפכפך של קדאפי, עלתה על הדרך היכולה לטווח הארוך להביא לאיחוד עם לוב.

מגמת איחוד

איזה איחוד? מאיזה סוג? האם מדובר באיחוד דו־צדדי, או שמא לוב תצטרף לחוזה האחווה וה־ הסכמה? אין שום נתונים המאפשרים לענות על כך. אך הרצון באיחוד מובע בבירור בהודעה שפורסמה בטריפולי ושהופצה בתחילת השבוע שעבר על ידי שירות העיתונות האלג'ירי. נאמר בה, כי "במסגרת הפגישות שמטרתן איחוד בין אל־ ג'יריה ולוב, שימשו שני ראשי הממשלה יושבי ראש ב־23 במרס של ישיבה שהשתתפו בה חברי ה־ ועדה העממית הכללית של ה־ ג'מהיריה הלובית וחברי בממשלת הרפובליקה האלג'ירית הדמוקרטית והעממית". ההודעה ציינה כי בנאום שנשא עם פתיחת הישיבה רב סרן ג'אלוד, הוא הזכיר "את היעדים של ההנהגות הפוליטיות של שתי ה־ מדינות החותרות לממש, אם יתאפשר, איחוד שישמש הקדמה לאחדות המאגרב הערבי ולאחדות האומה הערבית".

שום מדינה ממדינות האזור אינה מוציאה מכלל חשבון מאמצים אלה. קדאפי דיווח למלך חסן על פגישתו באין אמנס. הוא בוודאי הודיע לו גם על הפגישות העתידיות בטריפולי. הנשיא שאדלי מסר אישית לשר החוץ התוניסאי, בג'י קהיד אסבסי, בסוף השנה שעברה, כי בדעתו להיפגש עם קדאפי, ובשבת שעברה קיבל את מוחמד אמזאלי, ראש ממשלת תוניסיה, לביקור רשמי בן 24 שעות באלג'יריה, כאשר השיחות האלג'יריות־לוביות הגיעו לשיאן בטריפולי. הודעה משותפת ש־ פורסמה בשבת ציינה, כי המשלחות קיימו דיון פוליטי מעמיק על "הסיכויים לבנות את המאגרב הערבי הגדול על בסיס העקרונות הכלולים בחוזה האחווה וההסכמה הקושר את אלג'יריה, תוניסיה ומאוריטניה".

חוזה אוג'דה נראה רחוק. הוא תרם להידרדרות היחסים בין אלג'יר וטריפולי. אפשר שהוא יהיה הקורבן הראשון של ההתקרבות שרוצים בה הנשיא שאדלי והקולונל קדאפי כאחד.

איידס: מידע נקי משיפוטים מורליסטיים

מאת אלאן דרשוביץ
שירות
The New York Times
מיוחד ל"הארץ"

לטובת הציבור יש להשאיר את זרם המידע המדעי על המחלה נקי ממורליזם אישי

קיימבריג', מסצ'וסטס — מחבר המאמר, פרופ' בבית־ הספר למשפטים של האר־ ווארד, הרצה שם ובבית־הספר לרפואה של הארווארד על נושאי חוק ורפואה.

באה העת להוציא את המוסר וה־ פוליטיקה מהחלק האינפורמציוני של הוויכוח על איידס. שימשיכו המורליסטים והפוליטיקאים להתווכח על המדיניות החברתית שיש לבחור בה בתגובה למגיפת האיידס. אבל יש להשאיר את זרם המידע המדעי נקי ממורליזם אישי. כולנו שמענו אזהרות מופרזות על קלות ההעברה מאדם לאדם של תסמונת הכשל החיסוני הנרכש, מפי אנשי "הרוב המוסרי" התומכים בהכנסת האנשים נושאי האיידס להסגר, מהורים מפוחדים הרוצים שילדים קורבנות איידס לא ילמדו בבתי־ הספר, ומפוליטיקאים אופורטוניס־ טים העושים הון מהיסטריה כלפי מחלה מפחידה, שקל לפגוע בנוש־ אים את נגיפה.

כאשר ויליאם היילוסיין מבית־ הספר לרפואה של הארווארד סיפק באחרונה לקהל אוניברסיטאי כמה עובדות מרעיות על איידס, התקבלו דבריו בשתיקה דהומה: "כל מי שאומר לכם באופן חד־משמעי שאיידס אינו מועבר על ידי רוק אינו אומר לכם את האמת". איידס יכול להיות מועבר על ידי דמעות, רוק ועקיצות יתושים. "אין ספק שיהיו מקרים", אמר, "שיוכחו בהם כי ההידבקות אירעה בעקבות מגע שולי ואקראי".

אישור לחוסר המוסריות

שלא כמורליסטים השמרניים ה־ מכלים את זעמם באיידס, לפרופ' היילוסיין אין שום אינטרס או טיעון פוליטי. הוא אחד המדענים המובי־ לים בחקר האיידס. הוא, יחד עם מספר גדל והולך של מומחים רפואיים, מודאג מהעובדה שהאור המדעי המועט השפך במחלוקת האיידס מתעמעם בגלל הלהט המור־ ליסטי. מכיוון שהמחלה מועברת במידה רבה באמצעות יחסי מין בין הומוסקסואלים ובאמצעות הזרקת הרואין תוך־ורידית, היא באה ממש כמתנה משמים למורליסטים שמר־ ניים. בעל הטור לשעבר — כיום עוזר בבית הלבן — פטריק בוקנאן — הזיל דמעות תנין על "ההומוסק־ סואלים המסכנים (אשר) הכריזו מלחמה על הטבע וכעת הטבע גובה מהם מחיר איום". קיימת כמעט גב־ זות צוהלת בהתפארות "האמרתי לכם" של כמה מורליסטים שמר־ ניים, הרואים באיידס אישור שה־ מציא הטבע לחוסר המוסריות של ההומוסקסואליות.

מצד שני, כמה פעילים הומוסק־ סואלים רואים את התגובה הציבו־ רית על איידס כאישור פוליטי לשנאת ההומואים של החברה. הם מסרבים להודות בכך שחלק מהאח־ ריות להפצת המחלה אכן נופל ללא ספק על אותם ההומוסקסואלים שה־ משיכו בנהגים מיניים בלתי אחר־ איים גם לאחר שהסכנות התבררו. התנועה להמשך פעילותם של בתי־ מרחץ ומקומות אחרים שבהם מעוד־ דים פעילות מינית בשטח עצמו, משחקת היישר לידי המורליסטים.

להיפוך אחר הארה מדעית במא־ בק באיידס, הפריעה המציאות האומללה שעל פיה המחלה מועברת באמצעות התנהגות (מינית) שנויה במחלוקת. אל למדענים להיות מושפעים מהויכוח המורליסטי. הם חייבים לראות את המחלה כאילו הו־ פצה באמצעות התנהגות ניטרלית, כפי שהאמינו בזמנו שיתוק היל־ דים נגרם משחייה במים קרים. יש לנו זכות לדעת את העובדות המוצקות על איידס, ללא ציפוי של שיפוטים מוקדמים מורליסטיים. יש לנו גם הזכות לשמוע את האמת הכאובה מגופים ממשלתיים, כגון המרכזים לבליטת מחלות באטלנטה.

אפשר להבין מסוכנויות אלה רואות את תפקידן בכסיות מידע בלא לעודד דאגה. אבל הפחד מפני היסטריית האיידס אסור שיגרום להמעטה בחשיבות הבעיה. כפי שמדען אוניברסיטאי אחר אמר: "אנחנו מורץ למשל חופשיים יותר לדבר מאשר המרכזים לבליטת מחלות". ו"העובדה היא שהתחזיות הקודרות של אלה שזעקו זעקות שבר מאז הופיע האיידס אינן רחוקות מהאמת". היילוסיין הזהיר: "אם אתם חושבים שנמאס לכם לשמוע על האיידס עכשיו, אני יכול לומר לכם שאנחנו רק בהתחלה". הבה נתחיל לקבל מידע אובייקטיבי יותר, כדי שכל אחד מאתנו יוכל להחיל את מוסריותו הוא על בחירות־המדיניות־החברתיות הקשות שנעמוד מולן כאשר תתפשט מגיפת האיידס.

איידס: מבחני זיהוי והגנה

כל אדם שהתגלה אצלו איידס יקועקע בחלק הזרוע העליון...

מאת ויליאם באקלי
שירות
The New York Times
מיוחד ל"הארץ"

המחבר, כופר ועורך המגזין "נשיונל רוויו" הידוע בדעותיו הי־ מניות, כתב באחרונה את הספר "התבונה נבונה" (משחק מלים, מתפרש גם כ"תבונה יכונית").

קראתי והאזנתי ואני חושב כעת שאני יכול לגבש את המחשבות, ראשית של אלה שדאגתם לגבי קורבנות האיידס עומדת בראש ובר־ אשונה על דאגה להם ולשמירת אמות־המידה הנוקשות של זכויות אדם ופרטיות אישית, ושנית, של אלה שדאגתם להגן על הציבור מאלצת אותם להעניק תשומת לב משנית לנחוזיות ולרגישויות האזר־ חיות של הסובלים מאיידס ותשומת לב ראשונית לביטחונם של מי שאינם חולים במחלה זו.

הטיעונים שמעלים שני הצדדים הם פעמים תועלתיים ופעמים מוסר־ יים, וכמעט תמיד המקיפים במידה מסוימת. מרבית הקוראים יסכמו את הנטיות הקרימיות שלהם עצמם בנקודה כלשהי בין העמדות הקיצ־ וניות, שאני מעלה כאן במתכוון. אסכולה א' חוששת כי טיעוניה של אסכולה ב' הם אקט של אופור־ טוניזם מוסרי. הביטו, אומרים אנשי אסכולה א', אנחנו השגנו התקדמות אדירה בנושא זכויות־האזרח לכל. חילצנו את השמרנים הנוקשים מעמדותיהם הנעוצות; לפני דור היה רוב ההומוסקסואלים "בארון". כעת הם שליטים במועצות ערים, יוצאים לתהלוכות בנוג "ליל כל הקדושים" ודורשים זכויות שוות להומוסקסו־ אלים. ואז בא האיידס, מוסיפה ואומרת אסכולה א', ואף על פי שידוע היטב שהנגיף יכול לעבור דרך מחטים מזוהמות וידוע גם שהטרוסקסואלים יכולים להעביר אותו, בכל זאת זו עובדה וגם דעה מקובלת שאיידס הוא קללתו הספ־ ציפית של ההומוסקסואל, מחלה המועברת באמצעות מין אנאלי בין זכרים.

האם תתבוננו היטב תבחינו בחיוך הקטן והזחוח־ דעת על פניו של האדם הדואג כל כך, הו הדואג כל כך, לבריאות הציבור. הוא תר אחר דרכים לאבטח את הציבור. בטוח, אבל הוא בכלל לא נהנה בתוך כך לצלצל בפעמון־אזעקה בשופקק הקורא בעצם לפרק ולהסל את כל ההבנה שטופחה במאמץ ובמכאובים במשך קנות דור, על ידי אלה שלחמו למען פרטיות הדרה־היטות שלהם. האמת היא שאסכולה ב' מתלוננת בעצם על הרחבת זכויות־ האזרח להומוסקסואלים.

אסכולה א' לא תאמר כל אותם דברים במלים כה בוטות הנוצצות. אך היא תכה בבירור שאסור להעביר חוקים או תקנות שהשפע־ תם למעשה היא בכיוון של זיהוי מעבירי האיידס. הרי אין זה, כמוה אסכולה א', כאילו היה האיידס מועבר דרך מרקות־ים ציבוריות. אבל כל ניסיון להפריד ולבודד את נושא האיידס הוא למעשה אקט של נידוי מוסרי.

בדיקות לכל

אסכולה ב' אכן נוטה להתייחסות שלילית חריפה כלפי ההומוסקסו־ אלים, אבל היא גם נוטה לגשת לבעיית האיידס באורח אמפירי. היא טוענת שתסמונת הכשל החיסוני הנרכש היא, בכות, המגיפה המבוהלת ביותר של המאה. השבועון "אקונו־ מיסט" העלה באחרונה את האפש־ רות כי "נגיף האיידס יקטול יותר מ־250 אלף אמריקאים בתוך כשנה שנים". או לא תהיה "שום ערובה שהמחלה תישאר מוגבלת בעיקרה לקבוצות סיכון־גבוה". אם האיידס יתפשט בקרב האוכלוסיה, "צפויה קטסטרופה". כך איפוא אסכולה ב' מצדדת בהחלט בלא פחות מאשר זי־ הוי כמיליון האנשים שלדברי הרד־ טאים הם מעבירי המחלה.

איך? ובכן, הצבא עשה את הצעד הבעיי הראשון. שני מיליוני היי־ לים יעברו את בדיקת הדם. ואלה הנושאים את האיידס ישוחררו בצינעה מהשירות. בצינעה. אינה אומרת חבר הכן, אני מגיע לכך. הצבא עשה את הצעד הראשון לזהות את הסובלים באיידס — וזכרו שנושא האיידס היום הוא גם נושא איידס ביום מחר, יום זה יהיה בעתיים בעכשיו או — הדבר תלוי בגן הדיראלי — כאשר יהיה בן 70. הצעד ההגיוני הבא יהיה לדרוש מכל אדם המבקש רשיון נישואין, לעבור לא רק בדיקת וסרמן (לגילוי עגבת) אלא גם בדיקה לגילוי איידס. אבל אם יש לו איידס, האם יהיה רשאי להינשא? רק אם ייאמר לרעייתו לעתיד כי בן זוגה חולה באיידס ואם היא תסכים לעיקוף. אנחנו יודעים על ילדים שנולדו חו־ לים במחלה, שהועברה על ידי האם אשר קיבלה אותה מהאב.

פה איפוא מציעה אסכולה ב' לאלה שאינם בצבא ושאינם הולכים לבקש רשיון נישואין בדיקות לכלל כן, בשלבים. אך בש־ לבים מהירים. הגורם האוקי ההגיוני הבא הוא חברות הביטוח. "בלו קרוס", למשל, יכולה בהחלט לדרוש — הדבר סביר — מאלה הרוצים להצטרף אליה בדיקה נטפית הבוד כה במבקרים מסוגים שונים.

האם אסכולה ב' מציעה איפוא שנושאי האיידס יזוהו בפומבי בתורת שכאלה? לפי שעה אין עדות מלאה באשר לאפשרות העברתה של המחלה. אך בעוד שדברים רבים שיש בהם כדי להרגיע כבר נאמרו, מדענים ומרפאים לא הגיעו להסכ־ מה, כי איידס אינו יכול להיות מועבר בצורה אגבית וללא קושי. הבה נהיה סבלנים בנושא. אם הראיות על איידס יהיו יותר ויותר מרגיעות, זיהוי פומבי לא יהיה הכרחי. אם יתברר שיש סיבות לדאגה וכי איידס מופיע, למשל, בקרב ילדים, שהתגששו או הש־ תוללו עם ילדים אחרים הסובלים מאיידס, אזי יידרשו אמצעי בידוד דרסטיים יותר.

פה באשר לזיהוי פרטי: כל אדם שהתגלה אצלו איידס יקועקע בחלק הזרוע העליון, כדי להגן על אנשים המשתמשים במחטי הזרקה משותפות, ובאחוריים, כדי להגן על הומוסקסואלים אחרים. אתה לא מתמוך בריצנתו זה בה שוחשבנו לאורך כל הדרך? אתה קורא לשובה של אות הקלון (אות א' בצבע שני שנשים נואפות נאלצו לעטות, הכלה באופי באנגלית מתחילה בא'), אלא שהפעם היא להומוסקסואלים? אשר בה אות הקלון נועדה להוקיע ול־ שדר את שנאת הציבור. כתובת הקעקע לחולי האיידס מיועדת להגנה פרטית. אנחנו לא מדברים על עניין קל ערך. החברה כולה נתונה תחת איום וכדי ללחום באיידס אנחנו זקוקים למקבילה האזרחית של הכשרה צבאית לכל.

אין אביב בפראג

מאת לוק רוזנצוויג
Le Monde
מיוחד ל"הארץ"

בצ'כוסלובקיה עדיין מחזיקה בשלטון הטרויקה השלטת ואין נראים באופק סימנים לרפורמות

פראג

אי אפשר לומר שהממשלה והמפלגה בצ'כוסלובקיה מרבות במ־ אמצים כדי לשפר את תדמיתן מחוץ לגבולות "המחנה הסוציאליסטי". נוכחותם של משקיפים מערביים בקונגרס ה־17 של המפלגה נסבלת יותר מכפי שהיא באמת רצויה. (כך גם היה בקונגרס המפלגה שנערך לאחרונה בבריה"מ). שלא כמו עמי־ תיהם מ"המדינות האחיות", לא קיבלו השליחים המיוחדים של העי־ תונות המערבית היתר כניסה ל־ ארמון התרבות שם נפתח הקונגרס ב־24 בערב. הם נאלצו להסתפק בצ־ פיה בשידורי טלוויזיה של הישיבות במרכז העיתונות של מלון "אינטר־ קונטיננטל". עוד קודם נתנו להם להבין בבירור שיהיה זה "מצער אם ינצלו את שהותם בפראג כדי לפגוש אלמנטים העוינים את ה־ סוציאליזם". בני־שיחם סירבו כמובן להגדיר במדויק מה ומי כלל מושג זה ומה גבולותיו.

על אף לוח השנה, עדיין לא הגיע האביב לפראג. מזג־האוויר גרוע, ושום דבר בנאום הפתיחה של המזכיר הכללי גוסטאב הוסאק אינו מזכיר אפילו בצורה העמומה ביותר אביב מסויים של 1968. בהציגו את דו"ח הוועד המרכזי בנאום בן ארבע שעות, התמקד הוסאק בעיקר בהתפתחות הכלכלה מאז הקונגרס ה־16 שנערך ב־1981. הוא עודך מאוד של מדיניות הבצע שהטילה הממשלה מאז העלייה במחירי חומרי־הגלם והרעת תנאי החילופים המסחריים בעיקר עם ברית־המוע־ צות, הספקית העיקרית של אנרגיה למדינה שאין לה למעשה כמעט שום מקורות אנרגיה משלה. עליית מחירים, צמצומי יבוא, מלחמה בב־ זבוז איפשרו לדברי הוסאק לצ'כוס־ לובקיה לשקם את מאזן סחר החוץ הן עם מדינות קומאקו"ן והן עם המדינות המערביות.

הסקירה המסורתית על כל ה־ סקטורים של הפעילות הכלכלית והחברתית, מן התעשייה הכבדה ועד לתחום התרבות, איפשרה לשליט צ'כוסלובקיה לדרוש כמה וכמה פעמים את שיקום "מוסר העבודה הסוציאליסטי" — סיסמה שהפכה בעצם לפזמון החוזר של הקונגרס. בנאומו של הוסאק היו לפעמים נעי־ מות הדגשים שהיו נועמים לאו־ זניהם של פוליטיקאים שמרניים במערב. הוא הוקיע אותו חלק בנוער ש"שם את הזכויות שלו במ־ קום ראשון לפני החובות שלו". ואפילו גילה התרגשות לנוכח "המספר הגבוה מדי של מקרי גיר־ ושין" בארצו. הדחות של נושאי תפקידים בדרג הביניים של ה־ מפלגה (קאדרים בכירים במחוזות ובאזורים) בעוון "פגיעות בנורמות המוסריות והכלכליות של המפלגה" הוצגו כניצחונות גדולים. כל מחוז במדינה הודיע בגאווה על מספר המפוטרים כאילו היה מדובר בתו־ כנית חומש או במיכסה שצריך היה למלא.

את הקונגרס ה־27 של המפלגה האחות בברית־המועצות רואים ב־ פראג כעידוד להמשך מגמת הטיהור של פקידים זוטרים מושחתים במפלגה ומנגנוני המשק. אך מר־ גישים שבצ'כוסלובקיה לא ציפו לעלייתו לשלטון של גורבאצ'וב דווקא כדי לעלות על דרך זו. עם זאת הפיטורים אינם חלים על צמרת ההיראכיה.

דו"ח הוועד המרכזי הזכיר רק באזכור קצר אחד את המשך קיומם של הזרמים האופוזיציוניים במדינה כאשר דיבר על "המאבק נגד הדי־ סאינפורמציה ההשמצות של אויבי הסוציאליזם, המאשימים ברשעות את ארצנו בהפרת זכויות האדם, הזכויות האישיות והדתיות". דאגה זו לנוכח עלייתו מחדש של התגב־ רות רתית בולטת, עם זאת, שוב כאשר קרא הוועד המרכזי לחברי המפלגה להעמיק את הפעילות התעמולתית שלהם המבוססת על "אתאיזם מדעי".

ולבסוף בפעולותיו של הוסאק בתחום מדיניות החוץ הושם הדגש על "ההרמוניה ללא סייג השוררת בין צ'כוסלובקיה וברית־המועצות". הוא העניק בנושא זה כמה ציונים טובים ורעים לממשלות ומפלגות קומוניסטיות וסוציאליסטיות ברחבי העולם. בטבלת מקבלי השבחים: המפלגה הקומוניסטית הצרפתית שעימה הקשרים עברו "נורמליזציה", ויחסית הם שוב פעילים" המפלגה הסוציאל־דמוקרטית המערב־גרמנית שאיתה נפתח דיאלוג פעיל בכל המישורים". לעומת זאת המפלגה בסין — שלא שלחה נציגים להשתתף בקונגרס — והמפלגה הקומוניסטית האיטלקית נכללו בקטגוריה של גופים פוליטיים שעימם יש למפלגה בצ'כוסלובקיה רק "קשרים רשמיים".

18 שנה לאחר הפלישה הסובי־ טית עדיין מחזיקה בשלטון הטרויקה השלטת שהועלתה לאחר חיסול אנשי הרפורמות. גוסטאב הוסאק, ואסיל בילאק ולובומיר שטרוגאל אינם מתכוונים לרופף את המוסרות. הצוות השליט בפראג, המפגין ביטחון "אידיאולוגי" בלתי מעורער, אך הוראה פרגמטית מסויימת בניהול השוטף של ה־ כלכלה, אינו נראה כלל בצורת המוכן לעלות על דרך של רפורמות מעמיקות.

לשרות בתי־הסוהר
מחלקת כח־אדם
דרושה
מזכירה בכירה
נתונים דרושים:
★ נסיון של 5 שנים
★ בוגרת קורס מזכירות
★ מקום מגורים במרכז הארץ
★ ידיעת השפה האנגלית על בוריה
מועמדים מתאימים יפנו ללשכת הגיוס טל' 03-255357 או למד' כח אדם טל' 02-244511.

למשרד עורכי פטנטים
דרוש
פיזיקאי/מהנדס אלקטרוניקה
המועמד המתאים יעבור הכשרה בכוונה להשתלב במשרדו
הכישורים הדרושים: תואר אקדמי באחד משני המקצועות הנ"ל. שליטה בשפה האנגלית בכתב ובע"פ. חשיבה אנליטית וכושר התבטאות בכתב. עדיפות תנתן למועמדים עד לגיל 35.
לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים אל: ד"ר ריינהולד כהן ושותפיו, ת.ד. 4060, תל־אביב 61040.

לעתון THE JERUSALEM POST בירושלים
דרושים/דרושות
רוכשי מודעות
למועמדים העונים לכישורים הבאים סיכויים טובים להכנסה גבוהה
★ כושר שכנוע
★ קול נעים בטלפון
★ עדיפות לבעלי נסיון במכירות
לפנות למחלקת מודעות טלפונים:
02-551614 — 02-551612

על שם נחום גולדמן
דרושים מנחים
לקבוצות סטודנטים מחו"ל
לסמינרים בנושאים:
תולדות עם ישראל וזהות יהודית
הכישורים הדרושים:
1. שפת אם אנגלית, צרפתית או גרמנית.
2. ידיעת השפה העברית.
3. ידע השכלה בנושאים הקשורים ביהדות.
4. נסיון בחינוך לא־פורמאלי ובהנחיית קבוצות דיון.
5. עד גיל 45.
העבודה חלקית ואיננה קבועה.
המועמדים יתחייבו להשתתף בקורס הכנה 18.5.86–30.5.86.
דמי הרשמה והשתתפות בקורס 40 ש"ח.
לקביעת מועד לראיון נא לפנות עד 10.4.86 טלפונית בלבד לחטיבת הסמינרים, טל': 03-425161, קו פנימי 16, 60, 67.

לחברה ברמת־גן
דרוש
עובד אחזקה
לבנין משרדים גדול
הכישורים
★ נסיון וידע בעבודות נגרות, צבעות, אינסטלציה, בטון, רצוי גם הבנה בסיסית במכונאות רכב וחשמל.
★ אחראי מסודר ומהימן.
★ נכונות לעבודת כפיים.
בעלי הכישורים המתאימים
יפנו בכתב־יד בצרוף קורות חיים ותאור נסיון קודם בעבודה, לת.ד. 20168 ת"א מיקוד 61200 עבור "איש אחזקה".
— סודיות מובטחת —

האגודה לקידום החינוך — ירושלים
[illegible] — גבעת מרדכי, ירושלים
ב"ס ופנימיה — תיכון תורני לבנות
לשנה"ל תשמ"ז
דרוש/ה
מנהל/ת חינוכי/ת לבית־הספר
השכלה אקדמית, תעודת הוראה, אורח חיים דתי, נסיון בניהול חינוכי במוסד תיכון עיוני עם פנימיה, כושר ונסיון בעבודה עם צוות מורים.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד, בפירוט קורות חיים, עד 15.4.86, לפי ת.ד. 3538, ירושלים.

אלפק 2000
סוכנות בע"מ
נציגי METHEUS U.S.A.
דרוש
מנהל מכירות
לציוד מחשבים מתוחכם
בשטח הגרפיקה — CAD
נסיון של 5 שנים לפחות
בשיווק ציוד דומה הכרחי.
תנאים מצויינים למתאים
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
לאלפק 2000
רח' הרצוג 32 בגבעת־שמואל מיקוד: 51905

תמיר
תעוש מדעי ומוצרי רפואה בע"מ
במסגרת תנופת הפיתוח
דרושים:
★ **מנהל מוצר** (product manager)
למוצרים אורטופדיים
איש שווק מנוסה בעל ידע בתחום הרפואי (רצוי באורטופדיה), לשיווק מקומי וליצוא.
★ **מהנדס פרויקט לאורטופדיה**
מהנדס חומרים (מטלורג) לתכנון הפרויקט האורטופדי ופיקוח על ביצועו.
על המועמד להיות מנוסה בעבודה בצוות הנדסי, בתכנון הנדסי והגדרות המוצר.
מקום העבודה באשקלון.
לפנות בכתב ל"תמיר" ת.ד. 3702 פתח־תקוה 49131 בציון התפקיד המבוקש.

מיחשוב מערכות מידע בע"מ
בית תוכנה ולשכת שירות לעיבוד נתונים
עם הרחבת פעילות החברה
דרושים:
★ **מנהל אדמיניסטרטיבי**
עם נסיון מוכח.
★ **מנהל שיווק**
עם נסיון בשיווק תוכנה על מחשבים בינוניים וגדולים.
★ **תוכניתני COBOL בכירים**
בוגרי מדעי המחשב להקמת פרוייקטים בהיקף ארצי.
★ **מזכירה**
עם נסיון וידע בהדפסת עברית ואנגלית וניהול עצמאי של משרד.
תנאים טובים למועמדים המתאימים
לפנות בכתב יד לת"ד 20050 ת"א למס' ל/1420, או טלפונית 03-219049.

למפעל בטחוני העוסק בתחומי אלקטרוניקה מתוחכמת
דרושים
★ **מהנדסי אלקטרוניקה**
לתכנון מערכת קשר ושליטה נייחות וניידות.
יועדפו קצינים יוצאי חיל הקשר והאלקטרוניקה.
★ **מהנדסי תעשיה וניהול**
לעבודת צוות בתחומים הבאים:
— שפור שיטות אחסנה.
— שפור שיטות וניתוח תהליכי עבודה.
— בניית מערכים.
— חקר עבודה וניתוח עיסוקים.
★ **מהנדסי/הנדסאי אלקטרוניקה**
לתחזוקת מערכות אלקטרוניות מתקדמות בתחומים:
— מערכות תקשורת ממוחשבות.
— מערכות תקשורת מיקרוגל בתחום הדיגיטלי.
— מערכות תקשורת V.H.F. ובקרה ספרתית.
— מערכות בדיקה מבוקרות מחשב.
על המועמדים לעמוד בתנאים הבאים:
— עד גיל 30.
— לאחר שרות צבאי בצה"ל.
— בוגרי מוסד להכשרה טכנולוגית בארץ ובעלי הסמכה מוכרת.
— בעלי נסיון מוכח בתחומים הדרושים.
לקביעת ראיון נא לפנות לטלפון: 03-983251, 03-983784.
סודיות מובטחת

למושב כפר ברבור
דרושה הצעת
להובלת פירות קיץ
בחודשים מאי עד ספטמבר 1986
לפרטים נוספים נא לפנות למרכז המשק בשעות העבודה טלפון: 055-82140, 055-84393

לסוכנות ביטוח גדולה בתל־אביב
דרוש:
מפקח ביטוח חיים
לעבודה עם סוכני ביטוח
מועמדים מתאימים ובעלי נסיון לפחות של 3 שנים מתבקשים להגיש הצעות לת.ד. 29027.
סודיות מובטחת

לכפר הנוער ניצנים
דרוש
מנהל מטבח וחדר אוכל
מגורים במקום
יפנו רק מועמדים מתאימים
טלפונים: 051-22180, 051-23168

קלריסוב ובעלי המניות

בדצמבר 1983 החל איגור קלריסוב, עולה חדש מרוסיה, לעבוד כמסגרן חמר במסעדה הסינית המפוארת מו קריאקי, ברחוב דיזנגוף 302 בת"א. הוא אומנם התפלא על שלא נחתם עמו חוזה העסקה בכתב, על שמשכורתו שולמה תמיד בשיק, באיחור רב, ולא בתלוש ובו פירוט התשלומים גם למס הכנסה ולביטוח הלאומי. אבל הוא ידע שאינו יוצא דופן. גם כל המועסקים האחרים, יפאנים, סינים ותאילנדיים, זכו לאותם תנאים. העובדים סיפרו לו שבעלי המקום הם בוריס יבאשה, מנכ"ל מלון "מגדיך" (כיום גם מנכ"ל מלון "ימית"), דורה בר־אליעזר (אשתו של ח"כ בנימין בן־אליעזר), ישראלה שטיר, מ"צוות שטיר" ועמוס פרושן, רואה חשבון וכיום יו"ר מועצת המנהלים של חברת החשמל.

יום אחד, כשהגיע קלריסוב למקום עבודתו, מצאו סגור. כעבור כמה ימים נפתח המקום מחדש והובהר לו שהבעלות החדשים בלבד. את החלפה וכי נשבר צוות חרש. קלריסוב אינו יודע מה עלה בגורל העובדים האחרים, אשר לרבים מהם כלל לא היו רשיונות עבודה. הוא, שנשארו חייבים לו שכר עבור כמה חודשי עבודה, החליט שלא לוותר ופנה בתביעה לבית הדין לעבודה. פעמיים נקבע מועד לדיון ופעמיים לא הופיעו נציגי הנתבעים. בינתיים, כשפנה קלריסוב לבקש דמי אבטלה, נתברר לו שלא שילמו עבורו כספים למוסד לביטוח לאומי.

כיוון שמדובר באנשים רציניים, בעלי מניות בחברה בעלת השם היומרני "רוז הוטלס קונסלטנס בע"מ", מעניין לשמוע את תגובותיהם. אומרת דורה בר־אליעזר: "נכון הייתי בעלת מניות בחברה, אבל בעלי, 'פואד', התעסק בכל העניינים הרשמיים. עד כמה שאני יודעת החברה בכלל פורקה. הסיפור של המשפט לא ידוע לי."

אומרת ישראלה שטיר: "הייתי שותפה ובעלת מניות שלושה חודשים בלבד. את מניותי מכרתי לעמוס פרושן". אומר עמוס פרושן: "ישראלה שטיר לא מכרה לי מניות. אין לי מניות בחברה. בסך הכל משרדי שימש כמשרד הרישום של החברה. היה ניסיון להקים משהו גדול ורציני, אבל זה לא הלך". בוריס יבאשה אומר: "אתה מעלה זכרונות עצובים. הפסדנו הרבה כסף. בית דין לעבודה? לא שמעתי".

פרקליט החברה עו"ד שלמה ורטהיים מציין כי מבחינה פורמלית החברה קיימת, אלא שאין לה כל רכוש ולדעתו לא יהא מהיכן לגבות כסף אם תחויב לשלם. כשביקשתי לברר עמו מי הם המחזיקים האמיתיים, בפועל, במניות, השיב כי אינו יכול להשיב משום שכל מערכת היחסים הפנימית — מעורפלת. אנשים מכובדים, בעלי מניות רציניים. כולם לא יודעים, לא זוכרים, לא מעורבים. כל הנושא כבר אינו מעניין אותם. רק איגור קלריסוב זוכר ויודע. אבל מזכרון וידיעה בלבד, קשה לחיות.

פרויקט של נוכלים

בכל עסק כלכלי ניתן למצוא, מדי פעם, מנהלים לא יעילים, או כאלה המנסים לשלשל לכיסם כספים שלא כדין. אך קשה למצוא מקרה של קבוצת מנהלים שלמה שנתגלתה כלא מוצלחת או מושחתת. המדובר בפרויקט בנייה של סולל־בונה ברעננה — מבנה ענק ובו 120 ביתנים לתעשייה. עלות הפרויקט מעל שלושה מיליון דולר. לגבי סר"ב, זהו פרויקט בסדר גודל קטן עד בינוני, אך בדרך ניהולו יש כדי ללמד מדוע הגיעה החברה לעברי פי פחת.

סיפור המעשה מתחיל בצמד החברים שמעון דורון, מזכיר מועצת הפועלים ברעננה ויעקב סטולנסקי, לשעבר מזכיר מפלגת העבודה בעיר. השניים הקימו חברה פרטית והצליחו, בנסיבות שטרם הובהרו, לקבל ממינהל מקרקעי ישראל, ללא מכרז שטח בן 12.5 דונם, במחיר סמלי, לשם הקמת מבני תעשייה. הם נכנסו לשותפות עם סר"ב שבנה את הפרויקט. כך, יום בהיר אחד מצאו עצמם שני עסקנים אפורים, שותפים שווים בפרויקט בנייה בהיקף גדול.

כשהחלו העניינים להסתבך, נכנס מבקר סר"ב לתמונה. חיי אנשי חוליית הביקורת, כפי שמצוין בדו"ח שהגישו, לא היו קלים. אנשי סר"ב בשטח איימו על חייהם, לא שיתפו עמם פעולה ואף לא הרשו להם להסתובב באתר. בסופו של דבר ולאחר חודשי עמל רבים, הושלם הדו"ח. מתברר שמחשבון החברה נעלמו 47,000 דולר. מה שעוד יותר מוזר — משטח הקרקע המקורי "נעלמו" לא פחות משניים וחצי דונם. 200,000 דולר לא הועברו לשלטונות המס, כמס רכישה וכמס שבח. עו"ד והאדריכל הפרויקט קיבלו תשלומים עודפים שכלל לא הגיעו להם. שני יזמי הפרויקט, קיבלו טובות הנאה מופלגות.

לגבי אנשי סר"ב נקבע בדו"ח המבקר כי אחד מבכירי החברה: "לא בדק כיצד מתנהל הפרויקט עד להגשת דו"ח ביניים ראשון ונותר מופתע מהממצאים החמורים". "אחד ממנהלי השכבות קיבל שוחד. אחד ממנהלי המחלקה המשפטית שהיה אמור לדאוג לביצוע הולם של סעיפי החוזה: "לא פעל דבר בנושא החוזה". עובד בכיר אחר "לקח פנקס שיקים ופיזר כספים "מעל ומעבר". חברת ביטוח "שחתמה בעצמה על החוזה וחייבה עקב כך את סר"ב, הסתפקה בבדיקות שטחיות של הנושא מבלי לבדוק מראש את המכירות, הכספים, זכויות על הקרקע ועוד. בכך סייעה להונות את סר"ב בפרויקט והגדילה הפסדיו".

נקבע שניהול ספרי החשבונות היה נפסד, שלא על פי פקודות מס הכנסה. הניהול הכושל איפשר להעלים מידע ולחפות על אי־סדרים. ביתנים נמסרו מבלי שרוכשיהם נדרשו לשלם מלוא התמורה המגיעה מהם. הדו"ח מציין חובות בסדר גודל של עשרות מיליוני שקלים. מקורבים, ידידים ובני משפחה רכשו מבנים בתנאי פרוטקציוניזם. המפסידה חברת סר"ב כמובן.

פרקליט מחוז תל־אביב כשופט

בשנת 1984 קיימה משטרת חיפה חקירה בעירייה, בחשד שבכירים בעיריית חיפה מעורבים באי־סדרים, בסיוע מעשי שוחד, בקבלת שוחד. (המהנדס העירוני איתן חסיה נתפס "על חם" בקבלת שוחד ונשלח למאסר). בעקבות החקירה, נמצאו במחלקת מהנדס העיר תיקים רבים שהיה לגביהם החשד שהיתר הבנייה ניתן לבעליהם שלא כדין. נתברר שאחד התיקים הכיל את תכניות בניית הווילה של רב־פקד יוסף קראוס, ראש לשכת החקירות במשטרת חיפה.

בעל תפקיד רגיש ואחראי זה היה, למעשה, אחראי גם על חקירת עיריית חיפה. מיד ניתנה הוראה ע"י מפקד המרחב דאז משולם עמית, שבחקירת עיריית חיפה אסור לקראוס להתערב.

בדיקת מסמכי התיק גילתה חשד, לכאורה, שקצין המשטרה זכה לטובות הנאה בצורת אישור חריגות בנייה בשווי מיליוני שקלים. חוקרי המשטרה רצו להיות בטוחים שאכן החשדות מבוססים. לכן פנו לעזרת שני מהנדסים מומחים ממע"צ צפון, משה גינר, מפקח בכיר ואליעזר כרמי, סגן מהנדס מחוז לבניינים במע"צ חיפה. הללו, לאחר בדיקה, הגישו לחוקרים שני דו"חות קטלניים על חריגות הבנייה הגדולות של קצין המשטרה ועל היחס שזכה לו מצד העירייה.

החומר הועבר למטה הארצי של המשטרה, כדי שגורם חיצוני ישב ויבדוק את העניין. התברר כי מי שטיפל בהלבנת החריגות ובמתן אישורים שלא היה מקום לתת, היה לא פחות ולא יותר מאשר מנהל מחלקת רישוי ופיקוח בעירייה, ידידו האישי של קצין המשטרה. רפ"ק קראוס אמר לחוקרים כי פנה לידידו בתום לב. לא ידע שהלה פועל שלא כדין ובניגוד לחוק.

בתום החקירה המליצה המשטרה להעמיד את קצין המשטרה לדין והתיק הועבר ליעקב אור, פרקליט מחוז ת"א (מיסוי וכלכלה). עד היום לא ברור מדוע התיק לא הועבר לפרקליטות מחוז חיפה המוסמכת, אלא לפרקליט מחוז ת"א למיסוי וכלכלה שהנושא הנידון אינו עיקר תחום התמחותו. ואומנם, באחרונה החליט הפרקליט שאין להעמיד את קצין המשטרה לדין פלילי ואף לא בפני בית דין משמעתי.

פרקליט המחוז קבע כי כל ההקלות להן זכה רפ"ק קראוס ניתנו ע"י מנהל בעיריית חיפה "עמו היה הקצין קשור בקשרי ידידות שלא היה בהם שום קשר להיותו של רפ"ק קראוס קצין משטרה". במסגרת יחסים אלה לא ראה פרקליט המחוז פגם בפנייה לאותו מנהל בעירייה. עוד קבע כי הקצין היה רשאי להניח כי הטיפול בעניינו נעשה כדין ובהתאם לחוק. לכן, יש בפרשה זו משום "חוסר עניין לציבור" ויש לסגור את התיק. נותרה בעינה השאלה מדוע פנה קצין המשטרה הבכיר, האחראי על החקירות בעיריית חיפה, לידידו הטוב בעירייה כדי שהלה יטפל בחריגות הבנייה בגינן הרוויח מיליוני שקלים? מדוע לא פנה, ככל אזרח אחר, לגורמים המוסמכים? הדעת נותנת שהיתה חייבת להימצא תשובה בבית־המשפט בחיפה ולא מפי פרקליט מחוז תל־אביב.

לחם כתרבות חיים

ב־6.45 בבוקר, ביום א' השבוע, עצר טנדר לבן שנשא את סמל "מאפיית הדש, רמת השרון", ברחוב וייצמן בת"א. הנהג פתח את הדלת האחורית של כלי הרכב, נטל שתי שקיות ניילון גדולות ובהן כברות לחם, אגב כך החליקה אחת השקיות מידיו וכברות הלחם "נמרחו" על הכביש המזוהם.

הנהג אסף את הלחמים, פנה לעבר מסעדת בית לסין הסמוכה, הניח את שתי השקיות הפתוחות ליד דלת הכניסה למסעדה, שם הפקירו כברות הלחם לחסדי החתולים וכלבים משוטטים, עד לשעת בוא העובדים.

מה עוד לא נאמר או נכתב על חלוקת לחמים ללא עטיפת־מגן. אתה נתקל בחנויות ובסופרמרקטים בקונים ה"בודקים" ומועכים את כברות הלחם — ביניהם בוודאי גם כאלה החולים במחלות מידבקות. אתה נתקל בשעות הבוקר בשקיות לחם פתוחות מושלכות לצידי הדרך עד הגיע בעלי החנויות.

יש לנו בארץ פיקוח לשכות הבריאות, ממונה על המזון, שירותי בריאות הציבור ובוודאי עוד שורה ארוכה של גופים — כולם ניזונים מכספי הציבור שעניינם לטפל במניעת מחלות. איש מהם אינו נוקף אצבע בעניין. "אילולי תקציב" אומרים במשרד הבריאות. הלחם, מחירו מסובסד ובעלי המאפיות אינם יכולים לשאת בעלות עטיפתו בנייר. אולי כדאי היה, סוף סוף, לבטל חלק מאותו מנגנון רחב ומסועף, האחראי על בריאות הציבור ובכסף זה לממן קניית שקיות הנייר.

הכנסת
ועדת החוקה חוק ומשפט
היושב־ראש

ירושלים, כ"א באדר התשמ"ב
16 במרץ 1982

לכבוד
עו"ד [redacted]
רחוב הרצל 2
חיפה

א.נ.,

הנדון: מכתבך מיום 3.3.82
סימוכין: סס. פ.ד. 2058/82

הנני מתפלא מאוד על מכתבך בנדון, הן על תוכנו והן על ניסוחו ולשונו.

בעו"ד רצוי שתקפיד על המינוח בו הינך משתמש במכתביך.

אין לי כל חובות לאגף מס רכוש באוצר. כמו כן, לא ברור לי מי מינה אותך להיות גובה החובות של משרד האוצר.

אודה אם תואיל סוף סוף לרישום הדירה על שמי, דבר שבהתאם לחוזה היה צריך להתבצע מכבר.

בברכה,
ח"כ א. קולס

ח"כ קולס, הפרקליט והדירה

"אני בודק כל צעד שאני עושה אלף פעם", אמר השבוע ח"כ אליעזר קולס בראיון ל"מבט". "אני פועל כאילו אני באיצטדיון ועשרות אלפי אנשים צופים בי. שהרי אין לי דבר לבד משמי הטוב". האומנם?

הסיפור הבא קשור בפעילות עסקית, לגיטימית, של קולס. הלה קנה דירה בשנת 1975, בבית מגורים חדש ברחוב תנאים 4 בקריית ביאליק. ש.ב. הוא הפרקליט שנשכר ע"י קולס כדי לטפל בכל ההליכים החוקיים לרישום הדירה ע"ש הקונה בטאבו.

ב־28 באפריל 1975 שיגר הפרקליט את המכתב הבא לשושנה ואליעזר קולס: "הריני להודיעכם כי נתקבלו במשרדי השומות מאת משרד האוצר בגין תוספת מס שעליכם לשלם בקשר עם רכישת דירתכם. תשלום זה בא במקום אגרת מקרקעין שהיה נהוג לשלם בעת רישום הנכס בספרי האחוזה. הנכם מתבקשים להמציא למשרדי, ללא דיחוי, את הסכומים הבאים: 1. תוספת מס — 750 לירות. 2. ע"ח הוצאות רישום בית משותף — 250 לירות. 3. יתרת שכר טירחה — 500 לירות".

יש להבהיר כי בכדי לרשום דירה בטאבו יש להציג בפני רשם המקרקעין שני אישורים. אישור על תשלום מס רכוש ואישור על תשלום תוספת־מס (בשנת 1981 שונה השם למס רכישה). החוק קובע כי בתוך זמן קצוב חייב הקונה להסדיר תשלום תוספת־מס. זהו תשלום חד פעמי האמור להיות משולם בסמוך לקנייה. אי תשלומו הופך את הקונה לעבריין־מס. הוא צפוי למשפט פלילי ולקנסות כבדים. כל עו"ד העושה מלאכתו נאמנה חייב לדווח על כך ללקוחו.

במקרה זה דווח ביוני שנה שעברה, כי הוטלו על דב נייגר ומשה כגור. או נציב מס הכנסה והמגו, קנסות בגין אי תשלום מס רכישה על דירות שקנו. קולס, באותו זמן סטודנט למשפטים, שיגר מכתב תשובה לפרקליטו, ביקש הסברים, "על מה מתבססת הדרישה, לתשלומים השונים".

במכתב חוזר קיבל הסבר מפורט. מאז ובמשך שנים ניתק קולס מגע עם פרקליטו, לא הסדיר תשלומים למרות שקיבל שורה ארוכה של מכתבי תזכורת. בינתיים, בשנת 1981 נבחר קולס לכנסת, נתמנה כיו"ר ועדת החוקה חוק ומשפט. בחודש מארס 1982, בתשובה לאחד ממכתבי התזכורות המרובים שקיבל מפרקליטו, החליט קולס להשיב. על נייר מכתבים רשמי של הכנסת (עיין גלופה) תחת הכותרת "ועדת החוקה חוק ומשפט". היושב ראש". כתב קולס: "הנני מתפלא מאוד על מכתבך בנדון, הן על תוכנו והן על ניסוחו ולשונו. בעו"ד רצוי שתקפיד על המינוח בו הינך משתמש במכתבך. אין לי כל חובות לאגף מס רכוש באוצר. כמו כן, לא ברור לי מי מינה אותך להיות גובה החובות של משרד האוצר. אודה אם תואיל סוף סוף לרישום הדירה על שמי, דבר שבהתאם לחוזה היה צריך להתבצע מכבר".

תחילה חשב הפרקליט לוותר. למה לו כעו"ד להתעסק עם ח"כ יו"ר ועדת החוקה חוק ומשפט, שאינו נרתע מלרמוז לו בצורה בוטה, על מעמדו בכך שהוא משגר לו תשובה בנושא עסקי פרטי, על נייר מכתבים רשמי של הכנסת. בהרהור שני החליט שלא לוותר. במכתב תשובה קצר וענייני הפנה את קולס לתוכן כל מכתביו הקודמים.

הפעם הגיב קולס בזריזות באמצעות ענת תל, מזכירת ועדת החוקה חוק ומשפט (ראה גלופה). על גבי נייר מכתבים רשמי של הכנסת, כתבה הגברת שהסכימה לשמש מזכירה לענייניו העסקיים־פרטיים של קולס כי "ח"כ קולס ביקשני, בהמשך למכתבך, להעביר בזה לידיך את אישורו של אגף מס הכנסה ומס רכוש לרישום דירתו בקריית ביאליק, בספרי האחוזה. אודה אם תודיעני בהקדם בדבר ביצוע הרישום". במלים אחרות, הגברת תל, מזכירת הוועדה, מרמזת כי מעתה היא מתכוונת להמשיך לטפל בעניינו האישי של קולס ואליה צריך להיות מופנה המשך הדיווח בכל הקשור לרישום הדירה.

בתשובה חזר הפרקליט על תוכן מכתביו הקודמים — כדי להעביר דירה בטאבו יש להמציא אישור על תשלום תוספת־מס. כמו כן יש להסדיר תשלומי הוצאות רישום בית משותף ושכר טירחת עורך־דין.

מאז ועד היום לא קיבל הפרקליט תשובה. לפני שבועיים ביקר הפרקליט בבניין, במסגרת טיפולו באחד הדיירים האחרים. השכנים סיפרו לו כי קולס מכר את דירתו. אומר הפרקליט: "במקום לשגר אלי מכתבים מהכנסת, היה רצוי שקולס היה משגר את האישור המתאים ומסלק חובו. עם כל הצער שבדבר, כשיגיע אליי קונה הדירה ויבקש לרשום את הדירה על שמה בטאבו, אסרב. הוא ייאלץ להתרוצץ אצל קולס כדי שהלה יסדיר את כל חובו שמאז 1975 תפחו עד מאוד. רק אז ניתן יהיה לבצע את הרישום".

תגובת ח"כ קולס: "נכון, בעניין הזה באמת טעיתי. לא הייתי צריך להשתמש בניירות הרשמיים של הכנסת".

הכנסת

ירושלים, י"ז בתמוז התשמ"ב
8 ביולי 1982

לכבוד
עו"ד שלום כהן
רח' הרצל מס' 2
חיפה

א.נ.,

ח"כ א. קולס ביקשני, בהמשך למכתבך להעביר בזה לידיך את אישורו של אגף מס הכנסה ומס רכוש לרישום דירתו בק. ביאליק בספרי האחוזה.

אודה אם תודיעני בהקדם בדבר ביצוע הרישום.

בברכה,
ענת תל
ועדת החוקה חוק ומשפט

לוטה: האישור

הפאקולטה למשפטים: קונים בלבד

גדל מספר הסטודנטים המבקשים ללמוד משפטים: בתל־אביב גדול מספר המועמדים למשפטים מהמועמדים ללימודי רפואה

מאת צבי הראל

ניסיון החיים מלמד, כי הפאקולטות השונות אינן מקפידות על קוצו של יוד בכל הקשור ליישום תקנותיהן. לעתים קרובות אפשר להיווכח, שהממסד האקדמי מגלה אוזניים קשובות — ובצדק — לבקשות הסטודנטים לחרוג מהן.

השבוע שאלתי מרצים בכירים בפאקולטה למשפטים באוניברסיטת תל־אביב, האם זכור להם מקרה דומה למקרהו של ח"כ אלי קולס, שזכה, כידוע, להקלות מפליגות במהלך לימודיו. (החל ללמוד בפאקולטה למשפטים בירושלים בשנת 1970, וסיים את לימודיו בקיץ אשתקד, בניגוד לתקנה, המתירה פריסת הלימודים על־פני שמונה שנים לכל היותר. כמו כן, במקום בחינה בדיני עונשין הותר לו להגיש עבודה למרצה בפאקולטה בתל־אביב). איש מהם לא זכר מקרה כזה. פרופ' עמוס שפירא, דיקן לשעבר בפאקולטה למשפטים באונ' ת"א, ציין כי בפנייתה של האונ' העברית היתה פנייה ראשונה מסוג זה.

פרשת קולס מותירה אחריה טעם רע, בעיקר על רקע התחרות המתנהלת בשנים האחרונות בין המועמדים להתקבל לאחת משלוש הפאקולטות למשפטים: תל־אביב, ירושלים ובר־אילן. דיקן הפאקולטה בתל־אביב, פרופ' אוריאל רייכמן, אמר כי מספר המועמדים ללימודי המשפטים בתל־אביב גדול ממספר המועמדים לפאקולטה לרפואה.

הנתונים באוניברסיטת תל־אביב מלמדים, כי מדי שנה מוצפת הפאקולטה ב־3,000 פניות (מבקשים סטודנטים פונים במקביל למספר פאקולטות). בשנים האחרונות התקבלו לפאקולטה בתל־אביב מדי שנה כ־300 סטודנטים לשנה א'. הצמצומים נתנו את אותותיהם, ומספר המתקבלים בשנה זו ירד ל־240 תלמידים (כולל לימודי ערב), שם ייחודיים לפאקולטה בתל־אביב.

תחרות קשה

הסטודנטים מתקבלים לפאקולטות למשפטים בדרך־כלל על־פי "שני קריטריונים וחצי", כהגדרת יו"ר ועדת הקבלה לפאקולטה בת"א, פרופ' רות בן־ישראל. הקריטריון הראשון הוא הישגים בלימודים (תעודת־בגרות ותארים אקדמיים קודמים). הקריטריון השני הוא בחינה פסיכומטרית, ואילו "החצי הנוסף" הוא המבחן באנגלית (שהוא חלק מהבחינה הפסיכומטרית).

באוניברסיטת תל־אביב (בלבד) קיימת דרך קבלה חלופית: מסלול הקדם־משפטים, המתנהל במסגרת הפאקולטה למדעי הרוח. לכשליש מבוגריו של מסלול זה שמור מקום בפאקולטה למשפטים בשנה א'. לאחר הקיצוצים האחרונים, שמורים לשנה הבאה 75 מקומות בלבד לבוגרי המסלול הקדם־משפטי. מי שאינו מצליח להתקבל לפאקולטה למשפטים גם לאחר שעבר את מסלול הקדם־משפטים, פתוחה בפניו הדרך להמשיך את לימודיו בפאקולטה אחרת.

לפני חודשים מספר מתח מבקר המדינה ביקורת על מי שהיו אחראים בשעתו למסלול הקדם־משפטים, לאחר שבכמה המקרים התברר כי הועדפו בקבלה בנים של עורכי־דין. מאבקים קשים על הקבלה ללימודי המשפטים קיימים גם בפאקולטות למשפטים בירושלים ובאוניברסיטת בר־אילן: מדי שנה מתקבלים בירושלים 150 תלמידים, ובבר־אילן כ־70 תלמידים בלבד. פרופ' אוריאל רייכמן אומר, כי אחד המאפיינים של השנים האחרונות הוא ש"אחוז הנושרים מלימודי המשפטים מתקרב לאפס". הוא מסביר נתון זה במוטיווציה הגבוהה של התלמידים, המבקשים לרכוש מקצוע רב שימושי.

הנהירה הגדולה ללימודי המשפטים מצאה בשנים האחרונות את ביטויה במספר הרב של עורכי־הדין החדשים. בישראל הוצאו עד כה כ־11 וחצי אלף רישיונות לעריכת דין (יש להבדיל בין קבלת הרישיון, שהוא מסמכותה של לשכת עורכי־הדין לבין התואר "בוגר במשפטים", הניתן בידי המוסדות האקדמיים). בעשור האחרון הצטרפו למקצוע כ־4,000 עורכי־דין חדשים — ממוצע של 400 לשנה.

לפני שנים מספר הגיעו המוסדות להשכלה גבוהה למסקנה, כי מן הראוי לפתוח יותר את הפאקולטות למשפטים — כמו שאר הפאקולטות — בפני אנשי עיירות פיתוח, בני מושבים וקיבוצים ותושבי שכונות בערים הגדולות. והיתר שקיבלו תלמידים אלה היא, שבמקום תעודות הבגרות נחשבו להם הציונים שקיבלו במסגרת המכינה האקדמית. מספרם של המתקבלים לפאקולטות למשפטים מקרב ציבור זה ("ראויים לעידוד" בעגה המקצועית), הוא קטן ביותר. בתל־אביב, למשל, התקבלו בשנה האחרונה שבעה תלמידים. הניסיון מלמד, כי אלה שהתקבלו דורגו במקומות האחרונים כבר בשנה הראשונה ללימודיהם בפאקולטה. מרצה בכיר אמר לי, כי ידוע לו על מקרים אחדים (לא בתל־אביב, לדבריו) שבם נכנעו מרצים אחדים לאיומים של תלמידים, ונאלצו לשנות ציונים במסגרת המכינה האקדמית.

מפעילים "קשרים"

פרופ' רות בן־ישראל אומרת, כי לחצים מצד גורמים שונים לקבלת סטודנטים הם דבר שבשיגרה. "אליי", אומרת פרופ' בן־ישראל, המשמשת גם כסגנית־דיקאן הפאקולטה, "פונים עורכי־דין, פוליטיקאים מכל הזרמים וכל מיני אנשים, המעוניינים לדחוף סטודנט זה או אחר. אנחנו עובדים על־פי אמות־מידה אובייקטיביות. הבדיקה שלנו לגבי קבלת סטודנטים היא על־פי מסמכים בלבד. אנחנו נתונים לביקורת של מבקר המדינה. מבקר המדינה לא מצא פגם בשיקולים שלנו. זה אינו אומר, שאנחנו לא הולכים לקראת הסטודנט ולא מקלים איתו, אבל בגדר הסבירות".

שאלתי את פרופ' בן־ישראל כיצד היו נוהגים בפאקולטה בתל־אביב במקרה דומה למקרהו של התלמיד ח"כ אליעזר קולס. ראשית, היא אומרת, הנושא היה מועבר למועצת הפאקולטה, שבה חברים למעלה מ־20 מורים. עוד היא אומרת, כי סביר להניח שהמועצה היתה מאפשרת לו לגשת לבחינה נוספת (ולא להגיש עבודה).

לשכת עורכי־הדין היא בין הגופים המעוניינים היום, שהפאקולטות יגבילו את מספר התלמידים. פרופ' רייכמן וסגניתו אומרים, כי במגבלות התקציב אי־אפשר להגדיל את מספר התלמידים, אם כי מדובר בפאקולטה שאינה דורשת אמצעים מיוחדים כמו פאקולטות אחרות (למשל מעבדות מחקר שעלות הון עתק). השניים סבורים, כי בתנאים הנוכחיים הגדלת מספר התלמידים בתל־אביב עלולה רק לפגום בחינוך המשפטי הניתן לסטודנטים. פרופ' בן־ישראל מוסיפה, כי הצפיפות אינה פוסחת גם על הספרייה.

ישנם עורכי־דין, החוששים כי הסינון האובייקטיווי בפאקולטות למשפטים עלול להותיר את בניהם מחוץ למקצוע. יו"ר ועד מחוז תל־אביב, עו"ד צבי מיתר, העלה לפני שנה וחצי רעיון: הקמת מכללה מטעם הלשכה כדי להוציא את המונופול מידי המוסדות האקדמיים. מיתר אמר, כי כתוצאה מהמאבק על הקבלה ללימודי המשפטים, עלולה השקעה של עשרות שנות עמל של עורכי־הדין שהקימו משרדים לרדת לטמיון, אם לא יוכלו בניהם ללמוד בפאקולטות למשפטים.

השקפה זו היא בעליל לא־שוויונית. ומקוממת. מה יקרה אם ינהגו כך גם בפאקולטות לרפואה, הנדסה וכו'

אורט ישראל — מכללת אורט
קריית האוניברסיטה
גבעת רם, ירושלים

בעקבות בקשה, שהגיש "אורט ישראל" למועצה להשכלה גבוהה להענקת **תואר אקדמי**

בוגר בחינוך טכנולוגי (B. TECH. ED)

נפתחת הרשמה לשנת **הלימודים תשמ"ז**

★ **תחומי התמחות** – הכשרת מורים למקצועות **אלקטרוניקה ומחשבים.**
★ **פטור משכר לימוד, מילגות וסיוע כספי** – יוענקו לסטודנטים, אשר יתחייבו לשמש כמורים במערכת החינוך הטכנולוגי.
★ **הלימודים יתקיימו** – במכללת אורט, בירושלים ויימשכו 4 שנים.
★ **תנאי הקבלה** – מקבילים לתנאים הנהוגים באוניברסיטאות בארץ.
★ **פרטים והרשמה** – במשרדי המכללה (טל. 02-5433141), בכל יום משעה 9.00 עד שעה 12.00, החל ב־1 באפריל 1986.

משרד החינוך והתרבות — מכללת בית ברל
המחלקה להכשרת עובדי הוראה

המכון להכשרת מורים לאומנויות ולטכנולוגיה כללית
(לשעבר ביהמ"ד למורי מלאכה)
רח' פטאי 14 גבעתיים 53203 טל' 321308, 322408*

נמשכת ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז

מתקבלים: תלמידים ותלמידות שעמדו: בבחינות בגרות עיוניות או מקצועיות. הנדסאים והנדסאיות. מורים מוסמכים ואקדמאים המבקשים להסב מקצועם. מורים משתלמים.
מקצועות הלימוד: לימודים עבריים ופדגוגיים לימודי אומנויות: אומנויות טקסטיליות, עבודות נוי, שרטוט, אריגה, כתב אומנותי, עץ–מתכת, מלאכת מחשבת, רישום, תפירה, קרמיקה, עיצוב דו־ממדי ותלת־ממדי; חשמלטרוניקה, עיבוד נייר וקרטון ועוד.
ההרשמה: כל יום בין השעות 14.00-8.00 לפנה"צ.
הנרשמים מתבקשים להביא עמם: תעודת השכלה, 3 תמונות, ודמי הרשמה בסך 50 ש"ח
* חלק מהלימודים עשוי להתקיים במכללת בית־ברל.

אוניברסיטת תל־אביב
הפאקולטה למדעי הרוח
קבוצת העבודה ללימודים קוגניטיביים

סמפוזיון בינלאומי של
אספקטים קוגניטיביים של השמוש בלשון
4–1 באפריל 1986

ההרצאות יהיו בנושאים הבאים:
לשון ונוירופסיכולוגיה;
הבטים קוגניטיביים של המשפט;
הבטים קוגניטיביים של השיח;
הבטים קוגניטיביים של הספרות;
שפת הגוף;
פילוסופיה של הלשון.

המרצים:

מירה אריאל (תל־אביב)	ערן זיידל (לוס אנג'לס)	ז'יל פוקוניה (פריז)
חגית בורר (אירווין, קליפורניה)	תמר יעקבי (תל־אביב)	מנחם פרי (תל־אביב)
רחל גיורא (תל־אביב)	אסא כשר (תל־אביב)	אלן ברינס (מסצ'וסטס)
סימון גרוד (גלאזגו)	שלום לפיד (חיפה)	טניה ריינהרט (תל־אביב)
יוסף גרודזינסקי (תל־אביב)	אבישי מרגלית (ירושלים)	מאיר שטרנברג (תל־אביב)
ארי ואנן ברקל (כרונינגן)	סטפן סטיך (קולג' פארק, מרילנד)	ישעיהו שן (תל־אביב)
דירדרה וילסון (לונדון)	ליוויה פולני (קמברידג', מאס')	

הסימפוזיון יתקיים בבניין גילמן 496
לקבלת תכנית מפורטת, נא להתקשר טלפונית 718257 (א–ה בבוקר).
+++++ הקהל מוזמן +++++

מגד — קרן נאמנות

דיקלה — חברה לניהול קרנות נאמנות בע"מ — מנהל הקרן
בנק הפועלים בע"מ — נאמנים של הקרן

הודעה

בהתאם לסעיף 23 לחוק ניירות ערך תשכ"ח־1968 ניתנת בזה הודעה כי ביום 28.3.86 פורסם תשקיף בדבר הנפקת מספר בלתי מוגבל של יחידות בנות 1 ש"ח ע.נ. כל יחידה, בתעודות השתתפות על שם המוצעות במחיר היסודי בתוספת שיעור הוספה של 1.00% כמפורט בפרק 1 לתשקיף החל מיום 30.3.86 שעה 8.30 ועד ליום 23.3.87.

השכר השנתי של מנהל הקרן הוא 2% משווים השנתי הממוצע של כלל נכסי הקרן.

עותקים מהתשקיף ניתן להשיג בכל סניפי הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, הבנקים הסוחרים בניירות־ערך ואצל סוכני ניירות־ערך החברים בבורסה לניירות־ערך בתל־אביב.

את הבקשות לרכישת היחידות המוצעות יש להגיש למנהל הקרן באמצעות הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, סניף ראשי תל־אביב, רחוב אחד העם 9, תל־אביב.

עותק מהתשקיף והעתק מההיתר לפרסומו נמסרו לרישום אצל רשם החברות.

הודעה זו אינה מהווה הזמנה לציבור.

28.3.86

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES

It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 9301 N. Highway 1, Suite 925, Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
בית הספר לרפואת שיניים

ההרשמה
לבית הספר לרפואת שיניים
לשנה ד' לשנה"ל תשמ"ז
נמשכת ותסתיים ב־15.5.86

תנאי הקבלה:
א. 3 נות לימודי רפואה או רפואת שיניים
ב. **בחינת כניסה פסיכומטרית**
ג. ראיון אישי

פרטים נוספים ניתן לברר בטלפון 03-420675

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

תרבות וספרות

הטוב שבכל העולמות האפשריים

עולם חדש, מופלא
מאת אלדוס הכסלי,
עברית: מאיר ויזלטיר
הוצ' זמורה ביתן, תל־אביב, 1985, 213 עמ'

מאת הנרי אונגר

פעם היו שואלים — מי ישמרנו מפני השומרים. הסיפור של הכסלי כולו בשאלה — מי יצילנו מידי האוטופיה. אוטופיה היא עולם טוב יותר. אוטופיאניזם הוא ההשקפה שאנו זקוקים לאוטופיה. אוטופיה היא המלצה על עולם. הכסלי הופך אותה להתרעה. ההיגיון של הטוב בעולמות הוא הגרוע בהגיונות. האין מקום גהינומי יותר מגן העדן. טיעון זה הנשמע אבסורדי אף אינו פרדוכס. הוא נראה כך רק מחמת הרגלי חשיבה באותם — ולאלה מעניק הכסלי טלטלה עזה.

הטיעון שבגינו מתנכר הכסלי לכל האוטופיסטים, לפניו ואחריו, פועל בשני מישורים: הוא מראה שהטוב בעולמות הוא הגרוע שבהם, והוא מוכיח שעצם השאיפה לאוטופיה היא איבוד לדעת של האנושות. במקום הטענה החלשה שאוטופיה מסוימת היא מפלצת, מוצגת הטענה הסופית שכל אוטופיה היא כזו בתוקף הגדרה.

"אוטופיה" היא מקום שאינו בנמצא, שהרי המקום שלנו לקוי. ואילו העולם ההוא מושלם. הבעיה אינה בהנחת אוטופיה כיעד — או רגולטיב המכוון את פעולותינו — אלא בהנחתה כמצב שהגיע לכלל הגשמה. אילו הגענו לאוטופיה, לא היה מקום להרהר עוד באוטופיה נוספת. משל לפסיכיאטר ששאיפתו היא להביא את מטופלו למצב שלא יהיה לו עוד צורך בפסיכיאטריה. יוצא מזה שהאוטופיאניזם הוא צורת חשיבה המחסלת את עצמה. מה רע בזה? ככלות הכל אוטופיאניזם הוא אמצעי בלבד: אנו מדמיינים לעצמנו עולמות אפשריים כדי להשיג אחד מהם ועד לרגע בו יושג. זה שהמטרה שמה קץ לאמצעי הוא מהלך הגיוני המתחייב מטעמים. זה שהמטרה שמה קץ לעצמה — הוא טרגדיה. הדבר היחיד שאין לסבול אותו מרגע שנסתיימה מהפכה — הוא מהפכה נוספת. קסטלר ביטא רעיון זה להפליא בספרו "אפלה בצהרים": הדיאלקטיקה המיוחדת של מהפכה היא בסיומה בקונטררבולוציה.

בטוב שבעולמות מושג השינוי הוא חסר משמעות או חסר נחיצות. מה הטעם בשינויו של המושלם? רעיון האוטופיה צומח אפוא רק באקלים בלתי אוטופי. אבל, הטוב שבעולמות האפשריים הוא גם הפחות אנושי שבהם — וזה בתנאי שאנו מאמצים רעיון עתיק: שהאדם הוא "סוכן" — ישות פועלת ולא, כבמשל המפורסם של שפינוזה, אבן הנופלת ארצה. אם האדם הוא ישות פועלת, ומאחר שפעולה מותנית בשינוי, הרי באוטופיה — שאין בה שינוי — אין מובן למושג האדם. ישימו לב שלמסקנה זו מגיעים בלי לעורר כל שיקול בנוגע לטיב או ל"תוכן" של אוטופיה מסוימת. לפני שהכסלי יתגולל על אידאולוגיה אוטופית מסוימת, הוא מטביע בנחשול חריפותו את האידאולוגיות כולן. וזאת לזכור: בכל מושגי האדם שמחוץ למתנה הביהביוריסטי (סקינר) או הדטרמיניסטי (פרויד) היסוד שנקרא "חופש רצון" כרוך באפשרות להעלות בדמיון לפחות את ההשתוקקות אל הפריפריה של עולמות אפשריים. מוזיל כינה תכונה בסיסית זו "החוש לאפשרי". פריס חשב שחסרונו של החוש לאפשרי אצל בני ארצו הופכם לבעלי מום. היידגר וסרטר עשוהו יסוד המוסר. זוהי ה"אכסיסטנציה" שבשמה יצא קירקגור למסע צלב נגד הגל: האדם אינו "מוגמר", הוא ההוויה המכניסה לתוך העולם את השינוי. האוטופיה היא העולם שכופה על הוויה זו את הקביעות. אדם ואוטופיה אינם מתיישבים יחד. האדם הוא חריגה מן התבנית המוגמרת. הקאתולים קוראים לזה "נשמה": בסיפורים של גרין או של מוריאק קיומה של נשמה מותנה ביכולת להפעיל את הנסיבות, ולו גם לכיוון "הרע". באוטופיה אין רע, ולפיכך אין בה בחירה. בלי בחירה הטעם במושג האדם הופך קלוש ביותר.

יתירה מזו. הטיעון של הכסלי מוליך רק למסקנה שמושג האוטופיה סותר את מושג האדם. אנו יכולים להוסיף לו פיתול שלפיו מושג זה סותר גם את עצמו. שהרי יש מובן ל"אוטופיה" רק אם מסוגל האדם לדמיין אותה כיעד של שינוי. מכאן שהיכולת לדמיין שינוי היא התנאי המוקדם לעצם האוטופיה, ואילו מצב האוטופיה אינו עולה בקנה אחד עם תנאי זה. האוטופיה אפשרית רק אם האדם הוא ישות של שינוי, אך האדם כישות של שינוי אינו אפשרי באוטופיה.

זאת ועוד: ניצחונה של האוטופיה הוא תבוסתה של הדמוקרטיה. הדבר הוא כך משום שחברה המושתתת על תפיסת הטוב שבעולמות כמצב מוגמר, תראה בניסיון לשנותה ערעור על עצם קיומה. זו תהיה לפיכך עבירה קרדינלית. היחידה שאין לה מחילה. חברה אוטופית מחייבת משטר דיקטטורי. זוהי דיקטטורה נצחית של אידיאה, שאין סיכוי לחסלה בעימות פיסי עם דיקטטורים מקריים. תוצאותיו של מצב זה מתגלות במשטר הקומוניסטי, שהוא הגשמה היסטורית נועזת של אוטופיה סוציאלית. בזמן התהוותה, היתה המהפכה רשאית לחסל את אויביה — זה חוק המלחמה. לכשנסתיימה, היתה אנוסה לחסל את מתנגדיה — זה חוק האוטופיה. כי מרגע שנשלמה הרי ההתנגדות לה גובלת בחוסר שפיות. זה מביאני להרהר בדבר כליאתם של הדיסידנטים הסובייטיים במוסד חולי־רוח. האם זו ואריאציה אלגנטית על מחנות הריכוז?

לטעון כך פירושו להסתכן באותה חשיבה נאיבית המייחסת לדיקטטור זדון במקום שאינם אלא אפקטיביים. ראשית — כל צורת הרחקה מהחברה מוצדקת מבחינת שמירה על הפונקציונליות החברתית. בתוך אותה חברה. לא במקרה גם פרויד וגם דורקהיים קושרים את המוסר בפונקציונליות זו. בתוך אורגניזם מוסרי שומרת החברה על עצמה כביטוי לחוק ביולוגי עליון. אבל — יותר מכך. אם השלטון והחברה הסובייטיים מבוססים על הרעיון — שהוא ודאי נחלת רבים שם — שהם משקפים את ניצחונו של הטוב בעולמות על כמה מהגרועים שבהם, אפילו לא היה ניצחון זה מבחינתן תולדה של כורח היסטורי, עדיין היתה בו הצדקה לראות את הסוטה כרפה־שכל או חריג פתולוגי. רק אדם שנתבלעה דעתו אינו מוכשר להבחין בין הטוב שבעולמות לאלה האחרים. מי שהעפיל אל ספירת העדן אך נשאר סומא לתפארתה — הנה נפקחה את עיניו. התכחשות לטוב מוכיח היא סירוב. אנשי שלומה של האוטופיה מופקדים על חינוכם של העיוורים שבה — וחינוך הוא תמיד כפייה.

כלום יכול שליטה של אוטופיה להיות ליברלי? חידוש נוסף המתחייב מהטיעון של הכסלי צפון בנקודה זו: שליטי עולמו רחוקים מזדון, או אף מאותה אובססיה לכוח שהיא מאפיינו של "האח הגדול". אדרבא הם דומים יותר לשליט־הפילוסוף בראשונה ובגדולה שבאוטופיות: שליט המדינה של אפלטון שהוא קודם כל פילוסוף, לאמור — אדם הסולד מכוח, ואיש העיון הטהור, לאמור — אדם שהיהירה מגדיל יסמך היא לנגד עיניו. הוא היפוכו הגמור של זן הדיקטטורים הקטנים שפשה בעולמנו והוסיף לדקבנו, אותם חולי־שיגעון, הקיסרים הבועטים לכיתם. הוא משרתו של הציבור המקריב עתותיו למען רווחת הכלל. מלים אלה יכלו לשמש תיאור מדויק של השליט הכסליאני. ובל נתפלא אם נחשוף אותן ממש בנאום האפולוגטיקה של מוסטפא מונד, אחד הדיקטטורים של העולם המופלא. אבל דווקא שליט זה אין בידיו הזכות להעניק לאזרחיו את הזכות היחידה שעליה עומד הליברליזם: הזכות לסרב לטוב. אנו רואים, אפוא, שהאוטופיה היא בלתי אנושית — מכיוון שאינה מכירה בשינוי שהוא גרעין האדם. היא בלתי מוסרית, משום שמוסר פירושו בחירה שפירושה שינוי. היא בלתי ליברלית, משום שהיא אוסרת על דחיית השי האוטופי. והיא בלתי דמוקרטית. כי דמוקרטיה היא ליברליזם. כדי להשלים תמונה זו צריך להוסיף למה שאין באוטופיה את מה שיש בה: היא רציונלית. זה הסרטן הגדול ביותר.

וכך אנו מגיעים לאגף השני בטיעונו של הכסלי. אם האגף הראשון היה "פורמאלי", כשם שהקטגורי הוא פורמלי — ברכתו לא על אוטופיה מסוימת אלא על עקרון האוטופיאניזם בכלל, האגף השני הוא "מטריאלי" בשני מובניו הפילוסופיים של הביטוי: הוא מדבר על התוכן של אוטופיה מסוימת, והוא מצייר עולם מטריאליסטי. מהו העולם שהכסלי מתאר? אין להבינו בלי לחפור ביסודותיו של וולס. משך ארבעים שנות פעולתו כפובליציסט, אנציקלופדיסט, והפדגוג של עולם שלם, היה וולס לנביאו הגדול של הרציונליזם. כוולטיר לפניו (ואולי כמו סוקרטס) האמין שאם הרע הוא סכלות, הטוב ישוג דרך השכל. בשביל וולס, הביולוג הפוזיטיביסט, שכל פירושו מדע. מדע הוא כלי הרכב הרשמי ברוך לגאוגרפיה האוטופית. כלום יש השקפה רציונלית מזו האומרת שהראציו הוא היעד לה שבהשקפות? אם לא המדע הוא שיביאנו אל מה שבכוחו של השכל להשיג, ודאי ששום מכשיר אחר לא יביאנו שמה.

הכסלי מזנק מנקודה זו בסיסמת ההתמצה האירונית: כשרוצים האלים להתעלל באדם הם נותנים לו מבוקשו. וולס רצה מדע, הכסלי נותן לו מדע מלוא חפניו. וולס הוא הוזה הדעה שהכסלי בונה סביבה, בחיוך, את הכלוב של עצמה. על כן יש לראות בו, בספר זה, נקודת־מפנה בכתיבה האוטופיסטית. זוהי אוטופיה לחיסול כל האוטופיות. אם קודמיו כולם — תומס מור וקמפנלה, דרך באטלר ובלאמי — ציירו עתיד טוב יותר, הכסלי מצייר את העתיד שאין טוב ממנו. הוא מביא אותם אד אבסורדום. הדיסטופיסטים המפורסמים של ימינו — ברג'ס, וונגוט וסטניסלב לם — משחזרים את פרצופו של הזמן הבא. הם מיתמצים באותו מכתם חינני של עדי צמח — שהעתיד כבר אינו מה שהיה פעם. הכסלי, כנגד זה, הופך אותם כביכול עורם חוצה. חידון מפחיד יותר לאין שיעור: הוא מראה לנו את העתיד שאין טוב ממנו, ומכאן — שזה העתיד היחיד שאין לו עתיד. כך הוא "כתם" אחר מאותם מסדרונות פיראנזי שחשכתם לוכדת את הנפש בכלא הפרגיה, אך בלהטוטנות סרקאסטית הוא בונה אותו על חיוכם של מלאכים. הנוסחה היא יסוד האוטופיה של בנתאם ומיל: מירב האושר למירב בני האדם. השיטה היא אותה שיטה עצמה שסוויפט ביסס במסעו השלישי של גוליבר. העולם החדש המופלא הוא גולת הכותרת של המדע האנושי — הוא התגשמותה של הרציונליות.

הבה נעיף מבט באלבום תצלומיו של הטוב בעולמות האפשריים. דף ראשון: אינסוף פרצופים שווים. שהרי, בריות אלה נולדות (ושמא נאמר, נוצרות) בפס ייצור תעשייתי, לפי מכסת הממשלה — כך וכך מהנדסים, כך וכך נערי מעליות: דף שני: מכשירי האינדוקטרינציה — שנות המלמול ההיפנואידי באוזנים הרדומות והמוח המגוון. שנות פיזום החמשירים הקליטים שתפקידם לעצב את פיתולי המוח בקלישאות הנבובות של הדוקטרינה החברתית; דף שלישי: פרצופו של האושר. עולם בלי מחלות, בלי מלחמה, בלי מחסור. הגופות הבריאים המפוטמים, היצורים הבריאים אוחזי הסיפוק. האירוניה של הכסלי — כאמריקאן עז של אריסטוקרטיות אנגלית והמוניות אמריקאית — מופנית כלפי כל אותם נביאי זעם, קסנדרות האוטופיה, שחשבו להפחיד אותנו בתמונת עולם קניבליסטי, עולם נהנק, עולם שהתפוצץ. הפחד אינו בהמולה. הפחד הוא המייה רקה. הם מציעים לנו מצער של זוועות. הוא מציע לנו את הריגור מורטיס — קווית הקיפאון של המוות.

קוראים תמימים מוהים את הצלחתה של אוטופיה עם הדיוק שב"נבואה" הגלומה בה. כשוליל וזרן התגולל בתרופות על וולס, על שהוא מצלח את גיבוריו לידה בתחבולה קרירותית שסבירותה אפס. עמדה באהודיו היהודה של טכנולוגיות מומצאות הצפויות להתגשם. מביבה זו מהמיצה את מושג האוטופיה. האוטופיסט אינו חזאי מזג־האוויר. תפקידו של הכסלי הוא לאבחן מחלות במושג האדם: שאנטים, פאנאטיזם, היהדות מדעי, סנסואליזם גופני צרוף. הנכונות להיות כפותה על ידי סכימות חשיבה פונקציונליות. ההשתוקקות אל הממוצע של מי שידע את היוצא דופן. וולס עצמו — שהוא המעיין בסיפורואידים של הספרות האנגלית באה סטיבנסון — כתב, לצד האוטופיות המלאות הזיות דעת, את הסיפורים המאויימים עד בלי די "האי של ד"ר מורו" הקולע אל זוועות ההנדסה הגנטית. ו"מזון האלים" שמצייר על אי יכולתם של בני האדם ליהנות את מה שלמעלה מהבינוני. אבל בעוד וולס נקרע בין אופטימיזם ילדותי לציניות רטרוספקטיבית, הפיתוח החינני שתורם הכסלי הוא בכתיבתו ביניהם. ההגיון שלו הוא גן־העדן של מי שעיכל עד תום את פרי עץ הדעת. עולם זה הוא ההיפך מאפוקליפסה. הזוועה הדחידה שיש בו היא זו הגבוהה בתיקון כל הזוועות האחרות. האלו שבילי גן־העדן. הם המעגלים הקסומים של תרבות הפנאי, ההרמוניה שכמו הועתקה מגני ורסאי אל עצם מוסדות החברה, הפיתוי המסופק תמיד של חושנות חסרת סייג, עולם שניתן בשפע מכל דבר. העולם בשנת 630 לספירת פורד. רגע. מדוע פורד? מדוע נשבעים אזרחים מאושרים מפוטמים אלו בשם "פורד הגדול"? מדוע הם פונים לבוזריהם בברכת "הוד פורדיותו"? וכן — מדוע מקובל עליהם ששם קודש זה מבוטא לעתים קרובות בסירוס קל. היסטורי, כך שה"פורד" נשמע כמו "פרויד"? מהו הקשר ההכסליאני בין הפיננסיסט האמריקאי שהמציא את "מודל טי", למלומד הווינאי שהמציא את הפסיכואנליזה? הקשר הוא זה: פורד הוא אבי הסרט הנע. פרויד הוא גדול הדטרמיניסטים מאז לאפלאס. פורד ייתר את האדם כשהפכו לידית האוחזת בבורג; פרויד ייתר אותו כששילבו בשרשרת הסיבתיות הגדולה של טבע חסר עצמיות.

שניהם אחראים למכאניזאציה של האדם ומייצגים באמצעותה את אחד הסימפטומים היותר מציקים של ההומניזאציה שלו. "האדם" של הכסלי הוא חלק ממכונת החברה, הוא חלק מתוכנת, והוא חלק בר־החלפה. כלומר, אין לו אינדיבידואליות. אין לו רצון, ואין בו צורך. אפילו המלים שיכלו לאפשר לו לחשוב אחרת הוצמתו או סולקו לחלק המבוזה של המילון, החלק שבמקום ריבוי גורם הסמקה. געגועים, תקווה, אם, הולדה, קנאה, דיקנה — כולן מפלצות סמאנטיות שהרחקתן מונעת את גיבושן של המחשבות התלויות בהן. בהמצאה זו הקדים הכסלי את אורוול. אבל בעולם שנושל מביטויים אלה אין עוד מקום לדראמה שכספירית, או לסיפורי המקרא, או לטיטאנים האובססיוויים של בלזאק, או לנשמות השסועות של דוסטוייבסקי. גם זה, בעצם, גלגול של רעיון פרוידיאני, רעיון שפרויד עצמו נטל מלומברוזו והמעוגן בהגדרת הנורמליות כממוצע מכאניסטי. הגאונות, האמנות, הטירוף הם קרובי משפחה. השוכב עם תשוקותיו לא יהפוך אותן לשיר. התרבות היא הפרי הזוהר של שורשים אפלים — לכן לא תוכל לצמוח בארץ שפלה.

באוטופיה של הכסלי אין תשוקות בלתי מסופקות, על כן אין בה צורך ב"סובלימציה". האהבה אינה אלא סימפטום של קדחת, ניתן לרפאה בכדור. אנרגיה אנושית שנכלאה בצוואר הבקבוק של איסורים עתידה להתפרץ בגעש אל פסגותיה של התרבות, אך מוטב לשכך את תנופתה למרגלות ההר. האוטופיה של הכסלי מטפחת אנטרופיה אנושית מוחלטת. כשביקר מרק טוויין במעונם הפאביאנים (שוולס היה אחד מראשיו) הוא חקר לדעת: מהי תמצית שאיפותיכם? הענה: שלווה, סיפוק, ביטחון. הצביע מרק טוויין מבעד לחלון אל כמה בהמות שרעו בעשב ושאל — כלום אין כל זה מצוי כבר שם? הרפואה גרועה כמו המחלה. והחולה מת בתוכה.

בתוך בכיינה רעיונית זו באריסטוקרטיה הבוטה, שוזרות פניתים של בינה מלוטשת: זה הפיצוי שמשלם הפילוסוף אחר שהכביע את הספר. התרגום החדש הזה מקדים ויפה למעקבי הריבוד הסגנוני של הכסלי. אך סיפור זה, יותר משהוא ספרות הוא דיאלוג בין רעיונות המורדים זה בזקנו של זה. הכסלי אינו אוהב אדם. האדם כהוא רואה אינו ראוי לאהבה. אך לעתים, מבעד המרחקים, הוא מתיר לעצמו רגע של חולשה בבקרת. נער המעלית — אפסילון שבתחתית סולם האנושיות, מוליך מעליתו למעלה וקורא "גג". אחר כך — אומר בקול נפעם — גג. אך ההתגאה העקשת, מפולטלת מהדופן, קוראת אותו לבוגה, הוא נעלם בהמיה הגדולות של היה. זה יגון שבזה כמעט מעבר לקונח אולי היה ליצורים אלה. המביר להכיל את הנפש למקומות מפתלים. אך הוי לכם כך נפוך "החוש לאפשרי": על כן רגע הטמיקה לתוך הממכרה האומללות הוא נוריר.

העולם הזה הכל בריאות, הרומאן הזה חסר גיבורים. הגבורה הזו אינה אלא אילית, הנוסר שלה הוא הגיינה של איילית. זה העתיד המפחיד מכל עתיד שהוגים לנו בעבר. בעולם לא הוצג כך גן־העדן — במעונות. בעולם לא נכתבה אוטופיה דיסטופית יותר. הסיפור המאוים הזה הוא רומאן בינוני, אך ספר חשוב. הוא דיאגנוזה צריכה להגלה שמה אנושות. והספר כאב לרפואה שכבה אוטופיה.

מיטענו של אלדוס הכסלי כנגד האוטופיסטים פועל בשני מישורים: הוא מראה שהטוב בעולמות הוא הגרוע שבהם, והוא מוכיח שעצם השאיפה לאוטופיה היא איבוד לדעת של האנושות.

התשובה היא דממה

חייו וזמניו של מיכאל ק'
מאת ג'.מ. קוטזי
תרגם מאנגלית אמציה פורת
ספריה לעם, הוצאת עם עובד, 191 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

כוחו של קוטזי, כוח המוכר לקוראי ספרו הקודם "מחכים לברברים", ביצירתו של שקט מאוים, קול דממה מעיקה עד זוועה. רופא־המחנה בעל המזג הפילוסופי, המספר בגוף ראשון בחלקו השני של הספר "חייו וזמניו של מיכאל ק'", מגדיר את השתיקה הזאת המהלכת על דפי סיפורו של מיכאל ק, באומרו: "השתיקה היתה עבותה כל כך עד ששמעתי אותה מצלצלת באוזני, דממה ממין זו שאתה מוצא בפירי מכרות, במרתפים, במקלטים נגד הפצצות. במקומות מחוסרים אוויר" (עמ' 148). כך הוא מתאר את השתיקה שבה משיב מיכאל ק' על כל הניסיונות לתחקרו במחנה שאליו הובא, חשוד בהשתייכות לקבוצת מורדים. אין זו כלל שתיקה של גבורה. אבל באמצעות השתיקה הזאת גובר מיכאל ק' על שוביו. באמצעותה הוא מודע אף את הרופא ההיסטוריוסוף לאמתה של ההוויה המחניקה שבה הוא חי, שבה חיים הכל בעולמו של הספר הזה.

להבין את משמעותה המדויקת של השתיקה שהיא לשונו של מיכאל ק. לשון־האם שלו, משמעו להבין את עיקרו של הספר המורכב הזה, הקשה, המיטיב להתחפש ל"סיפור פשוט". שתיקתו של מיכאל ק', הגנן הצבעוני המשוטט על פני הארץ אחוזת־המלחמה, היא שתיקת־האדמה. בלשונו של הרופא שהיא לשון התודעה של הספר, כביכול, נאמרים הדברים כך: "דומה הוא (מיכאל ק', י.ב.) לאבן, לחלוק אבן שלאחר שהיה מונח לו בשקט משוקע לו בשלו למן שחר הזמן, הורם עתה פתאום והריהו מושלך לו לתומו מיד ליד. אבן קטנה קשה, שכמעט אינה משגיחה בסובב אותה, אפופה לה בעצמה ובחייה הפנימיים". בסופה של פסקה זו (עמ' 143) הוא מוסיף משפט כזה: "מתקשה אני לראות בו אדם, אף על פי שגדול הוא ממני לפי רוב החישובים". משפט אחד מיני רבים שיש בהם כדי להזהיר מפני פרשנות פוליטית צרה ואווילית הצפויה, כברומה, לספר בולט הבא מפרי עטו של סופר דרום־אפריקאי נאור. הרופא הלבן מתקשה לראות במיכאל ק' הצבעוני אדם. הוא רואה בו את אדישותו ואת שתיקתו של הטבע, של האדמה, של האבן. הפרשן הפוליטי הנאור, ששמח כל כך כי הנה שוב נקרתה לידיו יצירה ספרותית המגנה בכל תוקף את דיכויו של האדם השחור בידי האדם הלבן, עומד לפתע בפני תהום. הרי היחס של הרופא הלבן, הליברלי, אל מיכאל ק' הצבעוני הוא בדיוק היחס המצדיק כביכול את האפרטהייד: "הם" אינם בדיוק בני־אדם, על כל פנים לא כמונו. לכן הם צריכים להיות בנפרד מאתנו, כפופים לתודעתנו המעולה משלהם.

מובן שהרופא הלבן הוא רק קול בתוך סיפור, לא בהכרח קול המחבר. אבל הרי המחבר עצמו, גם בשאר פרקי הספר, מציג את מיכאל כ"מי שאינו מן העולם הזה", כדמות שמתחת או מעל לטבע. הרי מיכאל ק' הוא "זבל צבעוני" (כפי שנאמר רק פעם אחת בספר, רק פעם אחת, לא במקום בולט ביותר. אלא שמן העמוד הראשון ברור שמיכאל ק' הוא צבעוני. האם הוא אמור, אם כן, להיות "סמל" של העם השחור המדוכא, העם שהוא שהה מעם האפריקנרים הלבנים, ושמילא מותר לו שיהיה כפוף לו, בכל מקרה לאיזוהה לו? בקיצור: האם בשורתו של הספר תואמת את תקוותיו של הפרשן הפוליטי המערבי הנאור של הספרות

קוטזי: שתיקת האדמה

הדרום־אפריקנית. מי ששמח כל כך על יצירותיהם של נדין גורדימר ושל קוטזי וסופרים לבנים אחרים הידועים כקורא־תיגר על האפרטהייד — או שמא התקווה הזאת נכזבת כאן מדה. ואף יתר על כן, מסתבר שקוטזי הוא ראקציונר, המעביר ברוב עורמה את תורת הגזע ובנחר של האפריקנרים, בונה את הבסיס לצורך להחזיק את מיכאל ק' בשפל הראוי לו ולשכבתו? התשובה היא כמובן: לא כך ולא כך.

הידיעות על המתרחש בארץ הרחוקה הלא־רחוקה הזאת, דרום־אפריקה, מגיעות אלינו, יכולות להגיע אלינו, בשני מסלולים בעיקר. המסלול האחד הוא מסלול המידע הפוליטי, החדשותי. הכפוף לנחמות של ממשלת דרום־אפריקה (שהגבילה לאחרונה את חופש התנועה של כתבי הטלוויזיה הזרה) או לבושת או עורכתו של הכתב הזה. הידיעות האלה, השוטפות מזה שבתיים יותר מאי־פעם את עיתוני העולם ומופיעות ובבלאות בהופעותיהם את מסכי הטלוויזיה שלו, מספרות סיפור לפי כמה הבנתו של קורא העיתונים וצופה הטלוויזיה — וגם של הפרשן הפוליטי שלנו הנ"ל — סיפור על האדם הלבן, רב העוצמה, המדכא בלא רחמים את האדם השחור והצבעוני, משים עצמו עליון עליו לפי מיטב המסורת הנאצית. האדם הלבן המקים מחנות עבודה אחודים לאחר אושוויץ וברגן בלזן (אבנם ראוי להזכיר כאן, כי בדרום־אפריקה דווקא, בכה עברות יבבים לפני עליית הנאצים, הוקמו מחנות־הכפייה המודרניים הראשונים — בידי האנגלים, בעת מלחמת הבורים) והמקים שיטת משטר אימתנית ומשופדת, המבוססת על האפרטהייד.

זהו הסיפור האימתני, הלא־מסובך יחסית, שמספר המסלול האחד של המידע על הנעשה בדרום־אפריקה, המסלול השני הוא מסלולה של הספרות הבדיונית. הרומנים של נדין גורדימר ואף של קוטזי — שכתב כתיבה מופשטת כמעט, או לבצער מופשטת בהרבה מזו של גורדימר — ושל סופרים אחרים כמו אנדרה ברינק — רומנים אלה אכן מספרים על המציאות הדרום־אפריקאית. יכולים, אכן, לשמש את הצורך להתוודע לאווירתה, למגבלותיה הממשיות, של החברה הדרום־אפריקאית. הרומנים הללו יכולים לוודע אפילו ליותר מכה שמודיעה תבנית החדשות בטלוויזיה. לכוון לבעין אבת של האווירה הזאת, להעביר משהו מן הרוב־בבעות שלה, מסיבוכה העצום. רומן של קוטזי יכול לבטא את השתיקה של החברה הזאת, שתיקת הקורבנות והאדונים. הוא יכול לרמז, כפי שמרמז "חייו וזמניו של מיכאל ק'", שלא הכל כל כך פשוט בעולם השחור־לבן הזה. לא כל כך פשוט כמו שיכולנו להשיג על פי מהדורות החדשות או אף על פי הפוליטיקה של הנשיא בותה (או, להבדיל, על פי הפרשנות האידאולוגית ההדר־בבעית של "השמאל" במערב). ב"חייו וזמניו של מיכאל ק'" אנו נקראים לראות את המצב מבעד להודעתו הכמעט־צמחית, כמעט־אבנית, של זכר צבעוני פשוט שבפשוטים, קצת מפגר. למיכאל ק' "לא היה ברור עוד מי הפונדקאי ומי הטפיל... אם אכלה התולעת את הכבש, אם כן כמפי מה בלע הכבש את התולעת?" (עמ' 125). לאותה אי־הבהירות בדבר מי הוא הטפיל ומי הפונדקאי — זה ברור רק לנשיא בותה. ואולי גם ברור ל"שמאל" המערבי — מגיע הרופא הלבן, הליברל (המוכן ללעג קל, כמוהו כנציב חובב התרבות ב"מחכים לברברים") בסוף התוודעותו למיכאל ק', לאחר בריחתו של זה מן המחנה. או אז מנהה הרופא עם מיכאל ק, מבקש להיעשות כמותו צמח או אבן, לצאת באופן כזה מתוך ההיסטוריה המעיקה באלף תעוקות. המסר הפוליטי של "זמנו וחייו של מיכאל ק'" הוא אולי זה בסוהרות של הרופא הנאבד עם

(ההמשך בעמוד 19)

גשר בין הדורות

מאת נסים מבורך

דף מתוך הגדת סראייבו: מראשית תולדות ישראל ועד יציאת מצרים

א. הגדת סראייבו, הוצ' לוני כהן ושות', — שבא, הוצאה לאור בע"מ ת"א תשמ"ד

* * *

ב. הגדה מאויירת וכתובה בידי מיכאל, הוצ' שוקן ת"א תשמ"ה

מתוך השפע הניכר של הגדות של פסח שיוצא לאור לאחרונה כדי שנה, ניתן למנות שתיים, לשם סקירה השוואתית בשתי דוגמאות איכותיות אלה.

הגדת סראייבו נכתבה ואוירה בעיר הקטאלונית ברצלונה, במחצית השנייה של המאה ה־14. באותה תקופה כבר נדחקו הערבים הרחק מחלק זה של ספרד במסגרת ה"ריקונקוויסטה" הנוצרית. ברצלונה היתה אז העיר הראשית של ממלכת אראגון, בעקבות נישואי מלכתה של ממלכה זו עם רוזן העיר. כ־200 שנה לפני כתיבת ההגדה הנדונה. לימים עתיד היה זיווג נוסף, בין פרנאנדו מלך אראגון לאיזאבלה מלכת קסטיליה, ליצור את האיחוד שהביא לדחיקתם הסופית של הערבים מספרד ולגירוש יהודיה בשנת 1492.

קהילתה היהודית של ברצלונה היתה, אפוא, מטופחת באווירת המזיגה התרבותית של תחומי האיסלאם והנצרות, שהניבה פירות מפוארים מחד־גיסא, אך הולידה פורענויות קשות מאידך גיסא: כבר במאה ה־11 נדחקו יהודי ברצלונה לרובע מיוחד להם, מעין גיטו, והחלו לחוש, תוך זמן לא רב, בתגרת־ידה של הכנסייה הקאתולית.

בתולדותיה של קהילה זו באותה תקופה קשה ידוע במיוחד הויכוח הדתי שנאלץ לנהל הרמב"ן, כנציג יהודי קטלוניה, עם הכומר פבלו כריסטיאני, במעמד המלך וראשות הכמורה. אמנם המלך חרץ דין צדק והכריז שהרמב"ן עמד בויכוח בהצלחה, אך התערבות הכנסייה אילצתו להימלט לארץ־ישראל. גם לאחר מכן נעצה הכנסייה את ציפורניה השחורות בבשרה של קהילה זו לעתים קרובות. למשל, היא עמדה מאחורי הפרעות שנערכו ביהודי העיר בשנת 1348, בעקבות המגיפה השחורה, ובשנת 1367 — בגלל עלילה של חילול לחם־הקודש. הסמל לבשרו של ישו. ברם, כוח חיותה של הקהילה עמד לה אפילו בפרעות ב־1391 (גזרות קנ"א), שבהן נספו כארבע מאות מבניה.

מסתבר, אפוא, כי ההגדה הנדונה, שנכתבה ואוירה מן הסתם, בשביל יהודי ברצלוני אמיד. הוא תוצר של תקופת־פרעות קשות במיוחד, ויתכן, שניתן בה ביטוי מכוון לגזירה השווה שביקש המזמין לעשות בין פרעה וחילו לבין מעניו הנוצרים.

מכל מקום, הגדה מפוארת זו הוצאה, בסופו של דבר, מברצלונה. יתכן שהדבר התרחש אגב מנוסת חלק מיהודי העיר בעקבות פרעות־קנ"א, או כתשעים שנה לאחר מכן, כאשר הוקמה בברצלונה האינקוויזיציה, וזה כשבע שנים לפני שהתרחשה הפורענות הסופית של גירוש ספרד.

לסראייבו, בירת בוסניה, התגלגלה ההגדה, מן הסתם, עם אותם מגורשי ספרד. אשר מצאו מקלט בקיסרות העותמאנית אשר שלטה כארבע מאות שנה בארצות־הבלקן. בשנת 1894, כאשר אותה עיר היתה כבר חלק מן האימפריה האוסטרו־הונגרית, הוצעה ההגדה למכירה על ידי מחזיקתה, משפחה יהודית שנתרוששה, ונרכשה על־ידי המוזיאון הלאומי הבוסני. היא מצויה שם עד עצם היום הזה ונחשבת על ידי ממשלת יוגוסלאוויה לנכס חשוב, והא ראייה שההוצאה המהודרת הנידונה בוצעה בשיתוף עם שני מו"לים בוסניים.

ההגדה־כרך, סראייבו זו, אשר בהודעת־רבים קשורה ביריות, אשר קיפדו, בשנת 1941, את חיי יורש־העצר האוסטרי, פרנץ פרדיננד, ורעייתו הודות לבית רווסק, יריות שפתחו את המלחמה ששינתה את פני העולם, ידועה גם בהקשר לאחד הביטויים המפוארים ביותר של מלאכת־המחשבת היהודית הבינימית.

סגנון האיורים של הגדת סראייבו נוטה בעיקר לגותיקה הצרפתית־האיטלקית, בקווים מסולסלים, ערבסקים ואחרים ניתנים לאיתור בה גם כן, אם גם בקישוטים. ההגדה מצטיינת בצבעוניות עשירה. בקאליגראפיה מעולה ובדמיון רב. האיורים הם נאיביים, ברוח תקופתם, ובהשפעה ניכרת מצד איורי־המקרא הנוצריים. אך חרף המגבלות מצד הכימוגריות הביצועיות הם מצטיינים ביכולת לבטא היטב את רוח העלילות שהם מוקדשים להן, ובכלל זה מעין מבוא מצוייר, על פני למעלה משלושים דפים, של תולדות־ישראל מבראשיתן ועד לגלות־מצרים. גם הביצוע המעולה מצד המדפיסים מעניק לפרסום זה את היכולת להעביר את ניחוחות התקופה ההיא בצורה אמינה.

*

הגדת־שוקן, ההגדה השנייה, זו המודרנית, העומדת לדיון כאן, ניצבת, בנסיבות הנתונות בפני תחרות קשה. המאיירת והכותבת, מיכאל (רנה קופל), ניצבה כאן בפני משימה לא קלה של התמודדות עם הגדות עתיקות ומפוארות, במהדורות פקסימיליות, המציפות את השוק. הגדות אלה, בנוסף על ערכיהן המהותיים, שמור להן הקסם הבלתי־נמנע שבבקשי מבעד לערפלי הדורות והסודי באווירת האידאליזציה של העבר. ניתן, בכל זאת, לקבוע כי האמנית הזאת עמדה בהצלחה ניכרת באתגר שהוצב בפניה. היא תימרנה, בצורה נבונה, בין מוטיבים עתיקים לבין צורות מודרניות. גם התבקרותה בפורמאטים קטנים, מיניאטוריים, היא מוצלחת, בהיותה מסגרת אווירה כללית ארכאיסטית תוך צמצום כוחם של הפרטים הרבים, המודרניים יותר. מתקבלת, אפוא, תבונה כללית של סבר צורני בינ־יימי במפורש, העשוי ממרכיבים עכשוויים.

מיכאל אף הושיבה לעבד את ההגדה שלה. הדפים מהווים מיחברים ערוכים היטב וצבעוניותם רעננה, לעתים רעננה מדי. שולב בדפים האלה גם איזה רעיון צורני קבלי, שאמור לסמל את הברית בין הקב"ה, ישראל והתורה. כמסתבר שהמאיירת, אף הסתייעה בדרך כלשהי בחיבור "זבח פסח" של ר' יצחק אברבנאל, המגורש־מספרד. את הנוסח ערך פרופ' משה גושן־גוטשטיין.

שתי הגדות יפות אלה מבטאות איזו רציפות מהותית העשייה היהודית־המסורתית הידוו, וניתן להתייחס לשתיהן כאל ראשי־גשר המתוח בין העבר להווה.

הגדת שוקן: מוטיבים עתיקים לצד צורות מודרניות

העורך: אברהם רמון

מעולם הספרות והאמנות

גראס: הסופר כמתקן־עולם

גינתר גראס הוא בעל חיוניות בלתי נדלית. כשאינו כותב, הוא מצייר. בגיל חמישים ושמונה הדבר היחיד שאינו יכול לשאת הרי זו הי־מנעות מפעילות. וכך כאשר אינו כותב או מצייר הוא עובד בחיבור, וכאשר אינו עובד בחדר העבודה או באטליה הוא עוסק בפוליטיקה. זאת ועוד. מזה שלוש שנים הוא משמש נשיא האקדמיה לאמנויות בברלין, ואת לא רק לצרכי ייצוג. גראס הוא אדם חסר מנוחה המרבה בנסיעות וקשה לו להימצא במקום אחד זמן רב. יש לו בית בפורטוגל שבו הוא נופש ארבע פעמים בשנה, בית בבר־לין שבו הוא עושה שבוע אחד כל חודש, ויש לו בית המשפחה בהמ־בורג, כן יש לו שני בתים בשלזוויג־הולשטיין, שאחד מהם מסר לעיריית ברלין לשימושם של סופרים.

אוזה פיג' שפגשה את גראס בהמ־בורג לראיון, לרגל צאת ספרו החדש "החולדה", כותבת ב"לה מונד", כי מה שיוצא דופן כל כך בגראס כסופר, הוא זה שהחזיונות מופיעים תמיד החוצה, שלעולם אינו אינטרוספקטיבי. ואולי, היא תוהה, זה הדבר שמאפשר לו לעבוד בדרך אפית ולארוג את הנושאים הרחבים הפוליטיים וההיסטוריים שלו.

הרומאן האחרון של גראס "החול־דה" עוסק בהכחדת האנושות. החולדה או העכברוש אינם פנים חדשות אצל גראס. בעלי חיים אלה הופיעו כבר ביצירותיו הראשונות כמו "שנות כלב" או ביצירה הפיוטית הנקראת "דאסין כמנה את שלב המשפחה שלו", שבה יש למשורר הצרפתי קוף ועכברוש על שלב המשפחה והוא אינו מסוגל עוד לכתוב ברגע שהעכברוש נעלם.

רישומיו של גראס מלאים בכל אותם בעלי־החיים המכלאים את כתביו כמו שבלולים, דגים, חולדות. דמויות אנוש נדירות בהם, וכאשר הן מופיעות הרי זה תמיד בלוויית בעלי־החיים הללו. כפיון זה ביחס לבעלי־חיים קיים במרכז תפיסת העולם שלו. במרכז תפיסת האנו־שות שלו, כותבת אוזה פיג' ודבר אין לו עם משיכה סנטימנטלית כלפי בעלי־חיים. בעבודתו בפיסול מציג גראס את הצורה החייתית מול הצורה האנושית, ובראיון הוא טוען כי הצגה זו נוגעת להיבריס של האנושות. ואין לו ספק כי ההיבריס משחק תפקיד חשוב הן ברומאן האחרון שלו, הן בתיאורים שתיאר את הרייך השלישי.

גראס אינו מתעניין באידיאולוג־יות, למרות החזיונות האסכטולוגיים המופיעים הן ברישומיו המלאים פגרים ומוות והן בספרו האחרון על קץ האנושות. הוא אומר שהיה לו די והותר "אידיאולוגיה בשנות ילדותו בגרמניה הנאצית". גראס בז לספרות מינורית המתמקדת ביחסים אישיים וברגשות אישיים, תחת לעסוק בש־אלות הגדולות. למרות חזונו הקודר בכל מה שנוגע לעתיד, הריהו מגויס הן בכתיבתו הן בחייו לתיקון העולם. (לה מונד).

Die Rattin/
Gunter Grass.
Luchterhand. 39 DM

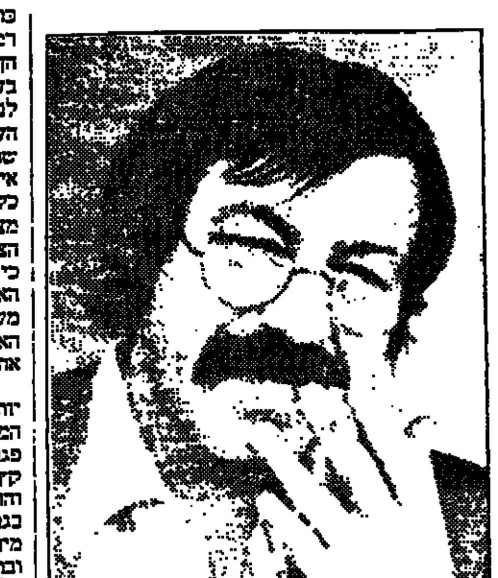

גינתר גראס: החיה מול האדם

מסע אל האשלייה

לה קלאזיו, מי שהיה לפני שנים לא רבות ילד־הפלא של הספרות הצרפתית ובינתיים לא רק שנתבגר, אלא גם כתב ספרים רבים ונטש את סגנון הרומאן החדש ששימשו בת־חילת דרכו לטובת צורות ביטוי אחרות, פרסם לא מכבר ספר המעורר בצרפת את תשומת לבה של הביקורת. שם הספר "מסע לרודריגז" (הוצאת גאלימאר), והוא כתוב בצורת יומן.

האי רודריגז שוכן באוקינוס ההודי לא הרחק מן האי מאוריציוס, וקוראיו של לה קלאזיו כבר התוודעו אליו, כאשר קראו את ספרו הקודם "מחפש הזהב". בספר זה לוקח גיבורו של לה קלאזיו חלק בחיפוש אחר מטמון אגדי ובלתי אפשרי ומוצא תחתיו אוצר של חכמה.

כדי לכתוב את הרומאן הזה עשה לה קלאזיו שימוש בתעודות שהש־איר אחריו סבו, שערך במשך שלושים שנה כמה וכמה מסעות ארוכים וקשים לרודריגז בתקווה למצוא שם אוצר, שלפי האגדות ניטש והוסתר על ידי פיראטים. "מסע לרודריגז" הוא היומן שמנהל לה קלאזיו משעה שהוא יוצא בעק־בות זקנו, אדם שלא זכה להגשים. צורת היומן מאפשרת לו להשיג יתר עומק ויתר מסתורין. הסב ההולך בעי עקבות, ציונים, חפירות, כתובות, וכל זה במטרה לפרוק את הטופוגראפיה שלו ולגלות את סודו ואת העושר הטמון בו. הנכד מנסה לעלות על העקבות הללו, אלה, מכל מקום, ששרדו למרות חלוף הזמן, למרות הרוח והגשם והסוף. באופן זה מהווה הספר החדש מעין אימרה רבת־קפלים לספר הקודם כשניהם עוקבים בדרכים שונות אחר המסע הכפול, בעוד המאוחר — "המסע לרודריגז" — סוגר את המעגל ומאפשר לזמן לעמוד מלכת.

"מסע לרודריגז" הוא בין השאר משל רציני ועדכני על כוחה של הכתיבה ועל אשליותיה. האי, צוק בזלת יבש, ניצב כמסר שאינו ניתן למיצוי, מעין פלנטה של סימנים שאותם יש לפענח, כשם שעשה הסב בסיוע המפות שהיו ברשותו ובסיוע הגדירות וההקשרים שמצא בין המקומות השונים באי. הנכד מנסה למצוא את המפתח לשפה לא ידועה זו. כסב כנכד, שניהם אינם משיגים את מטרתם: קריאת העבר היא אשליה כמו גם קריאת הנופים, והשאלות נשאלות רק כדי שתישארנה לעד לא מפוענחות.

ואולם במסע יש חשיבות לא לגמול שאליו מגיעים. כשם שבספר יש חשיבות לאו דווקא למשפט האחרון. המסע עצמו, החיפוש הוא הדבר החשוב. במסע ניתן למצוא הכל, הוא החלום הוא ההרפתקאה, ההתפעמות, את הקיום הפשוט בעת שהוא נוטל חלק במסתורין של הקיום. (לה מונד).

«Voyage à Rodrigues»
Par J.M.G Le Clézio
Gallimard, 66F.

150 לזאכר־מאזוך

המלה מאזוכיזם מקורה בשמו של הסופר האוסטרי ליאופולד פון זאכר־מאזוך שבימים אלה מלאו 150 שנה להולדתו. האשמה הישירה בכך היא דודתו זנוביה, אשר ב־1846 גילתה את ליאופולד בן ה־10 מסתתר בארון בגדים והלקתה אותו. חמש שנים קודם מותו, ב־1895, הודה שבהיותו נתון למלקות התנסה בתחושת עונג חריפה.

מי שהמציא את המלה מאזוכיזם היה ריצ'רד פון קראפט־אבינג שהשתמש בה במחקרו על כאב והשפלה כאופן של סיפוק מיני. זאכר־מאזוך חי עם אשתו השניה הולדה ושלושת ילדיהם בכפר לינד־הים שבמדינת הסה. יחסי המשפחה היו טובים. הוא היה עדין ומתקן חברתי. ספרו "מורשתו של קין" הוא רומאן בן שישה כרכים העוסק באהבה, רכוש, מלחמה, עבודה ומוות. הכרך הראשון ראה אור ב־1870 ונקרא "ונוס עוטה פרוות". לכשיצא הספר החלו לפקוד את ביתו מבקרים ומעריצים. אחת מהם הציגה עצמה בשם ונדה פון דונאג'אב. הם נישאו, וקודם נישואיו כתב: "אני מתחייב בכבודי להיות עבדה של ונדה פון דונאג'אב ול־הענות לכל אשר תטיל עלי ללא התנגדות". בפנות המאה כתבה ונדה את זכרונותיה. ספרה היה לרב־מכר. בזכרונותיה היא מספרת שקיימה את הנישואין למען הילדים. בעלה תמיד חיפש מאהבים בשבילה ונשים עריצות לעצמו.

למן 1881 פרסם זאכר־מאזוך כתב־עת "על הגובה" בלייפציג. כאן הצטרפה למערכת אחת בשם הולדה מייסטר כמתרגמת. היתה זו הולדה שפרסמה ברבים כי ונדה הרסה את בריאותו של ליאופולד, את מעמדו החברתי ואת רכושו. אז ברחה ונדה עם צרפתי והולדה הצילה את מאזוך הנטוש.

זאכר־מאזוך כתב כמאה ספרים. ספרי היסטוריה, רומאנים, רומאנסות היסטוריות, סיפורים יהודיים, דרמות, קומדיות וסיפורי אהבה עדינים וגם קשוחים על אנשים במרום החברה ובתחתיתה. בכל עבודתו, אם במובלע ואם בגלוי, מוצאים את הכפייתיות שלו ביחס לפרוות, מגלבים והצלפות.

זאכר־מאזוך, שהיה יליד גליציה ונתין אוסטרי, כתב גרמנית אבל ראה עצמו כסלאבי. המינקת הרו־תנית שלו דיברה דיאלקט רוסי, אומנתו דיברה צרפתית, הוריו דיברו גרמנית, פולנית וצרפתית. אביו היה ראש המשטרה בלבוב שהיתה באותם ימים בת 80,000 תושבים, עיקרם פולנים ומיעוטם יהודים ורו־תנים. זאכר־מאזוך אהב את היהודים ואת הרותנים יותר משאהב את הפו־לנים בכור ההיתוך התרבותי הזה. אבל מעל לכל אהב את הארץ. הוא כתב: "המישורים האלה, הערבות הללו, הם ערש המיתוס. הקיסר רחוק, אבל אלוהים קרוב."

הבלה"ר: רות אלמוג

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

שירה

בגין, פראמה
מאת אהרן שבתאי
הוצאת כתר, 1986, 191 עמ'

חוכת המיתוס הפסודו־נפוליאוני שיצרה התקשורת סביב האיש מרחוב צמח, ככל שההוכחות הישירות בדבר קיומו הנפשי נחלשו והלכו, משכיחה לפעמים את העובדה הבסיסית כי את מנחם בגין העלה כל אחד מאתנו לשלטון בבחירות דמוקרטיות. ויש לכן טעם מפוקפק בפולחן האישיות שלו ובחקר כביכול של נבכי נפשו, שנעשה לאופנה, אם על דרך הפארודיה ואם בשם המדע הטהור.

בשירה על אחת כמה וכמה נראית ההיטפלות לבגין כגימיק תקשורתי וכקריצה אל הצלחה שטחית. ההוכחה נראית את בעליה כי איפר את שירתו בנצנצי־הבל בגלל תהילה לדבר בעד עצמה, בקולה הפנימי. אהרן שבתאי לקח שני עמודים מספרו של בגין "המרד", אחד, מתאר התקפה של האצ"ל על מחסן נשק בריטי, השני — מספר על הולדת בתו חסיה. שבתאי כתב להם "הסבר־טקסט" בדרכו האינטונטרית הידועה, שאינה משתנה מאז "הפואמה הביתית", מלה סקסס ובית פרשנות, הנעזרת בלשון המבדש על דרך הפרודיה, והמקלפת את הרטוריקה הבגינית, עד לטריכה הפריבאסיים ביותר.

הניסיון מזכיר עבודות שונות, שנעשו באחרונה, הבנויות לבודד מרכיבים פסיכו־פתולוגיים באידיאולוגיות פאשיסטיות שונות, כשהדיבורים באים בשורות שיר. זה נראה שנון באוזן, פרובוקאטיבי, לפרקים מצחיק, אך מעורר בחברה להיזהר אם אין כל זה אלא דיווח טיפמן סוציו־פסיכולוגי. בדיוה פרשית להצאתם של חכמי סמיוטיקה ותורת הספרות, שנעשה לא כבפנים, אלא בשיטת יצירות נקניקית מתוחכמת (והגראפיום של הפואמה אכן מזכיר שרשרת נקניקים).

כמו בכל הפואמות שיצר שבתאי במסגרת "הפואמה הביתית", אין הוא שוכח להשפיע כאן את בנת הקקהדהותו־נאר הרגילה שלו. לאחר הנעך לוין לא רק שזה אינו "מזיז" לאף אחד, אלא אפילו נחשב ל"בון־טון" באמנות.

תרגום

האביר שלא היה ולא נברא, רומאן
מאת איטאלו קאלווינו
מאיטלקית: גאיו שילוני
ספריית תרמיל, הוצאת משרד הביטחון, 1985, 150 עמ'

רולאן בארת הכתיר את מאמרו על "האביר הלא־קיים" של קאלווינו, בשם "הטכניקה של הקסם", ומנה שלושה טריקים האופייניים למספר האיטלקי שהופיע. הראשון שבהם: היותו של קאלווינו אדגר אלן פו של המאה העשרים. כשם שפו, בסיפוריו, נטל נושא פנטסטי לחלוטין, אך פיתח אותו בדייקנות מבחינת על פי כל חוקי הלוגיקה, כך מתחיל קאלווינו את סיפור האביר הלא־קיים שלו בסצינה היסטורית־ריאליסטית לכאורה: קארל הגדול סוקר את צבאו לפני צאתו להילחם במאורים. אך בין האבירים המצדיעים לו יש אחד בשריון לבן, המציג את עצמו כשריון ריק שאין בתוכו גוף, ואף על פי כן — אביר חי וקיים, עשוי ללא חת, הנלחם נגד הכופרים, מושיע בתולות, אוהב ונאהב, כבסיפורי האבירות של ימי הביניים.

את מלאכת סיפור עלילותיו של האביר הלא־גשמי, שאינו פושט את שריונו גם בשעת התעלסות, ואף על פי כן מענג את הנשים בדרך מסתורית — מטילה אחר מנזר צדקנית על נזירה ושמה תיאודורה. תיאודורה מספרת את הסיפור פרקים פרקים, ופותח בניכה של יומן אישי, שבו היא מקוננת על קוצר ידה להעביר את המציאות לאשורה. בסיפור המסגרת הזה נרמז פשר חידת האביר הלא־קיים, גיבור העלילה. האביר הלא־קיים הוא בן דמותו של הקרוי בפינו "ספרות" או "כתיבה", שמהותה היא ריקנות בסיסית, שעליה מרכבת הסופר מלים בטכניקה זו או אחרת.

מכאן, מכיוון שהכל טכניקה, כותב קאלווינו במפגיע את סיפור האביר הלא־קיים כפרודיה מסורפת על הרומאנים ההרפתקניים של ימי הביניים. אבירי הגראל הקדוש מככבים בו בצוותא עם סריסיו של מלך מרוקו. האבירים אצילי־הנפש, הנבגאים מרוקים בלתי־אפשריים בהרף־עין, משליכים את חייהם מנגד למען הצלת כבודה ובתוליה של אשה. סביב שאלת בתוליה של איזו גבירה כזאת סובבת עלילת הסיפור כולה: האביר הלא־קיים יוצא לברר אם האשה שאת בתוליה הציל בעבר מידי שודדים, אכן היתה בתולה. כשנודע לו ההיפך, הוא מתאבד, רגע לפני שהמבשר מגיע להודיעו כי נפל קורבן לטעות.

גאיו שילוני, שתרגם את הספר, לדבריו בהדרכתו של קאלווינו עצמו (שמת בשנה שעברה), ניסה להעביר את מידב קסמי המיכניקה של קאלווינו, לפעמים תוך כיפוף השפה לכדי צורות וסיבובים שמקומם לא יכירם בעברית.

יהדות

ספר חיי אדם — כלולות
מאת הרב מנחם הכהן
עיצוב: חיים רון
הוצאת כתר, 1986, 207 עמ'

למרבה הצער, גורלם של רבים מספרי המתנה המהודרים כגורל הכתובה־יריה הנודדת מהפיליטון הנודע של קישון: עוברים מיד ליד, עד שמגיעים למנוחת עולמים בין ה"קריסטלים" בסלון. מדריך הנישואים הסימפאטי־באמת של הרב מנחם הכהן ראוי בהחלט לגורל שונה מזה.

זוגות צעירים שיקראו בו ימצאו בו את המידע הבסיסי על המשפחה היהודית וחיי האישות על פי היהדות, שבתוכנו אולי זהה למידע שמקלקלים לפניהם בעלי המעילים השחורים במשרדי רישום־הנישואים במועצות הדתיות. אך כאן באים הדברים בעטיפה נחמדה ומושכת־עין, שאינה מחולת בפרטים ארוטיים כדי להוכיח עד כמה מתקדמת ההלכה היהודית בהכרת צורכי המין של הגבר והאשה. הכהן מצייר יהדות יפה והרמונית, פתוחה והומאנית, שהכל בה נעשה לטובת האדם — ובעיקר, בלי ההטפות שהיו לזרא, למשל על החשיבות הבריאותית־כביכול של כללי הנידה. היהדות היתה נפלאה שבעתיים אלמלא נכפו חוקי האישות שלה כחוק המדינה, על מי שאינם רוצים בהם, אך זו כבר אופרה אחרת.

ארבעה שערים בספר: בשער "עיקרים" מפרט הכהן את העקרונות העומדים ביסוד ציווי ההלכה בענייני אישות: בשער "דינים", המפורט מכולם, מובאים בסיכום מיטוב־לב הלכות הנישואים בלי התחמקות משאלות שחילונים סבורים שההלכה אינה נוגעת בהם, כגון עניין אמצעי מניעה. בשער השלישי מבחר מאמרי עיון בענייני נישואים ביהדות; ולבסוף — שער של פולקלור, ובו מפורטים מנהגי כלולות של עדות ישראל השונות. אי־אפשר בלי להזכיר את יפי התחריטים העתיקים, הכתובות וכלי היודאיקה המעטרים את הספר, תמיד בפרופורציה נכונה לטקסט.

שואה

מבצע 4־ט' — השמדת המוגבלים
ברייך השלישי
מאת שמעון זקס
העורך: יוסף קיסטר
הוצאת ספרים, 1985, 151 עמ'

כיצד הוביל הרעיון היפהפה של ההתנהגות, שלב שלב אל רצח שיטתי של המיליונים. הוא מבטל אבול לדרך שבה נתהפכו רעיונות הומניסטיים לכלי מיכונים בידי האנטי־הומאניות. שמעון זקס, המחנך הידוע בהשקפות הקיצוניות שלו, לפעמים עד כדי סנסציה, כתב את ספרו על "המתת החסד" ברייך השלישי מנקודת מבט של מחנך ולא של היסטוריון ויש, בוודאי, היסטוריונים שיחרדו כן ההכללות, ומן הקביעות החד־משמעיות הרצופות בו. למשל, אלה הרואות בנאצים חלק אינטגראלי והמשך טבעי וצפוי של תרבות אירופה בכללה, והשוואה בקלות אחת את היטלר עם שורה של שכרנים אירופים, כמו הדוון וההובביו.

את רעיון המתת החסד, אותנאזיה, מנסח לראשונה במפורש תומס מורוס ב"אוטופיה" שלו, ובאחורי הכוונה העלה לקצר את סבלות החולה, כתב זקס, מסתתר רעיון חוסר התכלית שבהקמה על הכלל, יותר מאשר חוסר הטעם שבסבל. אך לניסוח תיאורטי שיטתי של עניין המתת החסד יש להמתין עד סוף המאה ה־19 ותחילת המאה העשרים: עם עליית הגזענות והתפשטות רעיונותיה, באות גם הקריאות לשנות את הערכים ביחס לאדם החולה, ולהמית את מי שמהווים "נזק להחיות החיים" ומי שפוגמים את "ההיגיינה הגזעית". עם עליית הנאצים לשלטון בגרמניה הוכר יותר ויותר על יישום האותנאזיה הלכה למעשה, וב־1939 ניתן לכך אישור רשמי: יצאה הוראה להביא ללשכות הבריאות המקומיות את כל המוגבלים מגיל שלוש שנים ואילך. ושם ערכה ועדה רפואית סלקציה, ומי שהוחלט לגביו על מוות או סילוק, סומן והוריו נאלצו לשלם בשביל "טיפול רפואי" בעבורו, שהיה למעשה הריגה וניצול הגופה לצורכים מחקריים. זקס מוסיף כי עד היום אין הממשלה הפדרלית הגרמנית מכירה בציבור "מומתי החסד" הללו כבקורבנות הנאצים, ואין למשפחותיהם כל זכאות לפיצויים המשולמים ליתר קורבנות הנאצים.

המחאות הפנימיות נגד מבצע־החיסול, של יהודים ושל מוסדות הכנסייה, לא הביאו, על פי זקס, את הנאצים מיישום תוכניתם ל"טיהור הגזע", אלא העבירו אותם על הצורך בסודיות מוגברת ובהסוואה. וכאן נפתח הפתח למה שזקס מכנה החוויה הכללית של אושוויץ: חולים ומוגבלים הושלכו למכוניות אטומות והורעלו בגאז. ויחד עם שכלול שיטות ההמתה התפתחה מירלתה של השיטה. הורחבו עוד ועוד הקטגוריות של הנועדים לכיתה — מפגרים ומוגבלים תחילה, לרוכלים וכשוטים. היה זה אחד מראשי המאבקים נגד מבצעי האותנאזיה, הגראף פון גאלן, שקרא באוקטובר 1941: "לא רחוקה הדרך מהריגת החלשים האלה עד לרצח היהודים".

התשובה היא דממה

(סוף מעמוד 18)

הפציינט הצבעוני האבני שלו. הוא פונה בלבו אל מיכאל ק' האומר: "אבל אמן בריחה גדול אתה, אחד מגדולי הבורחים. אני מסיר את כובעי לפניך!"

אם יש כאן מסר פוליטי כי או הוא מסר אנטי־פוליטי: לברוח, להתחמק, ולו באמצעות הולך־התחרעה מגלגלי ההיסטוריה (שעליהם מדבר הרופא קודם לכן). מיכאל ק' נעשה למושא ההערצה של הרופא (של הסופר?). אין זה פיתרון, כמובן, אבל קוטזי לא ביקש לספק פיתרונות. הוא ביקש, זה כן, לספר משהו על דרום־אפריקה, משהו שאין הנושות והעיתונות המערבית מסוגלים לספר.

אחד הקווים המרתקים שאפשר לגלות בספרות הדרום־אפריקאית היא הזיקה שניכרת ביצירות רבות שלה, זיקה כה ברורה שקשה להימנע מלחשוב כי היא מכוונת בכללה, אם כי הרי היא ניכרת רק בדיעבד, לספרות הרוסית של המאה התשע־עשרה. נדין גורדימר היא מעין טורגנייב דרום־אפריקאי. נדמה שה"דילמה של הליברל" שבה העמיק לתאר ישעיהו ברלין במסתו על טורגנייב (ר' ספר "הוגים רוסיים" שראה אור בספרית אופקים של "עם עובד") היא העומדת בבסיס הדמיון הזה. הזיקות הללו הן מכוח האנאלוגיה ההיסטורית יותר מאשר מכוח ההשפעה. דוסטויבסקי שם ללעג מר את הדילמות הללו של הליברל בקריקטורה שלו לדמותו של טורגנייב שאותה העלה ברומאן "שדים". יש משהו דומה בהלעגה הזאת על הדילמה הליברלית נוסח טורגנייב בהלעגה הקלה שבה מטפל קוטזי בדמויות הליבראליות שלו בנציג ובמושל ב"מחכים לברברים", במפקד המחנה והרופא ב"חייו וזמנו של מיכאל ק'". אך כמובן קוטזי אינו מתייצב מאחורי המאורות הקלות הללו כפי שדוסטויבסקי מתייצב מאחורי היד הסאטירית המשרטטת קריקטורה של ידידו משכבר. האגבר המיוחד של קוטזי, האלגוריה שהיא לא בדיוק אלגוריה, הדיבור הפסטלי ביותר שנבחר לתיאורה של המציאות הגסה והאימתנית ביותר, מאפשר לו להתחמק טוב יותר — הוא מלעיג על הרופא, אך אולי גם קצת דובר בקולו. לדוסטויבסקי היו פיתרונות — רוסיה צריכה לכבוש את קונסטנטינופול (למשל) — לקוטזי אין פיתרונות כלשהם. תשובתו היא לא רעם־התותחים אלא השתיקה, שתיקתה של "אדמה הישנה שינה עמוקה מלהשגיח בשריטות רגלה של הנמלה, בניסור שופם של שיני הפרפר, בגלגולם של גרגרי האבק", כדבר תיאור נוסף של הדממה המיוחדת הזאת השורה על הספר, זו שקוטזי מצטיין, כאמור, בהשרותה.

בכל זאת נדמה שגם קוטזי מצא לו מעין מקבילה, מעין השראה בספרות הרוסית הגדולה של המאה הי"ט. מיכאל ק', הזכר הצבעוני בן השלושים ושתיים, הוא מעין "תם קדוש" או "שוטה קדוש" של המסורת הרוסית: הוא הקדוש של המסורת העממית שהתאהבו בו גם טולסטוי גם דוסטויבסקי ובאמצעותם הוא הועבר אל הספרות הגדולה, בגדולתה הגדולה ביותר. שהרי יהיה מי שיאמר שלא ב"אנה קרנינה" גם לא ב"מלחמה ושלום" נמצא את טולסטוי בגדולתו המופלאה ביותר, אלא דווקא ברישום בן שלושה העמודים "אליושה גור־שוק" ("אליושה קדירה") המספר בתכלית הקיצור מעשה שכוח בתם קדוש. גרסה דרום־אפריקאית של מעשה כזה, שהוא כמעט המשך לכתבי אגדות הקדושים, הוא הרומאן "חייו וזמנו של מיכאל ק'". אין הוא ריאליסטי יותר מאגדות קדושים עממיות שכאלה, אבל נמסר לו, כמו בהם, איזה גרעין הווייתי מופלא, חי יותר מכל ריאליזם.

בפיגורו הקדוש, באיוולתו, בטמטומו המבהדך של מיכאל ק' ימצא הפרשן של ספר מוקשה זה את המוצא היחיד שמציע הספר הזה, את המשל על המוצא הזה — "רעיון הגננות" יותר מאשר ה"גננות" כשלעצמה. הדרך היחידה לחירות של אמת, מדמה לומר הרופא בהסבירו למפקד המחנה שמיכאל לא יאכל אלא את "לחם החירות". הביטוי שהוא הגבהה (האירונית מפיה של דמות המצארת באור אירוני) היחידה של הספר השקט הזה.

הכלל הראשון שלמד מיכאל ק' בימי חייו, הכלל שהיה בבחינת אבי־מולדתו, ("אבי היה רשימת החוקים" בבית היתומים שבו התחנך) הוא "שקט ישרור באולמי השינה בכל עת". הוא נשמע לכלל הזה הישמעות טבעית, מוחלטת, לא־מכוונת ולא־מודעת. בדממה, בעמימות, בכמעט אי־קיום הוא מנצח את אימיה של העת הזאת. "... אדם שמבקש לחיות אינו יכול לגור בבית שחלונותיו מוארים. עליו לגור במאורה ולהסתתר ביום. צריך אדם לחיות חיים שאינם מניחים כל זכר וסימן לחיים" (108).

קשה להעלות על הדעת שבציינו את שם־משפחתו של גיבור ספרו באות המקודשת בספרות המודרנית "ק" ביקש קוטזי לכוון את מחשבתו של הקורא אל קפקא, אל "יוסף ק.". בכל זאת כיוון אותה, את מחשבתו של קורא זה למצער. שהרי נדמה כי התמלצה הזאת, לחיות נמוך מן הדשא, לחיות בדממה, במסתרים, שמענו גם מקפקא — אמן הדממה הגדול מכולם. ולעתים קרובות תוך כדי קריאת "חייו וזמנו של מיכאל ק'" (כותרת אירונית ב"היסטוריציזם הגלוי שבה) עולות על הדעת יצירות אחרות של ק' הגדול: פעם זה "המאורה" ופעם "אמן התענית". פעם זה אף יוסף ק. עצמו, המת כמו כלב. גם מיכאל ק' עומד לעתים כ"אותו כלב" לפני אנשים אחרים. אבל במובן היווני של "כלב", באותו מובן שחשבו עליו הציניקנים הקדמוניים שכינו עצמם ה"כלביים" (הקיניקאים). "חייה במסתור", היתה מצוותו של הוגה יווני אחד... אבל נעצר כאן, קודם שאנו מוצאים בדמותו של הבחור הצנבעי "הזכר הצבעוני" מיכאל ק', את חכמת כל הדורות, את החוכמה הבדוקה היחידה שאליה הגיעה האנושות.

הסגנון העצור, המאופק, השקט בעליל של "חייו וזמניו של מיכאל ק'" מצא מתרגם מעולה באמציה פורת. הדפוסים הקלאסיים של העברית שלו תואמים את הכתיבה החכמה של קוטזי, משיגים את הרושם שמשיג המקור. לעתים נדמה שמשיגים אותו אפילו טוב יותר מאשר המקור.

תערוכות

יומרה מרוסנת

יגאל תומרקין: מעורך מיחברי מרתק

יגאל תומרקין, גלריה מבט, גורדון 31, תל־אביב.

מאת נסים מבורך

רישומי־עבודה שהכין תומרקין לפסלים סביבתיים שלו, מוצגים עתה בגלריה הזאת. בפסלים הוא הציב תומרקין יסודות צורניים סמליים שונים ליד עציריתים הצומחים בסביבת מוזיאון ישראל, ירושלים. זהו, מכל מקום, כנראה אחד מאותם מקרים שבהם הרישום המכין עולה על התוצאה הסופית. כשם שסוף המעשה הוא, לעתים, נחות מן המחשבה שבתחילתו.

כך־אריכך, המערך המיחברי ברישומים אלה הוא מרתק. גם קווי העזר של המידות ואף ההערות שתומרקין רשם לעצמו, לצרם של קטעי־טכסטים שנועדו לתת ביטוי לרעיונות בוטים כלשונם, משתלבים היטב בתוך המכלול הצורני. אמנם, יימצאו, מן הסתם, בין הצופים מי שכבר קצו בהליכתו של המציג "על גדולות": הצדק, הפאציפיזם, השואה, האקטואליה הפוליטית, חוקיות הטבע ואיתניו וכל כיו"ב, לכל אלה ניתן גם להתרגל כמו, למשל, לעמוד־החשמל שלידו חולפים יום־יום עד שאין מבחינים עוד בקיומו. על כן אין בנוסחות משפטים־פיתגוריים ובנוסחאות מסתוריות אחרות המצביות ברישומים המוצגים כדי לפגום בהנאה ממלאכת־הציור היפה המוצאת בהם ביטוי. זאת ועוד: גם צבעוניות נאה משתלבת בחלק מעבודות אלה, למשל: צירופים של ירוק צהוב או אדום עם כתמי לבן צינק הפועלים יפה מאוד ליד קווים בעלי הבעה חזקה וריתמוס תזזיתי מרתק.

לאור כל אלה ניתן להשתעשע במחשבות, אפיקורסיות במקצת, בדבר תסריט אפשרי, שלפיו יגזה יגאל תומרקין את התמסרותו לנושאים מרגיזי־ארץ ויתמסר, במוזילה, לציורים של רומנים ונופים קטנים בעלי־ערך אמנותי ונקיים מטעמי־לוואי. מכל מקום, העבודות הצורניות־ייחוסית שלו המוצגות בגלריה "מבט", ואשר דומה כי נשקף מתוכן תומרקין במיטבו, נותנות מקום למחשבה שהתפתחות המקווה תנדכות עשויה להיות בחזית תפנית זוטית בקאריירה שלו, זה בזכות ריסון חלקי של היומרה המתפגנת הטמונה בפסליו המונומנטאליים.

עץ בג'ונגל

מאיר פיצ'הודה, גלריה דביר, גורדון 26, תל־אביב.

תוצאה אסתיטית ואווירתית, אם גם מתוחכמת כלשהו, משיג המציג על ידי העברה מוגדלת של מעמדים הלקוחים בחלקם מיצירות של ואן־גוך, והשתלתם על רקע משלו. הדמויות הן ברובן רשומות בלבד וביד בוטחת ומיומנת, בעוד שהרקע הכיתמי, המופשט, הוא קודר ומעיק המחזק את המסר הטמון, ככל הנראה, בעבודות גדולות־ממדים אלה. מסר זה, מי שמעוניין רשאי לטרוח כדי לפענח אותו, אף שהדבר אינו הכרחי מצד ההיבט האמנותי הנקי. מכל מקום יש לציין שעבודות אלה אינן מותירות את הצופה באדישות, וזה כנראה בזכות ערכיהן החזותיים.

ברם, גם טעמי־לוואי מטרידים מתלווים לציורים אלה: הצופה בהם עלול להבחין באמצעותם, בפעם נוספת, שבעולם העשייה האמנותית העכשווי שוררת מעין חוקיות של ג'ונגל. שם, ביער־העד שבו הכול מותר, לכאורה, משתדל כל עץ לצמוח גבוה יותר על־חשבון זולתו, כדי לזכות במנה של אור שמש ולהזדרג מתוך הסבך האנונימי האפל. לעתים ידמה, אפוא, שהכל מוצף בהמוני אחוזים במכחול, מהן עקרות־בית שקצו באלמוניותן האפורה, מהם בוגרי־בתי־האולפנא, בעלי יכולת סבירה ולא יותר מכך, שנתלים באילנות גבוהים ועוברים משעקט שבורה אחת לשנייה, מהם חסרי־יכולת לחלוטין אשר רוחם חפצה ובשרם רפה, ומהם בעלי כישרונות של ממש. כל אלה יוצרים מצב כאוטי בתחום הנידון מחמת היעדרה של מערכת יעילה של סינון ערכי. מוסמך אשר אחד ממקורותיו הוא המבוכה והתערערות אמות־המידה.

מתגנב, אם כן ללב החשש שהדבר הזה אינו מועיל מצד היותו מאפשר לברור את המיטב מתוך היצע גדול מאוד, אלא הוא מבלבל במידה כזאת עד שלא ניתן לבצע את מלאכת הברירה בצורה יעילה. על כן קשה גם לקבוע את מקומו של פיצ'הודה בתוך המכלול.

אג' הסופרים בעד רחוב ע"ש היינה

הנהלת אגודת הסופרים העברים תומכת בכוונתו של ראש עיריית ת"א־יפו, מר שלמה להט, לקרוא רחוב על־שם המשורר היינריך היינה, ולהנציח את זכרו של מחבר "הנעימות העבריות" שהנאצים שרפו את ספריו — נמסר בהודעה שפורסמה השבוע מטעם אגודת הסופרים העברים בישראל.

פרס למסה על שם ישראל אפרת

אגודת הסופרים מודיעה, כי סופרים המעוניינים לשלוח את יצירותיהם לפרס למסה ע"ש ישראל אפרת ז"ל, מתבקשים לשלוח ארבעה עותקים מספר מסות (לא פחות משלושה גליונות דפוס) שיצא לאור בחמש השנים האחרונות ואשר לא זכה בשום פרס אחר, על פי הכתובת: אגודת הסופרים העברים, ת.ד. 7111 תל־אביב, 61070.
המועד האחרון: 6.4.86.

★

משוררים המעוניינים לשלוח את יצירותיהם לפרס ע"ש ישראל אפרת ז"ל, מתבקשים לשלוח ארבעה עותקים מספר שיריהם (לא פחות משני גליונות דפוס) שיצאו לאור בחמש השנים האחרונות ואשר לא זכו בשום פרס אחר.
המען: אגודת הסופרים העברים — ת.ד. 7111 תל־אביב — 61070.

בית הספר התיכון־מקצועי
ע"ש הנריאטה אירול, חיפה
מודיע על פתיחת
מגמה למוסיקה
בשנה"ל תשמ"ז
הלימודים — עיוניים ומוסיקליים — לקראת בגרות מלאה.
פרטים והרשמה במשרדי ביה"ס,
רח' חנה סנש 12 חיפה, טל. 04-381253

הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ
תל־אביב, ת.ד. 4810 טל. 283339
ספרים חדשים לילדים

קארו דבש עושה שלום
מאת: א. דונלי
סיפור לילדים בו משתקפת משמעות הגזענות והשואה.
המחיר: 10.50 ש"ח

מבצע בלב ים
מאת: זאב ורדי
סיפור ממלחמת השחרור, הידוע בשם "פרשת לינר"
המחיר: 9.50 ש"ח

בעקבות הנובל
מאת: מריו סימל
הסיפור, שלפניכם התרחש מספר שנים לאחר מלחמת העולם השניה שממנה לא שבו אבות רבים.
המחיר: 9.50 ש"ח

אוטובוס גדול כמו כל העולם
מאת: מריו סימל
מסע נופש של ילדים אל איזור ההרים המכוסים שלג והרפתקאות מסוכנות הקורות להם בדרך.
המחיר: 9.50 ש"ח

שאמא לא תדע
מאת: מריו סימל
בספר מסעיר זה מסופר כיצד נקלע ילד לשורה ארוכה של הרפתקאות, מהן מסוכנות מאד מאד.
המחיר: 9.50 ש"ח

הספרים תורגמו בידי זאב ורדי
כל הספרים מלווים איורים נאים.
להשיג בחנויות ספרים נבחרות או בהוצאה בצירוף המחאה מתאימה.

בית התפוצות על שם נחום גולדמן

שעות הפתיחה: ימים א', ב', ג', ה': 10:00—17:00.
יום ד': 10:00—19:00.
שישי־שבת: סגור.
— לתיאום סיורים מודרכים נא לפנות מראש בימים א'־ה' בין השעות: 9:00—13:00 בלבד.

תצוגת קבע וכרונוספרה: 2500 שנות חיים יהודים ברחבי העולם מוצגות תוך שימוש באמצעי הטכניקה המתוחכמים ביותר.

תערוכות:
1. ביקורים במרוקו, 1979—1985
תצלומים מאת רזי מיטלמן.
2. יהודים באתיופיה — רשמי מסע, 1985
צילומים מאת פרדריק ברנר.

אירועים:
1. "שורשי ההתעוררות היהודית בברה"מ"
ערב עיון ביידיש בשיתוף עם אגודת סופרי־יידיש בישראל.
מנחה: דוד שכוקיפ.
[illegible]
פרקי קריאה מהשירה העברית והיידית: נחמה ליפשיץ.
יום ראשון, 30 במרץ, בשעה 20.00
2. הקרנת הסרט: "פני המדבר"
סרט של בית לוחמי הגיטאות "סרטי תעודה". יוצרי הסרט: חיים גורי, ז'אקו ארליך.
מפיקה: מוניה אברהמי.
יום שני, 31 במרץ בשעה 19.00
דמי כניסה: 2.7 ש"ח; לחברי אגודת הידידים: 2 ש"ח.
3. "מורשתו של יוסף חיים ברנר"
ערב עיון בשיתוף עם "בימת הנוער". ביה"ס למדעי היהדות, אוניברסיטת ת"א.
משתתפים: פרופ' נורית גוברין, ד"ר בועז ערפלי, ישראל המאירי ופרופ' דב סדן.
בערב יועלו קטעים מן המחזה "עוולה", בביצוע שחקני "הבימה".
יום שלישי, 1 באפריל, בשעה 18.00
4. "פרקי אבות" — תאור הלומות ומאבקים של דור עולי ארגנטינה.
ערב עיון בספרית המוקדש לספר.
משתתפים: ד"ר ליאו סנקמן, יהודה עדין, ד"ר חוסה איציקסון, ד"ר יצחק גולדנברג, פרופ' נתן טריינין.
מנחה: ד"ר נחום סולן.
פרקי קריאה: רפי גולדוואסר.
יום שלישי, 1 באפריל, בשעה 21.00
5. מפגש לוחמים ואסירי ארצות הברית עם חברי משלחת הועד הבינלאומי לענייני ארצות הברית, מבריה"מ, פולין, מזרח גרמניה, בלגיה, הולנד וצרפת.
הערב בשיתוף עם הועד ארגוני הלוחמים היהודים הפרטיזנים ואסירי המחנות.
ברכות: סטפן גראייק, ראול טייטלבאום, יושקה ולורשטיין, לילי קופצקי, משה מיליס.
קטעי זמרה: מאשה להצר ורות אליעז.
קטעי נגינה רביעיית "יד לצלילי השואה", בהדרכת משה הד.
יום רביעי, 2 באפריל, בשעה 20.00
6. "מחזור החיים היהודי" — סדרת הרצאות באנגלית.
הרצאה שישית בסדרה, הנושא: זיקנה.
מרצה: הרב טוביה פרידמן.
סדרת ההרצאות מיועדת לחברי אגודת הידידים של בית התפוצות ולנשות המועדון הבינלאומי.
יום חמישי, 3 באפריל, בשעה 9.30
7. מפגש עם משלחת משוררים וסופרים מהונגריה, בשיתוף עם "ארי קלט".
הערב בשפה ההונגרית.
יום חמישי, 3 באפריל, בשעה 19.30

תערוכות ניידות ברחבי הארץ:
1. הגשר החי — מפגש המתנדבים הארץ־ישראלים עם שארית הפליטה — פקולטה לחקלאות, רחובות.
2. לחופי המיצר — קהילות ישראל במרוקו הספרדית — מרכז קהילתי, מבשרת, ירושלים.
3. לחזור ולחיות — שארית הפליטה משחרור עד שיקום — מוזיאון לוחמי הגיטאות.
4. היהודים האחרונים של הראיך — היכל שלמה, ירושלים.
5. בתי כנסת בגרמניה במאה הי"ט — מתנ"ס וולפסון, צפת — החל מה־2 באפריל.

השאלת שקופיות למטרות חינוך והרבות
בנושאים: פורים, פסח, מפגש חיילי הבריגדה עם ניצולי השואה, עליה וציונות.
על המעוניינים לפנות לארכיון בית התפוצות.

בית התפוצות נמצא בקמפוס אוניברסיטת תל־אביב (שער 2), רחוב קלאוזנר רמת־אביב. טל. 03-425161.
אוטובוסים: 13, 24, 25, 27, 45, 49, 79, 74, 274, 572.

להשכרה אולם
בשטח של 300 מ"ר במקום מרכזי באזור התעשיה של מפרץ חיפה
האולם שוכן בקומה א' וכולל:
★ מעלית משא, הכנה למזוג אויר, מאור היטב, טלפון ושירותים צמודים.
★ מתאים במיוחד כאולם מכר ותצוגה.
בפרטים נא לפנות לטלפון:
בימים א־ה 08.00—16.00, 04-794193, 04-794083.
בערב 04-732512.

صكنا من الاهل

صكنا من الأمل

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

כל יום פורים

בשלושת ימי הפורים — כאשר לוח השידורים שונה כליל — אפשר לגלות מחדש את ההומור הישראלי. ואם לשר־פוס אותו על־פי מתכונת אופנ־תית של "הן" ו־"Out" — הרי ה"הן" הוא "מתיחות" במצלמה נסתרת. אין כמו הרעיון לסדר תמימים "ולמתוח" אותם. המ־שודר מן הישראלי המצוי את מעיינות ההומור הנסתר שלו. יהודה ברקן המתמחה בהומור ברוטאלי שכזה כבר הפיק כמה סרטים שעניינם "מתיחה" במצ־למה נסתרת — האחד והלבארי ממשנהו. וסרטים אלה נוחלים הצלחה.

אורגד: "המותח" הרשמי

אריה אורגד, "המותח" הרשמי של הטלוויזיה אינו וולגארי כמו ברקן, וגם אינו ברוטאלי. אדר־בה. אבל בבוא חג הפורים, חלה בו תמורה של ממש. לא עוד אורגד המכופתר והמושר של "מבט לחדשות" אלא אורגד בתחפושת של סמל משטרה, כוחקיין ומצווקן לכל דבר. אני מודה, צחקתי בפה מלא, כאשר צפיתי ב"כלבוטק" (יום ג', של פורים, למראה אורגד, הנטפל לאורחים שלווים, שאינם יודעים מה נפל עליהם לפתע. כרגיל, זה צחוק שיש בו יסודות סאדיס־טיים מובהקים, לצד אנקת רווחה.

הפילוסוף הצרפתי, אנרי ברג־סון ניסה להסביר בספרו "על הצחוק", מדוע צוחקים למראה מי שמחליק על קליפת בננה. הוא קבע שזה צחוק הכרוך באנקת רווחה — זו השמחה על שלא אנו החלקנו על קליפת הבננה. עם זאת, יש בכך מין שמחה לאיד. הרי בכולנו מסת־תר סאדיסט קטן, מה גם שאנו יודעים כי כל אחד עלול ליפול טרף ל"מתיחה", הנה אנו ניצלנו ואחרים נפלו בפח. חלק מן ההנאה הוא בכך שהמנוחך כמו משנה פורי עולם, ומעמיד דברים בפרופורציות שונות, גל־עגות.

המתיחות כבר נהפכו למין ספורט לאומי אצלנו. קשה להאמין שאנשים מטומטמים עד־ כדי כך, שהם מאמינים כי מגב־דלים עכשיו את מכוניותיהם, הופכות כחוק, לרדיואקטיביות, כעונש על עבירת חנייה מלפני חודשים. אבל אנחנו חיים בחב־רה שהאזרח חש בה, לעתים קרובות בצדק, שמתנכלים לו ללא הרף, שעושים הכל להציק לו להקשות עליו, למרר את חייו. וכשהוא מעז לחקור ולד־רוש, ושואל: "למה?" במקרה הטוב הוא נענה ב"למה לא?"

לא רק ב"כלבוטק" פורימי מסנוורים מכוניות במגרשי־ החנייה. לפני זמן־מה נאלץ המפכ"ל הראשי מר גרוס להתנצל בפומבי על סבול כהה מדוע איפוא לא יאמינו אזרחים שומ־רי־חוק וסדר כי מסנוורים אותם רדיואקטיבית?

לא לשווא אמר זקן אחד כי הוא חי בארץ כבר שמונים שנה, ודבר אינו מפליא אותו עוד. הוא כבר "מבולבל מן מדינה הזאת". לפרנסה המזל, אף אחד מן המנו־חים לא לקה בהתקפת לב. "כלבוטק" אולי בנוי על כך שאזרחים בישראל מחוסנים כבר מפני כל פורענות. ואפילו הפור־ענות מתגלה בדמותם של פקידי־בנק יפאנים, שהובאו ל־שרת את הקהל באחד הסניפים בלא לדעת מלה עברית. אחד הלקוחות המבולבלים מנסה את מזלו: אולי הם מדברים אידיש? האידיש הרי היא שפה בין־לאו־מית — מדוע לא תהיה רווחת ביפאן?

ביסודה של "המתיחה" המבד־למת במצלמה נסתרת, טמון רעיון נלוז: מצחיק מאוד לתפוס אנשים בחולשתם ובקלקלתם: מצחיק פי־כמה להתעלל באנ־שים תמימים וחסרי־אונים, שאף אינם יודעים מה רוצים מהם: עובדה, כאשר הקרבנות מגלים שהיו נושא "למתיחה", אינם כוע־סים. אדרבה: הם מתנשקים עם אורגד ועל־פי הרוב, שמחים להופיע בטלוויזיה, ורואים בכך כבוד. מי שרוצה לחקור את המנטאליות הישראלית המצויה, יילך אל סרטי "המתיחות" למיניהם. יתגלה לו כי לא רק המתעללים אלא גם הקרבנות נהנים הנאה מרובה מסוג הומור זה. ואף אנחנו, הצופים, למרות הכל, צוחקים עד דמעות.

דיוקן

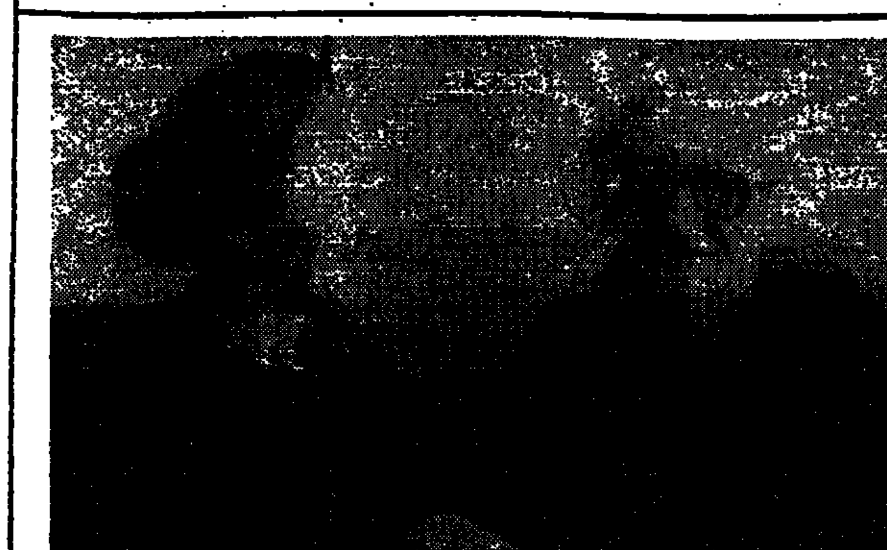

יונת ואלכסנדר סנד: שאלות ותשובות שאינן מספקות

יונת ואלכסנדר סנד: ביחד ולחוד

זוג הסופרים יונת ואלכסנדר סנד מסקרנים אותי מכבר. לכן תליתי תקוות בחשיפה הטלוו־יזיונית שלהם — השונה במהותה מן החשיפה הספרותית. ב"סוף ציטוט" (יום ה') מעיד ירון לונ־דון על התופעה הנדירה — אולי יחידה במינה — של זוג נשוי הכותב במשותף. השאלות והת־שובות אינן מספקות, ומן המס־תוריות מאחוריהן תוהיה. תהליך הכתיבה הוא מסתורי מאין כמותו, ומכל שכן תהליך כתיבה בשניים. קיוויתי שאם אתבונן בשניים, אצליח לעמוד על דברים שנסתרו ממני.

אכן, בספרם האחרון, "נקרא לו ליאור" — עילת הראיון הפעם — הם כותבים על גבר ואשה יחד, אבל הדברים עברו זיכוך וסינון, ניתרגמו לשפה ספרותית מסוגננת. ועכשיו הם על המר־קע. הרי ברור שהתסכול שלי ילך ויגבר. אין ספק, כאשר מסתכלים בשניים, שהם שניים יחדיו — וזו כשלעצמה תופעה נדירה בין זוגות נשואים שנים רבות — ניכר היטב כי הקשר ביניהם עמוק ומשמעותי. הם כמו נפרדים פעם בפעם, רק כדי לחזור ולהיות מהות אחת, שבה הם מאוחים זה את זו. אך קשה לדעת ולנחש מי מהם זקוק יותר לאיחוד זה.

הדברים שכל אחד מהם אומר, בעניין זה או אחר, אינם הפתעה לבן־הזוג. אלה דברים שכבר נאמרו ולובנו ביניהם, לובנו פעמים אין־ספור, אם כי אולי לא מוצו עד תום.

קוסמת לי במיוחד יונת סנד. בדרכה המיוחדת היא בעיני אשה יפהפיה. גם אם אין זה יופי במובנו המקובל. הייתי יכולה לשבת זמן רב ולהסתכל בה. אילו היה לי כישרון ציור, הייתי רוצה לצייר דיוקן של אשה כמוה, להעביר לא רק את קווי הפנים העדינים, המשתנים אלא גם את הרגישויות החולפות המשתקפות בהם. יש משהו רד־תני, רגיש ופגיע בהוויה שלה, ועם זאת, אפשר להבחין בה נחישות, אפילו נוקשות פנימית.

לצדה אלכסנדר סנד, המצ־טייר כאילו הוא מעריץ אותה עד כלות, והיא כמו בטוחה שהוא יהיה שם תמיד בשבילה, לסמוך עליו ולבטוח בו. אמנם שניהם מתבטאים בדרכם, מאוד מסוגננים, אך לי לא הפריעו מעולם מבניות מסוג זה, ביחוד בתחום התרבותי.

משום־כך, הדברים שהם אומ־רים יפים בשמיעה, אבל לאחר־מכן, כאשר אני מהרהרת בהם, אני מגלה שבעצם הם לא הסגירו דבר מעצמם. לזוג סנד יש מערכת רגישויות שקשה לי לעמוד על טיבה. הנסתר בה רב על הנגלה.

בינתיים הם מספרים בצורה רהוטה על התפתחותם הספרו־תית, על החיפוש אחר האמת שאינה קיימת, על המתח המת־מיד בין ידיעה, לחוסר־ידיעה. הם מאמינים שאדם מסוגל לכתוב רק על עצמו, ומשום כך הם שונאים רומאנים היסטוריים. הם מדברים על הזיכרון ועל רגש האשם של אלה ששרדו בחיים לאחר השואה, (על יונת סנד מושג השואה אינו מקובל) ועל הניסיון "להתמודד בשניים עם מה שהופרך". אלה דברים מובנים ומתקבלים על הדעת. ובכל זאת, אני חשה שהטלוויזיה אינה חושפת מה שקיוויתי כי ייחשף.

מרשם להצלחה

הטלוויזיה לא התמחתה רק בהומור של "מתיחות". במרכז משודרי פורים עמדה תכניתו של דודו טופז, "פליטת פה". צפיתי בתכנית מראשיתה, לעמוד על משמעותו ותנאיו של מופע הזוכה להצלחה כה רבה. טופז אינו וולגארי, לפחות. הוא שואו־מן בעל כישרונות מו־גבלים, אבל בעל ביטחון עצמי רב. הוא יודע כיצד לקנות את לב הקהל בתנועותיו, ובגישה בלתי־אמצעית. רמתו של טופז כרמת הקהל. אין הוא צריך להתאמץ כדי להצליח. הכל גוזר לפי מידות הקהל, במין נוסחה נסתרת.

ב"פליטת פה", יש מעין רעיון מקשר: טופז מופיע בדמותו של הישראלי המצוי, היורד לאוסטר־ליה. בנמל־התעופה, לפני המר־את המטוס, הוא שופך את לבו על כל הרעות החולות שבארץ. לבסוף, הוא מחליט כמובן להי־שאר כאן. למרות הכל. מתוך ההשכל ברור. ונוגע ללב הקהל. הדברים מוגשים לו כחומר לעוס עד לעייפה. בהומור פרשי והליל, שיש בו צחוק לצד דמעה בזווית העין.

כמה מן הקטעים ב"פליטת פה" הם מעין וריאציה לעניים (עם תפניות) על מערכונים מוצלחים של הגשש החיוור. כאן הם רדודים ושטוחים ופשרים מאוד. טופז אינו מסוגל, למרות מאמציו, להתעורר עם פרטי הכישרון והעיתוי, המשולם כפי־ עם, של הגששים. וכך אנו זוכים להומור של "שכיד קצרץ" ו"פטרוסיליה". חיקויים של אב־רהם שפירא ואריאל שרון, על משקל טוביה צפיר, ושב בנוסח קלוש, עם פזילה משמעותית לעבר הקהל הצוחק, עם דמעה בעין. אין כמו הנוסחה של קהל — זה המרשם הבטוח להצלחה.

פסק זמן

את ההומור הזמר מסוגל לספק מאיר שלו, המטיל לאחר רונה את תמיתו על העיתונות הישראלית. הפעם הוא מעניק לעיתונות פסק־זמן של פורים, ומטפל, בנוסח סיפורי התנ"ך שלו, במגילת אסתר. מגילת אסתר כריוזה עיתונאי מאוד לא־ מהימן. היה אפשר להסתדר גם בלי אסתר המלכה הפולניה.

מדוע אין נותנים לשלו פינה של הבי־שעוה אולי ההומור היבש, הסרקסטי שלו מצטייר כמסוכן? אולי התוכנם שלו אינו עולה בקנה אחד עם הרמה המצויה במועד המנהל של הרשות, הניצל ממנו בעוד שינוי מרי שבועו אם אבן יהיה מי שיצא מדעתו ויעניק להנהלת הטלוויזיה הנוכחית — האחראית לשלושת ימי השידור המשמ־מים הללו— את הערוץ השני, יהיה לנו פורים שכזה יום יום.

צילו של המראיין

"ערב חדש" של יום שישי, אחר הצהרים, אינו שונה במהותו מ"ערב חדש" של שאר ימות השבוע, אף שהיה אמור להיות שונה. גם אין הוא מעורר הדים. לאמיתו של דבר, הוא מהלך בתאטי אחר העיתונים העמוסים של יום שישי. וכך אפילו האשמותיו של אהרן מגד, המופנות כלפי השמאל הישראלי — האש־מות נוקשות המבוטאות בשפה רהוטה — אינן זוכות לתגובה.

כדי להעניק ל"ערב חדש" פנים חדשות, צריך אליך המר־איין, רן מרגלית, עוד מראיין. מתברר שזה איפור בלבד. איפור שאינו מחזיק מעמד באור זרקו־רי הטלוויזיה. אין בכוחו לשנות את הפרצוף הנוכר.

יש טעם במראיין נוסף, אם הלה נוקט גישה שונה מגישתו של מרגלית, ומציג שאלות שנקודת־המוצא שלהן אישית, חורגת מן הנוסח המקובל. מה הטעם במראיין נוסף הנהפך לצל של המראיין הקבוע, ושואל את השאלות הסטנדרטיות שגם מר־גלית ישאלן? מה הטעם לחזור בקולות שונים על אותן שאלות הכותה היא לכל המראיינים הנוספים שהופיעו עד היום בתו־כנית. מהם מוכשרים יותר או פחות, אבל איש מהם לא הפגין אישיות מקורית כמראיין.

מכתבים למערכת הארץ

"צבא השם" — מיעוט בציבור הדתי

לא הייו בוגרי הפנימייה הצבאית בישיבת אור עציון תלמידי חכמים שתורתם אמנותם. יכולתי להרגיע את רן כהן שאין מה לחשוש מתפקודם בצבא. אך מעיד בוגר הפנימייה בכתבה "צבא השם" (מוסף "הארץ" 14.3): "לפי הרגשתי והר־גשת חברי, הלימודים הם לא הדבר החשוב ביותר בישיבה, הפוליטיקה היא העיקר".

במידה שיש צורך בפנימייה צבאית־דתית, הוא נוצר רק לחלק מהציבור הדתי: אותו חלק המזדהה פוליטית עם הרב דרוקמן — ובעזרת השם הוא מיעוט.

הרב חנוך גולדברג
מורה לשעבר
רעננה — בישיבת אור עציון

*

הכתבה על הפנימייה הצבאית בישיבת "אור עציון" ("הארץ" 14.3) צריכה לשמש תמרור "עצור" לחב־רה הישראלית. מי שמתחנך תחת שרביטו של ח"כ דרוקמן, חייב לראות בשירות הצבאי, על פי עדות אחד מבוגרי הפנימייה, "חלק מתהליך הגאולה שבסופו ייבנה בית המקדש". על כן, אין תימה שתל־מידי הפנימייה השתתפו ומשתתפים בהפגנות גוש אמונים בשטחים.

תגובתו של ח"כ רן כהן לעניין זה נשמעת תמוהה: "עד היום הצליח הצבא לשמור על עצמו ולקבוע עמדה ניטרלית לנוכח כל התהפ־כות הפוליטיות והתרבותיות שעב־רות על החברה הישראלית". כלום הצבא יכול להיות ניטרלי לאחר עשרים שנות כיבוש ושליטה על עם אחר? רן כהן כבר הספיק לשכוח את תוצאות הבחירות האחרונות בצבא. אילו היתה הכנסת מורכבת על פי התוצאות בצבא, היו לליכוד, לתח־ייה ולכהנא היום כ־70 חברי כנסת.

גדעון ספירו
ירושלים

ראשות ממשלה בדמי מפתח

מיהו בעל הבית בישראל? הבוח־רים או ה"ה פרס ושמיר? מה עומד על סדר יומה של טובת העם והמ־דינה? אמינותו של שמעון פרס, שהיום איש אינו מטיל ספק ביושרה, בכישוריו וביעילות ענייני המדינה וניצול כישוריו כראש ממשלה, או עתיד העם היהודי ועתיד מדינתו?

איש אינו מבין את פשר ההסכם השמי בין שמעון פרס ליצחק שמיר, ולפיו הראשון יהיה ראש ממשלה מחצית הקדנציה והשני — במחצית השנייה, כאילו ראשות ממשלה הינה מושכר בדמי מפתח.

הסכם הרוטאציה מזכיר לי סוגיית החלפת דיירים במושכר בשכירות מוגנת בדמי מפתח. במקרה זה אמנם החילופים נעשים בתוקף הסכם בין הדייר היוצא והדייר הנכנס. אך להסכם אין ערך ואין תוקף חוקי ללא הסכמת בעל הבית.

כדי שהסכם הרוטאציה יהיה תקף, הוא חייב לקבל את הסכמת בעל הבית האמיתי של המדינה, כלומר הבוחר. לדעתי, הסכם הרוטאציה בין פרס לשמיר, אינו מוסרי, אינו חוקי, אינו תקף ואינו צודק.

עלינו האזרחים, לארגן עצומות נגד קיום הסכם הרוטאציה, ועל המפלגות לחשוב היטב ולהגיע למסקנה שלשתיקת העם יש גבול ברור. לכן, בנסיבות אלה, יש להשאיר את הממשלה הנוכחית בראשותו של שמעון פרס על כנה, לא לאיים בתוהו ובוהו כלכלי (רמז שר האוצר הקפיטליסטי ודוד לוי הפופוליסטי), לפזר את הכנסת ולערוך בחירות חדשות.

עו"ד שלמה בוקי־צירון
תל־אביב

לשון בומבסטית וריקה

איני מתפלא שדוד לוי מתייחס לתואר פרופסור בזלזול. כל בור ועם־הארץ רואה באינטלקטואל את המתחרה הרציני ביותר שלו. די היה להאזין לדוד לוי בתכנית "מוקד", כדי להבין. מכה נובעת הסתייגותו מאנשי רוח, ובפרט כאשר הם המתחרים שלו בזירה הפוליטית.

שפתו של לוי בומבסטית וריקה, מלים וביטויים נדושים גודשים אותה ללא כל היגיון ומחשבה. אלה משפטים נבובים שנלמדו בעל פה לשימוש רב תכליתי — ללא קשר לשאלות המראיינים.

ישראל פרנס
תל־אביב

איתן — חברה לביטוח בע"מ
דרוש/ה
עובד/ת מנוסה
למח' תביעות אלמנטר
כישורים נדרשים:
– נסיון מוכח בטיפול בתביעות
– כושר מו"מ לסילוק תביעות
– הכרת מערכת תביעות ממוחשבת - יתרון
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 729 תל־אביב 61007, משרה מס' 42.
- סודיות מוחלטת מובטחת -

לחברה מסחרית גדולה
דרוש
מנהל מסגריה
העובד יהיה אחראי לצוות השירות הארצי
הכישורים: בעל ידע מקצועי מעולה ★ יתרון להנדסאי/טכנאי מכונות ★ נסיון בניהול צוות עובדים ★ רשיון נהיגה
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד אל מנהל כוח־אדם, ת.ד. 5255 רמת־גן, מיקוד 52152.
– סודיות מובטחת –

למועצה אזורית שומרון
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
במשרה מלאה
הכישורים הדרושים:
סוג 3 (לפחות) בהנה"ח
נסיון מוכח
רשיון נהיגה
תנאי שכר:
על פי כישורי המועמד/ת
מועמדים מתאימים מתבקשים להגיש את מועמדותם בכתב עד יום 15.4.86 למשרדי המוא"ז שומרון, אלון מורה ד"נ שומרון, מיקוד 44862, טלפונים 02-249131-5, בצירוף קורות חיים ולמבחנים והתעודות מתאימות.
אין המועצה מתחייבת לקבל מועמד כלשהו.
מאיר קינן — מנכ"ל המועצה

חברה גדולה בתל־אביב
מחפשת
מועמד/ת לתפקיד בכיר
אשר יהיה/תהיה כפוף/פה לאחראי על מערכת הנה"ח, דיווח והכנת מאזנים
הכישורים הנדרשים:
נסיון רב בהנה"ח ובהכנת מאזנים כולל מאזנים מתואמים לאינפלציה, מאזנים דולריים ומאזנים מאוחדים. תכונות לעסוק בכל מגוון הנושאים בעזרת צוות קטן.
אפשרות לעבודה של חצאי ימים
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים מפורטים לת.ד. 670, תל־אביב 61006 (עבור מועמד לתפקיד בכיר).
– סודיות מובטחת –

קבוץ כפר הנשיא
מחפש
אחות מוסמכת
רצוי עם ילדים בגיל בית ספר
נא להתקשר טל. 069-40711-2-3 או 069-32901 שלוחה 566 או 294.

לחברת מחשבים דינמית
דרוש
אחראי הסכמי שירות
התפקיד:
לנהל מערך הסכמי השירות של החברה עם לקוחותיה, לדאוג לעריכתם ולחידושם במועד ולטפל בגבית דמי השירות.
דרישות התפקיד:
בוגר מינהל עסקים בעל כושר לניהול משא ומתן עם לקוחות ויחסי אנוש טובים.
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 14090 תל־אביב עבור מס' 7.

אפ
אשר פויכטונגר בע"מ
מקבוצת פויכטונגר תעשיות
לסניף הצפון דרושים:
חווטים/ות ללוחות חשמל
בעלי נסיון יפנו לטלפון 04-724397

דו"ח איגוד המפרסמים קובע:
70%
מתושבי תל־אביב וגוש דן קוראים את
העיר
העיתון הנפוץ ביותר בתל־אביב וגוש דן

בפיברוניקס
אתה בחברה טובה
מנהל/ת בכיר/ה לתפקיד
ראש מינהל תוכניות
תאור התפקיד:
1. קביעת תוכנית עבודה שנתית לכל קו מוצר.
2. בצוע תוכניות העבודה לפי קווי מוצר.
3. השתתפות בקביעת מדיניות לטווח ארוך לגבי קווי המוצר השונים.
4. ניהול צוות מנהלי תוכניות.
הכישורים הדרושים:
1. מהנדס מחשבים או אלקטרוניקה בעל ותק של למעלה מ־10 שנים.
2. מספר שנות נסיון בניהול.
3. הכרה ונסיון בתעשיות עתירות הידע.
4. רצוי נסיון במערכות תקשורת.
למועמד המתאים יינתנו תנאים מיוחדים.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ופרוט נסיון ל"גיוס עובדים" פיברוניקס בע"מ, סוכנות דואר מת"ם, חיפה 31905. סודיות מובטחת.
פיברוניקס תקשורת סיבאופטית

בפיברוניקס
אתה בחברה טובה
מהנדס/ת רכיבים
למחלקת הנדסת רכיבים
תאור התפקיד:
גיבוי מקצועי בתחום הרכיבים למחלקות רכש, פיתוח, ייצור, הנדסה וביקורת.
כישורים:
הנדסאי/מהנדס אלקטרוניקה.
נסיון של שנתיים בהנדסת רכיבים/פיתוח/אחזקה.
נסיון בארגון קטלוג פריטים.
הכרת סטנדרטים ושוק הרכיבים.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ופרוט נסיון ל"גיוס עובדים" פיברוניקס בע"מ, סוכנות דואר מת"ם, חיפה 31905. סודיות מובטחת.
פיברוניקס תקשורת סיבאופטית

מ"א משאבי אנוש
גיוס והערכת מנהלים בע"מ
אורית גבע
חברה עתירת ידע
מחפשת
נשיא
לחברת הבת בארה"ב
נדרש:
5 שנות ניסיון לפחות של עבודה בארה"ב.
נסיון בתפקיד ניהולי ושיווקי בחברת אלקטרוניקה בארה"ב.
תואר ראשון לפחות בהנדסת אלקטרוניקה או בפיסיקה
רצוי תואר שני במנהל עסקים.
המועמדים המתאימים יפנו בצירוף קורות חיים לת.ד. 189 רמת גן 52101 סודיות מובטחת.

לרשות שמורות הטבע
דרושים:
1. מנהל שמורת הרמון
אחריות לפעילות שמירת הטבע ברמון ובאיזור הר הנגב הגבוה. ניהול צוות העובדים ותיאום ביניהם, ייצוג הרשות בפני גורמי חוץ הפועלים באיזור.
2. מנהל שמורת הבניאס
ניהול צוות העובדים בשמורה, אחריות על קליטת קהל וקליטת כספים, הפעלת פועלים בעבודות פיתוח.
3. פקח אחראי על שמורת גמלא
פיקוח על ערכי הטבע והאתר הארכיאולוגי במקום. אחריות על קליטת והדרכת מבקרים. דרישות – רקע בטבע וידיעת הארץ, הכרות טובה של אזור השמורה, נסיון מינהלי וארגוני, כושר לנהל מו"מ בע"פ, רצוי נסיון בעבודות פיתוח. בגמלא רצוי רקע בארכיאולוגיה.
4. מטפל בבעלי חיים בשמורת חי־בר יוטבתה.
דרישות – נסיון בטיפול בבע"ח, רשיון נהיגה בטרקטור.
5. רכז הדרכה ב־½ משרה.
אחריות ניהולית על צוות מדריכות בשמורות טבע באיזור הצפון, קשר עם בתי־ספר, מתנס"ים ומוסדות חינוך אחרים, ייעוץ בכתיבת תוכניות הדרכה.
דרישות – נסיון בהפעלת צוות עובדים, עדיפות למועמדים בעלי רקע חינוכי ונסיון בהדרכה בשדה או בכתיבת תוכניות להדרכה. רקע בטבע וידיעת הארץ. מגורים – קרית־שמונה.
דרישות לכל המשרות – עבודה בשעות לא מקובלות, רשיון נהיגה. מגורים (פרט למשרה 5) באיזור השמורה.
המעוניינים יפנו למשרדי רשות שמורות הטבע למילוי שאלונים עד לתאריך 4.4.86
ירושלים – ירמיהו 78 / אילת – חוף אלמוג / באר־שבע – האבות 19 / צפת – בית הטוכנות / שמורת החולה

עלית הנוער
הדסה־נעורים
הכפר הכפרי לחינוך מקצועי הדסה־עלית הנוער
לשנת הלימודים תשמ"ז דרושים:
1. מורה לאנגלית.
2. מורה ומרכז ללימודי האנגלית.
3. מורה למתמטיקה.
4. מורה ומרכז ללימודי המתמטיקה.
5. מהנדס אלקטרוניקה להוראה (בכתות י"ג-י"ד, טכנאים-הנדסאים).
6. הנדסאי אלקטרוניקה להוראה והדרכה.
7. מורה לנגרות (עיוני ומעשי).
8. מדריך־חברתי בפנימיה (חובת מגורים במקום).
מורים בעלי נסיון ורשיון הוראה יפנו למחלקת כוח־אדם "הדסה־נעורים", דואר נעורים, מיקוד 40298, טלפון 053-96831
9. עובד/ת סוציאלי/ת.
10. חשמלאי רכב (לעבודה במוסך).
לפנות גם כן לפי הכתובת דלעיל.

לחברת שיווק גדולה בענף הטכסטיל
דרוש
מבקר איכות
בעל נסיון
רצויה התמחות בענפי:
טוויה, אריגה, צביעה ואשפרה
בפרטים נא להתקשר לטל. 03-615116